

Nr. 9 – 2003
Side 1343 – 1497

NORSK LOVTIDEND

Avd. I

Lover og sentrale forskrifter mv.

**Nr. 9
Utgitt 11. juli 2003**

Innhold

		Side	
Lover og ikrafttredelser. Delegering av myndighet			
2003			
Juni.	20.	Lov nr. 40 om endr. i barneloven mv. (Nye saksbehandlingsregler i barnefordelingssaker for domstolene mv.).....	1343
Juni.	20.	Lov nr. 41 om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger mv. (hvitvaskingsloven).....	1350
Juni.	20.	Lov nr. 42 om endr. i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner og i enkelte andre lover (eierkontroll i finansinstitusjoner).....	1353
Juni.	20.	Lov nr. 43 om endr. i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond mv.	1357
Juni.	20.	Lov nr. 44 om endr. i sentralbankloven og finansieringsvirksomhetsloven og om opphevelse av valutareguleringsloven og penge- og kredittreguleringsloven.....	1365
Juni.	20.	Lov nr. 45 om retting av feil m.m. i lovverket.....	1368
Juni.	20.	Lov nr. 46 om endr. i lov 28. juni 2002 nr. 57 om valg til fylkesting og kommunestyre (valgloven).....	1388
Juni.	20.	Lov nr. 47 om endr. i lov 3. juni 1977 nr. 50 om arbeidstiden og hviletiden på skip m.m. (EØS-tilpasning).....	1393
Juni.	20.	Lov nr. 48 om endr. i lov 29. november 1991 nr. 78 om Statens Bankinvesteringsfond.....	1394
Juni.	20.	Lov nr. 49 om endr. i lov 9. juni 1903 nr. 7 om Statskontroll med Skibes Sjødygtighet m.v. og sjømannslov 30. mai 1975 nr. 18.....	1394
Juni.	20.	Lov nr. 50 om endr. i lov 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk (parkeringsforbud for registreringspliktig kjøretøy uten kjennemerker).....	1395
Juni.	20.	Lov nr. 51 om endr. i lov 29. november 1996 nr. 73 om formidling av landsdekkende postsendinger (postloven).....	1395
Juni.	20.	Lov nr. 52 om endr. i lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (luftfartsloven).....	1395
Juni.	20.	Lov nr. 53 om endr. i folketrygdloven.....	1396
Juni.	20.	Lov nr. 54 om endr. i folketrygdloven (økt grunnpensjon til gifte og samboende pensjonister).....	1397
Juni.	20.	Lov nr. 55 om endr. i folketrygdloven og i enkelte andre lover (tidsbegrenset uførestønad) ..	1398
Juni.	20.	Lov nr. 56 om fagskoleutdanning.....	1405
Juni.	20.	Ikrafts. av lov av 20. juni 2003 nr. 45 om retting av feil m.m. i lovverket (Nr. 712).....	1424
Juni.	20.	Ikrafttr. av lov av 20. juni 2003 nr. 47 om endringer i lov 3. juni 1977 nr. 50 om arbeidstiden og hviletiden på skip m.m. (EØS-tilpasning) (Nr. 713).....	1424
Juni.	20.	Deleg. av myndighet til Nærings- og handelsdepartementet etter lov om arbeidstiden og hviletiden på skip § 1a (Nr. 714).....	1424
Juni.	20.	Ikrafttr. av lov av 20. juni 2003 nr. 46 om endringer i lov 28. juni 2002 nr. 57 om valg til fylkesting og kommunestyre (valgloven) (Nr. 715).....	1425
Juni.	20.	Ikrafttr. av lov av 20. juni 2003 nr. 49 om endringer i lov 9. juni 1903 nr. 7 om Statskontroll med Skibes Sjødygtighet m.v. og sjømannslov 30. mai 1975 nr. 18 (Nr. 716)...	1425
Juni.	20.	Deleg. av myndighet til Nærings- og handelsdepartementet etter lov om Statskontroll med Skibes Sjødygtighet m.v. § 3a (Nr. 717).....	1425
Juni.	20.	Ikrafttr. av lov av 20. juni 2003 nr. 40 om endringer i barneloven mv. (Nye saksbehandlingsregler i barnefordelingssaker for domstolene mv.) (Nr. 728).....	1433
Juni.	20.	Deleg. av myndighet til Finansdepartementet etter lov av 20. juni 2003 nr. 44 om endringer i sentralbankloven og finansieringsvirksomhetsloven og om opphevelse av valutareguleringsloven og penge- og kredittreguleringsloven del V (Nr. 729).....	1433
Juni.	20.	Deleg. av myndighet til Finansdepartementet etter sentralbankloven § 27 første og tredje ledd og § 28 og lov om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner § 4a-1 tredje og fjerde ledd (Nr. 730).....	1433
Juni.	20.	Deleg. av myndighet til Finansdepartementet etter lov av 20. juni 2003 nr. 43 om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond mv. del IX (Nr. 731).....	1433
Juni.	20.	Ikrafttr. av lov av 20. juni 2003 nr. 51 om endringer i lov 29. november 1996 nr. 73 om formidling av landsdekkende postsendinger (postloven).....	1433
Juni.	20.	Deleg. av myndighet til Finansdepartementet etter hvitvaskingsloven § 19 (Nr. 733).....	1434
Juni.	20.	Deleg. av myndighet til Finansdepartementet etter lov av 20. juni 2003 nr. 42 om endringer i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner og i enkelte andre lover (eierkontroll i finansinstitusjoner) del IV (Nr. 734).....	1434

Juni	20.	Deleg. av myndighet til Finansdepartementet etter lov om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner § 2–2, § 2–3, § 2a–1 annet ledd annet punktum, § 2a–6 sjette ledd og § 3–3 sjette ledd, lov om forretningsbanker § 8a tredje ledd og lov om forsikringsvirksomhet § 2–1 første ledd tredje punktum	1434
Juni	20.	Ikrafttr. av lov av 20. juni 2003 nr. 56 om fagskoleutdanning (Nr. 738).....	1435

Forskrifter

2002			
Des.	12.	Forskrift for opptak til studier ved Universitetet i Tromsø (Nr. 1882)	1406
2003			
Feb.	25.	Forskrift om eksamen ved Høgskolen i Hedmark (Nr. 704).....	1413
Feb.	25.	Forskrift om adgang til å gå opp til eksamen mv. som privatist ved Høgskolen i Hedmark (Nr. 705)	1417
Juni	19.	Forskrift om stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos psykolog (Nr. 722)	1427
Juni	20.	Forskrift om åpning for fiske etter anadrome laksefisk (åpningsforskriften) (Nr. 736).....	1434
Juni	20.	Forskrift om nedsenking av garnredskap (Nr. 737)	1435
Juni	20.	Forskrift om innsamling og behandling av helseopplysninger i System for vaksinasjonskontroll (SYSVAK-registerforskriften) (Nr. 739)	1435
Juni	20.	Forskrift om innsamling og behandling av helseopplysninger i Meldingssystem for smittsomme sykdommer og i Tuberkuloseregisteret og om varsling om smittsomme sykdommer (MSIS- og Tuberkuloseregisterforskriften) (Nr. 740)	1440
Juni	12.	Forskrift om luftdyktighetsbevis (BSL B 1–5) (Nr. 742).....	1447
Juni	12.	Forskrift om studier ved Høgskolen i Oslo (Nr. 743)	1453
Juni	12.	Forskrift til ehandelsloven (ehandelsforskriften) (Nr. 744)	1456
Juni	17.	Forskrift om eksamen ved Høgskolen i Akershus (Nr. 745).....	1456
Juni	18.	Forskrift om vurdering ved Høgskolen i Vestfold (Nr. 746)	1459
Juni	19.	Forskrift om fartsbegrensninger i sjø, elv og innsjø (Nr. 748).....	1465
Juni	24.	Forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker (Nr. 749)	1466
April	3.	Forskrift for eksamener ved Universitetet i Tromsø (Nr. 762)	1479

Endringsforskrifter

2003			
Juni	3.	Endr. i forskrift om fastsettning og endring av fostringstilskot (Nr. 691).....	1409
Juni	3.	Endr. i forskrift om gebyr for offentlig fastsettelse av barnebidrag (Nr. 692)	1410
Juni	6.	Endr. i forskrift om forbud mot tobakksreklame m.v. (Nr. 693).....	1411
Juni	11.	Endr. i forskrift til utfylling og gjennomføring mv. av skatteloven av 26. mars 1999 nr. 14 (Nr. 694)	1411
Juni	12.	Endr. i forskrift om grader og yrkesutdanninger, beskyttet tittel og normert studietid ved universiteter og høyskoler (Nr. 695)	1412
Juni	5.	Endr. i forskrift om gjennomføringen av bestemmelsene om inntektsprøving av forskott (Nr. 706)	1418
Juni	6.	Endr. i forskrift om regulering av fisket etter hyse med konvensjonelle redskap nord for 62° N i 2003 (Nr. 707)	1418
Juni	17.	Endr. i forskrift om særskilte beskyttelsestiltak ved innførsel av levende fjørfe, rugeegg, konsumegg og fjørfekjøtt fra Italia (Nr. 708).....	1419
Juni	17.	Endr. i forskrift om dyrevern i slakterier (Nr. 709).....	1423
Juni	17.	Endr. i forskrift om hold av svin (Nr. 710)	1424
Juni	18.	Endr. i forskrift om forsøksvirksomhet for uførepensjonister med uføregrad ned til 20 prosent (Nr. 711).....	1424
Juni	5.	Endr. i forskrift om innhold i og merking av tobakksvarer (Nr. 718)	1425
Juni	13.	Endr. i forskrift om rekvirering og utlevering av legemidler fra apotek og forskrift om legemiddelforsyningen mv. ved sykehus og andre helseinstitusjoner (Nr. 719).....	1425
Juni	19.	Endr. i forskrift om tilskudd til kjøttproduksjon (Nr. 720)	1426
Juni	19.	Endr. i forskrift om plantevernmidler (Nr. 721)	1426
Juni	19.	Endr. i forskrift om fastlønnstilskudd til delvis dekning av kommunenes utgifter til fysioterapitjenesten (Nr. 723)	1430
Juni	20.	Endr. i forskrift om tilskudd til frøavl m.m. i gras, engbelgvekster, rotvekster og grønnsaker (Nr. 724).....	1430
Juni	20.	Endr. i forskrift om offentlig parkeringsregulering og parkeringsgebyr (Nr. 725)	1431
Juni	20.	Endr. i forskrift om tiltak mot sykdommer på bier (Nr. 726).....	1431

Juni	20.	Endr. i forskrift om fortegnelse over sykdommer som omfattes av lov 8. juni 1962 nr. 4 om dyrehelse (husdyrloven) (Nr. 727).....	1432
Juni	20.	Endr. i Dødsårsaksregisterforskriften, Krefregisterforskriften og forskrift om Medisinsk fødselsregister (Nr. 741)	1446
Juni	18.	Endr. i forskrift om prisutjevningsordningen for melk (Nr. 747)	1465
Juni	24.	Endr. i forskrift om godkjenning av foretak for ansvarsrett (Nr. 750).....	1475
Juni	24.	Endr. i forskrift om krav til byggverk og produkter til byggverk (Nr. 751).....	1478
Juni	24.	Endr. i forskrift om formidling av landsdekkende postsendinger (Nr. 752)	1479
Juni	24.	Endr. i forskrift om engangsvgift på motorvogner (Nr. 753).....	1479
Juni	20.	Endr. i forskrift om materielle konkurranseregler i EØS-avtalen (Nr. 763)	1488
Juni	24.	Endr. i forskrift om tilretteleggingstilskudd (Nr. 764).....	1496

Rettelser

Nr. 3/2000 s. 250 (i forskrift av 27. desember 1999 nr. 1565 om legemiddelklassifisering (legemiddellisten, unntakslisten og urtelisten))

1497

Nr. 6/2003 s. 958, 961–962 (i forskrift av 11. april 2003 nr. 492 om redningsredskaper og evakuering på flyttbare innretninger).....

1497

Oversikt over rettelser

3. omslagsside

Bestillinger, adresseendringer m.v.

4. omslagsside

NORSK LOVTIDEND

Avd. I Lover og sentrale forskrifter mv.

Utgitt i henhold til lov 19. juni 1969 nr. 53.

Utgitt 11. juli 2003

Nr. 9

20. juni. Lov nr. 40 2003

Lov om endringer i barneloven mv. (Nye saksbehandlingsregler i barnefordelingsaker for domstolene mv.).

Ot.prp. nr. 29, Innst.O. nr. 96 og Besl.O. nr. 92 (2002-2003). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 3. og 12. juni 2003. Fremmet av Barne- og familiedepartementet. Kunngjort 20. juni 2003.

Endringer i følgende andre lover:

- 1 Lov av 13. august 1915 nr. 6 om rettergangsmåten for tvistemål (tvistemålsloven).
- 2 Lov av 3. mars 1972 nr. 5 om arv m.m.
- 3 Lov av 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v.
- 4 Lov av 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp.
- 5 Lov av 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr.
- 6 Lov av 8. juli 1988 nr. 72 om anerkjennelse og fullbyrding av utenlandske avgjørelser om foreldreansvar m v og om tilbakelevering av barn.
- 7 Lov av 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap.
- 8 Lov av 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven).
- 9 Lov av 19. juni 1997 nr. 62 om familievernkontorer.
- 10 Lov av 26. juni 1998 nr. 41 om kontantstøtte til småbarnsforeldre (kontantstøtteloven).
- 11 Lov av 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven).
- 12 Lov av 8. mars 2002 nr. 4 om barnetrygd (barnetrygdloven).

I

I lov 13. august 1915 nr. 6 om rettergangsmåten for tvistemål gjøres følgende endringer:

§ 421 tredje ledd skal lyde:

Når spørsmål etter barneloven om felles barn trekkes inn i saken etter første ledd, får saksbehandlingsreglene i barneloven kap. 7 anvendelse for behandlingen av disse spørsmålene.

Nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

§ 422 skal lyde:

I saker om skilsmisse eller separasjon skal dommeren under saksforberedelsen foreta mekling dersom begge parter kan innkalles til å møte på samme tid. Det samme gjelder i saker om bidrag til ektefelle eller barn, om pensjon etter ekteskapsloven og i saker om fordeling eller tildeling av formuen mellom ektefeller eller fraskilte. For mekling i saker etter barneloven gjelder bestemmelsene i barneloven kap. 7.

II

I lov 3. mars 1972 nr. 5 om arv m.m. skal § 4 første ledd andre punktum lyde:

Det same gjeld når farskap fastsett i utlandet blir lagt til grunn i Norge etter barnelova § 85.

III

I lov 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v. skal § 32 nr. 5 lyde:

Arbeidstaker som har foreldreansvar når den andre av foreldrene dør, eller får tildelt foreldreansvaret i medhold av barneloven §§ 38 og 63 og har hatt mindre samvær enn tilsvarende barneloven § 43 andre ledd, har rett til omsorgspermisjon etter reglene i nr. 1 og nr. 3 fra det tidspunktet omsorgen for barnet overtas.

IV

I lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp gjøres følgende endringer:

§ 18 første ledd nr. 1 skal lyde:

1. fra en eller begge parter i saker etter lov om ekteskap, lov om skifte annen del jf. kap. 4 eller barneloven kap. 5, 6, 7 og 8, herunder også tvangsfullbyrdelse og midlertidig sikring.

§ 21 skal lyde:

Oppnevning av prosessfullmektig i ekteskaps- og familiesaker

I ekteskaps- og familiesaker etter § 18 første ledd nr. 1 kan retten, dersom den finner det nødvendig, oppnevne prosessfullmektig for saksøkt som er uteblitt eller ikke har gitt tilsvar under saksforberedelsen, eller er uteblitt fra hovedforhandlingen. Oppnevning kan skje selv om saksøkte ikke fyller de økonomiske vilkår i § 8. Saksøkte plikter å erstatte det offentliges utlegg til sin prosessfullmektig. Kravet er tvangsgrunnlag for utlegg.

Retten skal av eget tiltak og uten behovsprøving innvilge fri sakførsel i de tilfeller hvor det oppnevnes advokat i medhold av barneloven § 61 første ledd nr. 5.

V

I lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre gjøres følgende endringer:

I § 10 andre ledd endres «§ 54 første stykket» til «§ 70 første stykket» og «§ 54 femte stykket» til «§ 70 femte stykket».

§ 31 skal lyde:

Rett for barnet til å vere med på avgjerd

Etter kvart som barnet blir i stand til å danne seg egne synspunkt på det saka dreiar seg om, skal foreldra høyre kva barnet har å seie før dei tek avgjerd om personlege tilhøve for barnet. Dei skal leggje vekt på det barnet meiner alt etter kor gammalt og modent barnet er. Det same gjeld for andre som barnet bur hos eller som har med barnet å gjere.

Når barnet er fylt 7 år, skal det få seie si meining før det vert teke avgjerd om personlege tilhøve for barnet, mellom anna i sak om kven av foreldra det skal bu hos. Når barnet er fylt 12 år skal det leggjast stor vekt på kva barnet meiner.

§ 34 skal lyde:

Foreldreansvaret når foreldra er eller har vore gifte

Foreldre som er gifte, har foreldreansvaret saman for sams barn.

Foreldre som separerer eller skil seg, kan avtale at dei skal ha foreldreansvaret saman eller at ein av dei skal ha det aleine. Inntil avtale eller avgjerd om foreldreansvaret ligg føre, har dei ansvaret saman.

§ 35 tredje ledd oppheves. Fjerde ledd blir tredje ledd.

§ 35 a oppheves.

Nåværende § 35 b blir § 37.

§ 36 skal lyde:

Kvar barnet skal bu fast

Foreldra kan gjere avtale om kven av dei barnet skal bu hos fast. Dersom dei er samde om det, kan dei avtale at barnet skal bu fast hos begge.

Er foreldra usamde, må retten avgjere at barnet skal bu fast hos ein av dei.

§ 38 skal lyde:

Foreldreansvaret etter dødsfall

Døyr den eine av foreldra som har foreldreansvaret saman, får den attlevande foreldreansvaret aleine.

Bur barnet saman med begge foreldra og den eine av dei døyr, får den attlevande foreldreansvaret aleine, jamvel om berre den avdøde hadde foreldreansvar.

Fører dødsfall til at ingen lenger har foreldreansvaret for eit barn, skal lensmannen eller tingretten få opplysning om det i dødsfallsmeldinga.

Andre enn foreldra kan krevje å få foreldreansvaret til barnet etter dødsfall etter reglane i § 63.

For den eller dei som får foreldreansvaret, gjeld reglane i kapitlet her og kapittel 6.

Nåværende § 41 a blir § 39.

Nåværende § 43 blir § 40.

Nåværende § 43 a blir § 41.

Nåværende § 44 blir § 42 i kapittel 6.

§ 43 skal lyde:

Omfanget av samværet mv.

Den av foreldra som barnet ikkje bur saman med, har rett til samvær med barnet om ikkje anna er avtala eller fastsett. Omfanget av samværsretten bør avtalast nærare.

Vert det avtala eller fastsett «vanleg samværsrett», gjev det rett til å vere saman med barnet ein ettermiddag i veka, annakvar helg, 14 dagar i sommarferien, og jul eller påske.

Det kan i avtale eller i dom setjast vilkår for gjennomføringa av samværsretten.

Den andre av foreldra skal få melding i rimeleg tid føreåt når samværet ikkje kan finne stad som fastsett, eller når tida for samværet må avtalast nærare.

Dersom den som har foreldreansvaret eller som barnet bur hos hindrar at ein samværsrett kan gjennomførast, kan den som har samværsretten krevje ny avgjerd av kven som skal ha foreldreansvaret eller kven barnet skal bu saman med, jf. § 64.

§ 44 skal lyde:

Reisekostnader ved samvær

Reisekostnadane ved samvær skal delast mellom foreldra etter storleiken på inntektene deira der foreldra ikkje blir samde om noko anna. Dersom særlege grunnar gjer det rimeleg, kan retten fastsetje ei anna fordeling av reisekostnadane. Er foreldra samde om det, kan sak om reisekostnadane istaden gå til fylkesmannen. Har barnet fylt 15 år, kan sak om reisekostnader gå til fylkesmannen jamvel om berre ein av foreldra ber om det. Reglane i § 64 gjeld tilsvarande.

§§ 44 a og 44 b oppheves.

§ 45 skal lyde:

Samværsrett for andre enn foreldra

Når den eine av foreldra eller begge er døde, kan slektningane til barnet eller andre som er nær knytte til barnet, krevje at retten fastset om dei skal ha rett til å vere saman med barnet, og kva for omfang samværsretten skal ha.

I sak om samværsrett mellom foreldra, kan ein forelder som vert nekta samvær krevje at avgjerdsorganet fastset om hans eller hennar foreldre skal ha rett til å vere saman med barnet og kva for omfang samværsretten skal ha. Samvær for besteforeldra kan berre fastsetjast på vilkår av at den som er nekta samvær ikkje får møte barnet.

Reglane i kap. 7 gjeld også for desse sakene. Det krevst ikkje at partane har vore til mekling før dei går til sak.

Nåværende § 49 blir § 46.

Nåværende § 50 blir § 47.

Nytt kapittel 7 skal lyde:

Kapittel 7. Sakshandsaminga i saker om foreldreansvaret, om kvar barnet skal bu fast og om samvær

I. Innleiande føresegner

§ 48. Det beste for barnet

Avgjerder om foreldreansvar, om kvar barnet skal bu fast og om samvær, og handsaminga av slike saker, skal først og fremst rette seg etter det som er best for barnet.

§ 49. Advokatar

Advokatar som har saker etter kapitlet her, bør vurdere om det er mogeleg for partane å kome fram til ei avtaleløsning. Advokaten skal opplyse foreldra om høvet til mekling.

§ 50. Teieplikt

Den som meklar etter § 51 og § 61 første stykket nr. 2 har teieplikt om det som kjem fram om personlege forhold i samband med oppdraget. Lov 19. juni 1997 nr. 62 om familievernkontorer §§ 6, 7, 9 og 10 gjeld tilsvarande.

Den som gjer teneste etter § 61 første stykket nr. 1, 3, 4 eller 7 har teieplikt om det som kjem fram om personlege forhold i samband med oppdraget. Han kan utan hinder av teieplikta gje oppdragsgjevar dei opplysningar han har fått i samband med oppdraget. Lov 19. juni 1997 nr. 62 om familievernkontorer §§ 6, 7, 9 og 10 gjeld tilsvarande.

Den som gjer tjeneste etter § 61 første stykket nr. 5 har teieplikt om det som kjem fram om personlege forhold i samband med oppdraget. Retten kan oppheve teieplikta etter krav frå advokaten eller representanten.

II. Mekling og vedtak om tvangskraft for avtaler

§ 51. Kven skal møte til mekling

Foreldre med felles barn under 16 år må møte til mekling før det vert reist sak om foreldreansvar, kvar barnet skal bu fast eller om samvær.

Giftede foreldre med felles barn under 16 år må for å få separasjonsløyve eller skilsmisseyve etter ekteskapslova

§§ 20 og 22, ha møtt til mekling på familievernkontor eller hos annan godkjend meklar jf. ekteskapslova § 26. Sambuarar med felles barn under 16 år har ved samlivsbrot rett til å møte til mekling dersom dei ønskjer det. Departementet kan gje forskrifter om mekling, også om unntak frå møteplikta i særlege høve.

§ 52. Føremålet med og innhaldet i meklinga

Føremålet med meklinga er å få foreldra til å kome fram til ei skriftleg avtale om foreldreansvaret, om kvar barnet skal bu fast og om samvær. Partane bør gjerast kjende med dei viktigaste økonomiske konsekvensane som avtala fører med seg.

§ 53. Frammøte

Foreldra skal møte personleg og samstundes til mekling. Den som meklar kan likevel avgjere at dei skal møte kvar for seg dersom det er tenleg. Meklaren kan i særlege høve gje løyve til at ein eller begge partar møter saman med ein fullmektig.

§ 54. Meklingsattest

Det skal skrivast ut meklingsattest når partane er komne fram til ei avtale. Om partane ikkje har vorte samde etter tre timar hos meklaren, skal det likeins skrivast ut meklingsattest. Meklingsattest skal òg skrivast ut når den parten som ikkje har kravd mekling, ikkje møter etter tre innkallingar. Meklingsattesten er gyldig i seks månader.

§ 55. Vedtak om tvangskraft for avtaler

Når begge foreldra ber om det, kan fylkesmannen fastsetje at ei skriftleg avtale om foreldreansvar, bustad og samvær skal kunne tvangsfullførast etter reglane i § 65. Vilkåret er at avtala først og fremst rettar seg etter det som er best for barnet. Trengst det, bør sakkunnige, barneverntenesta eller sosialtenesta uttale seg før fylkesmannen avgjer spørsmålet.

Eit vilkår for å bringe ei sak inn for fylkesmannen etter første stykket er at foreldra kan leggje fram gyldig meklingsattest.

Saka må bringast inn for den fylkesmannen der barnet har heimting på den tida saka vert reist.

III. Sakshandsaminga for retten

§ 56. Vilkår for å reise sak

Er foreldra usamde om kven som skal ha foreldreansvaret, om kvar barnet skal bu fast eller om samværet, kan kvar av dei reise sak for retten. Andre enn foreldra kan reise sak når vilkåra etter §§ 45 eller 63 er oppfylde.

Eit vilkår for å reise sak etter første stykket er at foreldra kan leggje fram gyldig meklingsattest.

§ 57. Kvar sak skal reisast

Sak etter § 56 må reisast for den domstolen der barnet har heimting på den tida saka vert reist. Dersom saka gjeld søsken med ulikt heimting, kan felles sak for barna reisast der eitt av barna har heimting.

§ 58. Stemnemål og tilsva

Stemnemålet skal innehalde namn og adresse til foreldra og barna, og skal vise om usemja gjeld foreldreansvaret, kvar barnet skal bu fast eller samværet, og gje ei kort utgreiing om grunnlaget for usemja og saksøkjarens påstand. Meklingsattest skal leggjast ved. Stemnemålet kan setjast fram på godkjent skjema.

Retten skal forkynne stemnemålet for saksøkte. Tilsvaret skal gjere greie for kva for tvistepunkt det er usemje om, og gje ei kort utgreiing om korleis saksøkte ser på saka. I tillegg må tilsvaret innehalde den saksøktes påstand. Tilsvaret kan setjast fram på godkjent skjema.

Retten kan be om nærare utgreiing av saka frå partane dersom det trengst for å få saka godt nok opplyst.

§ 59. Sakshandsaminga

Dommaren skal påskunde saka så mykje som mogeleg.

Dommaren skal på kvart trinn i saka vurdere om det er mogeleg å oppnå forlik mellom partane, og leggje tilhøva til rette for det.

Domstolsloven og tvistemålsloven gjeld for retten si handsaming av saker etter kapittelet her, så langt ikkje anna følgjer av reglane her.

§ 60. Førebels avgjerd

Retten kan etter krav frå ein part ta førebels avgjerd om kven av foreldra som skal ha foreldreansvaret, om kven barnet skal bu hos fast, og om samværsrett. Slik avgjerd kan gjelde for ei viss tid eller til saka er endeleg avgjerd. Retten kan også ta førebels avgjerd før saka er reist, dersom særlege grunnar talar for det.

Retten kan samstundes forby den andre av foreldra å kome til den eigedommen eller det bustadhuset der barnet held til. Dersom det ikkje trengst avgjerd straks, skal retten så langt råd er gje den andre høve til å uttale seg.

Når avgjerd er teken før sak er reist, skal retten setje ein frist for å reise søksmål. Fristen kan forlengjast ved avgjerd av dommaren. Er det ikkje teke ut søksmål innan fristen, fell tekne avgjerder bort.

Avgjerdene vert tekne i orskurd. Det er ikkje nødvendig å halde munnleg forhandling på førehand.

§ 61. Avgjerder under saksførebuinga

Retten fastset tid for hovudforhandling straks eller etter at eitt eller fleire av tiltaka i nr. 1 til 7 nedanfor er gjennomført.

1. Retten skal som hovudregel innkalle partane til eitt eller fleire førebuande møte for mellom anna å klarleggje tvistepunkta mellom dei, drøfte vidare handsaming av saka og eventuelt mekle mellom partane. Retten kan oppnemne ein sakkunnig til å vere med i dei saksførebuande møta. Retten kan jamvel be den sakkunnige ha samtalar med foreldra og barna og gjere undersøkingar for å klarleggje tilhøva i saka, med mindre foreldra set seg i mot dette. Retten fastset kva den sakkunnige skal gjere, etter at partane har fått høve til å uttale seg.
2. Retten kan vise partane til mekling hos godkjend meklar eller annan person med innsikt i dei tvistepunkta saka gjeld. §§ 52 og 53 gjeld tilsvarande. Dersom meklaren kjem fram til at partane ikkje kan nå fram til ein avtale gjennom vidare mekling, skal han straks melde frå til retten om dette.
3. Retten bør der det trengst oppnemne sakkunnig til å uttale seg om eitt eller fleire av dei spørsmåla saka reiser.
4. Dommaren kan gjennomføre samtalar med barnet, jf. § 31. Retten kan oppnemne ein sakkunnig eller annan eigna person til å hjelpe seg, eller la ein sakkunnig ha samtale med barnet aleine.
5. Retten kan i særlege høve oppnemne ein advokat eller annan representant til å ta vare på interessene til barnet i samband med søksmålet. Den som er oppnemnd, kan samtale med barnet og skal gje slik informasjon og støtte som er naturleg. Advokaten eller representanten skal få saksdokumenta. Han kan kome med framlegg om handsaminga av saka og skriftleg eller i rettsmøte gje råd om korleis sakshandsaminga best kan ta vare på interessene til barnet. Retten avgjer om og eventuelt kor lenge han skal vere til stades under rettsmøta i saka. Når advokaten eller representanten er til stades i rettsmøta, kan han stille spørsmål til partar og vitne.
6. Retten bør innhente fråsegner frå barnevernet og sosialtenesta der det trengst.
7. Retten kan gje partane høve til å prøve ut ei førebels avtale for ei nærare fastsett tid. Retten kan oppnemne ein sakkunnig eller annan eigna person til å rettleie foreldra i prøvetida.
8. Retten kan gje dom utan hovudforhandling så fram partane samtykkjer til det og retten ser det som forsvarleg.

Staten ber kostnadene til dei tiltaka som er nemnde i første stykket nr. 1, 2, 4, 5 og 7. Sakkunnig som vert oppnemnd etter første stykket skal godtgjerast etter lov 21. juli 1916 nr. 2 om vidners og sakkyndiges godtgjørelse m.v. Dersom det skal oppnemnast ein advokat for barnet etter første stykket nr. 5, har barnet rett på fri sakførsel utan behovsprøving, jf. rettshjelploven § 21 andre stykket. Departementet kan ved forskrift fastsetje reglar om godtgjering til andre som gjer teneste etter paragrafen her.

§ 62. *Kjæremål*

Rettens val av tiltak etter § 61 første stykket kan ikkje påkjærast. Unntak gjeld for avgjerd om å nekte å oppnemne sakkunnig etter § 61 første stykket nr. 3 og avgjerd om å nekte å innhente fråsegner som nemnd i § 61 første stykket nr. 6.

§ 63. *Handsamingsmåten for krav om foreldreansvar etter dødsfall*

Når den som får foreldreansvaret etter § 38 første stykket, ikkje budde saman med barnet, eller den av foreldra som får foreldreansvaret etter § 38 andre stykket, ikkje hadde foreldreansvaret da den andre døydde, kan andre innan seks månader etter dødsfallet reise sak med krav om å få foreldreansvaret og om å få bu fast saman med barnet. Retten kan ta førebels avgjerd etter § 60.

Retten skal avgjere spørsmålet i orskurd, som kan ankast. Retten skal til vanleg kalle inn til munnleg forhandling før det vert teke avgjerd. Det skal leggjast vekt på om den attlevande av foreldra ønskjer foreldreansvaret. Ingen kan få foreldreansvaret utan å oppfylle vilkåra i tredje stykket.

Der ingen lenger har foreldreansvaret for eit barn, jf. § 38 tredje stykket, skal dei som ønskjer foreldreansvaret, vende seg til tingretten der barnet bur. Kjem det berre eitt krav om å få foreldreansvaret, skal retten gå med på kravet, utan når det er fare for at barnet ikkje vil få forsvarleg stell og fostring, eller det vil lide skade på annan måte. Avslag på eit krav om foreldreansvaret skal gjerast i orskurd, og kan ankast.

Før retten avgjer saka, skal dei næraste slektningane til barnet eller dei som barnet bur saman med, ha høve til å uttale seg. Retten kan sjå bort frå uttaleretten etter dette stykket når særlege grunnar gjer uttale uturvande. Barnet skal høyrast etter § 31.

Retten kan la ein person få foreldreansvaret aleine eller la sambuande mann og kvinne få det saman. Får nokon annan enn attlevande far eller mor foreldreansvaret, skal retten også avgjere om faren eller mora framleis skal ha del i foreldreansvaret. Har foreldra skriftleg gjeve uttrykk for kven dei ønskjer skal ha foreldreansvaret etter at dei er døde, bør det leggjast vekt på det.

Retten kan setje som vilkår for avgjerda at barnet i ei viss tid ikkje skal kunne flyttast frå heimen der det bur, dersom flyttinga kan vere uheldig for barnet, og det ikkje er rimeleg grunn til å flytte.

Dersom ingen har meldt seg eller retten gjev avslag på alle krav om foreldreansvaret, skal retten melde frå til barneverntenesta. Barneverntenesta skal plassere barnet etter reglane i lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester § 4–14 og § 4–15 første stykket. §§ 4–16, 4–17, 4–18 første stykket og 4–20 gjeld tilsvarande.

Avgjerd etter paragrafen her kan innstemnast på ny for retten av den attlevande av foreldra og endrast dersom særlege grunnar talar for det. § 64 tredje stykket gjeld tilsvarande.

§ 64. *Endring av avtale eller avgjerd om foreldreansvaret o.l.*

Foreldra kan gjere om avtale eller avgjerd om foreldreansvaret, om kven barnet skal bu hos fast og om samværsretten.

Vert foreldra ikkje samde, kan kvar av dei reise sak for retten, jf. § 56. Dom, rettsforlik og avtale med tvangskraft kan likevel berre endrast når særlege grunnar talar for det. Førebels avgjerd etter § 60 kan endrast på same vilkår av den domstolen som har hovudsaka.

Dersom det er openbert at det ikkje ligg føre slike særlege grunnar som nemnt i andre stykket, kan retten avgjere saka utan hovudforhandling.

IV. Tvangsfullføring

§ 65. Tvangsfullføring

Om tvangsfullføring av avgjerd om foreldreansvaret eller kven barnet skal bu saman med, gjeld tvangsfullbyrdsloven kap. 13. Namsmannen skal likevel krevje inn tvangsbot. Innkrevjing skal berre skje når den som har retten, ber om det. Vedtak av fylkesmannen eller departementet er særleg tvangsgrunnlag. Førebels avgjerd etter § 60 er tvangskraftig enda om avgjerda ikkje er rettskraftig.

Avgjerd om samværsrett kan tvangsfullførast ved tvangsbot etter tvangsfullbyrdsloven kap. 13. Tingretten kan fastsetje ei ståande tvangsbot som for ei viss tid skal gjelde for kvar gong samværsretten ikkje vert respektert. Vedtak av fylkesmannen eller departementet er særleg tvangsgrunnlag. Første stykket andre, tredje og femte punktum gjeld tilsvarende.

Nåværende kapittel 7 med §§ 51 til 62 blir nytt kapittel 8 med §§ 66 til 80.

Nåværende kapittel 8 med §§ 63 til 67 blir nytt kapittel 9 med §§ 81 til 85.

Nåværende kapittel 9 med §§ 68 til 71 blir nytt kapittel 10 med §§ 86 til 89.

I ny § 67 første ledd endres § «51» til § «66».

I ny § 68 første ledd endres «§§ 51 og 52» til «§§ 66 og 67».

I ny § 70 fjerde ledd endres «§ 53 andre stykket og tredje stykket» til «§ 68 andre og tredje stykket».

I ny § 71 første ledd endres «§ 35 a» til «§ 36».

I ny § 74 andre ledd endres «§ 55 andre punktum» til «§ 72 andre punktum». I ny § 74 fjerde ledd endres «§ 54 andre og tredje stykket» til «§ 70 andre og tredje stykket». I ny § 74 femte ledd endres «§ 54 sjette stykket» til «§ 70 sjette stykket».

I ny § 75 første ledd endres «§ 57» til «§ 74». I ny § 75 andre ledd endres «§ 54 andre ledd og § 57 første ledd» til «§§ 70 andre stykket og 74 første stykket».

I ny § 78 tredje ledd endres «§ 57» til «§ 74».

I ny § 84 endres «§§ 63 til 65» til «§§ 81 til 83».

I ny § 88 endres «§ 44 andre stykket første punktum» til «§ 42 andre stykket første punktum».

VI

I lov 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr skal § 14 tredje ledd nr. 2 lyde:

2. Utlegg for tvangsbot etter barnelova § 65.

VII

I lov 8. juli 1988 nr. 72 om anerkjennelse og fullbyrding av utenlandske avgjørelser om foreldreansvar m v og om tilbakelevering av barn skal § 18 første ledd første og andre punktum lyde:

- (1) Bestemmelsene i barneloven 8. april 1981 nr. 7 §§ 60 og 65 gjelder for saker om tvangsfullbyrding etter § 6 og tilbakelevering etter § 11. Barneloven § 65 første ledd gjelder også ved tvangsfullbyrding av samværsrett.

VIII

I lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap gjøres følgende endringer:

§ 26 første ledd skal lyde:

Ektefeller med felles barn under 16 år, skal i saker om separasjon og skilsmisse etter §§ 20 og 22 møte til mekling før saken bringes inn for retten eller fylkesmannen, jf § 27. Formålet med meklingen er å komme fram til en avtale om foreldreansvaret, samværsretten eller om hvor barnet eller barna skal bo fast, hvor det legges vekt på hva som vil være den beste ordningen for barnet/barna. Barneloven §§ 52 til 54 gjelder tilsvarende. Departementet fastsetter ved forskrift nærmere regler om hvem som kan foreta mekling etter første punktum, og om godkjenning av slike instanser.

§ 26 fjerde ledd skal lyde:

Den som foretar mekling, har taushetsplikt om det som kommer fram om personlige forhold i forbindelse med oppdraget. Lov 19. juni 1997 nr. 62 om familievernkontorer §§ 6, 7, 9 og 10 gjelder tilsvarende.

§ 84 tredje punktum skal lyde:

Bestemmelsene i barnelova § 74 tredje ledd gjelder tilsvarende.

§ 85 andre ledd skal lyde:

Reglene i barnelova § 78 om gjennomføring av bidrag gjelder tilsvarende.

IX

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 14–14 andre ledd skal lyde:

Adopsjonspenger ytes også til person som har foreldreansvar når den andre av foreldrene dør, eller får tildelt foreldreansvaret i medhold av barneloven §§ 38 og 63, såfremt vedkommende har hatt mindre samvær enn tilsvarende barneloven § 43 andre ledd.

§ 14–20 andre ledd skal lyde:

Engangsstønad ytes også til person som har foreldreansvar når den andre av foreldrene dør, eller får tildelt foreldreansvaret i medhold av barneloven §§ 38 og 63, såfremt vedkommende har hatt mindre samvær enn tilsvarende barneloven § 43 andre ledd.

§ 15–5 første ledd andre punktum skal lyde:

Som mor eller far regnes også den som på grunn av dødsfall har fått foreldreansvaret etter barnelova § 38.

Fjerde strekpunkt i innledningen av kapittel 18 skal lyde:

– foreldreansvar etter barnelova § 38 står i § 18–6

§ 18–6 skal lyde:

§ 18–6. Foreldreansvar etter barnelova § 38

Når en enslig person har fått foreldreansvar etter barnelova § 38 for et barn med rett til barnepensjon, skal barnepensjonen falle bort eller omregnes for tidsrom da den enslige forsørgeren mottar overgangsstønad til enslig mor eller far etter kapittel 15. Barnepensjonen fastsettes etter § 18–5 første ledd når begge foreldrene er døde eller moren er død og farskapet ikke er fastslått, og faller bort når bare den ene er død.

I § 23–1 endres «barneloven § 62» til «barnelova § 80».

I § 23–10 tredje ledd endres «barneloven § 62» til «barnelova § 80».

X

I lov 19. juni 1997 nr. 62 om familievernkontorer gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd tredje punktum skal lyde:

Familievernkontorene skal foreta mekling etter lov om ekteskap § 26 og barneloven § 51.

§ 5 a skal lyde:

Den som foretar mekling etter lov om ekteskap § 26 og barneloven § 51 og § 61 første ledd nr. 2 har taushetsplikt om det som kommer fram om personlige forhold i forbindelse med oppdraget. §§ 6, 7, 9 og 10 i loven her gjelder tilsvarende.

§ 11 siste ledd skal lyde:

Plikten til å føre journal gjelder ikke ved mekling etter lov om ekteskap § 26 og barneloven § 51.

XI

I lov 26. juni 1998 nr. 41 om kontantstøtte til småbarnsforeldre skal § 9 andre ledd første punktum lyde:

Hvis foreldrene ikke bor sammen og skriftlig har avtalt delt bosted i samsvar med barneloven § 36 første ledd, kan foreldrene få utbetalt kontantstøtte med en halvpart på hver dersom de er enige om en slik deling.

XII

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt § 5–43 første ledd bokstav h endres barneloven kapittel 7 til barneloven kapittel 8.

XIII

I lov 8. mars 2002 nr. 4 om barnetrygd skal § 2 tredje ledd lyde:

Hvis foreldrene ikke bor sammen og skriftlig har avtalt delt bosted i samsvar med barnelova § 36 første ledd, kan hver av foreldrene få rett til 50 prosent barnetrygd, hvis de fremsetter krav om dette.

XIV

- Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.
- Departementet kan gi overgangsregler.

20. juni. Lov nr. 41 2003**Lov om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger mv. (hvitvaskingsloven).**

Ot.prp. nr. 72, Innst.O. nr. 100 og Besl.O. nr. 95 (2002-2003). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 3. og 12. juni 2003. Fremmet av Finansdepartementet. Kunngjort 20. juni 2003.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov av 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel m.v. (kredittilsynsloven).
- 2 Lov av 24. mai 1985 nr. 28 om Norges Bank og pengevesenet (sentralbankloven).
- 3 Lov av 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner.

§ 1. Lovens formål

Formålet med loven er å forebygge og bekjempe hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger.

§ 2. Begreper

I denne lov forstås med:

- 1 rapporteringspliktig: virksomhet eller person som nevnt i § 4,
- 2 transaksjon: enhver overføring, formidling, ombytting eller plassering av formuesgoder.

§ 3. Geografisk virkeområde

Loven gjelder for rapporteringspliktige som er etablert i Norge, herunder filialer av utenlandske foretak.

Kongen kan i forskrift bestemme at loven helt eller delvis skal gjelde for Svalbard og Jan Mayen, og fastsette særlige regler om tiltak mot hvitvasking av utbytte og finansiering av terrorisme for disse områdene.

§ 4. Anvendelsesområde

Loven gjelder for følgende virksomheter og juridiske personer:

- 1 finansinstitusjoner,
- 2 Norges Bank,
- 3 e-pengeforetak,
- 4 foretak og personer som driver virksomhet som består i overføring av penger eller pengefordringer,
- 5 verdipapirforetak,
- 6 forvaltningsselskaper for verdipapirfond,
- 7 forsikringsselskap,
- 8 pensjonskasser,
- 9 postoperatører ved formidling av postsendinger,
- 10 verdipapirregistre,
- 11 andre foretak hvis hovedvirksomhet er omfattet av punktene 2 til 12 og 14 i vedlegg I til direktiv 2000/12/EF om adgang til å starte og utøve virksomhet som kredittinstitusjon, herunder utlånsvirksomhet, fondsmegling, betalingsformidling, finansiell leasing, rådgivnings- eller andre tjenester knyttet til finansielle transaksjoner samt utleie av bankbokser.

Loven gjelder også for følgende juridiske og fysiske personer i utøvelsen av deres yrke:

- 1 statsautoriserte og registrerte revisorer,
- 2 autoriserte regnskapsførere,
- 3 eiendomsmeglere og boligbyggelag når det drives eiendomsmegling,
- 4 forsikringsmeglere,
- 5 prosjektmeglere,
- 6 valutameglere,
- 7 advokater og andre som ervervsmessig eller stadig yter selvstendig juridisk bistand, når de bistår eller opptrer på vegne av klienter ved planlegging eller utførelse av finansielle transaksjoner eller transaksjoner som gjelder fast eiendom eller løsøre/gjenstander som nevnt i nr. 8;
- 8 forhandlere av gjenstander, herunder auksjonsforretninger, kommisjonærer og lignende, ved transaksjoner i kontanter på 40 000 norske kroner eller mer eller et tilsvarende beløp i utenlandsk valuta. Transaksjoner med betalingskort omfattes kun når det er bestemt i forskrift fastsatt av departementet;
- 9 personer og foretak som mot vederlag tilbyr tilsvarende tjenester som nevnt i nr. 1 til 8.

Loven gjelder også for foretak og personer som utfører tjenester på vegne av eller for rapporteringspliktige.

Når advokater opptrer som bostyrere, gjelder bestemmelsene i §§ 7, 8, 11, 16 og 17.

Kongen kan i forskrift fastsette regler som gir loven anvendelse for spillvirksomhet, inkassoforetak og regulerte markeder.

§ 5. Identitetskontroll

Rapporteringspliktige skal ved etablering av kundeforhold kreve gyldig legitimasjon av kunden. Plikten gjelder også for den rapporteringspliktiges ansatte. Som gyldig legitimasjon regnes alltid skriftlig legitimasjon.

Ved transaksjoner som gjelder 100 000 norske kroner eller mer, for kunder som den rapporteringspliktige ikke på forhånd har et etablert kundeforhold til, skal det kreves legitimasjon som nevnt i første ledd. Beløpsgrensen beregnes samlet for transaksjoner som gjennomføres i flere operasjoner som ser ut til å kunne ha sammenheng med hverandre. Dersom beløpet ikke er kjent når transaksjonen gjennomføres, skal identitetskontrollen utføres så snart den rapporteringspliktige blir kjent med beløpet og at det overstiger beløpsgrensen.

Den rapporteringspliktige skal i alle tilfeller kreve legitimasjon som nevnt i første ledd, dersom den har mistanke om at transaksjonen har tilknytning til utbytte av en straffbar handling eller til forhold som rammes av straffeloven § 147 a eller § 147 b.

Identitetskontroll skal skje ved kundens personlige fremmøte hos den rapporteringspliktige. Dersom personlig fremmøte er til vesentlig ulempe for kunden eller ikke er praktisk gjennomførbart, kan det gjøres unntak fra dette kravet, såfremt betryggende identitetskontroll likevel kan finne sted.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om gjennomføring av identitetskontroll, hva som anses som gyldig legitimasjon og unntak fra plikten til å kreve legitimasjon og til å foreta identitetskontroll.

§ 6. Registrering av opplysninger

Rapporteringspliktige skal registrere følgende opplysninger om kunder:

- 1 fullt navn eller firma,
- 2 personnummer, organisasjonsnummer, D-nummer eller, dersom kunden ikke har slikt nummer, annen entydig identitetskode,
- 3 fast adresse,
- 4 referanse til legitimasjon som har støttet identitetskontrollen, og
- 5 annet fastsatt i forskrift gitt av departementet.

Rapporteringspliktige skal sørge for at registrerte opplysninger lagres forsvarlig.

Det skal ved bruk av kontonummer eller på annen måte registreres en entydig forbindelse mellom kundeforholdet og opplysningene.

Dersom den rapporteringspliktige vet eller kan ha grunn til å tro at kunden handler på vegne av en annen eller at en annen eier formuesgodet det handles for, skal den rapporteringspliktige bringe på det rene opplysninger som nevnt i første og tredje ledd også om den det handles på vegne av, og registrere slike opplysninger.

§ 7. Undersøkelles- og rapporteringsplikt

Dersom rapporteringspliktige har mistanke om at en transaksjon har tilknytning til utbytte av en straffbar handling eller til forhold som rammes av straffeloven § 147 a eller § 147 b, skal det foretas nærmere undersøkelser for å få bekreftet eller avkreftet mistanken. Plikten gjelder også for den rapporteringspliktiges ansatte.

Dersom undersøkelsene ikke har avkreftet mistanken, skal den rapporteringspliktige av eget tiltak oversende opplysninger til ØKOKRIM om den aktuelle transaksjonen og om de forhold som har medført mistanke. Den rapporteringspliktige og ansatte skal på forespørsel gi ØKOKRIM alle nødvendige opplysninger om transaksjonen og mistanken.

Kunder eller tredjepersoner skal ikke gjøres kjent med at det er blitt oversendt opplysninger til ØKOKRIM.

§ 8. Oppbevaring av opplysninger mv.

Rapporteringspliktige skal oppbevare kopi av de nødvendige dokumenter som er brukt i forbindelse med legitimasjon som nevnt i § 5, og registrerte opplysninger som nevnt i § 6, i fem år etter at kundeforholdet er opphørt eller transaksjonen er gjennomført.

Rapporteringspliktige skal oppbevare dokumenter i tilknytning til transaksjoner som nevnt i § 7 første ledd i fem år etter at transaksjonen er gjennomført.

Dokumenter og opplysninger som rapporteringspliktige oppbevarer etter første og annet ledd, skal slettes innen ett år etter at oppbevaringsplikten opphører.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om hvilke dokumenter som skal oppbevares og om oppbevaringsmåten.

§ 9. Om gjennomføring av mistenkelige transaksjoner

Rapporteringspliktige skal ikke gjennomføre transaksjoner som medfører undersøkelsesplikt, før ØKOKRIM er underrettet. ØKOKRIM kan i særlige tilfeller gi pålegg om ikke å gjennomføre en slik transaksjon. Transaksjonen kan likevel gjennomføres før ØKOKRIM er underrettet, dersom det ikke er mulig å la være å gjennomføre den, eller dersom unnlattelse av å gjennomføre transaksjonen ville vanskeliggjøre etterforskningen. I så fall skal ØKOKRIM underrettes umiddelbart etter at transaksjonen er gjennomført.

§ 10. ØKOKRIMs plikt til å slette opplysninger

Opplysninger som ØKOKRIM mottar etter bestemmelsene i § 7, skal slettes senest fem år etter at opplysningene ble registrert, med mindre det i dette tidsrommet er registrert nye opplysninger, eller det er foretatt etterforsknings- eller rettergangsskritt mot den registrerte.

Dersom ØKOKRIMs undersøkelser viser at det ikke foreligger en straffbar handling, skal opplysningene slettes snarest mulig.

Departementet kan gi nærmere regler om ØKOKRIMs saksbehandling, herunder sletting av opplysninger.

§ 11. Forholdet til taushetsplikt

Opplysninger som i god tro meddeles ØKOKRIM etter § 7, er ikke brudd på taushetsplikt og gir ikke grunnlag for erstatning eller straff.

Rapporteringspliktige som nevnt i § 4 første ledd nr. 1, kan uten hinder av taushetsplikt utveksle nødvendige kundeopplysninger seg imellom når det anses nødvendig som ledd i undersøkelser av mistanke om at en transaksjon har tilknytning til utbytte av en straffbar handling eller til forhold som rammes av straffeloven § 147 a eller § 147 b.

ØKOKRIM kan gi opplysninger som ØKOKRIM mottar etter bestemmelsene i § 7 til andre offentlige myndigheter enn politiet som har oppgaver knyttet til forebygging av forhold som rammes av straffeloven § 147 a eller § 147 b.

§ 12. Unntak fra advokaters rapporteringsplikt mv.

Advokater og andre som ervervsmessig eller stadig yter rettshjelpvirksomhet, har ikke plikt til å rapportere om forhold som de har fått kjennskap til gjennom arbeidet med å fastslå klientens rettsstilling, eller om forhold som de har fått kjennskap til før, under og etter en rettssak, når forholdet har direkte tilknytning til rettstvisten.

Dette gjelder tilsvarende for revisorer og andre rapporteringspliktige rådgivere når de bistår en advokat eller andre som ervervsmessig eller stadig yter rettshjelpvirksomhet.

§ 13. Kontroll- og kommunikasjonsrutiner

Rapporteringspliktige skal etablere forsvarlige interne kontroll- og kommunikasjonsrutiner som sikrer oppfyllelse av pliktene som påligger rapporteringspliktige etter loven og bestemmelser fastsatt i medhold av loven. Kontroll- og kommunikasjonsrutinene skal være skriftlige og fastsatt på øverste nivå hos den rapporteringspliktige. Det skal utpekes en person i ledelsen som skal ha et særskilt ansvar for å følge opp rutinene. Det skal gjennomføres opplæringsprogrammer og oppfølging for ansatte og andre personer som utfører oppgaver til oppfyllelse av plikter etter loven.

§ 14. Kontrollutvalget for tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger

Kontrollutvalget for tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger (Kontrollutvalget) skal føre kontroll med:

- 1 ØKOKRIMs behandling av opplysninger mottatt i medhold av § 7,
- 2 ØKOKRIMs pålegg og godkjenninger etter § 9, og
- 3 at ØKOKRIM oppfyller plikten til å slette opplysninger etter § 10.

Kontrollutvalget skal bestå av minst tre medlemmer som oppnevnes av Kongen. Dessuten oppnevnes ett eller flere varamedlemmer. Lederen for utvalget skal oppfylle de krav som stilles til høyesterettsdommere. Kontrollutvalgets medlemmer har taushetsplikt om det de får vite i utøvelsen av sitt verv.

ØKOKRIM skal gi Kontrollutvalget de opplysninger, dokumenter mv. som Kontrollutvalget finner nødvendig for sin kontroll. Når Kontrollutvalget krever det, har ØKOKRIMs tjenestemenn plikt til å forklare seg overfor Kontrollutvalget uten hensyn til taushetsplikt.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om oppgavene og saksbehandlingen til Kontrollutvalget.

§ 15. Elektroniske overvåkningssystemer

Rapporteringspliktige som nevnt i § 4 første ledd nr. 1, skal etablere elektroniske overvåkningssystemer. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om elektroniske overvåkningssystemer.

§ 16. Straff

Med bøter straffes rapporteringspliktige som forsettlig overtrer eller medvirker til overtredelse av denne lov eller forskrifter gitt i medhold av loven.

Ved særlig skjerpene omstendigheter kan fengsel inntil 1 år anvendes.

§ 17. Pålegg og tvangstiltak

Tilsynsorgan kan gi den rapporteringspliktige pålegg om at forhold i strid med denne lov eller bestemmelser gitt i medhold av loven, skal opphøre. Tilsynsorgan kan sette en frist for at forholdene bringes i samsvar med pålegget.

Den som ikke etterkommer pålegg etter første ledd, kan ilegges tvangsmulkt av tilsynsorganene. Tvangsmulkten kan ilegges i form av engangsmulkt eller løpende mulkt. Ilagt mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om fastsettelse av tvangsmulkt, herunder mulktens størrelse.

§ 18. Forskrifter

Departementet kan i forskrift fastsette:

- 1 regler til utfylling og gjennomføring av bestemmelsene i loven,
- 2 unntak fra enkelte eller flere av bestemmelsene i loven for visse rapporteringspliktige,

- 3 regler om hvilke opplysninger om avsender som skal følge en transaksjon i betalingskjeden,
- 4 særskilte regler om rapportering av transaksjoner med eller for personer eller foretak som har tilknytning til land eller områder som ikke har gjennomført tilfredsstillende tiltak mot hvitvasking av utbytte eller finansiering av terrorisme,
- 5 forbud eller restriksjoner når det gjelder adgangen for rapporteringspliktige til å etablere forretningsforhold til eller foreta transaksjoner med personer eller foretak som har tilknytning til land eller områder som ikke har gjennomført tilfredsstillende tiltak mot hvitvasking av utbytte eller finansiering av terrorisme.

§ 19. *Ikrafttredelse og overgangsregler*

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Kongen kan gi overgangsregler.

§ 20. *Endringer i andre lover*

Fra den tid loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover:

1 I lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner oppheves § 2–1 annet ledd, § 2–17, § 2–17a og § 5–1 første ledd annet punktum.

2 I lov 24. mai 1985 nr. 28 om Norges Bank og pengevesenet skal § 12 annet ledd annet punktum lyde:

Taushetsplikten etter foregående ledd gjelder heller ikke overfor ØKOKRIM ved oversendelse av opplysninger i henhold til § 7 i lov om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger mv. (hvitvaskingsloven).

3 I lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel m.v. skal § 6 annet ledd lyde:

Når Tilsynet i sitt tilsynsarbeide får mistanke om at det foreligger forhold med tilknytning til utbytte av en straffbar handling eller til forhold som rammes av straffeloven § 147 a eller § 147 b, skal opplysninger om dette oversendes Den sentrale enhet for etterforskning og påtale av økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet, ØKOKRIM.

20. juni. Lov nr. 42 2003

Lov om endringer i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner og i enkelte andre lover (eierkontroll i finansinstitusjoner).

Ot.prp. nr. 50, Innst.O. nr. 88 og Besl.O. nr. 88 (2002-2003). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 28. mai og 5. juni 2003. Fremmet av Finansdepartementet. Kunngjort 20. juni 2003.

Endringer i følgende andre lover:

- 1 Lov av 24. mai 1961 nr. 2 om forretningsbanker.
- 2 Lov av 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet.

I.

I lov 24. mai 1961 nr. 2 om forretningsbanker gjøres følgende endringer:

§ 4 første og annet ledd skal lyde:

En forretningsbank skal stiftes i henhold til reglene i lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper § 2–1 eller lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper § 2–1. Tillatelse etter § 8 i loven her skal nektes hvis ikke mer enn tre firedeler av forretningsbankens aksjekapital tegnes ved kapitalforhøyelse uten fortrinnsrett for aksjeeiere eller andre.

Kongen kan tillate at en forretningsbank stiftes av tre eller flere banker uten tegningsinnbydelse, eller uten at tegningsinnbydelsen legges ut til offentlig tegning.

§ 4 tredje ledd oppheves.

§ 4 fjerde ledd blir nytt tredje ledd og skal lyde:

Første og annet ledd gjør ingen innskrenkning i en forretningsbanks adgang til å inngå i et finanskonsern etter finansieringsvirksomhetsloven § 2a– 6.

§ 4 femte ledd blir fjerde ledd.

§ 7 oppheves.

§ 8 a nytt tredje ledd skal lyde:

Søknad om tillatelse etter § 8 første og annet ledd skal nektes med mindre Kongen er overbevist om at eiere av kvalifisert eierandel og innehav av slike eierandeler er i samsvar med finansieringsvirksomhetsloven § 2–3. Med

kvalifisert eierandel menes en eierandel som representerer 10 prosent eller mer av kapitalen eller stemmene i institusjonen, eller som for øvrig gir adgang til å utøve en vesentlig innflytelse i ledelsen av institusjonen og dens virksomhet.

§ 11 fjerde ledd skal lyde:

Generalforsamlingen velger elleve femtendeler av representantskapets medlemmer. Både medlemmene og varamedlemmene skal velges blant bankens aksjeeiere eller, dersom banken er stiftet eller ervervet overensstemmende med § 4 annet ledd, blant de deltakende bankers aksjeeiere, tillits- eller tjenestemenn. Valget forberedes av en valgkomité som er valgt av generalforsamlingen.

§ 13 første ledd åttende punktum oppheves.

II.

I lov 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet gjøres følgende endringer:

§ 2–1 første og annet ledd skal lyde:

Et forsikringsselskap kan ikke drive virksomhet uten tillatelse av Kongen, som kan sette vilkår for tillatelsen. Et forsikringsselskap skal ha forretningskontor og hovedkontor i Norge. Tillatelse skal nektes med mindre Kongen er overbevist om at eiere av kvalifisert eierandel og innehav av slike eierandeler er i samsvar med finansieringsvirksomhetsloven § 2–3. Med kvalifisert eierandel menes en eierandel som representerer 10 prosent eller mer av kapitalen eller stemmene i institusjonen, eller som for øvrig gir adgang til å utøve en vesentlig innflytelse i ledelsen av institusjonen og dens virksomhet. Tillatelse skal nektes med mindre mer enn tre firedeler av forsikringsselskapets aksjekapital tegnes ved kapitalforhøyelse uten fortrinnsrett for aksjeeiere eller andre.

Tillatelse skal for øvrig gis med mindre det er grunn til å anta:

- (1) at selskapet ikke vil oppfylle de krav som stilles i lov eller i medhold av lov,
- (2) at startkapitalen ikke står i rimelig forhold til den planlagte virksomhet, eller
- (3) at tillatelse på annen måte vil få uheldige virkninger for forsikringstakerne eller grupper av forsikringstakere.

§ 3–5 første ledd skal lyde:

Et forsikringsselskap kan inngå i et konsernforhold i samsvar med finansieringsvirksomhetsloven § 2a–6 bare dersom:

- a) morselskapet, selskapene i konsernenheten eller annet eierselskap ikke er kredittforsikringsselskap, og
- b) morselskapet, selskapene i konsernenheten og i tilfelle alle andre selskaper i det konsern forsikringsselskapet tilhører, enkeltvis og samlet oppfyller vilkårene i § 7–1 og § 7–2 i loven her. Kongen kan i forskrift gjøre unntak fra bestemmelsene i denne bokstav og gi forskrifter om at konsernet samlet må oppfylle også andre regler gitt i eller i medhold av loven her.
- c) konsernforholdet er etablert etter tillatelse etter finansieringsvirksomhetsloven § 2a–3.

§ 3–5 annet ledd oppheves.

§ 3–6 skal lyde:

§ 3–6. (*sammenføring, deling mv.*)

Sammenføring (fusjon) og deling (fisjon) av forsikringsselskaper og morselskaper til forsikringsselskaper, kan ikke gjennomføres uten Kongens tillatelse. Likt med deling regnes avhendelse av vesentlige deler av selskapets aktiva. Kongen avgjør i tvilstilfelle om en avhendelse omfatter vesentlige deler av selskapets aktiva.

Erverv av aksjer i et forsikringsselskap som allerede har tillatelse etter § 2–1 til å drive virksomhet, er avhengig av Kongens godkjenning når ervervet medfører at selskapet vil inngå i et konsern.

§ 5–1 første ledd fjerde punktum skal lyde:

Styret skal ha et flertall av personer som ikke er ansatt i selskapet eller i selskaper i samme konsern.

§ 5–1 tredje ledd første punktum skal lyde:

Reglene i denne paragraf gjelder også for morselskap til forsikringsaksjeselskap eller forsikringsallmennaksjeselskap.

§ 5–4 sjette ledd skal lyde:

Reglene i første, annet, tredje og femte ledd gjelder også for morselskap til forsikringsaksjeselskap eller forsikringsallmennaksjeselskap.

§ 5–5 tredje ledd første punktum skal lyde:

Reglene i denne paragraf gjelder også for morselskap til forsikringsaksjeselskap eller forsikringsallmennaksjeselskap.

§ 5–8 første ledd oppheves. Annet ledd blir første ledd.

§ 13–8 første ledd skal lyde:

Bestemmelsene i § 3–5 og § 5–1 første ledd gjelder ikke for forsikringsselskaper som ifølge sine vedtekter bare kan overta direkte forsikring for en nærmere angitt krets av forsikringstakere, og eventuelt gjenforsikring i tillegg. Kongen kan for slike selskaper gjøre unntak også fra andre av lovens bestemmelser.

III.

I lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven)

§ 2–2 skal lyde:

§ 2–2. Erverv av eierandeler i finansinstitusjoner

Erverv av kvalifisert eierandel i en finansinstitusjon kan bare skje i henhold til tillatelse gitt av Kongen etter reglene i paragrafen her. Som kvalifisert eierandel regnes her en eierandel som representerer 10 prosent eller mer av kapitalen eller stemmene i en finansinstitusjon, eller som for øvrig gir adgang til å utøve en vesentlig innflytelse i ledelsen av institusjonen og dens virksomhet.

Det samme gjelder erverv som medfører at en kvalifisert eierandel økes slik at den vil utgjøre eller overstige henholdsvis 20, 25, 33 eller 50 prosent av kapitalen eller stemmene i institusjonen, eller ved annet erverv som gir bestemmende innflytelse som nevnt i aksjeloven § 1–3 og allmennaksjeloven § 1–3. Enhver som vil avhende en kvalifisert eierandel eller redusere den så meget at eierandelen deretter er mindre enn en prosentvis grense som nevnt, skal gi melding om dette til Kredittilsynet.

Den samlede eierandel til en eier beregnes ut fra de eierandeler denne eier og i tillegg:

- eierandeler som denne etter avtale har rett til å erverve på eget initiativ,
- eierandeler som denne etter avtale har rett til å utøve stemmerett for, unntatt stemmerettsfullmakt som nevnt i aksjeloven § 5–2 og allmennaksjeloven § 5–2 når det ikke er gitt vederlag for fullmakten, og
- eierandeler som en person som omfattes av § 2–6 eier eller har rett til å erverve eller utøve stemmeretten for.

Ved beregning av eierandeler som nevnt i annet ledd inkluderes ikke avtale om erverv betinget av tillatelse etter finanslovgivningen, med mindre avtalen innebærer at:

- eierne gis rett til vederlag på mer enn 5 prosent av markedsverdien av aksjene på tilbudstidspunktet,
- eierne gis rett til lån fra tilbyderer, eller
- eiernes rett til å utøve stemmerettigheter knyttet til aksjene begrenses.

Søknaden skal angi størrelsen på den eierandel det tas sikte på å erverve. Kongen skal avgjøre om tillatelse skal gis innen tre måneder fra den dag fullstendig søknad er mottatt. Dersom søknaden ikke inneholder de opplysninger som er nødvendige for å avgjøre om tillatelse skal gis, regnes fristen fra det tidspunkt slike opplysninger ble mottatt. Dersom vedtak ikke er truffet når fristen utløper, anses tillatelse gitt.

Kongen kan gi forskrift til gjennomføring av bestemmelsene i denne paragrafen, herunder regler om hvilke opplysninger søknaden skal inneholde. Kongen kan gi forskrift om plikt for finansinstitusjoner til å gi melding om eiere som har kvalifiserte eierandeler i institusjonen, og plikt for juridiske personer som har kvalifiserte eierandeler i finansinstitusjon til å gi melding om hvem som inngår i styret og ledelsen.

§ 2–3 skal lyde:

§ 2–3. Egnethetsvurdering

Kongen kan gi tillatelse til erverv av eierandeler i en finansinstitusjon dersom erververen er egnet til å utøve slik innflytelse i finansinstitusjonen som den samlede eierandel beregnet i henhold til § 2–2 vil gi grunnlag for. Dersom det omsøkte ervervet vil gi erververen en eierandel som utgjør eller overstiger 25 prosent, skal tillatelse nektes hvis ikke Kongen er overbevist om at de hensyn som er nevnt i annet ledd tilsier at ervervet gjennomføres. I tillegg skal Kongen i slike tilfeller være overbevist om at ervervet ikke vil medføre uønskete virkninger for kapital- og kredittmarkedenes virkemåte. Det kan settes vilkår for tillatelsen.

Ved vurdering av om tillatelse skal gis, skal Kongen særlig legge vekt på om:

- erververen anses egnet som eier ut fra tidligere handlemåte i forretningsforhold, tilgjengelige økonomiske ressurser og hensynet til forsvarlig virksomhet,
- erververen vil kunne bruke sin innflytelse i institusjonen til å oppnå fordeler for egen eller tilknyttet virksomhet, eller indirekte øve innflytelse på annen næringsvirksomhet,
- ervervet er i samsvar med målsetningen om et finansmarked basert på konkurranse mellom innbyrdes uavhengige institusjoner, eller vil kunne svekke institusjonens uavhengighet i forhold til andre næringslivsinteresser,
- eierforholdene i institusjonen etter ervervet vil vanskeliggjøre effektivt tilsyn med institusjonen.

Kongen kan i forskrift fastsette ytterligere retningslinjer for skjønnsutøvelsen.

Kongen kan tilbakekalle en tillatelse dersom det er grunn til å anta at innehaveren har utvist slik handlemåte at forutsetningene for tillatelse ikke lenger er til stede.

§ 2–4 oppheves.

§ 2–5 første ledd oppheves. Nåværende andre ledd blir første ledd.

§ 2–6 første ledd skal lyde:

Like med aksjeeierens egne aksjer regnes i forhold til reglene i § 2–2 de aksjer som eies eller overtas av:

- a) aksjeeierens ektefelle, mindreårige barn eller personer som aksjeeieren har felles husholdning med,
- b) selskap hvor aksjeeieren har slik innflytelse som nevnt i aksjeloven § 1–3,
- c) selskap innen samme konsern som aksjeeieren, og
- d) noen som det må antas aksjeeieren har forpliktende samarbeid med når det gjelder å gjøre bruk av rettighetene som aksjonær.

§ 2–23 tredje ledd oppheves. Nåværende fjerde ledd blir tredje ledd.

§ 2a–1 annet ledd nytt annet punktum skal lyde:

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om hvilke bestemmelser som skal gjelde for utenlandske foretak.

§ 2a–2 ny bokstav e skal lyde:

- e) Som eierforetak regnes i dette kapittel annet foretak enn foretak som nevnt i § 1–4 og bokstav d som er morselskap til en finansinstitusjon.

§ 2a–3 annet ledd første punktum skal lyde:

Uten Kongens tillatelse kan ingen inneha så stor eierinteresse i en finansinstitusjon at det vil bestå et konsernforhold mellom erververen og finansinstitusjonen.

§ 2a–5 skal lyde:

§ 2a–5. Morselskap i finanskonsern

Morselskap i finanskonsern kan være:

- a) finansinstitusjon som omfattes av § 1–4,
- b) selskap som omfattes av § 2a–2 bokstav d, eller
- c) eierforetak som omfattes av § 2a–2 bokstav e.

§ 2a–6 første og annet ledd skal lyde:

I tillegg til morselskap som nevnt i § 2a–5, kan når ikke annet følger av lov eller forskrift, finanskonsern omfatte:

- a) finansinstitusjoner,
- b) forvaltningsselskap for verdipapirfond,
- c) eiendoms- og investeringsselskaper,
- d) inkassoselskaper,
- e) selskap som formidler finansielle tjenester, og
- f) selskap med naturlig tilknytning til finansierings- eller forsikringsvirksomhet.

Organiseringen av et finanskonsern skal godkjennes av Kongen. I forbindelse med godkjenningen kan det stilles vilkår om at selskap som inngår i finanskonsern skal være direkte eiet av morselskap som nevnt i § 2a–2 annet ledd bokstav d eller organiseres i samme delkonsern. Det kan stilles vilkår om størrelsen på morselskapets eierandel. En bank kan ikke eies av en annen bank. I blandet konsern skal enten:

- a) morselskapet være holdingselskap som nevnt i § 2a–2 annet ledd bokstav d,
- b) forsikringsselskapet utøve bestemmende innflytelse i banken gjennom et 100 prosent eiet datterselskap som etter sine vedtekter ikke skal drive annen virksomhet enn å forvalte sine eierinteresser i foretak som ikke driver forsikringsvirksomhet, eller
- c) banken utøve bestemmende innflytelse i forsikringsselskapet gjennom et 100 prosent eiet datterselskap som etter sine vedtekter ikke skal drive annen virksomhet enn å forvalte sine eierinteresser i forsikringsselskaper.

§ 2a–6 nytt sjettede ledd skal lyde:

Kongen kan i særlige tilfelle gjøre unntak fra første og annet ledd.

§ 2a–7 annet ledd første punktum skal lyde:

Andre endringer i organiseringen enn nevnt i første ledd skal godkjennes av Kongen, med mindre annet følger av forskrift.

§ 3–3 nytt sjettede ledd skal lyde:

Søknad om tillatelse etter første ledd skal nektes hvis ikke Kongen er overbevist om at eiere av kvalifisert eierandel og innehav av slike eierandeler er i samsvar med § 2–3. Med kvalifisert eierandel menes en eierandel som representerer 10 prosent eller mer av kapitalen eller stemmene i institusjonen, eller som for øvrig gir adgang til å utøve en vesentlig innflytelse i ledelsen av institusjonen og dens virksomhet.

Nåværende sjettede ledd blir nytt syvende ledd.

§ 3–4 første ledd annet punktum skal lyde:

Denne lovs § 3–3 annet, tredje, sjettede og syvende ledd gjelder tilsvarende for utenlandske finansieringsforetak.

§ 3–4 annet ledd første punktum skal lyde:

For filial av finansinstitusjon med tillatelse etter første ledd gjelder denne lovs bestemmelser med unntak av kapittel 2a og §§ 2–2, 2–3, 2–6, 2–18 til og med 2–24, 3–5, 3–6, 3–8 til og med 3–11 og 3–17.

§ 3–6 tredje ledd skal lyde:

Erverv av aksjer i finansieringsforetak som har tillatelse etter § 3–3 er avhengig av godkjenning fra Kongen når ervervet medfører at foretaket vil inngå i et konsern.

§ 3–6 fjerde ledd oppheves.

§ 5–2 annet og nytt tredje ledd skal lyde:

Departementet kan ilegge den som ikke etterkommer pålegg etter første ledd tvangsmulkt til staten. Tvangsmulkten kan ilegges i form av engangsmulkt eller løpende mulkt. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Departementet kan gi nærmere regler om fastsettelse av tvangsmulkt, herunder mulktens størrelse.

Eierandel ervervet i strid med reglene om eierkontroll skal umiddelbart tvangs selges. Tvangsfullbyrdelsesloven § 10–6, jf. § 8–16 kommer ikke til anvendelse. Stemmerett knyttet til slike eierandeler kan ikke anvendes.

IV.

Loven trer i kraft fra det tidspunkt Kongen bestemmer. De enkelte bestemmelser kan settes i kraft til ulik tid. Kongen kan gi forskrift om overgangsbestemmelser.

20. juni. Lov nr. 43 2003

Lov om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond mv.

Ot.prp. nr. 68, Innst.O. nr. 99 og Besl.O. nr. 94 (2002-2003). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 3. og 12. juni 2003. Fremmet av Finansdepartementet. Kunngjort 20. juni 2003.

Endringer i følgende andre lover:

- 1 Lov av 19. juni 1997 nr. 79 om verdipapirhandel.
- 2 Lov av 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven).
- 3 Lov av 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer (revisorloven).
- 4 Lov av 24. mars 2000 nr. 16 om foretakspensjon.
- 5 Lov av 24. november 2000 nr. 81 om innskuddspensjon i arbeidsforhold (innskuddspensjonsloven).
- 6 Lov av 15. juni 2001 nr. 48 om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond mv.
- 7 Lov av 5. juli 2002 nr. 64 om registrering av finansielle instrumenter (verdipapirregisterloven).

I

I lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond gjøres følgende endringer:

§ 1–2 første ledd nr. 1 skal lyde:

1. *verdipapirfond*: selvstendig formuesmasse oppstått ved kapitalinnskudd fra en ubestemt krets av personer mot utstedelse av andeler i fondet og som for det vesentlige består av finansielle instrumenter og/eller innskudd i henhold til § 4–5 sjettede ledd.

§ 2–1 nytt annet ledd skal lyde:

Selskap med tillatelse etter første ledd kan i tillegg gis tillatelse til å drive slik virksomhet som beskrevet i lov 19. juni 1997 nr. 79 om verdipapirhandel § 1–2 første ledd nr. 3. For slik virksomhet gjelder i tillegg til bestemmelsene i loven her med forskrifter, også lov om verdipapirhandel § 8–11, jf. §§ 8–12 og 8–13, § 9–4 annet ledd, § 9–7, § 11–2 og § 11–4 annet ledd. For selskap med tillatelse etter første punktum gjelder også bestemmelsene i lov om verdipapirhandel § 7–5 første ledd, § 8–3 tredje ledd, § 8–4, § 8–5 annet og tredje ledd, §§ 8–9 og 8–10, jf. § 8–12, § 9–1, § 9–2 og § 9–8, samt forskrifter gitt i medhold av disse bestemmelsene.

Nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

§ 2–1 nytt fjerde ledd skal lyde:

Selskap med tillatelse etter både første og annet ledd kan etter melding til Kredittilsynet yte følgende tilleggstjenester:

1. rådgivning i forbindelse med finansielle instrumenter som nevnt i lov om verdipapirhandel § 1–2 annet ledd
2. oppbevaring og forvaltning av fondsandeler

Ny § 2–2a skal lyde:

§ 2–2a. Søknad om tillatelse

I søknad om tillatelse skal det opplyses hvilke av tjenestene i § 2–1 annet og fjerde ledd foretaket skal yte og andre opplysninger av betydning for vurdering av om tillatelse skal gis. Søknaden skal inneholde opplysninger som viser at de lovbestemte krav til forvaltningsselskap, fond og depotmottaker er oppfylt. Departementet kan be om ytterligere opplysninger.

Forvaltningsselskapet skal vedlegge driftsplan, interne rutiner for organisering som nevnt i § 4–1 og vedtekter for forvaltningsselskap og fond.

Tillatelse kan bare gis etter samråd med myndighetene i vedkommende EØS-stat dersom søkeren er:

1. datterforetak av verdipapirforetak, kredittinstitusjon, forvaltningsselskap for verdipapirfond eller forsikringsselskap med tillatelse i en annen EØS-stat,
2. datterforetak av et morselskap for foretak som nevnt i nr. 1 med tillatelse i en annen EØS-stat, eller
3. kontrollert av de samme fysiske eller juridiske personer som kontrollerer et foretak som nevnt i nr. 1 med tillatelse i en annen medlemsstat.

Vedtak om tillatelse skal meddeles søker snarest mulig og senest seks måneder etter at søknaden ble mottatt. Dersom søknaden ikke inneholder de opplysninger som er nødvendig for å avgjøre om tillatelse skal gis, regnes fristen fra det tidspunkt slike opplysninger ble mottatt.

Forvaltningsselskapet kan starte sin virksomhet umiddelbart etter at tillatelse er gitt.

§ 2–4 nytt fjerde ledd skal lyde:

§ 2–2a tredje ledd gjelder tilsvarende ved melding om erverv av eierandel dersom ervervet medfører at forvaltningsselskapet blir erververens datterselskap eller kontrollert av vedkommende. Fristen etter denne paragrafs tredje ledd gjelder ikke i slike tilfeller.

Nåværende fjerde, femte og sjette ledd blir femte, sjette og nytt syvende ledd.

§ 2–7 tredje ledd første punktum skal lyde:

Et forvaltningsselskap kan ikke drive annen virksomhet enn virksomhet som nevnt i § 2–1.

Nåværende § 2–7 femte ledd oppheves.

§ 2–8 nytt tredje ledd skal lyde:

Første og annet ledd gjelder tilsvarende dersom Kredittilsynet underrettes av tilsynsmyndigheter i annen EØS-stat om at et norsk forvaltningsselskap for verdipapirfond har overtrådt regler som gjelder for foretakets virksomhet i vedkommende land. Kredittilsynet skal i tilfelle underrette vedkommende myndighet om hvilke pålegg som blir gitt.

Nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

Ny § 2–8a skal lyde:

§ 2–8a. Melding om virksomhet i annen EØS-stat

Forvaltningsselskap som ønsker å utøve virksomhet i annen EØS-stat, skal gi tilsynsmyndigheten melding om dette. Meldeplikten omfatter også de tilfeller hvor forvaltningsselskapet ønsker å delegere til tredjeperson markedsføringen i annen EØS-stat av fond selskapet forvalter.

Meldingen skal inneholde følgende opplysninger:

1. hvor forvaltningsselskapet har til hensikt å utøve virksomhet, og
2. en virksomhetsplan der det særlig angis hvilke tjenester som skal ytes.

Melding om etablering av filial skal i tillegg inneholde følgende opplysninger:

1. hvordan filialen skal være organisert,
2. adresse i vertsstaten der dokumenter kan innhentes, og
3. navnene på de personer som utgjør filialens ledelse.

Ved melding om utøvelse av virksomhet direkte fra foretakssted i Norge skal tilsynsmyndigheten innen én måned etter at den har mottatt meldingen, oversende den til vedkommende myndigheter i vertsstaten og underrette forvaltningsselskapet om dette. Forvaltningsselskapet kan fra dette tidspunkt yte de aktuelle tjenester i vertsstaten.

Ved melding om etablering av filial i annen EØS-stat skal tilsynsmyndigheten innen tre måneder etter at den har mottatt meldingen, oversende den til vedkommende myndigheter i vertsstaten og underrette forvaltningsselskapet om dette. Tilsynsmyndigheten skal også oversende opplysninger om eventuelle erstatningsordninger som har til formål å verne filialens kunder. Så snart vertsstatens myndigheter har gitt opplysninger om de vilkår som skal gjelde for forvaltningsselskapet, herunder reglene om god forretningsskikk, kan filialen etableres og starte sin virksomhet. Tilsvarende gjelder dersom det ikke er mottatt noen opplysninger fra vertsstatens myndigheter innen to måneder etter at de har mottatt melding fra tilsynsmyndigheten.

Oversendelse til vertsstatens myndigheter etter femte ledd skal ikke foretas dersom tilsynsmyndigheten har grunn til å betvile at forvaltningsselskapets administrative organisering eller økonomiske stilling er god nok, tatt i betraktning den virksomhet som er planlagt. Tilsynsmyndighetens beslutning skal i tilfelle begrunnes overfor forvaltningsselskapet innen tre måneder etter at tilsynsmyndigheten har mottatt alle opplysninger i saken.

Ved endring av opplysninger gitt etter første til tredje ledd skal forvaltningsselskapet gi skriftlig melding om dette til tilsynsmyndigheten og vedkommende myndigheter i vertsstaten før endringen foretas. Der det er etablert filial i annen EØS-stat, skal melding gis minst en måned før endring foretas.

Tilsynsmyndigheten skal underrette vertsstatens myndigheter dersom det foretas endringer i opplysninger som er gitt om eventuelle erstatningsordninger som har til formål å verne filialens kunder.

§ 2–9 nytt fjerde ledd skal lyde:

Dersom tillatelsen til et forvaltningsselskap for verdipapirfond som driver virksomhet i en annen EØS-stat bortfaller eller blir kalt tilbake, skal vedkommende myndigheter i vertsstaten underrettes.

§ 4–2 nytt tredje ledd skal lyde:

Selskap med tillatelse etter § 2–1 annet ledd kan ikke plassere kundens midler i fond forvaltet av selskapet, med mindre kunden har gitt skriftlig samtykke til dette.

Nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

§ 4–5 nytt tredje til åttende ledd skal lyde:

Verdipapirfondets midler kan plasseres i verdipapirfondsandeler forutsatt at verdipapirfondene det plasseres i, maksimalt kan investere 10 prosent av fondets eiendeler i verdipapirfondsandeler. Plasseringer i verdipapirfond som ikke omfattes av nasjonale regler som gjennomfører EØS-regler som svarer til direktiv 85/611/EØF med senere endringer (UCITS-direktivet), må samlet ikke overstige 30 prosent av fondets eiendeler og følgende betingelser må være oppfylt:

1. verdipapirfondet og forvaltningen av det er underlagt betryggende tilsyn i hjemlandet og det er etablert et tilfredsstillende samarbeid om tilsyn mellom tilsynsmyndighetene i hjemlandet og Norge,
2. andelshaverne må gis beskyttelse minst på linje med den beskyttelse andelshavere har ved investeringer i verdipapirfond som omfattes av UCITS-direktivet, spesielt når det gjelder bestemmelsene om oppbevaring av midler, låneopptak, långivning og handel med finansielle instrumenter fondet ikke eier og
3. det avlegges rapport to ganger årlig om aktivitetene i de verdipapirfondene det investeres i.

Tilsynsmyndigheten kan gi nærmere regler om plassering i verdipapirfondsandeler som har hjemstat i en stat som ikke er part i EØS-avtalen.

Det skal ikke påløpe tegnings- eller innløsningskostnader i forbindelse med et verdipapirfonds plassering i verdipapirfond forvaltet av samme forvaltningsselskap som det investerende fond.

Kapitalinnskudd i verdipapirfond kan plasseres i pengemarkedsinstrumenter som normalt handles på pengemarkedet, er likvide og kan verdifastsettes til enhver tid.

Kapitalinnskudd i verdipapirfond kan plasseres som innskudd i bank dersom følgende betingelser er oppfylt:

1. innskuddet skal tilbakebetales på anmodning eller innen en frist på høyst 12 måneder og
2. banken har sitt vedtektsmessige hjemsted i en stat som er part i EØS-avtalen eller
3. banken har sitt vedtektsmessige hjemsted i en stat som ikke er part i EØS-avtalen dersom banken er underlagt betryggende tilsyn.

Et verdipapirfond kan, uavhengig av investeringsalternativene i denne paragraf, besitte likvide midler som innskudd i bank.

Tilsynsmyndigheten kan gi samtykke til etablering av verdipapirfond som fraviker bestemmelsene i denne paragraf med hensyn til finansielle instrumenter angitt i første ledd nr. 2 og nr. 3.

Nåværende tredje og fjerde ledd oppheves.

§ 4–6 første ledd (innledningen) og nr. 1 skal lyde:

Kapitalinnskudd i verdipapirfond kan plasseres i finansielle instrumenter som:

1. er opptatt til offisiell notering eller omsettes på et regulert marked i en stat som er part i EØS-avtalen, herunder et norsk regulert marked, som definert i direktiv 93/22/EØF artikkel 1 nr. 13 (Investeringsstjenestedirektivet) og lov om børsvirksomhet av 17. november 2000 nr. 80 § 2–1 fjerde ledd og § 1–3

§ 4–6 nytt annet og tredje ledd skal lyde:

Verdipapirfondets eiendeler kan plasseres i pengemarkedsinstrumenter som omsettes på et annet marked enn angitt i første ledd nr. 1 til 4 dersom utsteder selv er underlagt tilsyn og instrumentene er

1. utstedt eller garantert av en sentral, regional eller lokal myndighet eller sentralbank i en stat som er part i EØS-avtalen, Den europeiske sentralbank, Den europeiske union eller Den europeiske investeringsbank, et tredje land eller, hvis det er tale om en forbundsstat, av en av dennes delstater, eller av en offentlig internasjonal institusjon der en eller flere stater som er part i EØS-avtalen deltar, eller
2. utstedt av et selskap, hvis verdipapirer omsettes på regulerte markeder nevnt i første ledd nr. 1 til 3, eller
3. utstedt eller garantert av en institusjon som er underlagt tilsyn i henhold til EØS-regler eller som er underlagt betryggende tilsyn, eller
4. utstedt av en annen emittent etter godkjenning av tilsynsmyndigheten i henhold til EØS-regler som svarer til direktiv 85/611/EØF art. 19 nr. 1 bokstav h fjerde strekpunkt.

Verdipapirfondets eiendeler kan plasseres i derivater som omsettes på et annet marked enn angitt i første ledd nr. 1 til 4 etter forskrift fastsatt av departementet.

Nåværende annet ledd blir nytt fjerde ledd som skal lyde:

Inntil 10 prosent av et verdipapirfonds eiendeler kan likevel plasseres i andre finansielle instrumenter enn de som er nevnt i første og annet ledd. Første til tredje ledd er ikke til hinder for at et verdipapirfonds eiendeler kan plasseres i verdipapirfondsandeler.

§ 4–6 nåværende tredje ledd blir nytt femte ledd.

§ 4–8 skal lyde:

§ 4–8. Risikospredning

Forvaltningsselskapet skal se til at verdipapirfondets beholdning av finansielle instrumenter har en sammensetning som gir en hensiktsmessig spredning av risikoen for tap.

Et verdipapirfonds plasseringer i finansielle instrumenter utstedt av samme selskap kan, med de begrensninger som følger av § 4–9, ikke utgjøre mer enn:

1. 5 prosent av fondets eiendeler, eller
2. 10 prosent av fondets eiendeler dersom den samlede verdi av plasseringer som nevnt i dette punktum ikke overstiger 40 prosent av fondets eiendeler, eller
3. 35 prosent av fondets eiendeler dersom de omsettelige verdipapirene eller pengemarkedsinstrumentene er utstedt eller garantert av en stat som er part i EØS-avtalen, dennes lokale offentlige myndigheter eller av internasjonale statlige organisasjoner der en eller flere av statene som er part i EØS-avtalen deltar.

Etter særskilt tillatelse fra tilsynsmyndigheten kan inntil 100 prosent av et verdipapirfonds eiendeler plasseres i omsettelige verdipapirer eller pengemarkedsinstrumenter som nevnt i foregående ledd nr. 3. Det er et vilkår for tillatelsen at verdipapirfondet skal eie omsettelige verdipapirer eller pengemarkedsinstrumenter fra minst seks ulike utstedelser og at de omsettelige verdipapirene eller pengemarkedsinstrumentene fra én og samme utstedelse ikke overstiger 30 prosent av verdipapirfondets samlede eiendeler.

Et verdipapirfonds plasseringer i henhold til annet ledd nr. 1 til 3, syvende ledd tredje punktum og niende ledd, kan ikke anvendes samtidig for så vidt gjelder innskudd eller finansielle instrumenter utstedt av samme selskap. Likevel tillates kumulasjon av plasseringer i henhold til annet ledd nr. 1 til 3 som samlet ikke overstiger 20 prosent av fondets eiendeler for så vidt de finansielle instrumentene er utstedt av selskaper i samme konsern som angitt i femte ledd. Et verdipapirfonds plasseringer i henhold til annet ledd nr. 1, syvende ledd tredje punktum og niende ledd utstedt av samme selskap, kan samlet ikke overstige 20 prosent av fondets eiendeler.

Selskaper innenfor samme konsern, som definert i direktiv 83/349/EØF og lov om årsregnskap av 17. juli 1998 nr. 56 § 1–3 eller i overensstemmelse med anerkjente internasjonale regnskapsregler, anses for å være samme selskap i forhold til investeringsgrensene i denne paragraf og § 4–8a.

Bestemmelsene i annet og tredje ledd gjelder ikke tegning i emisjoner i henhold til fortrinnsrett for finansielle instrumenter som verdipapirfondet eier.

Underliggende til et derivat skal telle med i beregningen av de grenser som er fastsatt i annet ledd nr. 1 til 3 etter forskrift fastsatt av departementet. Det kan gjøres unntak fra foregående punktum for indeksderivatfond etter forskrift fastsatt av departementet. Et verdipapirfonds plasseringer i unoterte derivater må, når det gjelder risiko på samme motpart, følge forskrift fastsatt av departementet.

Et verdipapirfonds plasseringer i verdipapirfondsandeler tilhørende ett og samme verdipapirfond kan, med de begrensninger som følger av § 4–9, ikke utgjøre mer enn 20 prosent av fondets eiendeler.

Alternativt kan et verdipapirfonds plasseringer i innskudd hos samme bank ikke utgjøre mer enn 20 prosent av fondets eiendeler.

Tilsynsmyndigheten kan gi samtykke til etablering av verdipapirfond som fraviker bestemmelsene i denne paragraf.

Ny § 4–8a skal lyde:

§ 4–8a. Indeksfond

Et verdipapirfonds plasseringer i aksjer og obligasjoner utstedt av samme selskap kan uavhengig av de grenser som følger av § 4–9, utgjøre inntil 20 prosent av fondets eiendeler når følgende betingelser er oppfylt:

1. det fremgår av fondets vedtekter at investeringene skal etterligne sammensetningen av en bestemt aksje- eller obligasjonsindeks,
2. indeksens sammensetning er tilstrekkelig diversifisert,
3. indeksen representerer et passende sammenligningsgrunnlag for det marked som indeksen refererer til, og
4. indeksen offentliggjøres på en tilfredsstillende måte.

Den fastsatte grense i første ledd kan forhøyes til 35 prosent for så vidt gjelder plasseringer i ett selskap når det er påkrevet av hensyn til spesielle markedsforhold.

§ 4–9 første ledd nr. 2 og 3 skal lyde:

2. 10 prosent av obligasjonene eller 10 prosent av pengemarkedsinstrumentene fra én og samme utsteder med mindre obligasjonene eller pengemarkedsinstrumentene er utstedt eller garantert av stat som er part i EØS-avtalen, dennes lokale offentlige myndigheter eller av internasjonale statlige organisasjoner der én eller flere av statene som er part i EØS-avtalen deltar
3. 25 prosent av andelene i ett og samme verdipapirfond.

§ 4–10 første ledd nr. 4 skal lyde:

4. utdeling til frivillige organisasjoner som har et nasjonalt omfang og som oppfyller vilkårene i skatteloven § 6–50 første ledd og annet ledd annet punktum.

§ 4–11 første ledd annet punktum skal lyde:

Forvaltningsselskapet kan ikke selge finansielle instrumenter fondet ikke eier med mindre departementet i forskrift har gitt nærmere regler om dette.

§ 5–1 annet ledd tredje punktum skal lyde:

Tilsynsmyndigheten kan gi nærmere regler for godkjenning av ledelsen i et depotmottakerforetak og om plikt for foretaket til å melde fra til tilsynsmyndigheten om endringer i ledelsen.

§ 6–9 annet ledd første punktum skal lyde:

Innløsningen skal skje etter andelens verdi ifølge første beregning, jf. § 6–1, etter at innløsningskravet er kommet inn til forvaltningsselskapet eller annet foretak som nevnt i § 6–8 som er utpekt som mottaker i fondets vedtekter og med fradrag som omhandlet i § 3–3 nr. 7.

§ 7–1 første ledd nr. 2 skal lyde:

2. rapport om verdipapirfondet minst hver sjettede måned og senest innen én måned etter utløpet av rapportperiodene. Årets siste rapport kan avgis innen utgangen av februar måned. Tilsynsmyndighetene kan bestemme at rapport skal avgis minst én gang i kvartalet.

§ 7–1 tredje ledd første punktum skal lyde:

Årsregnskapet, årsberetningen og rapportene skal sendes samtlige andelseiere og være allment tilgjengelig kostnadsfritt hos forvaltningsselskapet, depotmottaker og foretak som nevnt i § 6–8.

§ 7–2 skal lyde:

§ 7–2. Fullstendig og forenklet prospekt

Forvaltningsselskapet skal påse at det utarbeides fullstendig prospekt og forenklet prospekt for hvert verdipapirfond som det forvalter. Prospektene skal inneholde den informasjon som kreves for å kunne foreta en velbegrunnet bedømmelse av fondet og risikoen forbundet ved investering i fondet. Prospektene skal være allment tilgjengelig hos forvaltningsselskapet, depotmottaker og foretak som nevnt i § 6–8. Ved endringer av betydning for andelstegnere og andelseiere skal prospektene oppdateres.

Det fullstendige prospektet skal inneholde en tydelig og lettfattelig forklaring av fondets risikoprofil. Fullstendig prospekt skal i tillegg minst inneholde følgende opplysninger:

1. De rettigheter og forpliktelser verdipapirfondsandelen representerer, jf. lovens § 3–1
2. Verdipapirfondets vedtekter
3. Verdipapirfondets revisor
4. En kort redegjørelse for de skatteregler som gjelder for verdipapirfondet og andelseierne
5. Særskilt angivelse av eventuelle vedtektsfestede bestemmelser om utdeling av midler fra fondet til frivillige organisasjoner
6. Opplysninger som etter § 7–3 skal gis i prospekt
7. Opplysninger om forvaltningsgodtgjørelsen.

Det fullstendige prospektet skal også inneholde opplysninger om forvaltningsselskapets forretningskontor, stiftelsesdato og innbetalt aksjekapital. I tillegg skal det opplyses om depotmottakers forretningskontor, hovedvirksomhet og selskapsform.

Det forenklete prospektet skal utformes på en slik måte at det er lett forståelig for den gjennomsnittlige investor. Det forenklete prospektet skal inneholde et sammendrag av opplysninger som omhandlet i annet og tredje ledd. Forenklet prospekt kan inngå som en avtakbar del til fullstendig prospekt.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om fullstendig og forenklet prospekt og at prospektene skal inneholde flere opplysninger enn nevnt i annet ledd, bl.a. særskilte krav om redegjørelse for avkastning og risiko i forhold til plasseringsstrategien for fondet.

Forenklet prospekt skal tilbys andelstegner kostnadsfritt før kontraktsinngåelse. Fullstendig prospekt skal etter forespørsel utleveres til andelstegner kostnadsfritt før kontraktsinngåelse. Prospektene kan oversendes ved bruk av elektronisk kommunikasjon, dersom mottageren ønsker dette.

§ 7–3 første ledd første punktum skal lyde:

Verdipapirfond som har samtykke til å fravike lovens alminnelige plasseringsbestemmelser etter § 4–5 åttende ledd, § 4–6 femte ledd, § 4–8 tiende ledd eller § 4–9 fjerde ledd eller som kan plassere kapitalinnskudd i finansielle instrumenter omfattet av forskrift fastsatt i medhold av § 4–5 første ledd nr. 6, skal i fondets vedtekter og prospekt betegnes som verdipapirfond med særskilt plasseringsstrategi.

§ 8–3 første ledd skal lyde:

Med bøter eller fengsel inntil 1 år straffes den som forsettlig eller uaktsomt:

1. overtrer § 1–3, § 1–4 første punktum, § 2–1 første ledd, § 2–7 første eller tredje ledd, § 2–8 fjerde ledd, § 2–8a, § 2–10 tredje ledd, §§ 4–5 og 4–6, §§ 4–8 til 4–10, § 4–11 første ledd, § 4–12, § 5–1 første ledd, § 7–2, § 8–2 annet, tredje eller fjerde ledd, § 9–1 eller § 9–3 eller regler eller tillatelser gitt i medhold av nevnte bestemmelser.

2. grovt eller gjentatte ganger overtrer § 4-2.

Nytt kapittel 9 skal lyde:

Kapittel 9. Tilsyn med utenlandsk forvaltningsselskap med hovedsete i annen EØS-stat

§ 9-1. Opplysningsplikt

Tilsynsmyndigheten kan til statistisk bruk pålegge utenlandske forvaltningsselskap som driver virksomhet i henhold til § 2-12 å avgi rapporter om sin virksomhet.

Tilsynsmyndigheten kan kreve de opplysninger fra utenlandske forvaltningsselskap som anses nødvendige for å kontrollere at reglene som gjelder for virksomheten her i landet overholdes.

§ 9-2. Stedlig kontroll

Etter forutgående melding til tilsynsmyndigheten kan vedkommende myndigheter i forvaltningsselskapets hjemstat, i samarbeid med tilsynsmyndigheten, foreta stedlig kontroll i filial etablert i henhold til § 2-12. Etter anmodning fra vedkommende myndigheter i hjemstaten kan tilsynsmyndigheten foreta den nevnte kontroll.

Første ledd er ikke til hinder for at tilsynsmyndigheten kan foreta den stedlige kontroll som anses nødvendig for å kontrollere at de regler som gjelder for filialens virksomhet her i landet overholdes.

§ 9-3. Pålegg om retting m.m.

Tilsynsmyndigheten kan gi forvaltningsselskap som driver virksomhet i henhold til § 2-12 pålegg om retting, herunder opphør av virksomhet her i landet, dersom virksomheten drives i strid med lov eller forskrift.

Tilsynsmyndigheten kan treffe tiltak for å hindre nye overtredelser dersom pålegg etter første ledd ikke etterkommes.

Før tilsynsmyndigheten gir pålegg etter første ledd, skal tilsynsmyndighetene i forvaltningsselskapets hjemstat varsles, og gis anledning til å treffe tiltak for å bringe det lovstridige forhold til opphør.

Hvis det er nødvendig for å verne interessene til andelshaverne og andre som mottar tjenester fra forvaltningsselskapet, kan tilsynsmyndigheten treffe nødvendige tiltak uten slikt varsel som nevnt i tredje ledd.

Dersom et forvaltningsselskap med hovedsete i annen EØS-stat har fått sin tillatelse tilbakekalt, skal tilsynsmyndigheten treffe tiltak for å hindre at selskapet fortsatt driver virksomhet som omtalt i § 2-12 her i landet.

Nåværende kapittel 9 blir nytt kapittel 10. §§ 9-1 og 9-2 blir nye §§ 10-1 og 10-2.

II

I lov 19. juni 1997 nr. 79 om verdipapirhandel gjøres følgende endringer:

§ 1-3 tredje ledd skal lyde:

Med betydelig eierandel menes direkte eller indirekte eierandel som representerer minst 10 prosent av aksjekapitalen eller stemmene, eller som på annen måte gjør det mulig å utøve betydelig innflytelse over forvaltningen av selskapet. Like med vedkommende aksjeeiers egne aksjer regnes i denne sammenheng aksjer som eies av aksjeeierens nærstående, jf. § 1-4.

§ 2a-3 ny overskrift skal lyde:

§ 2a-3. Særlige regler om egenhandel for ansatte i visse typer foretak

§ 2a-5 annet og nytt tredje ledd skal lyde:

Foretak som nevnt i § 2a-1 første ledd skal påse at rapportering av egenhandel som nevnt i første ledd til enhver tid er tilgjengelig for Kredittilsynet. Rapporter oppbevares i minst tre år.

Foretaket skal regelmessig vurdere om det foreligger overtredelse av bestemmelsene i kapitlet her. Dersom det er grunn til mistanke om overtredelse, skal foretaket straks rapportere dette til Kredittilsynet.

§ 2a-6 annet ledd skal lyde:

Bestemmelsene i §§ 2a-2 og 2a-3 gjelder tilsvarende for kjøp, salg eller tegning ansatte eller tillitsvalgte nevnt i første ledd foretar for regning av nærstående som nevnt i § 1-4 nr. 1, 2 og 4. For nærstående av ansatte eller tillitsvalgte i verdipapirforetak gjelder bestemmelsene tilsvarende for kjøp, salg eller tegning som foretas av vedkommende verdipapirforetak for den nærståendes regning. For nærstående av ansatte eller tillitsvalgte i andre foretak enn verdipapirforetak gjelder forbudet i § 2a-3 første ledd handel for egen regning gjennom verdipapirforetak som står oppført på arbeidsgiverforetakets lister som nevnt i § 2a-7 tredje ledd.

§ 3-1 tredje ledd skal lyde:

Meldeplikten omfatter også slik handel som gjelder vedkommendes nærstående som nevnt i § 1-4 nr. 1, 2 og 4.

§ 3-2 sjette ledd skal lyde:

Like med erververens eller avhenderens egne aksjer eller rettigheter til aksjer, regnes aksjer eller rettigheter til aksjer som eies eller i tilfelle erverves eller avhendes av nærstående som nevnt i § 1-4.

§ 3-3 første ledd nr. 3 skal lyde:

3. om ervervet eller avhendelsen gjelder vedkommende selv eller nærstående som nevnt i § 1-4,

§ 3-3 annet ledd nr. 3 skal lyde:

3. om ervervet eller avhendelsen gjelder vedkommende selv eller nærstående som nevnt i § 1-4,

§ 4-1 annet ledd nr. 2 skal lyde:

2. andel i ansvarlig selskap som eier aksjer i selskap som nevnt i første ledd, der andelshaverne bare er nærstående som nevnt i § 1-4.

§ 4-5 første ledd skal lyde:

I forhold til reglene om tilbudsplikt regnes like med en aksjeeiers egne aksjer, aksjer som eies eller erverves av nærstående som nevnt i § 1-4.

§ 7-9 første ledd nr. 5 skal lyde:

5. kapittel 9 med unntak av § 9-1 første og femte ledd. § 9-7 annet ledd gjelder ikke for verdipapirforetak med hovedsete i annen EØS-stat som yter investeringstjenester i Norge direkte fra forretningssted i annen EØS-stat,

§ 8-2 fjerde ledd nr. 4 skal lyde:

4. noen som er nærstående til person som nevnt i punkt 1 til 3 etter § 1-4 nr. 1 til 4.

§ 9-5 annet ledd skal lyde:

Ved handel som foretas under medvirkning av norsk eller utenlandsk oppgjørssentral som driver virksomhet som nevnt i § 1-5, skal verdipapirforetaket påse at kunden stiller minst den samme sikkerheten som den oppgjørssentralen krever.

§ 9-7 skal lyde:

§ 9-7. Oppgaveplikt og plikt til å foreta lydopptak

Verdipapirforetak plikter å føre oppgaver over mottatte og utførte oppdrag som gir full oversikt over dets forretningsførsel. Kredittilsynet kan fastsette forskrift om verdipapirforetakenes oppgaveplikt.

Etter nærmere regler fastsatt av departementet plikter verdipapirforetak å:

1. foreta lydopptak i tilknytning til yting av investeringstjenester og tilknyttede tjenester, samt
2. oppbevare lydopptak og annen type dokumentasjon i tilknytning til slike tjenester.

§ 10-3 første ledd skal lyde:

Sikkerhet for avtaler som nevnt i § 10-1, som er stilt overfor en oppgjørssentral i samsvar med de regler som gjelder for sentralen, kan ikke omstøtes etter dekningsloven § 5-7.

§ 12-2 første ledd skal lyde:

Verdipapirforetak og oppgjørssentral plikter å gi Kredittilsynet de opplysninger som måtte bli krevet om forhold som angår dets forretning og virksomhet. Foretaket plikter å fremvise og i tilfelle utlevere til kontroll oppgaver og lydopptak i henhold til § 9-7 og øvrige dokumenter som angår virksomheten.

§ 12-2 sjette ledd skal lyde:

Dersom Kredittilsynet har mistanke om overtredelse av § 2-1 første ledd, § 2-2 første ledd eller § 2-6, kan enhver pålegges å måtte gi de opplysninger tilsynet krever, med mindre opplysningene er underlagt lovbestemt taushetsplikt. Taushetsplikten i lov om elektronisk kommunikasjon § 2-9 første ledd er i saker som nevnt i forrige punktum ikke til hinder for at det gis opplysninger om avtalebasert hemmelig telefonnummer eller andre abonnementsopplysninger, samt elektronisk kommunikasjonsadresse. Opplysninger innhentet i medhold av dette ledds første og annet punktum kan bare brukes i den sak de er innhentet for. Den som begjæres avhørt, har rett til å la seg bistå av advokat. Den som begjæres avhørt, kan nekte å svare på spørsmål når svaret vil kunne utsette vedkommende selv eller noen vedkommende står i forhold til som nevnt i straffeprosessloven § 122 første og annet ledd, for straff eller tap av borgerlig aktelse.

§ 14-3 annet ledd nr. 1 skal lyde:

1. overtrer § 2-2, §§ 2a-1 til 2a-7, § 3-1, § 5-1, § 5-7, § 5-8, § 6-1 første ledd, § 6-5, § 7-1, § 7-11, §§ 8-2 til 8-8, §§ 9-3 til 9-8, § 11-3 eller § 12-2,

III

I lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven) gjøres følgende endring:

§ 3-3 niende ledd skal lyde:

Små foretak kan unnlate å gi opplysninger som nevnt i sjette til åttende ledd.

IV

I lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer (revisorloven) gjøres følgende endringer:

§ 3–3 fjerde ledd annet punktum skal lyde:

Departementet kan gi nærmere regler om at inntil to års praksis fra Riksrevisjonen, kommunal- eller fylkeskommunal revisjon og skatterevisjon kan godkjennes som praksis etter første ledd.

§ 3–5 annet ledd nytt tredje og fjerde punktum skal lyde:

Kredittilsynet kan i enkeltvedtak gjøre unntak fra kravet i første ledd nr. 5 om fast kontorsted i Norge forutsatt at revisors dokumenter, som gjelder klienter i Norge, oppbevares på et fast sted her i riket på en ordnet og forsvarlig måte. Dokumentene skal være tilgjengelig og tilrettelagt for innsyn av offentlig kontrollmyndighet og lovhjemlet innsyn for øvrig.

§ 3–7 annet ledd nytt annet og tredje punktum skal lyde:

Kredittilsynet kan i enkeltvedtak gjøre unntak fra kravet i første ledd nr. 2 om fast kontorsted i Norge forutsatt at revisors dokumenter, som gjelder klienter i Norge, oppbevares på et fast sted her i riket på en ordnet og forsvarlig måte. Dokumentene skal være tilgjengelig og tilrettelagt for innsyn av offentlig kontrollmyndighet og lovhjemlet innsyn for øvrig.

§ 5–6 første ledd nytt fjerde punktum skal lyde:

Revisjonsberetning for revisjonspliktige skal være på norsk med mindre departementet ved forskrift eller enkeltvedtak bestemmer noe annet.

§ 10–1 annet ledd nr. 2 skal lyde:

2. bostedsadresse og eventuelt kontoradresse eller annen adresse for oppbevaring av revisors dokumenter, som gjelder klienter i Norge, jf. § 3–5 annet ledd tredje punktum og § 3–7 annet ledd annet punktum.

Annet ledd nr. 5 oppheves.

§ 10–1 tredje ledd nr. 4 skal lyde:

4. navn på ansvarlige revisorer som nevnt i § 2–2 annet ledd, annet punktum,

V

I lov 24. mars 2000 nr. 16 om foretakspensjon gjøres følgende endring:

§ 11–4 annet ledd annet punktum skal lyde:

Verdipapirfondloven §§ 4–6 til 4–9 gjelder tilsvarende så langt de passer.

VI

I lov 24. november 2000 nr. 81 om innskuddspensjon i arbeidsforhold (innskuddspensjonsloven) gjøres følgende endring:

§ 3–4 annet ledd annet punktum skal lyde:

Verdipapirfondloven §§ 4–6 til 4–9 gjelder tilsvarende så langt de passer.

VII

I lov 15. juni 2001 nr. 48 om endring i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond gjøres følgende endringer:

§ 2–12 skal lyde:

§ 2–12. Adgangen for UCITS-foretak til å drive verdipapirfondsforvaltning i Norge

§ 2–1 er ikke til hinder for at utenlandske forvaltningsselskap, som omfattes av EØS-reglene som svarer til rådsdirektiv 85/611/EØF med senere endringer (UCITS-direktivet), driver virksomhet som beskrevet i § 2–1 første, annet og fjerde ledd i Norge direkte fra forretningsstedet i annen EØS-stat eller gjennom etablering av filial. Foretaket må ha rett til å drive slik virksomhet i hjemlandet og være underlagt betryggende tilsyn der.

Innen to måneder etter at tilsynsmyndigheten har mottatt melding fra myndighetene i annen EØS-stat om etablering av filial etter første ledd, skal tilsynsmyndigheten forberede tilsynet med forvaltningsselskapet og opplyse forvaltningsselskapet om de vilkår, herunder reglene for god forretningsskikk, som gjelder for utøvelsen av slik virksomhet i Norge. Filialen kan etableres og påbegynne sin virksomhet så snart forvaltningsselskapet har mottatt de nevnte opplysninger, eller senest to måneder etter at tilsynsmyndigheten har mottatt meldingen fra hjemstaten.

Så snart tilsynsmyndigheten har mottatt melding fra myndighetene i annen EØS-stat om utøvelsen av grenseoverskridende virksomhet etter første ledd, skal tilsynsmyndigheten opplyse forvaltningsselskapet om de vilkår, herunder reglene for god forretningsskikk, som gjelder for utøvelsen av slik virksomhet i Norge. Forvaltningsselskapet kan starte virksomhet som nevnt i første ledd fra det tidspunkt tilsynsmyndigheten har mottatt meldingen fra hjemstaten.

Ved endring av opplysninger i meldinger tilsynsmyndigheten mottar etter annet ledd, skal forvaltningsselskapet skriftlig underrette tilsynsmyndigheten om endringen minst én måned før endringen foretas. For meldinger etter tredje ledd skal underrettelse om endringer oversendes tilsynsmyndigheten før endringene foretas.

For foretak som driver virksomhet i medhold av denne paragraf gjelder bestemmelsene i denne lov med unntak av §§ 2–1 til 2–11 og § 2–13.

Reglene i denne paragraf gjør ingen innskrenkninger i adgangen for utenlandske forvaltningsselskaper til å markedsføre verdipapirfondsandeler i Norge etter reglene i §§ 6–11 flg.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om slike foretaks virksomhetsutøvelse og etablering av filial i Norge.

§ 2–13 skal lyde:

§ 2–13. *Andre utenlandske forvaltningsselskapers adgang til å drive verdipapirfondsforvaltning i Norge*

Tilsynsmyndigheten kan gi utenlandsk forvaltningsselskap, som ikke omfattes av EØS-reglene som svarer til rådsdirektiv 85/611/EØF med senere endringer (UCITS-direktivet), tillatelse til å drive virksomhet som beskrevet i § 2–1 første, annet og fjerde ledd i Norge direkte fra forretningsstedet i utlandet eller gjennom etablering av filial. Foretaket må ha rett til å drive slik virksomhet i hjemlandet og være underlagt betryggende tilsyn der.

Foretak som driver virksomhet som nevnt i første ledd direkte fra forretningsstedet i hjemlandet skal ha en stedlig representant her i riket med tilstrekkelige fullmakter til å ivareta interessene til investorer i Norge.

Før foretak som nevnt i første ledd starter virksomhet i Norge, skal det være etablert et tilfredsstillende samarbeid om tilsyn mellom tilsynsmyndigheten i foretakets hjemland og tilsynsmyndigheten i Norge.

Før foretak som driver virksomhet i medhold av første ledd gjelder bestemmelsene i denne lov med unntak av § 2–1 første ledd, § 2–2 første ledd nr. 1, § 2–5 annet ledd, § 2–6, § 2–8 annet ledd, § 2–10 første ledd og § 2–11. En filial skal ha forretningskontor i Norge, jf. § 2–2 første ledd nr. 2.

Reglene i denne bestemmelse gjør ingen innskrenkninger i adgangen for utenlandske forvaltningsselskaper til å markedsføre verdipapirfondsandeler i Norge etter reglene i §§ 6–11 flg.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om slike foretaks virksomhetsutøvelse og etablering av filial i Norge.

VIII

I lov 5. juli 2002 nr. 64 om registrering av finansielle instrumenter (verdipapirregisterloven) gjøres følgende endring:

§ 6–3 tredje ledd tredje punktum oppheves.

IX

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid. Kongen kan gi overgangsbestemmelser.

20. juni. Lov nr. 44 2003

Lov om endringer i sentralbankloven og finansieringsvirksomhetsloven og om opphevelse av valutareguleringsloven og penge- og kredittreguleringsloven.

Ot.prp. nr. 81, Innst.O. nr. 101 og Besl.O. nr. 96 (2002-2003). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 3. og 12. juni 2003. Fremmet av Finansdepartementet. Kunngjort 20. juni 2003.

I

Lov 14. juli 1950 nr. 10 om valutaregulering oppheves.

II

Lov 25. juni 1965 nr. 2 om adgang til regulering av penge- og kredittforholdene oppheves.

III

I lov 24. mai 1985 nr. 28 om Norges Bank og pengevesenet (sentralbankloven) gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov om Norges Bank og pengevesenet mv. (sentralbankloven)

§ 3 nytt fjerde ledd skal lyde:

Banken skal informere offentligheten om de vurderinger som har vært grunnlaget for beslutninger som gjelder utøvelsen av pengepolitikken.

§ 5 tredje ledd skal lyde:

Representantskapet fører tilsyn med bankens drift og at reglene for bankens virksomhet blir fulgt. Det organiserer

bankens revisjon, ansetter herunder sentralbankrevisor, og fastsetter instruks for revisjonen. Representantskapet fastsetter bankens årsregnskap og vedtar etter forslag fra hovedstyret dens budsjett. Representantskapet kan etter forslag fra hovedstyret bestemme at produksjon av pengesedler og mynter eller annen forretningsmessig virksomhet som faller inn under denne loven, skal utøves av selskap som banken helt eller delvis eier. Representantskapet fører tilsyn med slike selskaper. Representantskapet avgir uttalelse om hovedstyrets protokoller, tilsynet med banken og saker som det forelegges av hovedstyret. Representantskapet avgjør i tvilstilfelle om en sak er av administrativ karakter, jf. § 6 tredje ledd, § 7 sjette ledd og § 11 andre ledd. Representantskapet fastsetter nærmere regler for bankens lån til ansatte, jfr. § 23.

§ 6 femte og nytt sjette ledd skal lyde:

Følgende personer kan ikke fungere som medlemmer eller vararepresentanter til hovedstyret:

1. regjeringsmedlemmer
2. statssekretærer og andre politiske medarbeidere i departementene
3. embetsmenn i departementene
4. medarbeidere i Finansdepartementet og Statsministerens kontor
5. stortingsrepresentanter
6. andre politiske medarbeidere på Stortinget
7. komitésekretærer på Stortinget
8. medarbeidere i banken
9. nærstående av personer som nevnt i nr. 1, 2, 4, 5, 6, 7 og 8.

Som nærstående etter femte ledd nr. 9 regnes slektninger i rett opp- og nedstigende linje, ektefeller, registrerte partnere, person som vedkommende bor sammen med i ekteskapslignende forhold og barn av disse.

Nåværende sjette og syvende ledd blir nye syvende og åttende ledd.

§ 7 tredje ledd skal lyde:

Personer som nevnt i § 6 femte og sjette ledd kan ikke fungere som medlemmer eller vararepresentanter til representantskapet.

§ 7 fjerde ledd nytt første punktum skal lyde:

Når særlig hensyn gjør det ønskelig, kan representantskapet delegere til lederen for representantskapet å treffe avgjørelse i saker som hører under representantskapet.

Nåværende første punktum blir nytt andre punktum.

§ 8 skal lyde:

§ 8. Bankens kontorer

Banken har sitt hovedkontor i Oslo og kan opprette kontorer i Norge og i utlandet.

§ 9 tredje og femte ledd oppheves.

Nåværende fjerde ledd blir tredje ledd, som skal lyde:

Vararepresentanter for de ansattes medlemmer i hovedstyret ved behandlingen av administrative saker, velges av og blant de ansatte etter avtalt eller av representantskapet fastsatt valg måte, jf. § 6 tredje ledd.

§ 18 skal lyde:

§ 18. Kreditt til staten

Banken kan ikke yte kreditt direkte til staten.

§ 19 annet ledd annet og tredje punktum oppheves.

§ 22 skal lyde:

§ 22. Kreditt til og innskudd fra andre

Banken kan i særlige tilfeller yte lån og andre former for kreditt til andre foretak i finansiell sektor enn banker. Vilkårene for slik kreditt fastsettes av banken.

Innskudd fra andre enn banker kan mottas i særlige tilfeller. Banken fastsetter innskuddsvilkårene.

§ 24 tredje punktum oppheves.

Nytt kapittel VI skal lyde:

Kapittel VI. Opplysningsplikt og beskyttelsestiltak

§ 27. Opplysningsplikt

Kongen kan ved forskrift eller enkeltvedtak bestemme at foretak i finansiell sektor, herunder banker, forsikringselskaper, finansieringsforetak, verdipapirforetak, børser, verdipapirregistre og oppgjørssentraler, skal gi

banken opplysninger om sin virksomhet, finansiering av virksomheten, sitt regnskap, transaksjoner og beholdninger på egne og kunders vegne, samt andre opplysninger som er nødvendige for bankens arbeid. Foretak som er morselskap kan pålegges å gi slike opplysninger for konsernet. Kongen kan videre bestemme at andre institusjoner, foretak og privatpersoner som er aktører i verdipapirmarkedet, driver betalingsformidling eller yter tjenester mot finansiell sektor, skal pålegges slik opplysningsplikt.

Det kan bare fastsettes opplysningsplikt i medhold av paragrafen her for å ivareta bankens oppgaver etter loven, utarbeide offisiell statistikk eller støtte bankens eller Kredittilsynets tilsyn med soliditet og finansiell stabilitet. Opplysningene kan bare brukes til de formål som er nevnt her.

Kongen kan i forskrift fastsette regler om omfanget og gjennomføringen av opplysningsplikt fastsatt i medhold av paragrafen her.

§ 28. Beskyttelsestiltak

Ved kapitalbevegelser til og fra utlandet som kan føre til store problemer med betalingsbalansen eller vesentlige forstyrrelser i kapitalmarkedene, kan Kongen innføre nødvendige beskyttelsestiltak i form av penge-, kreditt- eller valutaregulering eller lignende tiltak. Banken skal ha anledning til å uttale seg før det treffes slikt vedtak.

Nåværende kapittel VI blir kapittel VII.

Nåværende §§ 27 og 28 blir nye §§ 29 og 30 under kapittel VII, der § 30 annet ledd første punktum skal lyde:

Årsberetningen, det reviderte årsregnskap, samt representantskapets uttalelse om hovedstyrets protokoller og tilsynet med banken sendes departementet for å forelegges Kongen og meddeles Stortinget.

Nytt kapittel VIII skal lyde:

Kapittel VIII. Tvangsmulkt og straff

§ 31. Tvangsmulkt

For å sikre at opplysningsplikten etter § 27 blir overholdt, kan banken ved overtredelse av opplysningsplikten ilegge en tvangsmulkt til fordel for statskassen. Pålegg om tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Påløpt tvangsmulkt kan i særlige tilfeller helt eller delvis ettergis. Kongen kan fastsette nærmere regler om tvangsmulkt etter bestemmelsen her.

§ 32. Straff

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser eller vedtak i medhold av § 28 straffes med bøter eller under særdeles skjerpene omstendigheter med fengsel inntil ett år. Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser eller vedtak i medhold av § 27 straffes med bøter.

Nåværende kapittel VII blir nytt kapittel IX.

Nåværende § 29 blir ny § 33 under kapittel IX.

IV

I lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner gjøres følgende endringer:

§ 2–13 annet punktum oppheves.

§ 3–16 første og annet ledd skal lyde:

Finansieringsforetak kan bare drive finansieringsvirksomhet og valutavirksomhet samt virksomhet som naturlig henger sammen med dette.

Vedtektene skal ha bestemmelser om hva slags finansieringsvirksomhet og valutavirksomhet det enkelte foretak skal kunne drive.

Nytt kapittel 4a skal lyde:

Kapittel 4a. Valutavirksomhet

§ 4a–1. Rett til å drive valutavirksomhet

Valutavirksomhet kan bare drives av foretak som nevnt i § 1–4 første ledd nr. 1, 3, 4 og 5.

Som valutavirksomhet regnes virksomhet som består i omsetning av valuta og betalingsformidling med utlandet. Med «betalingsformidling med utlandet» menes utførelse av hele eller deler av et betalingsoppdrag der betalingsmidler stilles til disposisjon for mottaker i et annet land enn i det landet betalingsoppdraget blir gitt.

Kongen kan ved forskrift eller enkeltvedtak gjøre unntak fra første ledd.

Kongen kan i forskrift fastsette nærmere regler om valutavirksomhet.

§ 4a–2. Finansieringsforetak som bare driver valutavirksomhet

Det kan gis konsesjon som finansieringsforetak etter § 3–3 til foretak som bare driver valutavirksomhet.

§ 4a–3. Utenlandske foretaks valutavirksomhet i Norge

For utenlandsk foretak som driver valutavirksomhet gjelder § 3–4 på samme måte.

V

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. De enkelte bestemmelser i loven kan settes i kraft til ulik tid. De enkelte bestemmelser i lov 14. juli 1950 nr. 10 om valutaregulering og i lov 25. juni 1965 nr. 2 om adgang til regulering av penge- og kredittforholdene kan oppheves til ulik tid.

Kongen kan gi overgangsregler.

20. juni. Lov nr. 45 2003**Lov om retting av feil m.m. i lovverket.**

Ot.prp. nr. 87, Innst.O. nr. 115 og Besl.O. nr. 116 (2002-2003). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 10. og 17. juni 2003. Fremja av Justis- og politidepartementet. Kunngjort 20. juni 2003.

Følgjande lov opphevast:

Lov 9. mars 1917 om ophævelse av magistratsembederne m.v.

Endringar i følgjande lover:

- 1 Lov av 22. mai 1902 nr. 10 Almindelig borgerlig Straffelov (Straffeloven).
- 2 Lov av 22. mai 1902 nr. 13 Militær Straffelov.
- 3 Lov av 13. august 1915 nr. 5 om domstolene (domstoloven).
- 4 Lov av 13. august 1915 nr. 6 om rettergangsmåten for tvistemål (tvistemålsloven).
- 5 Lov av 17. mars 1916 om straffebestemmelser for utenlandske militærpersoner som er internert her i riket under krig mellom fremmede magter.
- 6 Lov av 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v.
- 7 Lov av 14. desember 1917 nr. 17 om vasdragsreguleringer.
- 8 Lov av 31. mai 1918 nr. 4 om avslutning av avtaler, om fullmakt og om ugyldige viljeserklæringer.
- 9 Lov av 14. august 1918 nr. 3 om frivillige auksjoner.
- 10 Lov av 13. juni 1924 nr. 4 om adgang for staten til utferdigelse av premieobligasjonslån.
- 11 Lov av 25. juni 1926 nr. 2 om forandring i lovgivningen om Høiesterett.
- 12 Lov av 22. april 1927 nr. 3 om vergemål for umyndige.
- 13 Lov av 5. mai 1927 nr. 1 om arbeidstvister.
- 14 Lov av 1. juli 1927 nr. 1 om registrering av elektriske kraftledninger.
- 15 Lov av 1. juli 1927 nr. 3 om veddemål ved totalisator.
- 16 Lov av 12. juni 1931 nr. 1 i henhold til konvensjonen mellom Norge og Sverige om visse spørsmål vedrørende vassdragsretten av 11 mai 1929.
- 17 Lov av 19. juni 1931 nr. 18 om Aktieselskapet Vinmonopolet.
- 18 Lov av 5. februar 1932 nr. 1 om straff for handlinger som påtales ved riksrett.
- 19 Lov av 5. februar 1932 nr. 2 om rettergangsmåten i riksrettssaker.
- 20 Lov av 27. mai 1932 nr. 2 om vekslar.
- 21 Lov av 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter.
- 22 Lov av 16. juli 1936 nr. 2 om pliktmessig avhold for personer i visse stillinger fra nytelse av alkohol eller annet berusende eller bedøvende middel.
- 23 Lov av 9. juni 1939 nr. 17 om husbruksskog.
- 24 Lov av 7. mars 1940 nr. 1 om adgangen til visse områder.
- 25 Lov av 13. desember 1946 nr. 14 om straff for utlendske krigsbrottsmenn.
- 26 Lov av 13. desember 1946 nr. 21 om krigspensjonering for militærpersoner.
- 27 Lov av 27. juni 1947 nr. 9 om tiltak til å fremme sysselsetting.
- 28 Lov av 13. desember 1948 nr. 5 om Riksteatret.
- 29 Lov av 28. juli 1949 nr. 26 om Statens Pensjonskasse.
- 30 Lov av 8. desember 1950 nr. 3 om norsk riksborgarrett.
- 31 Lov av 21. november 1952 nr. 2 om betaling og innkreving av skatt.
- 32 Lov av 21. november 1952 nr. 3 om tjenesteplikt i politiet.
- 33 Lov av 29. mai 1953 nr. 3 om hittegoods.
- 34 Lov av 3. juli 1953 nr. 2 om sjøtrygdslag.
- 35 Lov av 17. juli 1953 nr. 2 om erstatning for krigsskade på eiendom og interesse.
- 36 Lov av 17. juli 1953 nr. 9 om sivilforsvaret.
- 37 Lov av 26. november 1954 nr. 3 om stonad ved krigsskade på person.
- 38 Lov av 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel m.v.
- 39 Lov av 14. desember 1956 nr. 7 om forsynings- og beredskapsstiltak.
- 40 Lov av 28. juni 1957 nr. 16 om friluftslivet.
- 41 Lov av 12. desember 1958 nr. 10 om yrkesskadetrygd.
- 42 Lov av 28. mai 1959 nr. 12 om kvalitetskontroll med fisk og fiskevarer o.a.
- 43 Lov av 23. oktober 1959 nr. 3 om oreigning av fast eiendom.
- 44 Lov av 24. mai 1961 nr. 1 om sparebanker.
- 45 Veglov av 21. juni 1963 nr. 23.
- 46 Lov av 15. november 1963 om fullbyrding av nordiske dommer på straff m.v.
- 47 Lov av 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver.
- 48 Lov av 4. desember 1964 nr. 1 om fristar og betalingsutsettning og ymist anna i serlege tilhøve.
- 49 Lov av 21. mai 1965 om skogbruk og skogvern.
- 50 Vegtrafikklov av 18. juni 1965 nr. 4.
- 51 Lov av 10. juni 1966 nr. 5 om toll (tolloven).
- 52 Lov av 17. juni 1966 nr. 19 om Norges fiskerigrense og om forbud mot at utlendinger driver fiske m.v. innenfor fiskerigrensen.

- 53 Lov av 7. juli 1967 nr. 13 om husleieregulering m.v. for boliger.
- 54 Lov av 15. desember 1967 nr. 9 om patenter.
- 55 Lov av 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning.
- 56 Lov av 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift.
- 57 Lov av 6. mars 1970 nr. 5 om avgrensing i retten til å sleppa hingstar, oksar, verar og geitebukkar på beite.
- 58 Lov av 19. juni 1970 nr. 63 om naturvern.
- 59 Lov av 19. juni 1970 nr. 69 om offentlighet i forvaltningen (offentlighetsloven).
- 60 Lov av 21. mai 1971 nr. 47 om brannfarlige varer samt væsker og gasser under trykk.
- 61 Lov av 11. juni 1971 nr. 52 om strafferegistrering.
- 62 Lov av 9. juni 1972 nr. 31 om reinbeiting i henhold til konvensjon av 9 februar 1972 mellom Norge og Sverige om reinbeite.
- 63 Lov av 16. juni 1972 nr. 47 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår (markedsføringsloven).
- 64 Lov av 31. mai 1974 nr. 19 om konsesjon ved erverv av fast eiendom.
- 65 Lov av 14. juni 1974 nr. 39 om eksplosive varer.
- 66 Lov av 28. juni 1974 nr. 58 om odelsretten og åsetesretten.
- 67 Lov av 21. mars 1975 nr. 9 om nordisk vitneplikt.
- 68 Lov av 6. juni 1975 nr. 29 om eideomsskatt til kommunane.
- 69 Lov av 28. mai 1976 nr. 35 om vokseopplæring.
- 70 Lov av 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v.
- 71 Lov av 29. april 1977 nr. 34 om kommunal forkjøpsrett til leiegårder.
- 72 Lov av 10. juni 1977 nr. 82 om motorferdsel i utmark og vassdrag.
- 73 Lov av 9. juni 1978 nr. 45 om likestilling mellom kjønnene.
- 74 Lov av 9. juni 1978 nr. 49 om reindrift.
- 75 Lov av 21. desember 1979 nr. 77 om jordskifte o.a. (jordskifteloven).
- 76 Lov av 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltningen (ligningsloven).
- 77 Lov av 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp.
- 78 Lov av 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (Forurensningsloven).
- 79 Lov av 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (Straffeprosessloven).
- 80 Lov av 12. juni 1981 nr. 61 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter.
- 81 Lov av 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene.
- 82 Lov av 8. juni 1984 nr. 51 om havner og færvann m.v.
- 83 Lov av 8. juni 1984 nr. 55 om linjekonferanser m.v.
- 84 Lov av 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs (konkursloven).
- 85 Lov av 8. juni 1984 nr. 59 om fordringshavernes dekningsrett (dekningsloven).
- 86 Lov av 14. juni 1985 nr. 73 om tilskot til private grunnskular og private skular som gjev vidaregåande opplæring (privatskulelova).
- 87 Lov av 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak.
- 88 Lov av 21. juni 1985 nr. 83 om ansvarlige selskaper og kommandittselskaper (Selskapsloven).
- 89 Lov av 25. april 1986 nr. 11 om tilskudd til fjerning av innretninger på kontinentalsokkelen.
- 90 Lov av 20. juni 1986 nr. 35 om mesterbrev i håndverk og annen næring.
- 91 Lov av 11. juli 1986 nr. 52 om endring i lov av 13. mars 1936 nr. 3 om politiet og i lov av 16. juni 1961 nr. 7 om lensmenn.
- 92 Lov av 12. juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven).
- 93 Lov av 18. desember 1987 nr. 97 om endring i rettergangslovgivningen m.m.
- 94 Lov av 29. april 1988 nr. 21 om ferie.
- 95 Lov av 16. juni 1989 nr. 53 om eiendomsmebling.
- 96 Lov av 16. juni 1989 nr. 54 om offisiell statistikk og Statistisk Sentralbyrå (statistikkloven).
- 97 Lov av 16. juni 1989 nr. 64 om endringer i straffeloven og straffeprosessloven m.m. (nådesøknad, herreds-/byrettens kompetanse i straffesaker, påtaleunntatelse, foreldelse av straffansvaret for foretak, fengsling på lørdager m.m.).
- 98 Lov av 16. juni 1989 nr. 65 om yrkesskadeforsikring.
- 99 Lov av 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven).
- 100 Lov av 7. juni 1991 nr. 24 om godkjenning og drift av innretninger til bruk i tivoli og fornøyelsesparker.
- 101 Lov av 20. juli 1991 nr. 67 om overføring av domfelte.
- 102 Lov av 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk m.v.
- 103 Lov av 19. juni 1992 nr. 59 om bygdeallmenninger.
- 104 Lov av 26. juni 1992 nr. 86 om tvangsfullbyrdelse og midlertidig sikring (tvangsfullbyrdelsesloven).
- 105 Lov av 3. juli 1992 nr. 93 om avhending av fast eiendom (avhendingsloven).
- 106 Lov av 17. juli 1992 nr. 99 om frivillig og tvungen gjeldsordning for privatpersoner (gjeldsordningsloven).
- 107 Lov av 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).
- 108 Lov av 27. november 1992 nr. 113 om endringer i enkelte lover som følge av EØS-avtalen.
- 109 Lov av 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (luftfartsloven).
- 110 Lov av 25. mars 1994 nr. 7 om sikring mot og erstatning for naturskader (naturskadeloven).
- 111 Lov av 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer.
- 112 Lov av 3. februar 1995 nr. 7 om kontroll med etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste.
- 113 Lov av 5. mai 1995 nr. 19 om barnehager (barnehageloven).
- 114 Lov av 12. mai 1995 nr. 22 om universiteter og høyskoler.
- 115 Lov av 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven).
- 116 Lov av 19. juni 1997 nr. 82 om pass (passloven).
- 117 Lov av 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven).
- 118 Lov av 30. april 1999 nr. 22 om endringer i utlendingsloven og i enkelte andre lover (klagenemnd for utlendings saker m.v.).
- 119 Lov av 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag (finansavtaleloven).
- 120 Lov av 2. juli 1999 nr. 62 om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern (psykisk helsevernloven).
- 121 Lov av 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v (helsepersonelloven).
- 122 Lov av 16. juli 1999 nr. 66 om Schengen informasjonssystem (SIS).
- 123 Lov av 15. juni 2001 nr. 37 om endringer i barnelova, forskotteringsloven og i enkelte andre lover (nye regler for beregning av barnebidrag m.m.).
- 124 Lov av 3. mai 2002 nr. 13 om utenriktjenesten.
- 125 Lov av 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven).
- 126 Lov av 21. juni 2002 nr. 45 om yrkestransport med motorvogn og fartøy (yrkestransportlova).

I

1. I lov 22. mai 1902 nr. 10 Almindelig borgerlig Straffelov (Straffeloven) blir disse endringane gjort:

I § 12 nr. 3 bokstav a blir §§ 147 a, 147 b føyd til i oppstillinga.

§ 39 g tredje ledd andre punktum skal lyde:

Den løslatte kan begjære at tingretten treffer kjennelse om at vilkår som nevnt i første ledd tredje punktum skal oppheves eller endres, jf. straffeloven § 54 nr. 1.

§ 53 nr. 3 bokstav h skal lyde:

h) at den domfelte møter til megling i konfliktrådet og oppfyller eventuelle avtaler som inngås i meglingsmøte, forutsatt at både fornærmede og domfelte har samtykket til megling i konfliktrådet.

§ 147 a første ledd andre punktum skal lyde:

Straffen kan ikke settes under minstestrafen som er bestemt i straffebudene som er nevnt i første punktum.

§ 147 a noverande tredje og fjerde ledd blir andre og tredje ledd.

2. I lov 22. mai 1902 nr. 13 Militær Straffelov blir disse endringane gjort:

§ 12 nr. 2 bokstav f skal lyde:

f) Kunngjøring av dommen, hvorved den alminnelige straffelovs § 173 og lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning § 3–6 jfr. nærværende lov §§ 40, 41, 59 og 60, får tilsvarende anvendelse;

§ 104 skal lyde:

Den, som forøver en etter den alminnelige straffelovs kapitler 24 eller 25 eller §§ 275, 291, 292, 317, 391 tredje ledd og 393 straffbar handling med hensyn til noen krigsvesenets øyemed tjenende gjenstand, straffes med de i nevnte lov bestemte straffer, dog så at arrest trer istedenfor bøter, og at straffen innen de for vedkommende straffart fastsatte grenser kan forhøyes med inntil en halvdel.

3. I lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene blir disse endringane gjort:

§ 106 nr. 4 skal lyde:

4. når han er verge eller hjelpeverge for noen, som står i slikt forhold til saken som nevnt under nr. 1, eller har vært verge eller hjelpeverge for en part, etter at saken begynte;

§ 130 første ledd andre til fjerde punktum skal lyde:

Forbudet gjelder til retten beslutter at det skal oppheves. Forbud etter bokstav a gjelder ikke en domsslutning så langt den kan gjengis uten å røpe noens identitet. Enhver kan påkjære et forbud eller en nektelse av å oppheve et forbud etter leddet her.

§ 130 noverande tredje og fjerde ledd blir andre og tredje ledd.

§ 181 andre ledd andre punktum skal lyde:

Videre skal skriftet helt eller i utdrag rykkes inn i Norsk lysingsblad og i et eller flere blad på hans siste kjente bosted eller oppholdssted her eller i utlandet.

4. I lov 13. august 1915 nr. 6 om rettergangsmåten for tvistemål skal § 375 første ledd lyde:

Ved forberedelse av ankeforhandling i lagmannsretten skal rettens formann eller den forberedende dommer, så snart vedkommende mener at forberedelsen er ferdig, meddele partene at ankeforhandling vil bli berammet eller frist satt for levering av det første innlegg i skriftlige saker, dersom partene ikke innen en fastsatt frist har mer å anføre.

5. I lov 17. mars 1916 om straffebestemmelser for utenlandske militærpersoner som er internert her i riket under krig mellom fremmede magter skal § 3 andre ledd lyde:

De kan straffes disiplinært med refselse i samsvar med reglene i lov 20. mai 1988 nr. 32 om militær disiplinærmyndighet.

6. Lov 9. mars 1917 om opphævelse av magistratsembederne m.v. skal opphevast.

7. I lov 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v. skal § 4 første ledd andre og tredje punktum lyde:

Det samme gjelder aksjeselskaper, allmennaksjeselskaper, andelslag og andre sammenslutninger hvor minst 2/3 av kapitalen og stemmene eies av foretak organisert etter lov om statsforetak, en eller flere kommuner eller fylkeskommuner, såfremt utbyggingen av vedkommende vannfall hovedsakelig skal utnyttes til alminnelig

kraftforsyning. Staten har forkjøpsrett til aksjer eller parter etter denne bestemmelse dersom 2/3 av kapitalen og stemmene i aksjeselskaper, allmennaksjeselskaper, andelslag og andre sammenslutninger ikke lenger eies av en eller flere kommuner eller fylkeskommuner.

8. I lov 14. desember 1917 nr. 17 om vasdragsreguleringer blir disse endringane gjort:

§ 4 nr. 1 første ledd skal lyde:

Den, som vil utføre et reguleringsforetagende, kan forlange erklæring fra vedkommende departement om, hvorvidt han må ha konsesjon etter denne lov, når han forelegger for departementet en plan for de påtenkte arbeider og de opplysninger, som trengs etter § 5.

§ 5 innledningen skal lyde:

Søknad om konsesjon til å utføre et reguleringsforetagende i henhold til denne lov skal sendes til vedkommende departement og i alminnelighet være ledsaget av:

§ 6 nr. 1 fjerde og femte ledd skal lyde:

Utgifter til nødvendig juridisk og annen sakkyndig hjelp som er påløpt etter at melding er lagt ut til offentlig ettersyn som bestemt i lov 14. juni 1985 nr. 77 § 33–3 annet ledd erstattes grunneiere, rettighetshavere, kommuner og andre interesserte av søkeren i den utstrekning det finnes rimelig. Avgjørelsen treffes av departementet. Departementet kan i spesielle tilfelle gi forhåndstilsagn om dekning av utgifter inntil et bestemt beløp.

Nødvendige utgifter til kommunal planlegger kan kreves erstattet av søkeren fra det tidspunkt meldingen er sendt til kommunen, jfr. lov av 14. juni 1985 nr. 77 § 33–3 annet ledd. Avgjørelsen treffes av departementet.

§ 10 nr. 2 første ledd skal lyde:

Når en regulering hovedsakelig skal utnyttes til alminnelig kraftforsyning og hensynet til andre almene interesser ikke taler mot det, kan reguleringskonsesjon gis på ubegrenset tid for vassdrag hvor vannkraften skal utnyttes av foretak organisert etter lov om statsforetak, en norsk kommune eller flere norske kommuner eller fylkeskommuner i fellesskap eller av aksjeselskaper, allmennaksjeselskaper, andelslag eller andre sammenslutninger hvor minst 2/3 av kapitalen og stemmene eies av foretak organisert etter lov om statsforetak, en eller flere kommuner eller fylkeskommuner.

§ 11 nr. 4 første punktum skal lyde:

Nærmere bestemmelser om avgiftens erleggelse og om kontroll med vannforbruket blir, for såvidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle å avgi av vedkommende departement.

§ 12 nr. 21 tredje ledd andre punktum skal lyde:

Mot en innløsningssum beregnet på tilsvarende måte som etter bestemmelsene i § 10 nr. 5, kan i så fall staten kreve avstått reguleringsanlegget med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er oppført av hensyn til reguleringen.

§ 15 nr. 3 skal lyde:

3. Avgifter som pålegges for benyttelse av innvunnet driftsvann etter nr. 1 og 2, forrentes fra forfall med rente som fastsatt i medhold av lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3 første ledd og er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 16 nr. 5 niende ledd første punktum skal lyde:

Når konsesjon er gitt på begrenset tid og med bestemmelse om hjemfall til staten, skal konsesjonæren stille slik sikkerhet som departementet godkjenner, for at det ved konsesjonstidens utløp, eller ved frafallelse av konsesjon etter § 10 nr. 3 første ledd eller ved innløsning etter § 12 nr. 21 tredje ledd stilles til statens disposisjon et beløp som tilsvarer det 15-dobbelte av de da gjeldende erstatninger.

9. I lov 31. mai 1918 nr. 4 om avslutning av avtaler, om fuldmagt og om ugyldige viljeserklæringer blir § 14 siste ledd oppheva.

10. I lov 14. august 1918 nr. 3 om frivillige auksjoner skal § 2 lyde:

Med de begrensninger som følger av brukthandellova, kan enhver selv eller ved andre holde offentlig auksjon over gods som tilhører ham, og som han har rett til å selge.

11. I lov 13. juni 1924 nr. 4 om adgang for staten til utferdigelse av premieobligasjonslån skal § 1 lyde:

Lov 24. februar 1995 nr. 11 om lotterier skal ikke være til hinder for, at lån, som opptas for statskassens regning, emitteres som premieobligasjonslån ved utstedelse og utbydelse til salg av ihendehaverobligasjoner med premier.

12. I lov 25. juni 1926 nr. 2 om forandring i lovgivningen om Høyesterett skal § 4 andre ledd lyde:

Er det etter beskaffenheten av en sak grunn til å tro at et sådant tilfelle vil inntreffe som nevnt i §§ 1, 2 eller 3, skal Høyesteretts kjæremålsutvalg gjøre oppmerksom på det, når det henviser saken.

13. I lov 22. april 1927 nr. 3 om vergemål for umyndige skal § 3 første ledd andre punktum lyde:

Er en av dem forsvunnet eller umyndig, eller er det oppnevnt hjelpeverge for ham eller henne etter § 90 a, er den annen verge alene.

14. I lov 5. mai 1927 nr. 1 om arbeidstvister blir disse endringane gjort:

§ 25 nr. 2 første ledd første punktum skal lyde:

Skrivefeil, regnefeil, utelatelse og andre åpenbare feil kan formannen rette av eget tiltak.

§ 28 nr. 2 tredje ledd andre punktum skal lyde:

Er vedkommende tilknyttet Landsorganisasjonen i Norge, Næringslivets Hovedorganisasjon eller andre organisasjoner som i § 11 nevnt, sendes meldingene gjennom disse organisasjoners styre til riksmeglingsmannen.

§ 34 andre punktum skal lyde:

Men praktiserende advokater må ikke brukes som fullmektig uten samtykke av meglingsmannen.

§ 46 nr. 3 første punktum skal lyde:

Under reiser har medlemmer av Arbeidsretten og meglingsmennene krav på skyss og kostpenger etter bestemmelser fastsatt av departementet.

15. I lov 1. juli 1927 nr. 1 om registrering av elektriske kraftledninger blir disse endringane gjort:

§ 5 andre ledd første punktum skal lyde:

Enn videre skal registerføreren besørge innrykket i Norsk lysingsblad, samt i et eller flere blad som er alminnelig lest i distriktet, en meddelelse om at ledningen er registrert.

§ 10 skal lyde:

Er der før ledningen ble registrert, rettsgyldig pådratt ledningen heftelser, som etter denne lov krever registrering, beholder de sin fortrinsrett såfremt de blir registrert innen 2 år etter at den i § 5 omhandlede meddelelse har vært innrykket i Norsk lysingsblad.

16. I lov 1. juli 1927 nr. 3 om veddemål ved totalisator blir § 5 ny § 4.

17. I lov 12. juni 1931 nr. 1 i henhold til konvensjonen mellom Norge og Sverige om visse spørsmål vedrørende vassdragsretten av 11 mai 1929 skal § 27 fjerde punktum lyde:

Departementet skal bekjentgjøre fullmektigens navn og adresse i Norsk lysingsblad.

18. I lov 19. juni 1931 nr. 18 om Aktieselskapet Vinmonopolet skal § 4 tredje ledd lyde:

Staten skal etter 30 juni 1932 ha rett til når som helst å innløse aksjene etter minst 3 måneders varsel, bekjentgjort 2 ganger i Norsk lysingsblad, mot at aksjonærene får tilbakebetalt aksjeinnskuddet med det bestemte utbytte til den fastsatte innløsningsdag.

19. I lov 5. februar 1932 nr. 1 om straff for handlinger som påtales ved riksrett skal § 4 lyde:

Bestemmelsene i denne lovs 2net og 3dje kapittel kommer også til anvendelse på den handling som er forøvet av uaktsomhet, såfremt det ikke uttrykkelig er bestemt at bare den forsettlige handling er straffbar.

20. I lov 5. februar 1932 nr. 2 om rettergangsmåten i riksrettssaker skal § 19 første punktum lyde:

Er det i én sak flere anklagede, utøver de utskyttingsretten i fellesskap.

21. I lov 27. mai 1932 nr. 2 om vekslers skal § 43 andre ledd nr. 3 lyde:

3. hvis trassenten i tilfelle hvor han har forbudt vekslens forevisning til aksept, er kommet under konkurs eller har åpnet gjeldsforhandling etter loven.

22. I lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter skal § 7 lyde:

De myndigheter som er tillagt funksjoner etter lov om pristiltak, plikter på forlangende og uten hinder av den taushetsplikt som ellers påhviler dem, å gi fylkesskattekontorene og Skattedirektoratet opplysninger om tilskudd som de har latt utbetale av offentlige midler eller av særskilte prisreguleringsfond.

23. I lov 16. juli 1936 nr. 2 om pliktmessig avhold for personer i visse stillinger fra nytelse av alkohol eller annet berusende eller bedøvende middel skal § 7 tredje ledd lyde:

Bestemmelsene i vegtrafikkloven § 31 om straff for den som har kjørt motorvogn påvirket av alkohol eller annet berusende eller bedøvende middel, får tilsvarende anvendelse på de i § 1 litra b og e nevnte personer.

24. I lov 9. juni 1939 nr. 17 om husbruksskog blir § 19 andre ledd oppheva.

25. I lov 7. mars 1940 nr. 1 om adgang til visse områder skal § 2 tredje ledd lyde:

Utlending som handler mot disse bestemmelser, kan utvises av riket i overensstemmelse med utlendingsloven kapittel 5.

26. I lov 13. desember 1946 nr. 14 om straff for utlendske krigsbrottsmenn skal § 2 lyde:

Egedsinndraging, ulovleg rekvisisjon eller kontribusjon, ulovleg pengestraffing og all onnor ulovleg økonomisk vinning, gjennomført med makt eller med trugsmål om makt, skal reknast for brot på straffeloven § 267, jfr. § 268.

27. I lov 13. desember 1946 nr. 21 om krigspensjonering for militærpersoner skal § 1 andre ledd første punktum lyde:

Som militærperson anses enhver som deltar i krigen (krigsdeltaker) etter bestemmelsene i lov 17. juli 1953 nr. 29 om verneplikt eller som frivillig.

28. I lov 27. juni 1947 nr. 9 om tiltak til å fremme sysselsetting skal § 14 lyde:

Arbeidsgiver som vurderer å treffe vedtak om omlegging eller innskrenking av virksomheten som vil føre til at han i løpet av 30 dager må si opp minst 10 arbeidstakere, skal straks gi melding til Aetat. Det samme gjelder dersom arbeidstakerne vil bli permittert uten lønn, eller i mer enn 4 uker vil få sin ukentlige arbeidstid innskrenket til under 30 timer. Meldinga skal gis seinest to måneder før omlegginga eller innskrenkinga blir satt i verk med mindre den ikke kunne forutsees så tidlig. Meldinga gis til Aetat i det distrikt der virksomheten ligger, på skjema fastsatt av Aetat Arbeidsdirektoratet. Meldinga etter første punktum skal inneholde de samme opplysningene som arbeidsgiver plikter å gi arbeidstakernes tillitsvalgte etter arbeidsmiljøloven § 56 A nr. 3.

Føresegnene i denne paragraf gjelder ikke virksomheter i jordbruk, skogbruk, fangst og fiskeri og opplegg av skip i utlandet. Heller ikke gjelder føresegnene for oppsiing i hensikt å sette i verk lockout, jfr. lov om arbeidstvister av 5 mai 1927 § 1, punkt 6, eller når driftsstansen eller driftsinnskrenkinga skyldes forhold som gir arbeidsgiveren rett til å si opp arbeidstakere med nedsatt oppsiingsfrist etter § 59 i lov 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø mv. Aetat Arbeidsdirektoratet kan fastsette andre innskrenkinger i meldeplikten.

Melding etter denne paragraf fritar ikke arbeidsgiveren for å gi arbeidstakeren varsel som fastsatt i lov, arbeidsavtale eller arbeidsreglement.

29. I lov 13. desember 1948 nr. 5 om Riksteatret skal § 1 andre ledd bokstav b lyde:

- b) å stø godtekne spelferder som går ut frå andre faste teater enn dei som er nemnde under bokstav a eller som med eller utan tilskunning frå Riksteatret kjem i stand etter opptak frå einskildpersonar, institusjonar eller grupper av skodespelarar, og som desse sjølve har det økonomiske ansvaret for,

30. I lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens Pensjonskasse skal § 32 andre ledd lyde:

Hvis et medlem er forsvunnet, og det av denne grunn er avsagt dom eller kjennelse for at vedkommende formodes å være død, anses den annen ektefelle som gjenlevende ektefelle. Inntil dom eller kjennelse foreligger, kan Pensjonskassens styre gi ektefellen hel eller delvis pensjon i disse tilfellene.

31. I lov 8. desember 1950 nr. 3 om norsk riksborgarrett skal § 16 andre ledd lyde:

Melding etter § 3 (jfr. § 12), § 4, § 9 a, § 10 bokstav B og C og § 14 kan verja ikkje gjeva inn.

32. I lov 21. november 1952 nr. 2 om betaling og innkreving av skatt skal § 2 bokstav a lyde:

- a) Innenlandske aksjeselskaper, allmennaksjeselskaper og dermed likestilte selskaper (skatteloven § 10–1 første ledd), samt slike selskaper hjemmehørende i utlandet.

33. I lov 21. november 1952 nr. 3 om tjenesteplikt i politiet skal § 6 lyde:

Lov 20. mai 1988 nr. 32 om militær disiplinærmyndighet med tilhørende disiplinærreglement får anvendelse med de avvikelser som etter Kongens bestemmelse anses påkrevd av hensyn til tjenesten i politiet.

34. I lov 29. mai 1953 nr. 3 om hittegods blir disse endringane gjort:

Før § 1 skal «I» fjernast.

§ 7 skal lyde:

Vert ikkje hittegodset gjeve attende til eigaren innan 3 månader etter at politiet tok vare på det eller samtykte i at finnaren tok vare på det, skal det seljast gjennom namsmyndigheitene etter reglane om tvangssal så langt dei høver.

Reglane i tvangsfullbyrdelsesloven § 8–16 fyrste ledd gjelder ikkje i dette høvet. Gods som truleg ikkje kan vendast i pengar, skal gjevast til finnaren eller andre om vedkommande ynskjer det, eller det skal handsamast som avfall etter reglane i forurensningsloven.

Melder eigaren seg og provar retten sin før salet, skal salsinnkoma gjevast til han etter at finnarløn og annan kostnad er frådregne. I andre høve skal finnaren ha ein tredjepart av salsinnkoma, når kostnaden er dregen frå, og to tredjepartar skal gå til statskassa. Det som finnaren eller eigaren skal ha, fell til statskassa når han ikkje melder seg og krev pengane innan 3 månader etter han er varsla.

Har nokon krav på vederlag for di han har ført eller teke vare på gods som er nemnt i § 3, eller har han andre krav som han kunne gjort gjeldande med å halda godset tilbake, skal han ha vederlag av salsinnkoma før noko går til eigaren eller til statskassa.

§ 8 skal lyde:

Hittegodts som ikkje toler å liggja eller ikkje kan liggja lenge utan monaleg kostnad eller verdminnk, skal politiet få selt underhand eller gjennom namsmyndigheitene etter reglane om tvangssal så langt dei høver, så snart det er tenleg å gjera det, endå om tremånadsfristen ikkje er ute. Reglane i tvangsfullbyrdelsesloven § 8–16 fyrste ledd gjelder ikkje i dette høvet. Melder eigaren seg og provar retten sin før fristen er ute, skal han få salsinnkoma etter at finnarlønn og annan kostnad er dregen frå. Elles gjeld reglane i § 7 andre ledd andre og tredje punktum og tredje ledd.

Avsnitt III blir ny § 13.

35. I lov 3. juli 1953 nr. 2 om sjøtrygdslag skal § 2 andre ledd lyde:

Kongen kan fastsetja at eit ymsesidig sjøtrygdslag skal gå inn under lov 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet, når det trengst etter den verksemd laget driv. Eit slikt lag står då ikkje lenger under denne lova her.

36. I lov 17. juli 1953 nr. 2 om erstatning for krigsskade på eiendom og interesse blir desse endringane gjort:

§ 25 første ledd andre punktum skal lyde:

Om og på hvilke betingelser den tvungne trygd skal gjelde bygninger som er brannforsikret i utenlandsk forsikringsinnretning som ikke har rett til å drive forsikringsvirksomhet her i riket etter lov 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet, bestemmes i vedtektene.

§ 30 første ledd andre punktum skal lyde:

Om og på hvilke betingelser den tvungne trygd skal gjelde løsøre som er brannforsikret i utenlandsk forsikringsinnretning som ikke har rett til å drive forsikringsvirksomhet her i riket etter lov 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet, bestemmes i vedtektene.

37. I lov 17. juli 1953 nr. 9 om sivilforsvaret blir desse endringane gjort:

§ 23 tredje ledd skal lyde:

Personer mellom 16 og 18 år og over 65 år kan etter eget ønske antas til tjeneste. I så fall kommer §§ 25, 27 og 29 til anvendelse, dog slik at legeundersøkelse alltid skal foretas.

§ 41 a første ledd skal lyde:

Departementet kan bestemme at eier og bruker av elektrisitetsverk og damanlegg av enhver art skal treffe særlige reserve- og sikringstiltak, for så vidt anleggene ikke går inn under lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. kapittel 6. Det samme gjelder gassverker.

§ 63 tredje ledd skal lyde:

Sak om refselse behandles etter lov 20. mai 1988 nr. 32 om militær disiplinærmyndighet og de utfyllende forskrifter som fastsettes av Kongen. Kongen bestemmer hvem som skal ha myndighet til å ilegge refselse.

38. I lov 26. november 1954 nr. 3 om stønad ved krigsskade på person blir desse endringane gjort:

§ 12 nr. 1 skal lyde:

1. Den som har hustru eller barn under 18 år å forsørge, har rett til forsørgingstillegg for dem, hvis han har tapt minst 25 pst. av ervervsevnen.

Som barn anses eget barn som er født i ekteskap eller som er født utenfor ekteskap når barnet er avlet for skaden eller sykdommen inntraff og farskapet er fastslått etter lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre, samt adoptivbarn og pleiebarn som uten vederlag er overtatt til oppfostring før det nevnte tidspunkt. For adoptivbarn og pleiebarn ytes ikke barnetillegg til de virkelige foreldre.

§ 31 første ledd skal lyde:

Rikstrygdeverket kan helt eller delvis inndra stønad for den som soner frihetsstraff eller lignende i mer enn 30 dager.

I kapittel 8 skal ny § 39 a lyde:

Folketrygdloven kapitlene 5, 8, 12 og 13 får ikke anvendelse på sykdom eller skade som kommer inn under denne lov.

§ 41 nr. 2 blir oppheva.

39. I lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel m.v. blir disse endringane gjort:

§ 7 første ledd fjerde punktum skal lyde:

Taushetsplikten er heller ikke til hinder for at Kredittilsynet gir opplysninger til børs med tillatelse etter lov 17. november 2000 nr. 80 om børsvirksomhet m.m. § 2–1, verdipapirregister med tillatelse etter lov 5. juli 2002 nr. 64 om registrering av finansielle instrumenter § 3–1 eller oppgjørssentral med tillatelse etter lov 19. juni 1997 nr. 79 om verdipapirhandel § 6–1, om forhold som er nødvendig for utførelsen av disse institusjonenes lovbestemte oppgaver.

§ 9 femte ledd skal lyde:

De bekjentgjørelser som Kredittilsynet innsender til Norsk Lysingsblad i medhold av lov 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet, betales av vedkommende forsikringsselskap.

40. I lov 14. desember 1956 nr. 7 om forsynings- og beredskapstiltak skal § 31 lyde:

Reglene i §§ 13, 14 og 17 gjelder tilsvarende så langt de passer.

41. I lov 28. juni 1957 nr. 16 om friluftslivet blir disse endringane gjort:

§ 3 andre ledd skal lyde:

Eier eller bruker kan – uansett inngjerding – forby ferdsel over hage, plantefelt, høstsådd åker og gjenlegg (atlegg) også når marken er frosset eller snølagt, såfremt ferdselen er egnet til å volde nevneverdig skade.

§ 6 andre ledd skal lyde:

Om ferdsel på innsjøer og elver (åpent eller islagt vassdrag) gjelder reglene i lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann og lov 10. juni 1977 nr. 82 om motorferdsel i utmark og vassdrag.

42. I lov 12. desember 1958 nr. 10 om yrkesskadetrygd skal § 1 nr. 2 første ledd første punktum lyde:

Kongen kan bestemme at personer som er innsatt i kriminalomsorgens anstalter skal omfattes av trygden med rett til stønad etter nærmere fastsatte regler.

43. I lov 28. mai 1959 nr. 12 om kvalitetskontroll med fisk og fiskevarer o.a. skal § 10 lyde:

Denne loven skal ikkje vere til hinder for at det vert gjeve føresegner om fisk og fiskevarer med heimel i lov 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer eller lov 19. mai 1933 nr. 3 om tilsyn med næringsmidler m.v. Føresegner med heimel i desse lovane gjeld likevel berre så langt dei ikkje er i strid med føresegner etter denne loven.

44. I lov 23. oktober 1959 nr. 3 om oreigning av fast eigedom blir disse endringane gjort:

§ 17 andre ledd skal lyde:

Føresegnene i fyrste leden gjeld på tilsvarande måte når skjønnet i samhøve med § 5 tredje leden tek avgjerd om kva inngrepet skal gå ut på, eller kva omfang det skal ha.

§ 30 skal lyde:

Så framt føresegnene i lova her ikkje med reine ord er avgrensa til å gjelda inngrep i samhøve med § 2, gjeld dei òg, sålangt dei høver og ikkje strider mot serføresegner om tilhøvet, når nokon vil gjera eller det vert gjort oreigningsinngrep med heimel i ei eller fleire av desse lovene:

1. Lov 14 juni 1912 nr. 1 om anlæg av taugbaner og løipestrenger
2. Lov 14 desember 1917 nr. 17 om vasdragsreguleringer
3. Lov 9 juli 1923 nr. 1 om anbringelse av signaler og merker for målearbeider
4. Lov 17 juli 1925 nr. 11 om Svalbard
5. Lov 14 juli 1950 nr. 2 om forskjellige tiltak til gjennomføring av oppmerking og overvåking av riksgrensen
6. Lov 15 desember 1950 nr. 7 om særlige rådgerder under krig, krigsfare og liknende forhold
7. Lov 29 juni 1951 nr. 19 om militære rekvisisjoner
8. Lov 21 mars 1952 nr. 1 om avståing av grunn m.v. til drift av ikke mutbare mineralske forekomster
9. Lov 17 juli 1953 nr. 9 om sivilforsvaret
10. Lov 2 desember 1955 nr. 2 om helsemessig beredskap
11. Lov 14 desember 1956 nr. 7 om forsynings- og beredskapstiltak
12. Lov 28 juni 1957 nr. 16 om friluftslivet
13. Lov 16 juni 1961 nr. 12 om ymse beitespørsmål

14. Lov 8 juni 1962 nr. 4 om tiltak mot dyresjukdommer (husdyrloven)
15. Veglov 21 juni 1963 nr. 23
16. Lov 9 juni 1972 nr. 31 om reinbeiting i henhold til konvensjon av 9 februar 1972 mellom Norge og Sverige om reinbeite
17. Lov 30 juni 1972 nr. 70 om bergverk
18. Lov 6 juni 1975 nr. 31 om utnytting av rettar og lunnende m.m. i statsallmenningane (fjellova)
19. Lov 9 juni 1978 nr. 49 om reindrift
20. Lov 9 juni 1978 nr. 50 om kulturminner
21. Lov 21 desember 1979 nr. 77 om jordskifte o.a.
22. Lov 29 mai 1981 nr. 38 om viltet
23. Lov 21 desember 1984 nr. 101 om reindrift i kommunene Meldal, Midtre Gauldal, Oppdal, Rennebu, Rindal, Sunndal og Surnadal
24. Plan- og bygningsloven av 14 juni 1985 nr. 77.
25. Lov av 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning og fordeling av energi (energiloven)
26. Lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart
27. Lov 25 mars 1994 nr. 7 om sikring mot og erstatning for naturskader (naturskadeloven)
28. Lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord
29. Lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann (vannressursloven)
30. Lov 4. juli 2003 nr. 83 om elektronisk kommunikasjon

45. I lov 24. mai 1961 nr. 1 om sparebanker skal § 20 andre ledd første punktum lyde:

Forstanderskapet kan dog med minst to tredjedeler av de avgitte stemmer tillate et styremedlem som ikke deltar i den daglige ledelse og som driver næring som mellommann, å opptre som mellommann overfor banken mot vanlig mellommannsgodtgjørelse for så vidt angår forretninger av bestemt betegnet art.

46. I lov 21. juni 1963 nr. 23 Veglov blir desse endringane gjort:

§ 1 første ledd skal lyde:

Offentlig veg er veg eller gate som er open for allmenn ferdsel og som blir halden ved like av stat, fylkeskommune eller kommune etter reglane i kap. IV. Alle andre vegar eller gater blir i denne lova å rekne for private.

§ 6 skal lyde:

Vedtak om bygging av offentlig veg gjer Stortinget for riksveg, vedkomande fylkeskommune for fylkesveg og vedkomande kommune for kommunal veg.

§ 40 andre ledd skal lyde:

Ligg det ikkje føre nokon reguleringsplan som nemnd, eller planen ikkje omfattar avkjørsle må avkjørsle frå riksveg eller fylkesveg ikkje byggast eller nyttast utan løyve frå regionvegkontoret og avkjørsle frå kommunal veg ikkje byggast eller nyttast utan løyve frå kommunen. Fylkesmannen er klageinstans i avkjørslesaker for riksveg.

47. I lov 15. november 1963 om fullbyrding av nordiske dommer på straff m.v. blir desse endringane gjort:

§ 13 første ledd skal lyde:

Når det er satt i verk tilsyn i medhold av § 12, får de bestemmelser om prøvetid og tilsynstid som gjelder etter reglene i det annet land, virkning her i riket. Ellers gjelder de regler om prøveløslatte som er gitt i eller i medhold av straffegjennomføringsloven.

§ 14 skal lyde:

Når en person som i Danmark, Finland, Island eller Sverige er blitt løslatt på prøve, her i riket blir kjent skyldig i en straffbar handling, kan reststraffen fullbyrdes i samsvar med reglene i straffegjennomføringsloven, selv om det ikke her er satt i verk tilsyn etter § 12.

§ 15 andre ledd skal lyde:

Er tilsynet med en prøveløslatt i medhold av første ledd overført til myndighetene i Danmark, Finland, Island eller Sverige, gjelder bestemmelsene i straffegjennomføringsloven § 44 bare dersom vedkommende her i riket finnes skyldig i en straffbar handling eller myndighetene i tilsynslandet overlater til departementet å treffe avgjørelse angående andre overtredelser av vilkårene.

§ 24 andre ledd skal lyde:

Det kan overlates til Kriminalomsorgens sentrale forvaltning eller påtalemyndigheten å sette fram begjæring eller gjøre vedtak som etter denne lov er lagt til departementet.

48. I lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver skal § 4 tredje ledd lyde:

Fritatt for avgiftsplikt er rett til pensjon som tilkommer en arving på grunn av avdødes tjenestestilling eller individuell pensjonsavtale for så vidt den tilfredsstiller kravene i skatteloven § 6–47 første ledd bokstav c og ytelsen ikke er garantert å komme til utbetaling. Garanterte ytelser er likevel fritatt for avgift ved utbetaling til barn inntil fylte 21 år og til ervervsuføre barn. Det samme gjelder etterlønn og etterpensjon i den utstrekning beløpene regnes som skattepliktig inntekt for arvinger eller dødsboet. Engangsbeløp som en arving mottar etter dødsfall, og som skriver seg fra en individuell pensjonssparing på avdødes hånd, fritas for avgiftsplikt dersom arvingen innen tre måneder fra utbetalingsdagen innbetaler beløpet til individuell pensjonsavtale som nevnt i skatteloven § 6–47 første ledd bokstav c. Det samme gjelder for engangsutbetaling etter innskuddspensjonsloven.

49. I lov 4. desember 1964 nr. 1 om fristar og betalingsutsetjing og ymist anna i serlege tilhøve skal § 2 lyde:

Utan Kongen så fastset gjeld vedtaket ikkje

- a) frist for å yta etter ein avtale,
- b) frist etter lov 20. mai 1988 nr. 32 om militær disiplinærmyndighet og
- c) serleg frist for krigstid etter lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker kapittel 33 til 36.

50. I lov 21. mai 1965 om skogbruk og skogvern blir desse endringane gjort:

§ 39 skal lyde:

§ 39. Husbruksskog

Departementet kan gjøre unntak fra bestemmelsene i denne lov for husbruksskog opprettet i medhold av lov 9. juni 1939 om husbruksskog.

§ 49 femte ledd skal lyde:

De skogeiere som vil nytte adgangen etter første ledd, må sende søknad til kommunen innen 1. oktober etter driftsårets avslutning.

51. Lov 18. juni 1965 nr. 4 Vegtrafikklov § 33 nr. 4 skal lyde:

4. Dersom innehaveren tidligere i de siste 5 år er ilagt straff eller domfelt for overtredelse av bestemmelsene i § 22, eller dersom hans førerkort har vært inndratt etter nr. 3 foran, skal førerkortet med mindre annet følger av annet til fjerde punktum inndras for alltid

- a) dersom innehaveren i dette tidsrommet overtrer bestemmelsene i § 22, og han seinere blir ilagt straff eller domfelt for dette forholdet, eller
- b) dersom innehaveren nekter å medvirke til at det blir tatt utåndingsprøve, blodprøve eller foretatt klinisk legeundersøkelse som nevnt i § 22 a tredje ledd.

Gjelder den nye overtredelsen et forhold som nevnt i § 31 annet ledd bokstav a, skal førerkortet inndras for minst 6 måneder. Gjelder den første overtredelsen et slikt forhold og siste overtredelse et forhold som nevnt i § 31 annet ledd bokstav b – d, skal førerkortet inndras for minst 1 år. Gjelder den foregående overtredelsen et forhold som nevnt i § 31 annet ledd bokstav a og innehaveren innen fristen som nevnt i første punktum nekter å medvirke til at det blir tatt utåndingsprøve, blodprøve eller klinisk legeundersøkelse som nevnt i § 22 a tredje ledd, skal førerkortet inndras for minst 2 år. Bestemmelsene om inndragning av førerkort i første til fjerde punktum gjelder tilsvarende så langt de passer for mopedførerbevis.

Førerkortet skal likeledes inndras for alltid dersom innehaveren ved bruk av motorvogn har voldt eller medvirket til trafikkuhell og han blir ilagt straff eller domfelt for å ha unnlatt å yte hjelp (jfr. § 12) til noen som kom til skade ved uhellet.

52. I lov 10. juni 1966 nr. 5 om toll skal § 77 andre ledd lyde:

Norske tjenestemenn som utfører annen stats tolltjeneste i samsvar med overenskomst om tollsamarbeid med annet stat, er også under slik tjeneste å anse som offentlige tjenestemenn i forhold til den alminnelige borgerlige straffelovs kapitler 11 og 33 og likeså i forhold til lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m.

53. I lov 17. juni 1966 nr. 19 om Norges fiskerigrense og om forbud mot at utlendinger driver fiske m.v. innenfor fiskerigrensen skal § 2 første ledd nr. 2 lyde:

2. aksjeselskaper, allmennaksjeselskaper og andre selskaper med begrenset ansvar når selskapets hovedkontor og styrets sete er i Norge og styrets flertall, herunder styrelederen, består av norske statsborgere som er bosatt i Norge og har bodd her i de to siste år, og norske statsborgere eier aksjer eller andeler svarende til minst 6/10 av selskapets kapital og kan utøve stemmerett i selskapet med minst 6/10 av stemmene.

54. I lov 7. juli 1967 nr. 13 om husleieregulering m.v. for boliger blir disse endringane gjort:

§ 2 andre ledd skal lyde:

Loven gjelder ikke for utleie som ledd i drift av hotell, pensjonat eller annet herberge og med unntak av kapittel III heller ikke ved utleie fra stat, fylkeskommune eller kommune.

§ 23 tredje ledd blir oppheva.

55. I lov 15. desember 1967 nr. 9 om patenter blir disse endringane gjort:

§ 53 andre ledd skal lyde:

Søksmålsfristene i § 52 fjerde ledd, jf. femte ledd, kommer tilsvarende til anvendelse på søksmål som her omhandlet.

§ 68 første ledd tredje punktum skal lyde:

Ved endring av årsavgiftene kan han bestemme at de nye avgifter også skal gjelde for tidligere meddelte patenter.

56. I lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning skal § 2–1 nr. 3 andre punktum lyde:

Like med arbeidstaker regnes ombud i offentlig virksomhet, befal og menige under militærtjeneste og andre under pålagt tjenestegjøring for det offentlige, samt innsatte, pasienter e.l. som deltar i arbeidsvirksomhet i kriminalomsorgens anstalter, i helseinstitusjoner e.l.

57. I lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift skal § 64 første punktum lyde:

Avgiften skal betales av den som etter lov 10. juni 1966 nr. 5 om toll (tolloven) er vareeier.

58. I lov 6. mars 1970 nr. 5 om avgrensning i retten til å sleppa hingstar, oksar, verar og geitebukkar på beite skal § 2 lyde:

Der er forbode å la hingst som er 2 år eller eldre, gå på sambeite der det går hopper som den ikkje kan brukast som alshingst til etter føresegnene i forskrift gitt i medhald av lov 4. desember 1992 nr. 130 om husdyravl § 5.

59. I lov 19. juni 1970 nr. 63 om naturvern blir disse endringane gjort:

§ 19 første ledd skal lyde:

Vedtak i medhold av kap. II og III og § 18 nr. 4 skal kunngjøres i Norsk Lovtidend og i en eller flere aviser i distriktet.

§ 20 b første punktum skal lyde:

Økonomisk tap som følge av vedtak etter §§ 3, 5 og 18 nr. 4 i denne lov kan i samsvar med alminnelige rettsgrunnsetninger kreves erstattet av staten.

60. I lov 19. juni 1970 nr. 69 om offentlighet i forvaltningen skal § 3 første ledd andre punktum lyde:

Som dokument regnes en logisk avgrenset informasjonsmengde som er lagret på et medium for senere lesing, lytting, fremvisning eller overføring.

61. I lov 21. mai 1971 nr. 47 om brannfarlige varer samt væsker og gasser under trykk skal § 43 andre ledd lyde:

Nærmere forskrifter om avgifter etter første ledd fastsettes av Kongen.

62. I lov 11. juni 1971 nr. 52 om strafferegistrering skal § 6 første ledd nr. 10 lyde:

10. Dom på overføring til tvungent helsevern dersom den dømte er overført til anstalt under kriminalomsorgen etter lov 2. juli 1999 nr. 62 om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern § 5–6, såfremt det er gått mer enn 10 år siden reaksjonen opphørte.

63. I lov 9. juni 1972 nr. 31 om reinbeiting i henhold til konvensjon av 9 februar 1972 mellom Norge og Sverige om reinbeite skal § 54 første ledd nr. 7 andre punktum bli nytt andre ledd.

64. I lov 16. juni 1972 nr. 47 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår skal § 13 sjuande ledd lyde:

Markedsrådet kan unnlate å behandle en sak fremlagt etter sjetten ledd dersom Markedsrådet finner at saken ikke er tilstrekkelig opplyst til at vedtak kan fattes.

65. I lov 31. mai 1974 nr. 19 om konsesjon ved erverv av fast eiendom blir disse endringane gjort:

§ 2 skal lyde:

§ 2. (*virkemidler*).

Med de unntak som følger av denne lov, kan fast eiendom ikke erverves uten tillatelse av Kongen (konsesjon). Kongens myndighet kan overlates til kommunen.

Loven omfatter ikke erverv som er konsesjonspliktige etter:

1. lov 3. juli 1914 nr. 5 om erverv av kalkstensforekomster,
2. lov 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v. kapittel I eller II,
3. lov 17. juni 1949 nr. 3 om erverv av kvartsføremøster.

Kongen kan ved forskrift gjøre unntak fra konsesjonsplikten utover det som følger av §§ 5 og 6. Når særlige hensyn foreligger, kan Kongen også i det enkelte tilfelle gjøre unntak fra konsesjonsplikt.

§ 5 første ledd nr. 1 skal lyde:

1. en enkelt boligtomt eller tomt for fritidshus, dersom tomten ikke er større enn 2 dekar og er godkjent fradelt etter 1. januar 1977 etter plan- og bygningsloven og jordloven eller tomten ligger i området som i kommuneplan, reguleringsplan eller bebyggelsesplan etter plan- og bygningsloven er utlagt til byggeområde, og hvor tomtedeling er foretatt eller godkjent av bygningsmyndighetene.

Forutsetningen er at erververen eller hans ektefelle eller barn under 18 år ikke eier eller fester annen tomt til bolig- eller fritidshus i kommunen. Hvis erververen selv er under 18 år, er forutsetningen at ikke hans foreldre eller søsken under 18 år eier eller fester slik eiendom i kommunen,

66. I lov 14. juni 1974 nr. 39 om eksplosive varer blir disse endringane gjort:

§ 10 andre ledd skal lyde:

Den som lovlig innehar eksplosiv vare, kan uten hinder av reglene i første ledd overlate slik vare til andre til bruk på hans vegne i samsvar med forskrifter etter § 35 eller etter lov 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v.

§ 18 andre ledd første punktum skal lyde:

I laboratorium på universitet, høgskole, vidaregåande skole som nevnt i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa og på forskningsanstalt som tilhører staten eller som har statsstøtte, kan tilvirkes eksplosiv vare, derunder eksplosiv vare som ikke er godkjent etter § 3, i den utstrekning som trenges til laboratoriemessige forsøk hvis tilvirkningen kan skje på betryggende måte.

67. I lov 28. juni 1974 nr. 58 om odelsretten og åsetesretten skal § 50 tredje punktum lyde:

Avtale om forpaktning for lengre tid enn 5 år, og avtale om leige av husrom, kan løysingsmannen seie opp etter reglane i lov 25. juni 1965 nr. 1 om forpaktning § 8 og lov 26. mars 1999 nr. 17 om husleieavtaler § 9–6, endå om avtala ikkje gjev høve til slik oppseiing.

68. I lov 21. mars 1975 nr. 9 om nordisk vitneplikt skal § 3 lyde:

Ingen må påleggast å gje vitneforklaring i strid med reglane i straffeprosessloven §§ 117 til 125 eller tvistemålsloven §§ 204 til 209 a (jf likevel barnelova § 21), eller med lovgjevinga i det landet der vitnet er busett.

69. I lov 6. juni 1975 nr. 29 om egedomsskatt til kommunane skal § 7 bokstav c tredje punktum lyde:

Formannskapet eller det utvalet som er nemnt i kommuneloven § 10, kan få fullmakt til å avgjera einskildsaker om skattefritak.

70. I lov 28. mai 1976 nr. 35 om voksenopplæring blir desse endringane gjort:

§ 8 tredje ledd første punktum skal lyde:

Når den normale arbeidsdeling fravikes, skal tilskott til organisasjonene gis etter de finansieringsordninger som gjelder for voksenopplæring i det offentlige utdanningssystem.

§ 9 tredje ledd skal lyde:

Spørsmål om godkjenning av lærere i førstegangsutdanning og etterutdanning for voksne avgjøres av vedkommende ansvarlig myndighet etter §§ 4, 5 og 15.

§ 20 tredje ledd skal lyde:

Slik opplæring forutsetter vedtak i et organ i bedriften med lik representasjon fra arbeidsgiveren og arbeidstakeren. Prinsippet i § 10 sjette ledd om deltakernes innflytelse på innhold og opplegg, skal også gjelde for opplæring organisert etter denne paragraf.

71. I lov 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v. blir disse endringane gjort:

§ 3 nr. 2 bokstav d skal lyde:

d) innsatte i kriminalomsorgens anstalter,

§ 42 andre ledd bokstav j skal lyde:

j) arbeid av politi, brannvesen, tollvesen, kriminalomsorg, kirkelig betjening, arbeid ved redningssentraler og drift av kringkasting, aviser, telegram- og nyhetsbyråer.

§ 44 andre ledd bokstav i skal lyde:

i) arbeid av politi, brannvesen, tollvesen, kriminalomsorg, kirkelig betjening, arbeid ved redningssentraler og drift av kringkasting, aviser, telegram- og nyhetsbyråer.

§ 61 nr. 1 skal lyde:

1. I søksmål om et arbeidsforhold består eller om erstatning i forbindelse med opphør av et arbeidsforhold, gjelder lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene og lov 13. august 1915 nr. 6 om rettergangsmåten for tvistemål, men med de særregler som går fram av paragrafen her og §§ 61 A, 61 B og 61 C. I søksmålet kan det også tas med krav som står i sammenheng med eller kommer i stedet for de krav som kan reises etter første punktum.

72. I lov 29. april 1977 nr. 34 om kommunal forkjøpsrett til leiegårder skal § 7 fjerde ledd lyde:

Panthaver som har kjøpt leiegården på tvangssalg eller salg etter dekningsloven § 8–15 for å redde sin fordring, kan kreve at kommunen betaler også den udekte del av fordringen så langt pantets verdi rekker.

73. I lov 10. juni 1977 nr. 82 om motorferdsel i utmark og vassdrag blir disse endringane gjort:

§ 2 andre ledd skal lyde:

Med utmark menes udyrket mark som etter lov om friluftslivet § 1 a første ledd ikke regnes som innmark eller like med innmark. Setervoll, hustomt, engslått, kulturbeite og skogplantefelt som ligger i utmark, regnes i denne lov like med utmark.

§ 2 femte ledd skal lyde:

Loven gjelder ikke landingsplass for luftfartøy når det er gitt konsesjon etter lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart § 7–5.

74. I lov 9. juni 1978 nr. 45 om likestilling mellom kjønnene blir disse endringane gjort:

§ 10 andre ledd andre punktum skal lyde:

To av medlemmene med stedfortredere oppnevnes etter innstilling fra henholdsvis Landsorganisasjonen i Norge og Næringslivets Hovedorganisasjon.

§ 11 første ledd tredje punktum skal lyde:

Dersom frivillig ordning ikke oppnås, kan Ombudet forelegge saken for Nemnda til behandling etter § 13.

§ 18 tredje ledd skal lyde:

Forsettlig eller uaktsom overtredelse av pålegg gitt med hjemmel i § 15 straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder eller begge deler.

75. I lov 9. juni 1978 nr. 49 om reindrift skal § 5 fjerde ledd lyde:

Dersom eiere og brukere som rår over den største del av et fjellområde som er høvelig til tamreindrift, ønsker området disponert til slik virksomhet, men hindres i dette av enkelte grunneiere som ikke vil være med, kan bestemmelsen om sams tiltak i lov 21. desember 1979 nr. 77 om jordskifte § 34 a brukes tilsvarende.

76. I lov 21. desember 1979 nr. 77 om jordskifte o.a. skal § 56 andre ledd lyde:

I samband med jordskifte kan jordskifteretten endre brukstilhøva etter lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord § 10.

77. I lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltningen blir disse endringane gjort:

§ 6–16 bokstav c skal lyde:

c) i forskrift bestemte at de i denne paragraf spesifiserte oppgavene; lønnsoppgaver mv. etter § 6–2, saldo- og renteoppgaver ved årsskifte eller ved oppgjør av konti i løpet av det siste inntektsår etter § 6–4 og § 6–13 nr. 2 d, kontrolloppgaver etter § 6–3 nr. 5, kontrolloppgaver fra verdipapirregistre etter § 6–5, livsforsikringspremie, pensjonsforsikringspremie, innskudd etter innskuddspensjonsloven og innskudd i individuell pensjonsavtale (IPA) mv., spare- og fondsinnskudd, tilskudd til forskningsinstitutter mv. og betaling for pass og stell av barn mv. og gaver til selskaper, stiftelser eller sammenslutninger etter § 6–6, utbetalinger mv. fra forsikringsselskaper, banker og forvaltningsselskaper for verdipapirfond etter § 6–7, aksjonæroppgaver etter §

6–11, oppgaver fra Trygdeetatens Innkrevingsentral og Statens Innkrevingsentral etter § 6–13 nr. 4, fordelingsoppgaver over inntekter, utgifter og formue i boligselskap etter skatteloven § 7–12 første til fjerde ledd og i boligsameier etter forskrift gitt i medhold av skatteloven § 7–21, skal overleveres i maskinlesbar form.

§ 8–3 nr. 4 skal lyde:

4. Blir varslingsplikten etter nr. 1, jfr. nr. 2 ikke overholdt, skal klagefristen beregnes etter § 9–2 nr. 4 tredje punktum.

§ 10–1 nr. 2 skal lyde:

2. Avgiften skal ikke settes lavere enn kr 200 og skal når forsinkelsen ikke er over en måned, begrenses oppad til kr 10.000.

78. I lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp skal § 22 tredje ledd nr. 4 lyde:

4. saker som skal behandles etter kapittel 5 i lov 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer.

79. I lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall blir disse endringane gjort:

§ 25 tredje punktum skal lyde:

Kommunen kan uten hinder av annet punktum kreve refusjon etter plan- og bygningsloven kap. IX.

§ 33 femte ledd tredje punktum skal lyde:

Partene kan kreve vederlagsspørsmålet avgjort ved voldgift etter lov 13. august 1915 nr. 6 om rettergangsmåten for tvistemål.

80. I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker blir disse endringane gjort:

§ 109 første ledd skal lyde:

Plikt til å møte som vitne ved tingrett og lagmannsrett har enhver. Retten kan fritta et vitne som har mer enn 800 km reise med rutegående befordringsmiddel eller 125 km på annen måte, eller en tilsvarende strekning dels på den ene, dels på den annen måte, for møteplikt dersom fremmøte vil medføre uforholdsmessige ulemper eller kostnader sammenlignet med vitnets betydning for sakens opplysning.

§ 187 andre ledd tredje punktum skal lyde:

Det samme gjelder når han får betinget dom eller bare blir ilagt straff av bot, samfunnsstraff eller fengsel som er avsonet ved varetektsfengsel.

§ 222 b fjerde ledd skal lyde:

Påtalemyndigheten må snarest råd og så vidt mulig innen fem dager etter beslutningen bringe saken inn for tingretten, som avgjør spørsmålet ved kjennelse. §§ 175 første ledd, 177, 181 annet og tredje ledd, 184 og 187 a gjelder tilsvarende så langt de passer.

§ 242 første ledd tredje punktum skal lyde:

Offentlig forsvarer kan ikke nektes adgang til dokumenter som fremlegges eller har vært fremlagt i rettsmøte, unntatt rettsmøte som holdes for å avsi kjennelse etter tredje ledd.

81. I lov 12. juni 1981 nr. 61 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter skal § 6 første ledd lyde:

For rett til etterlattepensjon, barnpensjon og barnetillegg etter denne lov, og for behandling av saker om uførepensjoner, gjelder bestemmelsene i lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens Pensjonskasse kap. 6 og 7 §§ 27 til 38 og § 44 syvende ledd på tilsvarende måte.

82. I lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene blir disse endringane gjort:

§ 1–3 første ledd nr. 1 bokstav e skal lyde:

- e) helsetjenester for innsatte i de kommuner der det ligger anstalter under kriminalomsorgen.

§ 3–5 skal lyde:

§ 3–5. (Medisinsk-faglig rådgivning)

Kommunen ansetter en eller flere kommuneleger som skal utføre de oppgaver kommunelegen er tillagt i lov eller instruks. Kommunelege plikter på anmodning av departementet å delta i lokal redningsentral.

Kommunelegen skal være medisinsk-faglig rådgiver for helsetjenesten.

Kommunelegens tilråding og begrunnelse skal alltid følge saken når kommunen behandler saker om miljørettet helsevern, smittsomme sykdommer og helsemessig beredskap.

Kommunelegen skal videresende dødsmeldinger mottatt fra leger i kommunen etter lov om helsepersonell § 36 til Dødsårsaksregisteret.

§ 3–6 skal lyde:

§ 3–6. (*Tjenesteplikt ved ulykker og andre akutte situasjoner*)

Ved ulykker og andre akutte situasjoner som forårsaker ekstraordinær pågang av pasienter, kan kommunen pålegge helsepersonell som tjenestegjør i kommunen, å utføre nærmere tilvist arbeid.

§ 6–2 a ny overskrift skal lyde:

(*Individuell plan*)

§ 6–6 ny overskrift skal lyde:

(*Taushetsplikt*)

83. I lov 8. juni 1984 nr. 51 om havner og farvann m.v. skal § 28 første ledd bokstav a og b lyde:

- a. utfører eller lar utføre arbeid eller handling uten nødvendig tillatelse etter §§ 6, 7 annet og tredje ledd, 8 annet og tredje ledd eller 18 annet ledd eller unnlater å oppfylle vilkår etter § 9,
- b. overtrer særskilt pålegg av offentlig myndighet etter § 18 tredje ledd, dersom han skriftlig gjøres oppmerksom på at straffansvar kan inntre om han ikke etterkommer pålegget,

84. I lov 8. juni 1984 nr. 55 om linjekonferanser m.v. skal overskrifta til § 10 lyde:

Forholdet til konkuranseloven m.m.

85. I lov 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs blir disse endringane gjort:

§ 84 andre ledd første punktum skal lyde:

Når det i medhold av §§ 77 eller 83 er besluttet at det skal oppnevnes et kreditorutvalg, skal retten etter krav fra et flertall av de ansatte i skyldnerens næringsvirksomhet oppnevne en representant for de ansatte som medlem av kreditorutvalget.

§ 110 tredje ledd skal lyde:

Bostyreren skal ikke innstille fordringer som åpenbart ikke vil oppnå dekning eller eventuell minimumsdekning fastsatt etter § 128 tredje ledd selv om anmeldelsen legges til grunn. Fordringshavere som etter dette ikke får innstilt sine fordringer, skal underrettes om at deres fordringer ikke vil bli innstilt og prøvd.

86. I lov 8. juni 1984 nr. 59 om fordringshavernes dekningsrett blir disse endringane gjort:

§ 1–3 andre ledd andre punktum skal lyde:

Fristdagen ved avvikling etter konkurslovens og dekningslovens regler av aksjeselskaper i medhold av aksjeloven § 16–14, jf § 16–18, og av allmennaksjeselskaper etter allmennaksjeloven § 16–14, jf § 16–18, er dagen da tingretten traff kjennelse om å overta ansvaret for avviklingen.

§ 7–10 første ledd tredje punktum skal lyde:

For øvrig gjelder § 7–6 første ledd annet punktum tilsvarende.

§ 7–10 andre ledd tredje punktum skal lyde:

For øvrig gjelder § 7–6 annet ledd tilsvarende.

87. I lov 14. juni 1985 nr. 73 om tilskot til private grunnskular og private skular som gjev vidaregåande opplæring blir desse endringane gjort:

§ 17 andre ledd første punktum skal lyde:

Ved handsaminga av saker der teiingsplikta gjeld, kan styret avgjera at personar med møterett som er under aldersgrensa for å vera myndige, må forlata møtet.

§ 22 tredje ledd andre punktum skal lyde:

Slikt samarbeidsutval skal setjast saman etter lov 17. juni 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa § 11–1 fjerde ledd.

§ 26 Tilskotsregel nr. 1 bokstav c skal lyde:

- c) Utgifter til elevreiser vert dekte etter gjeldande reglar i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa.

88. I lov 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak blir desse endringane gjort:

§ 3–7 første ledd nr. 4 blir oppheva. Nr. 3 skal lyde:

3. Dersom det oppnevnes bostyrer i foretaket etter konkursloven §§ 77 og 83, dennes navn, fødselsnummer og forretningsadresse.

§ 3–8 første ledd nr. 9 skal lyde:

9. Om personer som nevnt i nr. 8 har rett til å forplikte hovedforetaket ved signatur eller prokura. § 3–7 tredje ledd gjelder tilsvarende.

§ 4–4 bokstav a skal lyde:

- a) Bekreftet gjenpart av stiftelsesdokument og bekreftet utskrift av protokollen fra generalforsamlinger som viser meldte opplysninger i aksjeselskap, allmennaksjeselskap, annet selskap med begrenset ansvar, forening og annen innretning; selskapsavtalen for ansvarlig selskap, kommandittselskap og europeisk økonomisk foretaksgruppe, selskapsavtalen for interkommunalt selskap, for stiftelser den disposisjonen som danner grunnlaget for stiftelsen og bekreftet gjenpart av vedtak om opprettelse av regionalt helseforetak og helseforetak.

§ 4–4 bokstav e andre punktum skal lyde:

I tilfelle også dokumenter som nevnt i aksjeloven § 2–4 annet ledd, § 2–5 annet ledd, § 2–6, § 2–8, § 10–2, § 13–10, § 14–4 tredje ledd, jf § 13–10, og § 15–1 annet ledd annet punktum og allmennaksjeloven § 2–4 annet ledd, § 2–5 annet ledd, § 2–6, § 2–8, § 10–2, § 13–10 og § 14–4 tredje ledd, jf § 13–10 samt erklæring som nevnt i selskapsloven § 3–3 tredje ledd tredje punktum og stiftelsesloven § 26 annet ledd første punktum.

89. I lov 21. juni 1985 nr. 83 om ansvarlige selskaper og kommandittselskaper skal § 3–13 femte ledd lyde:

Bestemmelse som nevnt i første ledds tredje punktum, annet ledds annet punktum og fjerde ledds annet alternativ, kan bare gjøres gjeldende overfor tredjemann når den er registrert i Foretaksregisteret, med mindre tredjemann kjente eller burde kjenne bestemmelsen.

90. I lov 25. april 1986 nr. 11 om tilskudd til fjerning av innretninger på kontinentalsokkelen skal § 2 første ledd andre punktum lyde:

Skatt som nevnt i skatteloven § 10–13, eller tilsvarende skatt beregnet på grunnlag av utbytte som det er gitt fradrag for ved skattleggingen i Norge, tas ikke i betraktning ved beregningen etter første punktum.

91. I lov 20. juni 1986 nr. 35 om mesterbrev i håndverk og annen næring skal § 6 andre ledd lyde:

Mesterbrevnemnda skal bestå av 5 medlemmer, herav oppnevnes 1 medlem etter forslag fra Næringslivets Hovedorganisasjon, 1 medlem etter forslag fra Landsorganisasjonen i Norge, 2 medlemmer etter forslag fra Rådet for fagopplæring i arbeidslivet og 1 medlem etter forslag fra vedkommende departement.

92. I lov 11. juli 1986 nr. 52 om endring i lov av 13. mars 1936 nr. 3 om politiet og i lov av 16. juni 1961 nr. 7 om lensmenn blir endringene i lov 16. juni 1961 nr. 7 om lensmenn oppheva.

93. I lov 12. juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold skal § 3–4 tredje ledd lyde:

For kriminalomsorgens anstalter i Troms og Finnmark gjelder i tillegg følgende regler om bruk av samisk:

1. § 3–5 gjelder tilsvarende for innsatte.
2. Innsatte har rett til å bruke samisk overfor hverandre og overfor sine pårørende.
3. Innsatte har rett til å bruke samisk ved muntlig rettsmiddelerklæring til fengselsmyndigheten.

94. I lov 18. desember 1987 nr. 97 om endringer i rettergangsløvgivningen m.m. blir endringene i § 456 første ledd første til sjette punktum i lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker oppheva.

95. I lov 29. april 1988 nr. 21 om ferie blir § 10 nr. 4 tredje ledd oppheva.

96. I lov 16. juni 1989 nr. 53 om eiendomsmegling skal § 5–2 første punktum lyde:

Forsettlig eller uaktsom overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av § 1–2, § 2–2 annet ledd, § 2–3 fjerde ledd, § 2–4, § 2–6, § 2–7, § 4–1 tredje ledd eller § 5–1, straffes med bøter eller fengsel inntil 3 år, eller inntil 6 år ved særlig skjerpene omstendigheter.

97. I lov 16. juni 1989 nr. 54 om offisiell statistikk og Statistisk Sentralbyrå skal § 2–6 lyde:

Opplysninger hentet inn etter fastsatt opplysningsplikt, eller som er gitt frivillig, skal ikke i noe fall offentliggjøres slik at de kan føres tilbake til oppgavegiver eller annen identifiserbar enkeltperson til skade for denne, eller til urimelig skade når det gjelder selskaper med begrenset ansvar, kommandittselskaper og andre sammenslutninger, stiftelser og offentlige organer og virksomheter.

98. I lov 16. juni 1989 nr. 64 om endringer i straffeloven og straffeprosessloven m.m. (nådesøknad, herreds-/byrettens kompetanse i straffesaker, påtaleunntatelse, foreldelse av straffansvaret for foretak, fengsling på lørdager m.m.) blir endringa i § 147 i lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker oppheva.

99. I lov 16. juni 1989 nr. 65 om yrkesskadeforsikring skal § 2 første ledd bokstav b lyde:

- b) arbeidstaker: enhver som gjør arbeid eller utfører verv i arbeidsgiverens tjeneste, herunder ombudsmann i offentlig virksomhet, befal og menige under militærtjeneste og andre under pålagt tjenestegjøring for det offentlige, samt innsatte, pasienter e.l. som deltar i arbeidsvirksomhet i kriminalomsorgens anstalter, i helseinstitusjoner e.l.

100. I lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. skal § 7–4 andre ledd lyde:

Endringer i vilkårene kan også foretas etter søknad fra konsesjonæren. Bestemmelsene i § 2–1 får anvendelse så langt de passer.

101. I lov 7. juni 1991 nr. 24 om godkjenning og drift av innretninger til bruk i tivoli og fornøylesparker skal § 6 andre ledd lyde:

Når sikkerhetsmessige hensyn krever det, eller når eier ikke dekker gebyr for søknadsbehandling eller kontroll, eller når gyldig godkjenning eller forsikring ikke foreligger, kan det gis pålegg om å stanse driften straks eller innen bestemt frist. Pålegg er tvangsgrunnlag etter tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 13. Om nødvendig kan det kreves hjelp av politiet til gjennomføring av pålegg.

102. I lov 20. juli 1991 nr. 67 om overføring av domfelte skal § 12 fjerde ledd andre punktum lyde:

Fullbyrding av frihetsstraff skjer i samsvar med reglene gitt i eller i medhold av straffegjennomføringsloven.

103. I lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk m.v. skal § 42 fjerde ledd lyde:

Fiskeforvaltningen kan utenom statsallmenning tilsette oppsyn. Oppsynet bør gis politimyndighet etter lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet § 20.

104. I lov 19. juni 1992 nr. 59 om bygdeallmenninger blir disse endringane gjort:

§ 8–4 skal lyde:

§ 8–4. (felles fiskeområde)

Når det anses formålstjenlig for utnyttelsen av fisket i allmenningen kan allmenningsstyret bestemme at bygdeallmenning eller del av bygdeallmenning skal inngå i et større fiskeområde med felles kortsalg og felles oppsynsordning. Før avgjørelse treffes skal saken forelegges kommunen til uttalelse.

§ 8–6 fjerde ledd skal lyde:

Før avtale etter denne paragraf inngås, skal et utkast ha vært forelagt kommunen til uttalelse.

§ 8–7 skal lyde:

§ 8–7. (nærmere regler om forvaltning m.v.)

Nærmere regler om forvaltningen av fiske i bygdeallmenning fastsettes i bruksregler for den enkelte allmenning, jfr. § 3–7. I reglene kan det fastsettes begrensninger med hensyn til tiden, området eller måten for utøvelsen av fiske – eventuelt gis retningslinjer for allmenningsstyrets regulering av utøvelsen.

Utkast til slike regler skal, før det legges ut til gjennomsyn for de bruksberettigede etter § 3–8, ha vært forelagt kommunen til uttalelse. Det samme gjelder begrensninger i utøvelsen av fiske som allmenningsstyret beslutter å gjennomføre.

105. I lov 26. juni 1992 nr. 86 om tvangsfullbyrdelse og midlertidig sikring blir disse endringane gjort:

§ 11–50 tredje ledd andre punktum skal lyde:

Underretning om at sikkerhet er stillet, må i tilfelle være kommet inn til tingretten innen en måned etter auksjonsdagen.

§ 15–13 andre ledd første punktum skal lyde:

For midlertidige forføyninger etter paragrafen her gjelder i tillegg til loven her reglene i tolloven § 39.

106. I lov 3. juli 1992 nr. 93 om avhending av fast eiendom skal § 2–9 første ledd andre punktum lyde:

Med omsyn til rettsvern og tinglysing gjeld pantelova § 6–1 fjerde ledd.

107. I lov 17. juli 1992 nr. 99 om frivillig og tvungen gjeldsordning for privatpersoner blir disse endringane gjort:

§ 2–5 andre ledd skal lyde:

Dersom namsmannen finner det nødvendig for å sikre at gjeldsforhandlingen kan gjennomføres på fire måneder, skal namsmannen før gjeldsforhandling åpnes sørge for verdsetting av eiendeler etter § 4–7.

§ 3–3 første ledd andre punktum skal lyde:

Sikringen skjer etter reglene i tvangsfullbyrdelsesloven § 7–20, og har for skyldnerens adgang til å disponere over eiendelene og i forhold til tredjepersoner samme virkning som utlegg.

§ 6–5 tredje punktum skal lyde:

Begjæring om tilsidesettelse av en gjeldsordning etter § 6–2 fjerde ledd må fremsettes innen ett år etter at toårsperioden i bestemmelsen er utløpt.

108. I lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner blir disse endringane gjort:

§ 24 nr. 1 skal lyde:

1. Kommunestyret og fylkestinget kan tildele formannskapet eller fylkesutvalget, kommunerådet eller fylkesrådet, utvalg, styre for institusjon eller administrasjonssjefen myndighet til å opprette og nedlegge stillinger og til å treffe avgjørelser i personalsaker.

§ 29 skal lyde:

§ 29. Bestemmelsenes anvendelsesområde

1. Bestemmelsene i dette kapitlet gjelder for kommunestyre, fylkesting, formannskap, fylkesutvalg, faste utvalg, kommunedelsutvalg, kommuneråd og fylkesråd samt kommunale eller fylkeskommunale nemnder opprettet i medhold av andre lover.

2. Bestemmelsene gjelder også for andre folkevalgte organer, så langt kommunestyret, fylkestinget eller oppnevningorganet ikke bestemmer noe annet. Det kan likevel ikke gjøres unntak fra §§ 36 til 38.

3. Bestemmelsene gjelder ikke for kommunale eller fylkeskommunale foretak jf kapittel 11. Bestemmelsene i §§ 36 til 38 kommer likevel til anvendelse.

4. Bestemmelsene gjelder ikke for virksomhet etablert i medhold av lov om interkommunale selskaper.

109. I lov 27. november 1992 nr. 113 om endringer i enkelte lover som følge av EØS-avtalen skal II nr. 2 tredje ledd lyde:

Femårsfristen i lov 3 mars 1961 nr 4 om varemerker § 25 a, jf lov 3 mars 1961 nr 5 om fellesmerker § 2, løper tidligst fra den tid EØS-avtalen trer i kraft for Norge.

110. I lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart blir disse endringane gjort:

§ 3–24 tredje ledd skal lyde:

Dokument utstedt av tingretten mens offentlig skifte av hjemmelshaverens bo pågår, kan registreres når det senest samtidig registreres melding om at tingretten har overtatt boet som dødsbo eller til skifte av felleseie eller har åpnet konkurs.

§ 3–34 andre ledd skal lyde:

For panterett stiftet ved utleggsforretning faller virkningen av registreringen bort 5 år etter at dokumentet ble dagbokført. For arrestforretning og annen midlertidig forføyning under tvangsfullbyrdelse er fristen 2 år.

111. I lov 25. mars 1994 nr. 7 om sikring mot og erstatning for naturskader skal § 21 første ledd lyde:

Kommunen kan kreve avstått fast eiendom eller rett over fast eiendom, derunder rett til å forby hogst eller annen særlig utnyttelse, når det er nødvendig for å gjennomføre tiltak til sikring mot naturskade utenfor de tilfelle som er omhandlet i lov 23. oktober 1959 nr. 3 om oreigning av fast eiendom § 2 nr. 53.

112. I lov 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer skal § 7–6 tredje ledd lyde:

Smittevernemndas medlemmer og sekretariat har taushetsplikt i samsvar med bestemmelsene i helsepersonelloven kapittel 5.

113. I lov 3. februar 1995 nr. 7 om kontroll med etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste skal § 10 andre ledd lyde:

Lovens regler gjelder tilsvarende for bistandspersoner. Bistandspersoner skal likevel bare autoriseres for slik beskyttelsesgrad som oppdraget krever.

114. I lov 5. mai 1995 nr. 19 om barnehager skal § 19 første ledd lyde:

Barnehagens eier må ikke i utlysingen etter nye arbeidstakere eller på annen måte kreve at søkerne skal gi opplysninger om hvordan de stiller seg til politiske, religiøse eller kulturelle spørsmål, eller om de er medlemmer av lønnskategorisasjoner. Eier må heller ikke iverksette tiltak for å innhente slike opplysninger på annen måte.

115. I lov 12. mai 1995 nr. 22 om universiteter og høyskoler blir disse endringane gjort:

§ 50 nr. 4 skal lyde:

4. Sensuren skal foreligge innen tre uker hvis ikke særlige grunner gjør det nødvendig å bruke mer tid. Styret selv kan gjøre unntak for enkelteksamener og kan i midlertidig forskrift etter nr. 7 fastsette en lengre frist når det ikke er mulig å skaffe det antall kvalifiserte sensorer som er nødvendig for å avvikle sensuren på tre uker. Styret selv kan i forskrift etter nr. 7 fastsette lengre frist for avhandlinger og tilsvarende større skriftlige arbeider.

§ 57 nr. 3 skal lyde:

3. Departementet kan gi institusjoner som driver høgre utdanning og forskning/kunstnerisk utviklingsarbeid, løyve til å bruke tittel som er vernet etter nr. 1 og 2. Ikke-statlig institusjon som er godkjent etter reglene i lov 11. juni 1986 nr. 53 om private høyskoler kan bruke tittel som er vernet etter nr. 1. Bedømmelsen av kvalifikasjonene skal i det vesentlige være den samme som ved institusjon som går inn under denne lov.

116. I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd blir disse endringane gjort:

I innholdslista i kapittel 4 skal tiande strekpunkt lyde:

- dagpengegrunnlag og dagpengenes størrelse står i §§ 4–11 til 4–13

I innholdslista i kapittel 5 skal niande strekpunkt lyde:

- dekning av driftsutgifter ved opptreningsinstitusjoner og helsesportssentra m.m. står i § 5–20

§ 8–54 andre ledd første punktum skal lyde:

Det ytes likevel sykepenger etter bestemmelsene i dette kapitlet hvis vedkommende arbeider for en arbeidsgiver utenfor anstalten i medhold av straffegjennomføringsloven § 20.

§ 10–15 andre punktum skal lyde:

Det ytes likevel rehabiliteringspenger etter de vanlige bestemmelsene i dette kapitlet hvis vedkommende arbeider for en arbeidsgiver utenfor anstalten i medhold av straffegjennomføringsloven § 20.

I innholdslista i kapittel 14 skal sjuande strekpunkt lyde:

- adopsjonspenger står i §§ 14–14 til 14–19

I innholdslista i kapittel 22 skal nytt attande og nittande strekpunkt lyde:

- utbetalingsmåten for ytelser m.m. står i § 22–18
- utbetaling av små beløp står i § 22–19.

I innholdslista i kapittel 25 skal femtande og nytt sekstende strekpunkt lyde:

- forskrifter står i § 25–15,
- trygdeetatens beredskap ved krise i freds- og krigstid står i § 25–16 til § 25–19.

117. I lov 19. juni 1997 nr. 82 om pass skal § 5 andre ledd bokstav b lyde:

- b) innskrenkninger pålagt i henhold til straffeloven §§ 28 a, 28 b, 28 c, 39 (jf. lov 2. juli 1999 nr. 62 om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern § 5–3), 39 g, 53 eller 54, straffegjennomføringsloven § 43 eller straffeprosessloven § 69 tredje ledd.

118. I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt skal § 9–2 første ledd bokstav b lyde:

- b. tvangsvståelse ved blant annet ekspropriasjon, odelsløsning og tvangssalg

119. I lov 30. april 1999 nr. 22 om endringer i utlendingsloven og i enkelte andre lover blir disse endringane gjort:

I avsnitt I skal andre ledd i endringa av § 37 d i lov 24. juni 1988 nr. 64 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her lyde:

Utlendingsinternatet er ikke underlagt kriminalomsorgen, men administreres av politiet.

Avsnitt II blir oppheva.

120. I lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag blir § 1 andre ledd bokstav g oppheva. Bokstav f skal lyde:

- f) institusjon som loven gjelder for etter forskrift med hjemmel i fjerde ledd bokstav a.

121. Til lov 2. juli 1999 nr. 62 om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern blir disse endringane gjort:

§ 1–3 fjerde ledd skal lyde:

Med offentlig myndighet forstås i loven her kommunelegen eller dennes stedfortreder, sosialtjenesten, politiet eller kriminalomsorgen.

§ 3–11 første ledd bokstav b skal lyde:

b) innsatte i kriminalomsorgens anstalter.

§ 3–11 tredje ledd første punktum skal lyde:

Klageretten til Sosial- og helsedirektoratet i saker som er nevnt i første ledd, utøves av pasienten eller vedkommende faglig ansvarlige, eller av den innsatte eller ansvarlig myndighet innen kriminalomsorgen.

§ 5–7 skal lyde:

§ 5–7. Opphør av reaksjonen og prøveløslatelse der domfelte er overført til anstalt under kriminalomsorgen

Er den domfelte overført til anstalt under kriminalomsorgen i medhold av § 5–6, gjelder reglene i straffeloven § 39 b om opphør av reaksjonen så langt de passer. I stedet for opphør kan retten i slike tilfeller beslutte prøveløslatelse etter reglene i straffeloven §§ 39 f og 39 g.

§ 5–8 skal lyde:

§ 5–8. Tilbakeføring til tvungent psykisk helsevern fra anstalt under kriminalomsorgen

Dersom den domfeltes sinnstilstand etter overføring til kriminalomsorgen igjen blir som beskrevet i straffeloven § 44 første ledd, skal den domfelte tilbakeføres til tvungent psykisk helsevern.

Ved uenighet om vilkåret for tilbakeføring er oppfylt, bringes saken inn for Sosial- og helsedirektoratet for avgjørelse.

122. I lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. blir disse endringane gjort:

§ 12 andre ledd andre punktum skal lyde:

Videre skal lege etter anmodning fra kriminalomsorgen foreta kroppslig undersøkelse av en innsatt i fengselsanstalt når slik undersøkelse er besluttet etter reglene i straffegjennomføringsloven § 29.

Overskrifta til kapittel 12 skal lyde:

Statens helsepersonellnemnd og Apotekklagenemnda

§ 68 overskrifta og første ledd skal lyde:

§ 68. Statens helsepersonellnemnd og Apotekklagenemnda

Det opprettes en Statens helsepersonellnemnd (HPN). I saker etter apotekloven skal nemnda kalle seg Apotekklagenemnda (AKN).

123. I lov 16. juli 1999 nr. 66 om Schengen informasjonssystem (SIS) skal § 11 første ledd lyde:

Overføring av supplerende opplysninger som ikke formidles via SIS og som hentes fra andre politiregistre, reguleres av lov 11. juni 1971 nr. 52 om strafferegistrering og lov 14. april 2000 nr. 31 om behandling av personopplysninger.

124. I lov 15. juni 2001 nr. 37 om endringer i barnelova, forskotteringsloven og i enkelte andre lover (nye regler for beregning av barnebidrag m.m.) skal andre punktum i lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre § 58 nytt andre ledd i I lyde:

Dette gjeld i alle typer saker der det kjem minst eitt krav om førstegangsfastsetjing, klage eller endring eller der tilskotsfuten av eige tiltak kan ta opp eit krav.

125. I lov 3. mai 2002 nr. 13 om utenriktjenesten skal § 17 andre ledd lyde:

Om virkningen av at vigsel er utført i strid med bestemmelsene i denne paragraf og om godkjenning av ugyldige vigslar, gjelder det som er bestemt i lov 30. juni 1955 nr. 20 om når norsk tenestemakt kan halda brudvigjing i utlandet og utenlandsk tenestemakt i Noreg § 11 tilsvarende.

126. I lov 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver skal § 44 lyde:

§ 44. Overgangsbestemmelser

Forskrifter, vedtekter og andre bestemmelser gitt i medhold av lov 21. mai 1971 nr. 47 om brannfarlige varer samt væsker og gasser under trykk, lov 14. juni 1974 nr. 39 om eksplosive varer og lov 5. juni 1987 nr. 26 om

brannvern m.v. gjelder inntil videre i den utstrekning de ikke strider mot loven her eller bestemmelser gitt i medhold av den. Det samme gjelder tillatelser, godkjenninger, samtykker m.m. så langt tilsynsmyndigheten aksepterer dette.

127. I lov 21. juni 2002 nr. 45 om yrkestransport med motorvogn og fartøy skal § 17 lyde:

§ 17. *Transport av post*

Posten Norge AS treng ikkje løyve for transport av postsendingar som ligg innanfor samfunnspålagte oppgåver og som følgjer av selskapet sin konsesjon etter lov 29. november 1996 nr. 73 om formidling av landsdekkende postsendinger (postloven). Unntak frå løyveplikta gjeld berre transporter som Posten Norge AS utfører med motorvogner selskapet eig eller har bruksretten til etter leasing- eller leigekontrakt som skal visast fram ved kontroll.

II

Lova gjeld frå den tid Kongen fastset.

Dei ulike endringane kan setjast i kraft til ulik tid.

20. juni. Lov nr. 46 2003

Lov om endringer i lov 28. juni 2002 nr. 57 om valg til fylkesting og kommunestyre (valgloven).

Ot.prp. nr. 45 (2001-2002), Innst.O. nr. 102 og Besl.O. nr. 101 (2002-2003). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 4. og 12. juni 2003. Fremmet av Kommunal- og regionaldepartementet. Kunngjort 20. juni 2003.

Endringer i følgende andre lover:

- 1 Lov av 1. mars 1985 nr. 3 om stortingsvalg, fylkestingsvalg og kommunestyrevalg (Valgloven 1985).
- 2 Lov av 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).

I

I lov 28. juni 2002 nr. 57 om valg til fylkesting og kommunestyre (valgloven) gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyre (valgloven)

§ 1–1 skal lyde:

§ 1–1. *Lovens formål*

Formålet med loven er å legge forholdene til rette slik at borgerne ved frie, direkte og hemmelige valg skal kunne velge sine representanter til Stortinget, fylkesting og kommunestyre.

§ 1–2 første ledd skal lyde:

- (1) Denne loven gjelder ved
 - a) valg av representanter til Stortinget,
 - b) valg av representanter til fylkesting og
 - c) valg av representanter til kommunestyre.

§ 2–1 skal lyde:

§ 2–1. *Stemmerett ved stortingsvalg*

- (1) Stemmerett ved stortingsvalg har norske statsborgere som oppfyller følgende vilkår:
 - a) vedkommende vil ha fylt 18 år innen utgangen av valgåret,
 - b) vedkommende har ikke mistet stemmeretten etter Grunnloven § 53 og
 - c) vedkommende er, eller har noen gang vært, folkeregisterført som bosatt i Norge.
- (2) Ansatte i diplomatiet eller konsulatvesenet og deres husstand har stemmerett uavhengig av vilkåret i bokstav c.
- (3) For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet i en kommune på valgdagen.

§ 2–2 skal lyde:

§ 2–2. *Stemmerett ved fylkestingsvalg og kommunestyrevalg*

- (1) Stemmerett ved fylkestingsvalg og kommunestyrevalg har de som har stemmerett ved stortingsvalg etter § 2–1.
- (2) I tillegg har personer som ikke er norske statsborgere, men som for øvrig fyller vilkårene i § 2–1, stemmerett dersom de
 - a) har stått innført i folkeregisteret som bosatt i Norge de tre siste årene før valgdagen, eller
 - b) er statsborger i et annet nordisk land og er blitt folkeregisterført som bosatt i Norge senest 31. mai i valgåret.
- (3) For å utøve stemmeretten må velgeren være innført i manntallet i en kommune på valgdagen.

§ 3–1 skal lyde:

§ 3–1. Valgbarhet ved stortingsvalg

- (1) Valgbar til Stortinget og pliktig til å ta imot valg er alle som har stemmerett ved valget, og som ikke er utelukket eller fritatt.
- (2) Utelukket fra valg til Stortinget er
 - a) ansatte i departementene med unntak av statsråder, statssekretærer og politiske rådgivere,
 - b) dommere i Høyesterett og
 - c) ansatte i diplomatiet eller konsulatvesenet.
- (3) Om en person skal utelukkes fra valg til Stortinget avhenger av om vedkommende innehar stillingen på valgdagen.

§ 3–2 skal lyde:

§ 3–2. Rett til å kreve fritak fra stortingsvalg

- (1) Rett til å kreve seg fritatt fra valg til Stortinget har
 - a) den som er stemmeberettiget i et annet valgdistrikt enn der vedkommende er satt opp som kandidat på listeforslag,
 - b) den som har møtt som representant på alle Storting etter forrige valg, og
 - c) den som er ført opp som kandidat på et listeforslag som er satt frem av noen andre enn et registrert politisk parti vedkommende er medlem av.
- (2) Kandidater som er satt opp på listeforslag må søke om fritak innen den frist fylkesvalgstyret setter, ellers tapes retten til å strykes av listeforslaget.
- (3) En valgt representant eller vararepresentant som ikke plikter å motta valget, må sende skriftlig melding om valget mottas eller ikke, innen tre dager etter å ha mottatt melding om valget fra fylkesvalgstyret. Ellers anses valget mottatt.

§ 4–4 skal lyde:

§ 4–4. Riksvalgstyret

- (1) I de år det avholdes stortingsvalg oppnevner Kongen et riksvalgstyre. Riksvalgstyret skal fordele de stortingsmandatene som er utjevningsmandater.
- (2) Riksvalgstyret skal ha minst fem medlemmer med varamedlemmer. Kongen oppnevner leder og nestleder, og bestemmer hvem som skal fungere som arbeidshjelp.
- (3) Møtene i riksvalgstyret holdes for åpne dører.

§ 6–1 første ledd første og andre punktum skal lyde:

- (1) Fristen for innlevering av listeforslag er 31. mars i valgåret. Listeforslaget anses for innlevert når det er kommet inn til kommunen ved kommunestyrevalg og til fylkeskommunen ved stortingsvalg og fylkestingsvalg.

§ 6–2 første ledd skal lyde:

- (1) Ved stortingsvalg skal listeforslaget være utfyllt i rekkefølge med navnet på så mange kandidater som det skal velges representanter til Stortinget fra fylket. Forslaget kan i tillegg inneholde inntil seks andre navn.

§ 6–3 annet ledd bokstav a skal lyde:

- a) Ved stortingsvalg og fylkestingsvalg skal listeforslaget være underskrevet av minst 500 personer med stemmerett i fylket ved det aktuelle valget.

§ 7–1 første ledd skal lyde:

- (1) Ved stortingsvalg og fylkestingsvalg sørger fylkesvalgstyret for at det blir trykt stemmesedler for alle godkjente valglister i fylket før forhåndsstemmegivningen starter innenriks.

§ 7–2 nytt første ledd skal lyde:

- (1) Velgeren kan ved stortingsvalg endre rekkefølgen kandidatene er satt opp i på stemmeseddelen. Dette gjøres ved å sette nummer ved kandidatnavnet. Velgeren kan også stryke kandidatnavn ved å sette en strek over navnet.

Nåværende første, annet og tredje ledd blir annet, tredje og nytt fjerde ledd.

§ 9–1 skal lyde:

§ 9–1. Tidspunktet for valgene

- (1) Valg av representanter til Stortinget skal holdes i alle kommuner på en og samme dag i september måned i det siste året av hver stortingsperiode.
- (2) Valg av representanter til fylkesting og kommunestyre skal holdes i alle kommuner på en og samme dag i september måned hvert fjerde år. Valgene holdes i det andre året av hver stortingsperiode.

§ 9–5 nytt femte ledd skal lyde:

- (5) Finner stemmestyret grunn til å anta at velgeren lider av alvorlig sjelelig svekkelse eller nedsatt bevissthet,

skal en forholde seg som beskrevet i fjerde ledd. I tillegg skal stemmestyret påføre omslagskonvoluttene en begrunnelse for hvorfor stemmegivningen er lagt til side, og om avgjørelsen er enstemmig. Valgstyret avgjør om stemmegivningen skal godkjennes.

Nåværende femte ledd blir nytt sjettede ledd.

§ 10–6 fjerde ledd skal lyde:

(4) Ved stortingsvalget og fylkestingsvalget skal fylkesvalgstyrene i forbindelse med valgoppgjøret registrere rettinger velgerne har gjort på stemmesedlene. Hver listes stemmetall finnes ved å telle hvor mange stemmesedler som er avgitt til hver liste, sammenlagt for alle kommunene i fylket.

§ 10–7 tredje ledd skal lyde:

(3) Fylkesvalgstyret skal føre protokoll i forbindelse med kontrollen med valgstyrets gjennomføring av stortingsvalg og fylkestingsvalg, samt valgoppgjøret. Bekreftet kopi av fylkesvalgstyrets protokoll skal ved stortingsvalg sendes Stortinget og riksvalestyret.

§ 10–8 skal lyde:

§ 10–8. Oversending av materiell ved stortingsvalg og fylkestingsvalg

(1) Ved stortingsvalg og fylkestingsvalg skal valgstyret så snart som mulig sende følgende materiell til fylkesvalgstyret:

- a) alle godkjente stemmesedler, sortert på urettede og rettede, de som er avgitt på valgtinget og de som er avgitt på forhånd hver for seg,
- b) alle stemmegivninger og stemmesedler valgstyret har forkastet,
- c) alle valgkort fra forhåndsstemmegivningen,
- d) alle omslagskonvolutter fra forhåndsstemmegivningen utenriks og på Svalbard og Jan Mayen,
- e) bekreftet avskrift av det som er protokollert i forbindelse med valget, og
- f) kopi av innkomne klager.

(2) Oslo kommune skal sende det materiellet som er omtalt i første ledd til Fylkesmannen, så snart valgoppgjøret ved stortingsvalget er avsluttet.

(3) Materiellet skal pakkes i god orden i forsvarlig forseglet emballasje, og sendes på hurtigst betryggende måte.

§ 10–9 skal lyde:

§ 10–9. Fylkesvalgstyrets kontroll ved stortingsvalg og fylkestingsvalg

(1) Fylkesvalgstyret skal kontrollere gjennomføringen av stortingsvalg og fylkestingsvalg i kommunene med grunnlag i det materiell det får tilsendt etter § 10–8. Dersom fylkesvalgstyret finner feil ved valgstyrets avgjørelser om å godkjenne eller forkaste stemmegivninger eller stemmesedler, eller feil i valgstyrets opptelling, skal feilene rettes.

(2) I Oslo kommune gjennomføres kontrollen av stortingsvalg av Fylkesmannen. Dersom Fylkesmannen finner feil ved valgstyrets avgjørelser om å godkjenne eller forkaste stemmegivninger eller stemmesedler, eller feil i valgstyrets opptelling, skal feilene protokolleres. Bekreftet kopi av Fylkesmannens protokoll skal sendes Stortinget og riksvalestyret.

§ 11–1 skal lyde:

§ 11–1. Valgdistriktene ved stortingsvalg

Landet deles inn i 19 valgdistrikt. Hvert fylke utgjør et valgdistrikt.

§ 11–2 skal lyde:

§ 11–2. Antall stortingsrepresentanter. Distriktsrepresentanter og utjevningsrepresentanter

- (1) Det skal velges 169 representanter til Stortinget.
- (2) Av disse velges 150 som distriktsrepresentanter og 19 som utjevningsrepresentanter. Det skal velges en utjevningsrepresentant fra hvert valgdistrikt.

§ 11–3 skal lyde:

§ 11–3. Fordeling av mandatene på valgdistriktene ved stortingsvalg

(1) Samtlige stortingsmandater skal fordeles på valgdistriktene. Fordelingen foretas av departementet hvert åttende år.

(2) Hvert valgdistrikts fordelingstall fastsettes ved at antallet innbyggere i valgdistriktet ved nest siste årsskifte før det aktuelle stortingsvalget adderes med antall kvadratkilometer i valgdistriktet multiplisert med 1,8.

(3) Hvert valgdistrikts fordelingstall divideres med 1–3–5–7 osv. De kvotienter som fremkommer nummereres fortløpende. Representantplassene fordeles på fylkene på grunnlag av de fremkomne kvotientene. Representantplass nr. 1 tilfaller det fylket som har den største kvotienten. Representantplass nr. 2 tilfaller det fylket som har den nest

største kvotienten osv. Dersom to eller flere fylker har samme kvotient, tilfaller representantplassen det fylket som har det høyeste fordelingsstallet.

(4) Departementet underretter Stortinget om utfallet av mandatfordelingen.

§ 11-4 skal lyde:

§ 11-4. Fordeling av distriktsmandatene mellom valglistene ved stortingsvalg

(1) Av det antall mandater hvert valgdistrikt skal ha i henhold til § 11-3, blir alle med unntak av ett å fordele som distriktsmandater. Det siste mandatet fordeles av riksvalegstyret som utjevningsmandat.

(2) Fylkesvalgstyret skal foreta valgoppgjør for fylket og fordele fylkets distriktsmandater mellom listene. Mandatfordelingen skjer i henhold til St. Laguës modifiserte metode.

(3) St. Laguës modifiserte metode innebærer at hver listes stemmetall divideres med 1,4-3-5-7 osv. Hvert stemmetall skal divideres så mange ganger som det er nødvendig for å finne det antall mandater listen skal ha. Det første mandatet tilfaller den listen som har den største kvotienten. Det andre mandatet tilfaller den listen som har den nest største kvotienten osv. Hvis flere lister har samme kvotient, tilfaller mandatet den av listene som har størst stemmetall. Har de samme stemmetall, avgjøres det ved loddrekning hvilken liste mandatet skal tilfalle.

§ 11-5 skal lyde:

§ 11-5. Kåring av kandidater til distriktsmandatene ved stortingsvalg

(1) Når det er avgjort hvor mange distriktsmandater en valgliste skal ha, fordeler fylkesvalgstyret disse til kandidatene på listen. Kandidater som ikke er valgbare, settes ut av betraktning. Kandidatkåringen foregår på følgende måte: Først telles de navn som er oppført som nr. 1 på stemmesedlene. Den kandidaten som har flest oppføringer blir valgt. Deretter telles de navn som er oppført som nr. 2 på stemmesedlene. Den kandidaten som har flest oppføringer når man legger sammen resultatene fra første og andre opptelling, blir valgt. Opptellingene fortsetter på samme måte inntil alle de representantplassene listen skal ha, er besatt. Oppnår flere kandidater samme resultat, er den opprinnelige rekkefølgen på listen avgjørende.

(2) Hver liste skal så vidt mulig tildeles så mange vararepresentanter som den får representanter, med tillegg av tre. Kandidatene til vararepresentantplassene fordeles på samme måte som representantene etter første ledd.

§ 11-6 skal lyde:

§ 11-6. Fordelingen av utjevningsmandatene på partiene og valgdistriktene ved stortingsvalg

(1) Riksvalegstyret skal foreta valgoppgjør for fordeling av utjevningsmandatene på grunnlag av de utskrifter som er sendt inn fra fylkesvalgstyrene.

(2) Riksvalegstyret fordeler utjevningsmandatene mellom partiene i henhold til Grunnloven § 59.

(3) Riksvalegstyret fordeler partienes utjevningsmandater med ett på hvert fylke, på følgende måte:

- a) For hvert fylke og for hvert parti som har vunnet minst ett utjevningsmandat, tas utgangspunkt i partiets stemmetall i fylket. Har partiet ikke fått noe distriktsmandat, skal partiets stemmetall i fylket legges til grunn. Har partiet fått distriktsmandat, skal partiets stemmetall divideres med et tall som er én mer enn det dobbelte av antall distriktsmandater partiet har fått i fylket. Partiets stemmetall eller de fremkomne kvotienter divideres med det gjennomsnittlige antall stemmer per distriktsmandat i vedkommende fylke.
- b) De fremkomne kvotientene for samtlige fylker og for samtlige partier som har vunnet minst ett utjevningsmandat, ordnes etter størrelse. Er flere kvotienter like store, er antall stemmer i vedkommende fylker avgjørende. I tilfelle stemmelikhet avgjøres rekkefølgen ved loddrekning.
- c) Utjevningsmandat nr. 1 tildeles det partiet og det fylket som etter beregningen foran har den største kvotienten. Utjevningsmandat nr. 2 tildeles det partiet og det fylket som har den nest største kvotienten osv.
- d) Når et fylke er blitt tildelt et utjevningsmandat, kommer det ikke i betraktning ved de videre beregningene. Når et parti har fått det antall utjevningsmandater det skal ha i henhold til fordelingen etter annet ledd, kommer partiet ikke i betraktning ved de videre beregningene. Fordelingen fortsetter for de øvrige fylkene og de øvrige partiene inntil samtlige utjevningsmandater er fordelt.

§ 11-7 skal lyde:

§ 11-7. Kåring av kandidater til utjevningsmandatene ved stortingsvalg

Når det er avgjort hvilke partilister som får utjevningsmandater, skal riksvalegstyret utpeke listenes utjevningsrepresentanter og samtlige vararepresentanter. Ved dette oppgjøret ser en bort fra de som allerede er valgt som distriktsrepresentanter, og kårer kandidatene i fortsatt rekkefølge i henhold til § 11-5. Kandidater som ikke er valgbare, settes ut av betraktning.

§ 11-8 skal lyde:

§ 11-8. Fullmakter til de valgte stortingsrepresentantene

(1) Riksvalegstyret utferdiger fullmakter for samtlige valgte stortingsrepresentanter og vararepresentanter. Fullmaktene sendes til Stortinget.

(2) Riksvalegstyret skal protokollere resultatet av valgoppgjøret og underrette Stortinget og fylkesvalgstyrene om dette.

§ 11–9 skal lyde:

§ 11–9. *Underretning til de valgte stortingsrepresentantene*

- (1) Etter å ha mottatt melding fra riksvalegstyret skal fylkesvalgstyret underrette de valgte representantene og vararepresentantene om valget og opplyse om retten til å søke om fritak fra valg.
- (2) Er en kandidat blitt valgt til representant eller vararepresentant fra flere fylker, avgjør vedkommende selv hvilket valg som mottas. Skriftlig erklæring om hvilket valg som mottas skal sendes vedkommende fylkesvalgstyret innen tre dager etter at underretning om valget er mottatt fra fylkesvalgstyrene. Gir ikke vedkommende underretning som nevnt, anses valget mottatt i det fylket hvor vedkommende er stemmeberettiget, eller – hvis vedkommende ikke er stemmeberettiget i noen av fylkene – det fylket som kommer først i alfabetisk orden. Blir det valget vedkommende har mottatt kjent ugyldig, kan vedkommende avgi ny erklæring.

§ 11–10 første ledd skal lyde:

- (1) Fylkesvalgstyret skal foreta valgoppgjør ved fylkestingsvalg. Mandatfordelingen skjer i henhold til St. Laguës modifiserte metode etter § 11–4.

§ 11–12 første ledd skal lyde:

- (1) Valgstyret skal foreta valgoppgjør ved kommunestyrevalg. Listestemmetallet skal legges til grunn for mandatfordelingen som skjer i henhold til St. Laguës modifiserte metode etter § 11–4.

§ 13–1 skal lyde:

§ 13–1. *Klage ved stortingsvalg*

- (1) Alle som har stemmerett, kan klage over forhold i forbindelse med forberedelsen og gjennomføringen av stortingsvalget i det fylket vedkommende er manntallsført. Gjelder klagen spørsmål om stemmerett eller om adgangen til å avgi stemme, har også den som ikke er blitt manntallsført, klagerett.
- (2) Klage må fremmes innen sju dager etter valgdagen. Klage over fylkesvalgstyrets valgoppgjør må fremmes innen sju dager etter at valgoppjøret foreligger.
- (3) Klagen skal være skriftlig og skal fremsettes for valgstyret, fylkesvalgstyret, Fylkesmannen, departementet eller Stortingets administrasjon.
- (4) Stortinget er klageinstans. Departementet skal avgi uttalelse til Stortinget om klagesakene.

§ 13–3 skal lyde:

§ 13–3. *Kontroll av stortingsvalg. Ugyldig valg – omvalg*

- (1) Det nyvalgte Stortinget treffer vedtak om stortingsvalget er gyldig.
- (2) Stortinget skal sørge for at feil blir rettet i den utstrekning det er mulig.
- (3) Stortinget skal kjenne stortingsvalget i en kommune eller i et fylke ugyldig hvis det er begått feil som antas å ha hatt innflytelse på utfallet av valget, og som det ikke er mulig å rette.
- (4) Når valget i en kommune eller i et fylke er kjent ugyldig, påbyr Stortinget omvalg. Stortinget kan i særlige tilfeller påby omvalg i hele fylket selv om feilen ikke gjelder alle kommunene i fylket.

§ 14–1 skal lyde:

§ 14–1. *Nytt valgoppgjør til Stortinget*

- (1) Fylkesvalgstyret skal, etter pålegg fra Stortinget, foreta nytt valgoppgjør hvis en representantplass i Stortinget blir stående ubesatt.
- (2) Fylkesvalgstyret utferdiger fullmakt for den som er valgt til representant eller vararepresentant etter første ledd. I fullmakten angis hvilket nummer i rekkefølgen den valgte representanten skal ha. For vararepresentant angis hvilken eller hvilke representanter vedkommende skal erstatte, og nummeret i vararepresentantrekken. Fullmakten sendes til Stortinget. For øvrig gjelder § 11–9 tilsvarende.

§ 15–9 skal lyde:

§ 15–9. *Utgifter som dekkes av statskassen*

Statskassen dekker utgifter til kommunenes og fylkeskommunenes lovpålagte virksomhet ved stortingsvalg.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Fra samme tid oppheves lov om stortingsvalg, fylkestingsvalg og kommunestyrevalg (valgloven) 1. mars 1985 nr. 3 § 83.

Fra den tid loven her trer i kraft gjøres følgende endringer i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven):

Nytt kapittel 6A skal lyde:

Kapittel 6A. Innbyggerinitiativ

§ 39a. Innbyggerinitiativ

1. Kommunestyret eller fylkestinget plikter selv å ta stilling til et forslag som gjelder kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, dersom minst 2 prosent av innbyggerne, alternativt 300 i kommunen eller 500 i fylket, står bak forslaget.
2. Kommunestyret eller fylkestinget skal ta stilling til forslaget senest 6 måneder etter at det er fremmet. Initiativtakerne skal informeres om de avgjørelser som treffes og de tiltak som gjennomføres som følge av forslaget.
3. Et forslag med samme innhold kan ikke fremmes to ganger i løpet av samme valgperiode. Et forslag kan heller ikke settes frem på nytt før det er gått fire år siden forslaget sist ble fremmet.
4. Et forslag som er fremmet etter reglene i denne paragraf og som blir nedstemt i kommunestyret eller fylkestinget, kan ikke påklages med mindre dette følger av andre regler.

20. juni. Lov nr. 47 2003

Lov om endringer i lov 3. juni 1977 nr. 50 om arbeidstiden og hviletiden på skip m.m. (EØS-tilpasning).

Ot.prp. nr. 71, Innst.O. nr. 95 og Besl.O. nr. 100 (2002-2003). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 4. og 12. juni 2003. Fremmet av Nærings- og handelsdepartementet. Kunngjort 20. juni 2003.

Endringer i følgende annen lov:

Lov av 16. juni 1972 nr. 43 om ferie for fiskere.

I

I lov 3. juni 1977 nr. 50 om arbeidstiden og hviletiden på skip gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd skal lyde:

1. Loven her gjelder med de nedenfor nevnte unntak arbeidstid og hviletid for sjøfolk som utfører arbeid i skipets tjeneste eller for øvrig om bord eller annet sted i henhold til pålegg av overordnet. For fiske- og fangstfartøy gjelder bare lovens §§ 1 a og 2 fjerde ledd.

§ 1 fjerde ledd nr. 4.3. og nr. 4.4. oppheves.

Ny § 1 a skal lyde:

§ 1 a. Forskriftshjemmel

Kongen gir forskrifter med egne bestemmelser om arbeids- og hviletiden på fiske- og fangstfartøy. Forskriften kan bestemme at den ikke får anvendelse for visse grupper av personer på fiske- og fangstfartøy, eller visse fiske- og fangstfartøy eller grupper av fiske- og fangstfartøy.

§ 2 nr. 4 skal lyde:

4. fiske- og fangstfartøy: fartøy som ervervsmessig benyttes til å fange levende ressurser i havet, eller som fører egen fangst alene eller i forbindelse med andres, eller fartøy som er bestemt til tilvirkning av fiske- eller fangstprodukter, når de brukes til dette eller til føring av egne fangstprodukter, alene eller i forbindelse med andres.

§ 12 tredje ledd skal lyde:

3. For sjøfolk som går vakter trenger ikke bestemmelsene i første og annet ledd overholdes i tilfelle av en nødsituasjon eller arbeid som følge av en øvelse eller andre overordnede driftsforhold.

II

I lov 16. juni 1972 nr. 43 om ferie for fiskere gjøres følgende endringer:

§ 1 annet ledd oppheves.

§ 2 annet ledd oppheves.

III

Denne loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

20. juni. Lov nr. 48 2003**Lov om endring i lov 29. november 1991 nr. 78 om Statens Bankinvesteringsfond.**

Ot.prp. nr. 77, Innst.O. nr. 83 og Besl.O. nr. 102 (2002-2003). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 4. og 12. juni 2003. Fremmet av Nærings- og handelsdepartementet. Kunngjort 20. juni 2003.

I

I lov 29. november 1991 nr. 78 om Statens Bankinvesteringsfond skal § 5 første ledd bokstav a lyde:

Erverv av aksjer og andre egenkapitalinstrumenter utstedt av norske banker og av selskap som nevnt i lov av 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner § 2–2 annet ledd nr. 2 som eier bank, og rettigheter til slike.

II

Loven trer i kraft straks.

20. juni. Lov nr. 49 2003**Lov om endringer i lov 9. juni 1903 nr. 7 om Statskontroll med Skibes Sjødygtighet m.v. og sjømannslov 30. mai 1975 nr. 18.**

Ot.prp. nr. 73, Innst.O. nr. 112 og Besl.O. nr. 125 (2002-2003). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 12. og 17. juni 2003. Fremmet av Nærings- og handelsdepartementet. Kunngjort 20. juni 2003.

I

I lov 9. juni 1903 nr. 7 om Statskontroll med Skibes Sjødygtighet m.v. gjøres følgende endringer:

§ 3 a skal lyde:

Når et skip ankommer norsk sjøterritorium på vei til norsk havn, skal det kunne dokumenteres at det oppfyller krav i relevante internasjonale regler om sikkerhet, vern av det marine miljø, samt helse og arbeidsmiljø om bord. Hvis slik dokumentasjon ikke gis, kan skipet nektes anløp til norsk havn. Kongen kan gi forskrift om at skip som oppfyller vilkårene i første punktum likevel kan nektes anløp til norsk havn på bakgrunn av tidligere tilbakeholdelser i havn og forhold ved skipets flaggstat.

Det skal rapporteres dersom skipet ved havnestatskontroll i en annen stat er funnet ikke å tilfredsstille krav til dokumentasjon som nevnt i første ledd eller ved slik kontroll har fått anløpsforbud til en annen havn. Hvis slik rapportering ikke gis, kan skipet nektes anløp til norsk havn. Med havnestatskontroll menes kontroll av utenlandske skip for å påse at disse oppfyller krav som nevnt i første ledd.

Kongen kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om gjennomføringen av denne paragraf.

§ 4 første ledd skal lyde:

Sjøfartsdirektoratet og andre forvaltningsorganer som er tillagt myndighet i henhold til § 3, kan utøve denne ved hjelp av:

- a) sjøfartsinspektører
- b) tjenestepersonell i Sjøfartsdirektoratet og personer som nevnt i § 8
- c) Direktoratet for brann- og elsikkerhet samt andre offentlige institusjoner
- d) konsuler
- e) besiktigelsesinstitusjoner godkjent av departementet (jfr. § 9)
- f) andre private institusjoner eller personer og
- g) fremmede lands myndigheter.

II

I sjømannslov 30. mai 1975 nr. 18 gjøres følgende endringer:

§ 1 andre ledd nytt siste punktum skal lyde:

Statsborgere i land som omfattes av EØS-avtalen skal regnes likt med norske statsborgere.

§ 2 litra a skal lyde:

- a) at de bestemmelser i loven som bare gjelder for sjømann som er norsk statsborger eller som har sitt bosted i Norge, eller er statsborger i land som omfattes av EØS-avtalen, helt eller delvis også skal gjelde for annen sjømann.

III

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

20. juni. Lov nr. 50 2003**Lov om endring i lov 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk (parkeringsforbud for registreringspliktig kjøretøy uten kjennemerker).**

Ot.prp. nr. 47, Innst.O. nr. 85 og Besl.O. nr. 91 (2002-2003). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 3. og 12. juni 2003. Fremmet av Samferdselsdepartementet. Kunngjort 20. juni 2003.

I

I lov 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk § 17 gjøres følgende endring:

Første ledd skal lyde:

For så vidt ikke annet følger av § 16, må motorvogn eller andre registreringspliktige kjøretøyer ikke brukes uten at de er meldt til registrering og påsatt lovlige kjennemerker og det er utferdiget vognkort. Vognkortet skal alltid følge med under bruken. Registreringspliktig kjøretøy uten lovlige kjennemerker skal ikke være parkert utover 14 dager på offentlig veg eller privat veg skiltet med offentlig trafikkskilt.

II

Loven trer i kraft straks.

20. juni. Lov nr. 51 2003**Lov om endringer i lov 29. november 1996 nr. 73 om formidling av landsdekkende postsendinger (postloven).**

Ot.prp. nr. 41, Innst.O. nr. 87 og Besl.O. nr. 90 (2002-2003). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 3. og 12. juni 2003. Fremmet av Samferdselsdepartementet. Jf. EØS-avtalen vedlegg XI nr. 5d (direktiv 2002/39/EF). Kunngjort 20. juni 2003.

I

I lov 29. november 1996 nr. 73 om formidling av landsdekkende postsendinger (postloven) gjøres følgende endringer:

§ 5 annet ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Med geografisk enhetsporto menes like takster i hele lovens geografiske virkeområde.

Nåværende tredje punktum blir nytt fjerde punktum.

§ 6 skal lyde:

§ 6. Enerett

Posten Norge AS skal innenfor de vekt- og prisgrenser som er angitt i annet ledd gis enerett til regelmessig å formidle mot vederlag lukket adressert innenriks brevpost og til å formidle i Norge tilsvarende sendinger fra utlandet, på de vilkår som konsesjon etter § 4, jf § 5, fastsetter. Eneretten omfatter ikke formidling av bøker, kataloger, aviser og blad, selv om disse sendes i lukket og adressert form. Kongen kan gi forskrift om hva som regnes for lukket brevpost.

Frem til og med 31. desember 2005 omfatter eneretten brevpost med vekt inntil 100 gram og med pris inntil tre ganger grunntaksten for et innenriks prioritert brev innenfor første vektklasse (20 gram). Fra og med 1. januar 2006 omfatter eneretten brevpost med vekt inntil 50 gram og med pris inntil to og en halv ganger grunntaksten for et innenriks prioritert brev innenfor første vektklasse (20 gram).

Departementet kan dispensere fra første ledd til fordel for en annen postoperatør med konsesjon etter § 4.

II

Loven trer i kraft fra det tidspunkt Kongen bestemmer.

20. juni. Lov nr. 52 2003**Lov om endringer i lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (luftfartsloven).**

Ot.prp. nr. 40, Innst.O. nr. 84 og Besl.O. nr. 89 (2002-2003). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 3. og 12. juni 2003. Fremmet av Samferdselsdepartementet. Kunngjort 20. juni 2003.

I

I lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (luftfartsloven) gjøres følgende endringer:

Ny § 13–5 skal lyde:

§ 13–5. Delegasjon av myndighet

Departementet kan delegerer myndighet etter loven til statsaksjeselskapet Avinor AS.

§ 13–8 nytt første ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrifter om at flyselskaper eller andre operatører skal betale gebyr for finansiering av luftfartsmyndighetens arbeid med sikkerhet innen luftfarten.

Nåværende første ledd i § 13–8 blir nytt annet ledd.

II

Loven trer i kraft straks.

20. juni. Lov nr. 53 2003

Lov om endringer i folketrygdloven.

Ot.prp. nr. 56, Innst.O. nr. 90 og Besl.O. nr. 106 (2002-2003). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 5. og 12. juni 2003. Fremmet av Sosialdepartementet. Kunnngjort 20. juni 2003.

Endring i følgende annen lov:

Lov av 13. desember 2002 nr. 86 om endring i lov av 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd.

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endringer:

§ 3–6 andre ledd skal lyde:

Framtidig trygdetid som nevnt i § 3–5 femte ledd bokstav a regnes fra uføretidspunktet (§ 12–10) til og med det året vedkommende fyller 66 år.

§ 8–20 skal lyde:

§ 8–20. Risiko for særlig stort sykefravær eller svangerskapsrelatert sykefravær

Dersom en arbeidstaker har langvarig eller kronisk sykdom som medfører risiko for særlig stort sykefravær, kan arbeidstakeren selv eller arbeidsgiveren søke om at trygden dekker utgiftene til sykepenger i arbeidsgiverperioden. Det samme gjelder for en arbeidstaker som har en sykdom som medfører risiko for gjentatte sykefravær i en begrenset periode. Blir søknaden innvilget, får avgjørelsen virkning fra den dag trygdekontoret mottok søknaden.

Dersom en arbeidstaker er sykmeldt på grunn av svangerskapsrelatert sykdom, og tilrettelegging eller omplassering til annet arbeid i virksomheten ikke er mulig, kan arbeidstakeren selv eller arbeidsgiveren søke om at trygden dekker utgiftene til sykepenger i arbeidsgiverperioden.

Arbeidsgiveren utbetaler sykepengene i arbeidsgiverperioden og får refusjon fra trygden.

§ 9–5 første ledd og nytt andre ledd skal lyde:

Til en arbeidstaker som har omsorg for barn, ytes det omsorgspenger dersom han eller hun er borte fra arbeidet

- a) på grunn av nødvendig tilsyn med og pleie av et sykt barn i hjemmet eller i helseinstitusjon,
- b) fordi den som har det daglige barnetilsynet er syk,
- c) fordi den som har det daglige barnetilsynet er forhindret fra å ha tilsyn med barnet fordi vedkommende følger et annet barn til utredning eller til innleggelse i helseinstitusjon, eller
- d) fordi barnet på grunn av sykdom trenger oppfølging i form av legebesøk mv. selv om barnet ikke er sykt eller pleietrengende den aktuelle dagen.

Retten til omsorgspenger etter første ledd gjelder også fosterforeldre.

Nåværende andre ledd blir nytt tredje ledd.

§ 9–6 nytt sjette ledd skal lyde:

Når en av foreldrene er alene om den daglige omsorgen, kan opptil 10 av stønadsdagene overføres til ektefelle, eller til samboer når samboerforholdet har vart i minst 12 måneder. Det er et vilkår at trygdekontoret får skriftlig melding om overføringen.

Nåværende sjette ledd blir nytt sjuende ledd.

§ 10–7 femte ledd skal lyde:

Til et medlem som fyller vilkårene i § 10–8, kan det ytes reisetilskott i stedet for rehabiliteringspenger dersom medlemmet midlertidig ikke kan reise på sin vanlige måte til og fra arbeids- eller undervisningsstedet på grunn av sykdom eller skade. Reisetilskottet skal dekke nødvendige ekstra transportutgifter og begrenses til det beløpet som medlemmet ville ha fått utbetalt i rehabiliteringspenger for samme tidsrom.

§ 10–8 fjerde ledd skal lyde:

Det kan også ytes rehabiliteringspenger i en begrenset periode før et attføringstiltak blir satt i verk dersom medlemmet fyller vilkårene i § 11–5, jf § 11–9 andre ledd bokstav a.

§ 10–12 fjerde ledd skal lyde:

Rehabiliteringspenger etter tredje ledd ytes i opptil seks måneder. I særlige tilfeller kan rehabiliteringspenger ytes i ytterligere seks måneder.

§ 17–8 andre ledd første punktum skal lyde:

En gjenlevende ektefelle som ikke har fylt 55 år, forventes å få en arbeidsinntekt på minst to ganger folketrygdens grunnbeløp etter en overgangsperiode på ett år etter dødsfallet.

§ 18–8 andre ledd tredje punktum skal lyde:

Pensjonen omregnes bare dersom oppholdet antas å ville vare mer enn ett år inkludert hele innleggelsesmåneden.

§ 18–9 andre ledd skal lyde:

Redusert pensjon til et barn som har mistet begge foreldrene, utgjør 25 pst. av grunnbeløpet pluss 10 pst. av tilleggs pensjonen til den av foreldrene som ville ha fått størst pensjon som gjenlevende ektefelle. Ytelsen skal likevel utgjøre minst 45 pst. av grunnbeløpet. Redusert pensjon etter disse prosentsatsene gis også når barnet har mistet sin mor og farskapet ikke er fastslått.

§ 21–2 første ledd andre punktum skal lyde:

Krav om hjelpemidler, lese- og sekretærhjelp og tolkehjelp etter § 10–7 første ledd bokstavene a, e, f og g skal vanligvis settes fram for hjelpemiddelsentralen.

II

I lov 13. desember 2002 nr. 86 om endring i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endring:

§ 9–10 første ledd skal lyde:

Til et medlem som har omsorg for barn under 12 år som er eller har vært innlagt i helseinstitusjon, ytes det pleiepenger hvis barnet trenger kontinuerlig tilsyn og pleie fra en av foreldrene. Også andre enn barnets foreldre kan få pleiepenger dersom det er nødvendig av hensyn til barnet. Pleiepenger tilstås når pleiebehovet strekker seg over mer enn sju kalenderdager. Det er et vilkår at det ikke ytes pleiepenger etter § 9–11. Pleiepenger etter denne bestemmelsen kan ikke gis begge foreldre samtidig.

III

Ikrafttredelses- og overgangsbestemmelser

- Endringene i folketrygdloven §§ 3–6, 8–20, 10–8, 17–8 og 21–2 trer i kraft straks.
- Endringene i §§ 18–8 og 18–9 trer i kraft 1. juli 2003.
- Endringene i §§ 9–5 og 9–6 trer i kraft 1. juli 2003.
- Endringene i §§ 10–7 og 10–12 trer i kraft 1. juli 2003 og gis virkning også for løpende tilfeller.
- Endringen i lov 13. desember 2002 nr. 86 om endring i folketrygdloven trer i kraft 1. juli 2003 og gis virkning for tilfeller når barnet blir innlagt i helseinstitusjon etter dette tidspunktet.

20. juni. Lov nr. 54 2003

Lov om endringer i folketrygdloven (økt grunnpensjon til gifte og samboende pensjonister).

Ot.prp. nr. 59, Innst.O. nr. 89 og Besl.O. nr. 107 (2002-2003). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 5. og 12. juni 2003. Fremmet av Sosialdepartementet. Kunngjort 20. juni 2003.

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) foreslås følgende endringer:

§ 3–2 fjerde og femte ledd skal lyde:

- Full grunnpensjon utgjør likevel 80 prosent av grunnbeløpet, dersom pensjonisten lever sammen med en ektefelle
- a) som mottar foreløpig uførestønad, uførepensjon eller alderspensjon,
 - b) som mottar avtalefestet pensjon som det godskrives pensjonspoeng for, se § 3–19 sjette ledd, eller
 - c) som har en årlig inntekt, inkludert kapitalinntekt, som er større enn to ganger grunnbeløpet.

I tillegg til de personene som er likestilt med ektefeller etter § 1–5 skal bestemmelsene i fjerde ledd også gjelde for samboerpar som har levd sammen i 12 av de siste 18 månedene. Full grunnpensjon skal utgjøre 80 prosent av grunnbeløpet også når pensjonistens samboer mottar pensjon eller overgangsstønad etter kapitlene 16 eller 17.

I § 3–4 tredje ledd skal tallet «150» erstattes med «160».

I § 3–26 femte ledd bokstav a skal tallet «25» endres til «15».

II

Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser

Loven trer i kraft 1. mai 2003. Endringene gis også virkning for pensjonstilfeller som har begynt å løpe før 1. mai 2003.

20. juni. Lov nr. 55 2003**Lov om endringer i folketrygdloven og i enkelte andre lover (tidsbegrenset uførestønad).**

Ot.prp. nr. 102 (2001-2002), Innst.O. nr. 86 og Besl.O. nr. 105 (2002-2003). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 5. og 12. juni 2003. Fremmet av Sosialdepartementet. Kunngjort 20. juni 2003.

Endringer i følgende andre lover:

- 1 Lov av 13. desember 1946 nr. 21 om krigspensjonering for militærpersoner.
- 2 Lov av 13. desember 1946 nr. 22 om krigspensjonering for hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner.
- 3 Lov av 3. desember 1948 nr. 7 om pensjonstrygd for sjømenn.
- 4 Lov av 28. juli 1949 nr. 26 om Statens Pensjonskasse.
- 5 Lov av 3. desember 1951 nr. 2 om pensjonstrygd for skogsarbeidere.
- 6 Lov av 26. juni 1953 nr. 11 om pensjonsordning for apoteketaten.
- 7 Lov av 28. juni 1957 nr. 12 om pensjonstrygd for fiskere.
- 8 Lov av 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser.
- 9 Lov av 12. desember 1958 nr. 10 om yrkesskadetrygd.
- 10 Lov av 23. desember 1988 nr. 110 om statstilskott til ordninger for avtalefestet pensjon.
- 11 Lov av 9. desember 1994 nr. 64 om løysingsrettar.
- 12 Lov av 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven).

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endringer:

I «hvordan folketrygdloven er oppbygd» skal ordene etter kapittel 12 lyde:

«Tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon»

I § 2–6 andre ledd, § 2–9 første ledd bokstav b, § 4–24 andre ledd bokstav d og § 4–25 første ledd bokstav d skal ordet «uførepensjon» endres til «tidsbegrenset uførestønad eller uførepensjon».

I § 3–27 første ledd første punktum og § 3–29 første ledd skal uttrykket «ytelser til livsopphold etter kapittel 12, 16, 17 eller 19» endres til «uførepensjon eller ytelser til livsopphold etter kapittel 16, 17 eller 19».

§ 8–12 tredje ledd skal lyde:

Bestemmelsen i andre ledd gjelder tilsvarende når medlemmet mottar graderte ytelser etter kapittel 12, og vedkommende har vært helt arbeidsfør med den gjenværende arbeidsevnen i 26 uker etter at ytelsene begynte å løpe.

§ 8–48 første ledd skal lyde:

Bestemmelser om forholdet mellom sykepenges på den ene siden og dagpenger under arbeidsløshet, tidsbegrenset uførestønad, uførepensjon, alderspensjon og avtalefestet pensjon på den andre siden står i §§ 8–49 til 8–52.

§ 8–50 skal lyde:

§ 8–50. Medlemmer med tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon

Det ytes ikke sykepenges til et medlem som mottar hel tidsbegrenset uførestønad, uførepensjon eller foreløpig uførestønad etter kapittel 12.

Til et medlem som mottar gradert tidsbegrenset uførestønad, uførepensjon eller foreløpig uførestønad, ytes det sykepenges etter bestemmelsene i kapitlet her ut fra den arbeidsinntekt som medlemmet har i tillegg til ytelsen.

§ 8–55 bokstav c skal lyde:

- c) Ved tilbakefall ytes det sykepenges som minst svarer til uførepensjon eller tidsbegrenset uførestønad ved yrkesskade, til en person som mottar eller har mottatt slike ytelser, se § 12–18.

§ 10–5 fjerde ledd skal lyde:

Det ytes ikke stønad etter denne paragrafen til en person som mottar alderspensjon, tidsbegrenset uførestønad, uførepensjon, eller avtalefestet pensjon som det godskrives pensjonspoeng for, se § 3–19 sjette ledd. Til en person som mottar tidsbegrenset uførestønad eller uførepensjon, kan det likevel ytes stønad dersom det er sannsynlig at stønaden vil føre til at slike ytelser faller bort eller blir redusert.

§ 10–10 andre ledd skal lyde:

Minste årlige ytelse er 1,8 ganger grunnbeløpet.

§ 10–16 andre ledd bokstav a skal lyde:

- a) når medlemmet får rett til attføringspenger, tidsbegrenset uførestønad, uførepensjon eller alderspensjon etter denne loven,

§ 11–11 andre ledd skal lyde:

Minste årlige ytelse er 1,8 ganger grunnbeløpet.

§ 11–18 andre ledd bokstav a skal lyde:

- a) når medlemmet får rett til tidsbegrenset uførestønad, uførepensjon eller alderspensjon etter denne loven,

Overskrift og innholdsfortegnelse i kapittel 12 skal lyde:

Kapittel 12. Tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon

Bestemmelser om

- formål står i § 12–1
- vilkår for rett til tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon står i §§ 12–2 til 12–7
- uførepensjon til hjemmearbeidende ektefelle står i § 12–8
- tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon står i § 12–9
- uføretidspunktet står i § 12–10
- gradering av tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon står i § 12–11
- revurdering av uføregraden står i § 12–12
- beregning av tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon står i § 12–13
- avkall på tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon står i § 12–14
- uførepensjon til gjenlevende ektefelle står i § 12–15
- foreløpig uførestønad står i § 12–16
- avkorting av tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon for ytelser fra arbeidsgiver står i § 12–17
- tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon ved yrkesskade står i § 12–18

I § 12–1, § 12–2 første ledd, § 12–3 første ledd, § 12–4, § 12–5 første ledd og tredje ledd første punktum, § 12–6 første og andre ledd og § 12–7 første ledd skal ordet «uførepensjon» endres til «ytelser etter dette kapitlet».

§ 12–2 tredje ledd skal lyde:

Vilkåret om tre års forutgående medlemskap i første ledd gjelder ikke for en person som har vært medlem i trygden i minst ett år umiddelbart før han eller hun setter fram krav om ytelser, dersom

- a) vedkommende ble ufør før fylte 26 år og da var medlem i trygden, eller
- b) vedkommende etter fylte 16 år har vært medlem i trygden med unntak av maksimum fem år.

§ 12–9 skal lyde:

§ 12–9. Tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon

Dersom det etter en helhetsvurdering er sannsynlig at inntektsevnen kan bedres, skal det gis en tidsbegrenset uførestønad. Ved vurderingen skal det legges vekt på bl.a sykdommens art, medisinske opplysninger, funksjonsvurderinger, restarbeidsevne, alder og tidligere tilknytning til arbeidslivet. Stønaden gis for en periode på ett til fire år og skal revurderes før periodens utløp.

Uførepensjon kan gis dersom det ikke er utsikt til bedring av inntektsevnen/arbeidsevnen.

§ 12–11 skal lyde:

§ 12–11. Gradering av tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon

Det ytes hel tidsbegrenset uførestønad eller uførepensjon dersom vedkommende har tapt hele sin inntektsevne/arbeidsevne, se §§ 12–7 og 12–8.

Dersom vedkommende har tapt en del av sin inntektsevne/arbeidsevne, gis det en gradert ytelse som svarer til den del av inntektsevnen/arbeidsevnen som er tapt. Ytelsen graderes med intervaller på fem prosent.

Ved utvidelse av arbeidsinnsatsen kan det ytes tidsbegrenset uførestønad med en uføregrad ned til 20 prosent. Tilsvarende gjelder for uførepensjonen etter arbeidsforsøk med hvilende pensjonsrett.

Ektefelletillegg og barnetillegg graderes ikke etter bestemmelsene i denne paragrafen, se §§ 3–24 til 3–26.

§ 12–12 skal lyde:

§ 12–12. Revurdering av uføregraden

Skjer det en vesentlig endring i forhold som har betydning for inntektsevnen/arbeidsevnen, skal uføregraden revurderes, se også § 21–6.

Når det er gått ett år siden ytelsen ble innvilget, kan en person ha en årlig pensjonsgivende inntekt på opptil grunnbeløpet (friinntekt) uten at uføregraden skal revurderes. En person med gradert ytelse kan ha en pensjonsgivende inntekt på opptil grunnbeløpet i tillegg til den inntekten som ble forutsatt ut fra restinntektsevnen.

Ventetiden på ett år gjelder ikke når tidsbegrenset uførestønad forlenges med innvilgelse av ny periode eller avløses av uførepensjon. Ytelsen og pensjonsgivende inntekt kan til sammen ikke overstige inntektsnivået før uførhet, jf. folketrygdloven § 12-7.

Mottakere av uførepensjon eller tidsbegrenset uførestønad beholder retten til ytelsen selv om den reduseres eller faller helt bort

- a) under tidsbegrenset arbeidstrening som er godkjent av arbeidsmarkedsetaten,
- b) i tre år når vedkommende har gitt trygdekontoret melding om inntektsendring fordi han eller hun har tatt arbeid eller oppdrag, eller har startet virksomhet. Det er et vilkår at vedkommende i løpet av de tre årene melder fra om ytterligere inntektsendringer. Det kan ses bort fra at meldinger som nevnt, ikke er gitt dersom det foreligger særlige grunner som kan forklare hvorfor det ikke er meldt fra.

Bestemmelsene i tredje ledd gjelder for tidsbegrenset uførestønad i det tidsrommet en person er innvilget slik stønad.

Departementet gir forskrifter med nærmere bestemmelser om friinntekt og kan herunder gjøre unntak fra andre ledd.

§ 12-13 skal lyde:

§ 12-13. Beregning av tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon

1. Grunnlaget for tidsbegrenset uførestønad fastsettes etter bestemmelsene for rehabiliteringspenger i § 10-9. Stønaden ytes med 66 prosent av grunnlaget.

Minste årlige ytelse er 1,8 ganger grunnbeløpet.

Bestemmelsene i § 10-10 tredje, fjerde og femte ledd, §§ 10-11, 10-14 og 10-15 kommer tilsvarende til anvendelse på tidsbegrenset uførestønad.

2. Uførepensjonen består av grunnpensjon, tilleggspensjon og/eller sært tillegg.

Grunnpensjonen fastsettes etter bestemmelsene i § 3-2.

Tilleggspensjonen fastsettes etter bestemmelsene i §§ 3-8 til 3-12, 3-17, 3-18 og 3-20 til 3-22.

Sært tillegg fastsettes etter bestemmelsene i § 3-3.

Til uførepensjonen kan det ytes ektefelle tillegg og barn tillegg etter bestemmelsene i §§ 3-24 til 3-26.

Uførepensjon til personer som er innlagt i institusjon eller sitter i fengsel, fastsettes etter bestemmelsene i §§ 3-27 til 3-29.

§ 12-14 skal lyde:

§ 12-14. Avkall på tidsbegrenset uførestønad eller uførepensjon

En mottaker av tidsbegrenset uførestønad eller uførepensjon kan gi avkall på retten til ytelser etter dette kapitlet dersom

- a) ektefellen mottar alderspensjon, uførepensjon, foreløpig uførestønad, eller avtalefestet pensjon som det godskrives pensjonspoeng for, se § 3-19 sjette ledd, og
 - b) vedkommende enten har kortere trygdetid enn ektefellen eller får graderte ytelser.
- Ektefellens ytelser fastsettes da etter reglene for pensjonister som forsørger den andre ektefellen.

§ 12-17 skal lyde:

§ 12-17. Avkorting av tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon for ytelser fra arbeidsgiver

Når en arbeidsgiver gir en mottaker av ytelser etter dette kapitlet økonomiske ytelser som ikke er pensjonsgivende inntekt, skal ytelsene etter dette kapitlet reduseres med et tilsvarende beløp. Dette gjelder bare dersom ytelsene blir avtalt i forbindelse med fratreden eller reduksjon av arbeidstiden.

Ytelser etter dette kapitlet reduseres etter bestemmelsene i første ledd også når mottakeren får ytelsene fra en tredjemann.

§ 12-18 skal lyde:

§ 12-18. Tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon ved yrkesskade

Til den som er arbeidsufør på grunn av en skade eller sykdom som går inn under kapittel 13, ytes det tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon etter følgende særbestemmelser:

- a) Vilkåret i § 12-2 om minst tre års forutgående medlemskap gjelder ikke.
- b) Vilkåret i § 12-3 om fortsatt medlemskap gjelder ikke.
- c) Vilkåret i § 3-8 om minst tre poengår for rett til tilleggspensjon gjelder ikke.
- d) Grunnpensjon, tilleggspensjon og tidsbegrenset uførestønad ytes ved uføregrader ned til 30 prosent.

Det skal fastsettes en særskilt uføregrad for den del av uførheten som skyldes yrkesskade eller yrkessykdom. Det ses bort fra uførhet som skyldes andre forhold enn yrkesskaden, når denne delen utgjør under 30 prosent av den totale uførheten.

Ved yrkesskade beregnes tidsbegrenset uførestønad etter bestemmelsene i § 12-13 nr. 1. Beregningsgrunnlaget settes likevel ikke lavere enn antatt årlig arbeidsinntekt på skadetidspunktet, justert i samsvar med endringer i

grunnbeløpet fram til søknadstidspunktet. Uførepensjon beregnes etter særbestemmelsene i § 3–30.

Uførepensjon som er innvilget etter en yrkesskade før fylte 67 år, ytes ut vedkommendes levetid dersom vedkommende ikke har rett til alderspensjon fra folketrygden.

§ 13–2 andre ledd sjette, sjuende og åttende strekpunkt skal lyde:

- rehabiliteringspenger står i § 10–18
- attføringspenger står i § 11–20
- tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon står i § 12–18

§ 15–9 tredje ledd, § 16–8 tredje ledd og § 17–8 fjerde ledd skal lyde:

Likestilt med arbeidsinntekt er dagpenger etter kapittel 4, sykepenger etter kapittel 8, stønad ved barns og andre nære pårørendes sykdom etter kapittel 9, rehabiliteringspenger etter kapittel 10, attføringspenger etter kapittel 11, tidsbegrenset uførestønad etter kapittel 12, og fødselspenger, svangerskapspenger og adopsjonspenger etter kapittel 14.

§ 17–3 første ledd bokstav b skal lyde:

- b) i de siste tre årene fram til dødsfallet mottok pensjon eller tidsbegrenset uførestønad etter denne loven, eller

§ 18–2 første ledd bokstav b skal lyde:

- b) at den avdøde faren eller moren mottok pensjon eller tidsbegrenset uførestønad fra folketrygden de siste tre årene fram til dødsfallet.

§ 18–7 andre ledd skal lyde:

Barnepensjonen faller bort i den utstrekning barnet har rett til tidsbegrenset uførestønad, uførepensjon eller foreløpig uførestønad.

§ 22–8 første ledd første punktum skal lyde:

Når en forsørger har fått utbetalt ektefelle tillegg eller barnetillegg, og den forsørgede får etterbetalt pensjon, tidsbegrenset uførestønad, overgangsstønad, attføringspenger eller rehabiliteringspenger, skal etterbetalingen reduseres med et beløp som svarer til det tillegget forsørgeren har fått utbetalt for samme tidsrom.

§ 22–10 andre ledd bokstav f skal lyde:

- f) tidsbegrenset uførestønad (kapittel 12)

Nåværende bokstavene f og g blir bokstavene g og h.

§ 22–16 andre ledd bokstav d skal lyde:

- d) tidsbegrenset uførestønad og uførepensjon når inntekten overstiger den fastsatte inntektsgrensen, se § 12–12.

§ 23–3 andre ledd nr. 2 bokstav b skal lyde:

- b) rehabiliteringspenger etter folketrygdloven kapittel 10, attføringspenger etter folketrygdloven kapittel 11 og tidsbegrenset uførestønad etter folketrygdloven kapittel 12.

§ 25–7 skal lyde:

§ 25–7. Utelukkelse fra å utstede legeerklæringer

Dersom en lege ikke innen rimelig tid gir trygden de opplysninger som er nødvendige for å avgjøre en sak om sykepenger, medisinsk rehabilitering, attføring, tidsbegrenset uførestønad eller uførepensjon, kan Rikstrygdeverket bestemme at trygden i opptil ett år ikke skal gi slike ytelser på grunnlag av erklæringer fra legen.

II

I lov 13. desember 1946 nr. 21 om krigspensjonering for militærpersoner gjøres følgende endringer:

§ 18 nr. 1 tredje ledd skal lyde:

Har invaliden rett til foreløpig uførestønad eller overgangsstønad fra folketrygden som inneholder tilleggspensjon, gjelder bestemmelsene i første ledd på samme måte. For rehabiliteringspenger, attføringspenger, tidsbegrenset uførestønad og overgangsstønad til enslige forsørgere gjelder første ledd første punktum for den delen av ytelsen som overstiger folketrygdens grunnbeløp. Dersom rehabiliteringspengene, attføringspengene, den tidsbegrensede uførestønaden eller overgangsstønaden er gradert eller redusert for inntekt, skal det ved samordningen legges til grunn et forholdsmessig redusert grunnbeløp.

§ 18 nr. 1 sjette ledd skal lyde:

Dersom det ytes foreløpig uførestønad eller overgangsstønad fra folketrygden som inneholder tilleggspensjon, gjelder bestemmelsene i fjerde ledd på samme måte. For rehabiliteringspenger, attføringspenger, tidsbegrenset uførestønad og overgangsstønad til enslige forsørgere gjelder fjerde ledd første og andre punktum for den delen av ytelsen som overstiger folketrygdens grunnbeløp. Dersom rehabiliteringspengene, attføringspengene, den

tidsbegrensede uførestønaden eller overgangsstønaden er gradert eller redusert for inntekt, skal det ved samordningen legges til grunn et forholdsmessig redusert grunnbeløp.

III

I lov 13. desember 1946 nr. 22 om krigspensjonering for hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner gjøres følgende endringer:

§ 23 nr. 1 tredje ledd skal lyde:

Har invaliden rett til foreløpig uførestønad eller overgangsstønad fra folketrygden som inneholder tilleggspensjon, gjelder bestemmelsene i første ledd på samme måte. For rehabiliteringspenger, attføringspenger, tidsbegrenset uførestønad og overgangsstønad til enslige forsørgere gjelder første ledd første punktum for den delen av ytelsen som overstiger folketrygdens grunnbeløp. Dersom rehabiliteringspengene, attføringspengene, den tidsbegrensede uførestønaden eller overgangsstønaden er gradert eller redusert for inntekt, skal det ved samordningen legges til grunn et forholdsmessig redusert grunnbeløp.

§ 23 nr. 1 sjette ledd skal lyde:

Dersom det ytes foreløpig uførestønad eller overgangsstønad fra folketrygden som inneholder tilleggspensjon, gjelder bestemmelsene i fjerde ledd på samme måte. For rehabiliteringspenger, attføringspenger, tidsbegrenset uførestønad og overgangsstønad til enslige forsørgere gjelder fjerde ledd første og andre punktum for den delen av ytelsen som overstiger folketrygdens grunnbeløp. Dersom rehabiliteringspengene, attføringspengene, den tidsbegrensede uførestønaden eller overgangsstønaden er gradert eller redusert for inntekt, skal det ved samordningen legges til grunn et forholdsmessig redusert grunnbeløp.

IV

I lov 3. desember 1948 nr. 7 om pensjonstrygd for sjømenn gjøres følgende endringer:

§ 4 nr. 3 skal lyde:

3. Alderspensjon ytes til og med den kalendermåned pensjonisten fyller 67 år, eller til den kalendermåned pensjonisten får uførepensjon, foreløpig uførestønad, tidsbegrenset uførestønad, rehabiliteringspenger eller attføringspenger etter lov om folketrygd for hel uførhet eller full avtalefestet pensjon som omfattes av lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser § 1 nr. 1 første ledd bokstav d.

§ 5 nr. 2 skal lyde:

2. For pensjonist som har uførepensjon, foreløpig uførestønad, tidsbegrenset uførestønad, rehabiliteringspenger eller attføringspenger etter lov om folketrygd for mindre enn hel uførhet eller gradert avtalefestet pensjon som omfattes av lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser § 1 nr. 1 første ledd bokstav d, bortfaller en forholdsmessig del av alderspensjonen som svarer til uføregraden eller pensjonsgraden.

§ 16 nr. 1 første ledd bokstav e skal lyde:

- e) på det tidspunkt vilkårene i bokstav a–d er oppfylt, ikke får uførepensjon, foreløpig uførestønad, tidsbegrenset uførestønad, rehabiliteringspenger eller attføringspenger fra folketrygden for hel uførhet eller full avtalefestet pensjon som omfattes av samordningsloven § 1 nr. 1 første ledd bokstav d.

§ 28 nr. 2 første punktum skal lyde:

2. Den som er innvilget eller innvilges alderspensjon etter denne loven og uførepensjon, foreløpig uførestønad, tidsbegrenset uførestønad, rehabiliteringspenger eller attføringspenger fra folketrygden eller avtalefestet pensjon som omfattes av samordningsloven § 1 nr. 1 første ledd bokstav d med virkning fra et tidspunkt før 1. januar 2001, har rett til alderspensjon etter bestemmelsene i denne loven som gjaldt før denne datoen, herunder pensjon etter satser som nevnt i nr. 1.

§ 29 nr. 2 første punktum skal lyde:

2. Til en pensjonist som får uførepensjon, foreløpig uførestønad, tidsbegrenset uførestønad, rehabiliteringspenger eller attføringspenger fra folketrygden, eller avtalefestet pensjon som omfattes av samordningsloven § 1 nr. 1 første ledd bokstav d, som er mindre enn det alderspensjon etter denne loven ville utgjøre hvis han ikke hadde hatt slik ytelse fra folketrygden eller avtalefestet pensjon, gis det et overgangstillegg som tilsvarende forskjellen.

V

I lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens Pensjonskasse gjøres følgende endringer:

§ 28 sjette ledd første punktum skal lyde:

Når et medlem blir tilstått uførepensjon eller tidsbegrenset uførestønad fra folketrygden, skal uførepensjon fra Pensjonskassen ytes etter samme uføregrad som i folketrygden.

§ 28 a første punktum skal lyde:

Når et medlem er fratrudd etter 1. januar 1967 med rett til oppsatt alderspensjon og senere blir tilstått uførepensjon eller tidsbegrenset uførestønad etter lov om folketrygd, har han fra samme tidspunkt rett til uførepensjon etter samme uføregrad fra Pensjonskassen svarende til oppsatt alderspensjon beregnet etter bestemmelsene i § 24 annet ledd.

VI

I lov 3. desember 1951 nr. 2 om pensjonstrygd for skogsarbeidere gjøres følgende endring:

§ 13 fjerde ledd første punktum skal lyde:

Alderspensjonen opphører likeledes når pensjonisten får rett til uførepensjon, foreløpig uførestønad, tidsbegrenset uførestønad, rehabiliteringspenger eller attføringspenger fra folketrygden for hel uførhet.

VII

I lov 26. juni 1953 nr. 11 om pensjonsordning for apoteketaten gjøres følgende endringer:

§ 10 sjettede ledd skal lyde:

Når et medlem har fratrudd etter 1. januar 1967 med rett til oppsatt alderspensjon og senere blir tilstått full uførepensjon eller full tidsbegrenset uførestønad etter lov om folketrygd, har han fra samme tidspunkt rett til uførepensjon fra pensjonsordningen svarende til oppsatt alderspensjon beregnet etter bestemmelsen i § 7 nr. 2. Hvis han tilstås gradert uførepensjon eller tidsbegrenset uførestønad fra folketrygden, ytes uførepensjon etter samme uføregrad.

§ 11 syvende ledd første punktum skal lyde:

Når et medlem blir tilstått uførepensjon eller tidsbegrenset uførestønad fra folketrygden, skal uførepensjon fra pensjonsordningen ytes etter samme uføregrad som i folketrygden.

VIII

I lov 28. juni 1957 nr. 12 om pensjonstrygd for fiskere gjøres følgende endring:

§ 8 andre ledd første punktum skal lyde:

Alderspensjon opphører fra og med kalendermåneden etter den måned da pensjonisten fylte 67 år eller fra og med den kalendermåned da pensjonisten får rett til uførepensjon, foreløpig uførestønad, tidsbegrenset uførestønad, rehabiliteringspenger, eller attføringspenger etter loven om folketrygd for hel uførhet eller tar ut full avtalefestet pensjon som nevnt i samordningsloven § 1 nr. 1 første ledd bokstav d.

IX

I lov 6. juli 1957 nr. 26 om samordning av pensjons- og trygdeytelser gjøres følgende endringer:

§ 19 andre ledd første punktum skal lyde:

Bestemmelsene i nr. 1 og 3 gjelder tilsvarende for samordning av tjenstepensjon med uførepensjon, foreløpig uførestønad, tidsbegrenset uførestønad, rehabiliteringspenger eller attføringspenger etter loven om folketrygd.

§ 20 tredje ledd første punktum skal lyde:

Bestemmelsene i første og annet ledd gjelder tilsvarende for samordning av pensjon fra personskadetrygd med uførepensjon, foreløpig uførestønad, tidsbegrenset uførestønad, rehabiliteringspenger eller attføringspenger etter loven om folketrygd.

§ 21 tredje ledd skal lyde:

Bestemmelsen i første og annet ledd gjelder tilsvarende for samordning av pensjoner fra tjenstepensjonsordning, personskadetrygd og uførepensjon, foreløpig uførestønad, tidsbegrenset uførestønad, rehabiliteringspenger eller attføringspenger etter loven om folketrygd.

§ 23 nr. 1 andre ledd skal lyde:

Bestemmelsene i første ledd gjelder tilsvarende for særtillegg fra folketrygden, for ventetillegg fra folketrygden for tilleggspensjon og for den delen av tidsbegrenset uførestønad, rehabiliteringspenger, attføringspenger og overgangsstønad etter folketrygdloven kapitlene 10, 11, 12 og 15 som overstiger folketrygdens grunnbeløp. Dersom den tidsbegrensede uførestønaden, rehabiliteringspengene, attføringspengene eller overgangsstønaden er gradert eller redusert for inntekt, skal det ved samordningen legges til grunn et forholdsmessig redusert grunnbeløp.

X

I lov 12. desember 1958 nr. 10 om yrkesskadetrygd gjøres følgende endringer:

§ 11 nr. 4 første og andre ledd skal lyde:

4. Til enslig person som har rett til pensjon etter denne lov eller sykepenger etter bestemmelsene i pkt. 2, annet eller tredje ledd og som er innlagt i institusjon som omfattes av folketrygdloven § 3–27 eller § 3–29, skal det fra og med den andre kalendermåned etter den måned da forpleiningen tok til bare utbetales en så stor del av nevnte ytelser etter denne lov som sammen med de sykepenger, rehabiliteringspenger, attføringspenger, foreløpig uførestønad, tidsbegrenset uførestønad og den pensjon eller overgangsstønad som vedkommende eventuelt har rett til etter lov om folketrygd, svarer til 10 prosent av full og ikke samordnet pensjon etter denne lov, tillagt 15 prosent av folketrygdens grunnbeløp.

Til person som forsørger ektefelle eller barn skal det i tilfelle som nevnt i første ledd bare utbetales en så stor del av pensjon eller sykepenger etter denne lov, som sammen med de sykepenger, rehabiliteringspenger, attføringspenger, foreløpig uførestønad, tidsbegrenset uførestønad og den pensjon eller overgangsstønad som vedkommende eventuelt har rett til etter lov om folketrygd, svarer til 10 prosent av full og ikke samordnet pensjon etter denne lov, tillagt 15 prosent av folketrygdens grunnbeløp, samt pensjon etter §§ 19 og 22 i denne lov.

§ 12 nr. 3 fjerde ledd skal lyde:

Dersom den skadede har rett til foreløpig uførestønad eller overgangsstønad fra folketrygden som inneholder tilleggspensjon, gjelder bestemmelsene i annet ledd på samme måte. For rehabiliteringspenger, attføringspenger, tidsbegrenset uførestønad og overgangsstønad til enslige forsørgere gjelder annet ledd første punktum for den delen av ytelsen som overstiger folketrygdens grunnbeløp. Dersom rehabiliteringspengene, attføringspengene, den tidsbegrensede uførestønaden eller overgangsstønaden er gradert eller redusert for inntekt, skal det ved samordningen legges til grunn et forholdsmessig redusert grunnbeløp.

§ 19 nr. 1 tredje ledd skal lyde:

Dersom det ytes foreløpig uførestønad eller overgangsstønad fra folketrygden som inneholder tilleggspensjon, gjelder bestemmelsene i annet ledd på samme måte. For rehabiliteringspenger, attføringspenger, tidsbegrenset uførestønad og overgangsstønad til enslige forsørgere gjelder annet ledd første punktum for den delen av ytelsen som overstiger folketrygdens grunnbeløp. Dersom rehabiliteringspengene, attføringspengene, den tidsbegrensede uførestønaden eller overgangsstønaden er gradert eller redusert for inntekt, skal det ved samordningen legges til grunn et forholdsmessig redusert grunnbeløp.

XI

I lov 23. desember 1988 nr. 110 om statstilskott til ordninger for avtalefestet pensjon gjøres følgende endring:

§ 2 første ledd bokstav f skal lyde:

- f) Pensjon fra ordningen må ikke kunne ytes for tidsrom hvor det ytes rehabiliteringspenger, attføringspenger, tidsbegrenset uførestønad, foreløpig uførestønad, uførepensjon eller etterlattepensjon fra folketrygden

XII

I lov 9. desember 1994 nr. 64 om løysingsrettar gjøres følgende endring:

§ 9 andre punktum skal lyde:

Løysingsrett til ein bustadeigedom kan ikkje gjerast gjeldande når eigaren sluttar i tenesta for å gå av med alders- eller uførepensjon, eller for å motta tidsavgrensa uførestønad.

XIII

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

§ 5–42 bokstav b skal lyde:

- b) stønad, omsorgspenger og annen utbetaling fra omsorgs- og trygdeinnretning, herunder rehabiliteringspenger etter folketrygdloven kapittel 10, attføringspenger etter folketrygdloven kapittel 11, tidsbegrenset uførestønad etter folketrygdloven kapittel 12 og overgangsstønad etter folketrygdloven §§ 15–7, 16–7 og 17–6.

§ 6–81 andre og tredje ledd skal lyde:

(2) Fra og med den måned skattyter mottar foreløpig uførestønad etter folketrygdloven § 12–16, tidsbegrenset uførestønad eller uførepensjon fordi ervervsevnen er satt ned med minst 2/3, gis det et særfradrag i alminnelig inntekt på 1 530 kroner pr. påbegynt måned.

(3) Andre skattytere enn nevnt i første og annet ledd som har mottatt foreløpig uførestønad, tidsbegrenset uførestønad eller uførepensjon etter folketrygdloven eller uførepensjon etter andre lover, skal for hver påbegynt måned slike ytelser er mottatt, ha et særfradrag lik halvparten av månedsfradraget etter annet ledd.

§ 12–2 bokstav c skal lyde:

- c) rehabiliteringspenger etter folketrygdloven kapittel 10, attføringspenger etter folketrygdloven kapittel 11, tidsbegrenset uførestønad etter folketrygdloven kapittel 12 og overgangsstønad etter folketrygdloven §§ 15–7, 16–7 og 17–6.

§ 17–1 første ledd bokstav a skal lyde:

- a. har rett til særfradrag etter § 6–81 første og annet ledd og som ikke er mottakere av tidsbegrenset uførestønad,

XIV

Endringene trer i kraft 1. januar 2004. Endringene i folketrygdloven §§ 10–10 og 11–11 gjøres gjeldende også for løpende tilfeller. Endringene i folketrygdloven § 12–11 gjøres gjeldende også for løpende tilfeller dersom uføregraden revideres etter 1. januar 2004. Endringene i folketrygdloven § 12–12 andre ledd fjerde punktum gjøres kun gjeldende for nye tilfeller.

20. juni. Lov nr. 56 2003

Lov om fagskoleutdanning.

Ot.prp. nr. 32, Innst.O. nr. 78 og Besl.O. nr. 81 (2002-2003). Odels- og lagtingsvedtak hhv. 29. april og 27. mai 2003. Fremmet av Utdannings- og forskningsdepartementet. Kunngjort 20. juni 2003.

Følgende lov oppheves:

Lov av 28. januar 2000 nr. 9 om teknisk fagskole.

§ 1. Formål og virkeområde

Lovens formål er å etablere et system for offentlig godkjenning av fagskoleutdanninger. Loven skal bidra til at studenter ved fagskoleutdanninger får tilfredsstillende vilkår.

Loven gjelder for den som tilbyr fagskoleutdanning (tilbyder), og som har eller søker om godkjenning av fagskoleutdanningen etter § 2. Med fagskoleutdanning menes korte yrkesrettede utdanninger som bygger på videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse, og som har et omfang tilsvarende minimum et halvt studieår og maksimum to studieår.

Departementet gir forskrift om fylkeskommunens plikter.

§ 2. Godkjenning

En utdanning som faller inn under definisjonen i § 1, kan etter søknad godkjennes.

Godkjenning foretas av organ som nevnt i lov 12. mai 1995 nr. 22 om universiteter og høyskoler kapittel 3.

Dersom vilkårene for godkjenning ikke lenger er oppfylt, kan godkjenning trekkes tilbake. Dersom godkjenning trekkes tilbake, har tilbyder ansvar for å sikre at studentene får gjennomført påbegynt utdanning på en tilfredsstillende måte.

Departementet gir forskrift om godkjenningsordningen.

§ 3. Organisasjon og ledelse

Tilbydere av fagskoleutdanning som ikke helt ut er eid av staten, fylkeskommune eller kommune, skal være organisert som et selvstendig rettssubjekt med et styre som øverste ansvarlige styringsorgan.

Styret er ansvarlig for at studentene får den utdanning som er forutsatt som grunnlag for godkjenningen, at alle vilkår for eventuelle offentlige tilskudd overholdes og at virksomheten for øvrig drives i samsvar med de lover og regler som er gitt. Styret er ansvarlig for at de opplysninger som blir gitt godkjenningsorganet og utdanningssøkende, er korrekte og fullstendige.

Tilbyder skal ha en administrativ og faglig ledelse som skal stå for den daglige driften av utdanningen innenfor de retningslinjer og pålegg styret har gitt. Den administrative og faglige ledelse ansettes av styret.

Tilbydere eid av staten, fylkeskommune eller kommune skal ha et styre som øverste ansvarlige styringsorgan.

Studenter og ansatte skal ha representanter med møte-, tale- og forslagsrett i alle tilfeller der styret behandler saker av betydning for gjennomføringen av godkjent fagskoleutdanning. Studentrepresentantene og ansattrepresentantene velges av og blant studentene og de ansatte.

§ 4. Studentenes rettigheter

Tilbyder skal gi nødvendig informasjon og veiledning til søkere og studenter, herunder om skolepenger, utdanningstilbud, søknadsfrister og opptakskrav.

Tilbyder skal ha forskrifter om opptak som inneholder krav til formell utdanning eller realkompetanse.

Tilbyder skal fastsette krav til lærer- og instruktørkompetanse og ledelse.

Tilbyder skal legge til rette for opprettelse av studentorgan for å ivareta studentenes interesser og samarbeid med ledelsen.

§ 5. Innholdet i utdanningen, avsluttende vurdering og dokumentasjon

Tilbyder skal ha en plan for innholdet i utdanningen og hvordan denne skal gjennomføres.

Tilbyder skal gi studentene en avsluttende vurdering og sørge for at studentene får dokumentert avsluttende

vurdering og fullført utdanning. Studentenes kunnskaper og ferdigheter skal bli prøvd og vurdert på en faglig betryggende måte. Vurderingen av studentene skal bidra til å sikre det faglige nivået ved vedkommende utdanning.

§ 6. *Disiplinærsaker*

Avgjørelse om bortvisning, utestenging, utvisning og andre disiplinærsanksjoner skal være saklig begrunnet. Vilkårene for slike sanksjoner skal gå frem av reglement for fagskoleutdanningen.

§ 7. *Forvaltningsloven. Klagebehandling*

Bestemmelsene om habilitet etter §§ 6 til 10 og om taushetsplikt etter §§ 13 til 13 e i forvaltningsloven 10. februar 1967 gjelder for behandling av saker etter denne lov.

Avgjørelser om opptak, avsluttende vurdering, bortvisning, utestenging, utvisning og andre disiplinærsanksjoner skal behandles etter reglene om enkeltvedtak i forvaltningsloven.

Enkeltvedtak etter foregående ledd kan påklages til styret eller en særskilt klagenemnd. En særskilt klagenemnd skal ha minst 3 medlemmer.

Godkjenningsvedtak foretatt av organ som nevnt i lov om universiteter og høyskoler kapittel 3 overfor tilbydere av fagskoleutdanning, kan i forskrift unntas fra bestemmelsene om klage i forvaltningsloven kapittel VI.

Forvaltningslovens bestemmelser om klagebehandling gjelder tilsvarende for behandling av klagesaker etter denne lov.

§ 8. *Offentlig tilskudd til fagskoleutdanning*

Det kan gis offentlig tilskudd til tilbydere av fagskoleutdanning som er godkjent etter denne loven.

Skoler som blir godkjent etter denne loven og som er godkjent etter lov 14. juni 1985 nr. 73 om tilskot til private grunnskular og private skular som gjev vidaregåande opplæring § 3 d) og e), og nye tilsvarende skoler, skal forsatt ha tilskudd etter reglene i privatskoleloven.

Departementet gir forskrift om vilkår for og beregning av tilskudd.

§ 9. *Ikrafttredelses- og overgangsregler*

Denne lov trer i kraft fra det tidspunktet Kongen bestemmer. Fra samme tidspunkt oppheves lov 28. januar 2000 nr. 9 om teknisk fagskole.

Tekniske fagskoler drevet i medhold av lov 28. januar 2000 nr. 9 om teknisk fagskole, kan drive fagskoleutdanning på samme vilkår som tidligere for den periode departementet bestemmer, uten å søke om godkjenning.

Godkjenning av utdanningstilbud etter § 3 i lov 14. juni 1985 nr. 73 om tilskot til private grunnskular og private skular som gjev vidaregåande opplæring, gjelder for den perioden departementet bestemmer.

12. des. Nr. 1882 2002

Forskrift for opptak til studier ved Universitetet i Tromsø.

Fastsatt av styret ved Universitetet i Tromsø 12. desember 2002 med hjemmel i lov av 12. mai 1995 nr. 22 om universiteter og høyskoler § 5 nr. 2, § 37 nr. 6 og § 39 nr. 1. Kunngjort 27. juni 2003.

I

Kapittel I. Alminnelige bestemmelser

§ 1. *Forskriftens virkeområde*

Denne forskriften gjelder for opptak til åpne og adgangsregulerte studier ved Universitetet i Tromsø. Forskriften gjelder ikke for opptak til doktorgradsprogram ved Universitetet i Tromsø.

§ 2. *Utfyllende bestemmelser*

Universitetsstyret fastsetter rangeringsregler for opptak til høgre grads studier og videreutdanningsstudier. Avdelingene kan fastsette særlige faglige minstekrav ved opptak til høgre grads studier og videreutdanningsstudier.

Avdelingene kan fastsette utfyllende regler om opptak innenfor rammen av denne forskrift.

§ 3. *Lokale opptakskomiteer*

Avdelingene skal oppnevne opptakskomiteer. Oppnevning av opptakskomite er ikke nødvendig ved opptak til studier hvor opptaksreglementet i sin helhet er gitt av departementet. Avdelings- eller grunnenhetsstyre kan fungere som opptakskomite.

Studentene skal ha minst 20 prosent og aldri mindre enn to av medlemmene i opptakskomiteene.

§ 4. *Organisering av opptaket*

Studieavdelinga fatter vedtak om opptak til åpne studier og vurderer generell studiekompetanse for alle søkere. Vurdering av generell studiekompetanse for søkere til profesjonsstudiet i medisin foretas av Opptakssentralen medisin for medisinstudiet.

Arbeidet med opptak ved avdelingene er underlagt lokal opptakskomite. Lokal opptakskomite fatter vedtak om opptak for søkere som søker opptak på grunnlag av realkompetanse.

Søknadsbehandlingen til studier hvor opptaksreglementet i sin helhet er gitt av departementet utføres av Studieavdelinga. Arbeidet med opptak til profesjonsstudiet i medisin utføres av Opptakssentralen medisin for medisinstudiet og er underlagt lokal opptakskomité.

§ 5. Søknadsfrister

Søknad om opptak til laveregradsstudier, mastergradsstudier av 300 studiepoengs omfang og profesjonsstudiet i medisin med oppstart i høstsemesteret der opptaksgrunnlaget er videregående skole eller tilsvarende, er underlagt de frister departementet har fastsatt. Søknadsfristen for opptak i vårsemesteret fastsettes av Studieavdelingen.

Søker som tidligere er vurdert for, og dokumenterer, generell studiekompetanse, kan innen 15. februar i vårsemesteret og 15. september i høstsemesteret registrere seg som student og melde seg opp til eksamen ved åpne grunnstudier. På registreringstidspunktet må det være praktisk mulig å kunne begynne som ordinær student på studiet.

Søknadsfristen for opptak til profesjonsdelen av psykologistudiet fastsettes av avdelingen.

Søknadsfristen for videreutdanningsstudier fastsettes av avdelingene, men fristen kan ikke være senere enn fire uker før oppstart av studiet.

Søknadsfristen for opptak til mastergradsstudier av 90 eller 120 studiepoengs omfang med oppstart av studiet i høstsemesteret er 15. januar for kvotestudenter, 1. mars for ikke-nordiske søkere, 15. april for nordiske søkere og 1. juni for Erasmus søkere, Nordpluss/Nordlys søkere og gjestestudenter. Søknadsfristen for opptak til mastergradsstudier av 90 eller 120 studiepoengs omfang med oppstart av studiet i vårsemesteret fastsettes av Studieavdelingen.

§ 6. Dokumentasjon og ettersendingsfrist

Søknad om opptak gjøres på fastsatt søknadsskjema. Nødvendig dokumentasjon, slik dette er beskrevet i gjeldende Søkerhandbok og Guide for International Students, skal vedlegges søknaden. Dokumentasjonen skal være attesterte kopier av originaldokumenter. Manglende dokumentasjon blir ikke etterlyst.

Dokumentasjon som ikke kan fremskaffes på søknadstidspunktet, kan ettersendes innen en nærmere fastsatt frist. Ettersending av dokumentasjon ved opptak til laveregradsstudier, profesjonsstudier og mastergradsstudier hvor opptaksgrunnlaget er videregående skole eller tilsvarende med oppstart av studiet i høstsemesteret, er underlagt de frister departementet har fastsatt. Fristen for ettersending av dokumentasjon for opptak i vårsemesteret er 10. desember. Fristen for ettersending av dokumentasjon ved opptak til profesjonsdelen av psykologistudiet fastsettes av avdelingen. Fristen for ettersending av dokumentasjon ved opptak til mastergradsstudier av 90 eller 120 studiepoengs omfang, er tre uker etter søknadsfristen. Fristen for ettersending av dokumentasjon til videreutdanningsstudier fastsettes av avdelingen, men fristen kan ikke være senere enn fire uker før oppstart av studiet.

Kapittel II. Opptak til åpne studier

§ 7. Opptak til åpne studier hvor opptaksgrunnlaget er videregående skole eller tilsvarende

Søkeren må fylle de til enhver tid gjeldende spesielle og generelle opptakskrav til studier slik dette er fastsatt av departementet.

Generell studiekompetanse er det generelle opptakskravet ved opptak til åpne studier.

Enkelte studier har spesielle opptakskrav som går ut over det generelle opptakskravet. De spesielle opptakskravene til grunnutdanninger fastsettes av departementet.

Noen studier har forkunnskapskrav ut over de generelle kravene. Med forkunnskapskrav menes krav om beståtte kurs/emner fra universitet eller høyskole. Avdelingene kan fastsette forkunnskapskrav for opptak til studier som ikke utgjør mer enn 30 studiepoeng.

§ 8. Opptak til åpne mastergradsstudier av 120 studiepoengs omfang og åpne erfaringsbaserte mastergradsstudier av 90 eller 120 studiepoengs omfang

For å bli tatt opp til et mastergradsstudium av 120 studiepoengs omfang eller et erfaringsbasert mastergradsstudium av 90 eller 120 studiepoengs omfang, må studenten i tillegg til generell studiekompetanse ha:

- a) oppnådd bachelorgrad, cand.mag.-grad, annen grad eller utdanningsløp av minimum 3 års omfang eller utdanning som i henhold til § 48 i lov om universiteter og høyskoler er godkjent som jevngrad med de nevnte grader eller utdanningsløp
- b) eventuelle fag, emner og emnegrupper fastsatt som krav i studieplanen for det aktuelle mastergradsstudiet og
- c) eventuelle særlige faglige minstekrav fastsatt i studieplanen.

For å bli tatt opp til et mastergradsstudium av 120 studiepoengs omfang stilles det i tillegg krav om fordypning i fag, emne eller emnegruppe av minimum 80 studiepoengs omfang eller integrert utdanning av minimum 120 studiepoengs omfang innenfor fagområdet for mastergradsstudiet.

For å bli tatt opp til et erfaringsbasert mastergradsstudium av 90 eller 120 studiepoengs omfang stilles det i tillegg krav om minst 2 års relevant yrkespraksis. Avdelingene vurderer hva som er relevant yrkespraksis og kan for det enkelte studium fastsette krav om lengre yrkespraksis.

§ 9. Opptak til videreutdanningsstudier

Søkere til videreutdanningsstudier må oppfylle kravene for opptak, jf. § 7. Med videreutdanning menes studietilbud som er særlig rettet mot arbeidslivets og næringslivets behov.

Avdelingene kan stille krav om relevant yrkespraksis og/eller utdanning fra universitet eller høyskole for opptak til videreutdanningsstudier som ikke har et omfang på mer enn 30 studiepoeng.

Kapittel III. Opptak til adgangsregulerte studier

§ 10. *Opptak og rangering av søkere til adgangsregulerte studier hvor opptaksgrunnlaget er videregående skole eller tilsvarende*

Søkere til adgangsregulerte studier hvor opptaksgrunnlaget er videregående skole eller tilsvarende må oppfylle kravene for opptak, jf. § 7.

Søkerne rangeres etter de til enhver tid gjeldende rangeringsregler fastsatt av departementet.

§ 11. *Opptak og rangering av søkere til adgangsregulerte mastergradsstudier av 120 studiepoengs omfang og adgangsregulerte erfaringsbaserte mastergradsstudier av 90 eller 120 studiepoengs omfang*

Søkere til adgangsregulerte mastergradsstudier av 120 studiepoengs omfang og adgangsregulerte erfaringsbaserte mastergradsstudier av 90 eller 120 studiepoengs omfang må oppfylle kravene for opptak, jf. § 8.

Søkerne rangeres etter følgende kriterier:

1. Søkere med fullført bachelorgrad rangeres etter vektet gjennomsnittskarakter for emnene som utgjør fordypningen på minimum 80 studiepoeng i bachelorgraden. Dersom søkeren har deler av opptaksgrunnlaget fra en annen institusjon, skal karakterene fra den eksterne utdanningen inngå som en del av rangeringsgrunnlaget. Dersom den eksterne utdanningen kan erstatte en tilsvarende utdanning ved Universitetet i Tromsø, og karakterskalaen er identisk med den som anvendes ved Universitetet i Tromsø, skal karakterene fra den eksterne utdanningen regnes inn i grunnlaget for opptak. Dersom opptaksgrunnlaget er en tverrfaglig ekstern utdanning, eller utdanningen har en karakterskala ulik den ved Universitetet i Tromsø, skal det stipuleres et rimelig karakternivå på grunnlag av den eksterne utdanningen. For stipulering av karakternivå for utenlandsk utdanning kan nasjonalt fastsatte vurderinger legges til grunn.
For søkere med cand.mag.-grad stipuleres det et rimelig karakternivå på bakgrunn av den faglige fordypningen i cand.mag.-graden.
2. Ved karakterlikhet skal det underrepresenterte kjønn prioriteres.
3. I øvrige tilfeller av karakterlikhet skal søkere prioriteres i denne rekkefølgen:
 - fag, emne, eller emnegruppe på minimum 80 studiepoeng som utgjør fordypningen i bachelorgraden eller tilsvarende fra Universitetet i Tromsø
 - bachelorgrad eller cand.mag.-grad fra Universitetet i Tromsø
 - eksamen i emner fra Universitetet i Tromsø.

Søkere som oppfyller opptaksvilkårene uten at fordypning på minimum 80 studiepoeng inngår i opptaksgrunnlaget, må rangeres i forhold til de øvrige søkerne ved hjelp av en skjønsmessig vurdering. For å få tilbud om opptak kreves likeverdige ferdigheter og kunnskaper med søkere som vil kunne få tilbud om opptak etter rangering på grunnlag av samlet karakter i fag, emne eller emnegruppe som utgjør fordypningen.

§ 12. *Opptak til adgangsregulerte videreutdanningsstudier*

Søkere til adgangsregulerte videreutdanningsstudier må oppfylle kravene for opptak, jf. § 7. Med videreutdanning menes studietilbud som er særlig rettet mot arbeidslivets og næringslivets behov. Avdelingene kan stille krav om relevant yrkespraksis og/eller utdanning fra universitet eller høyskole for opptak til videreutdanningsstudier som ikke utgjør mer enn 30 studiepoeng.

Søkere til videreutdanningsstudier konkurrerer om studieplass etter loddtrekning dersom annet ikke er vedtatt av universitetsstyret. Studieplasser avsatt til oppdragsgivere er unntatt fra denne bestemmelsen.

§ 13. *Opptak og rangering av søkere til adgangsregulert emne eller emnegruppe som har et omfang på 30 studiepoeng eller mindre*

Søkere til adgangsregulert emne eller emnegruppe som har et omfang på 30 studiepoeng eller mindre må oppfylle kravene til opptak, jf. § 7.

Søkere tas opp i to grupper:

Gruppe 1: Søkere hvor det adgangsregulerte emne inngår som en obligatorisk del av studieprogrammet.

Gruppe 2: Andre søkere.

Innenfor hver gruppe rangeres søkerne etter antall avlagte studiepoeng som kan inngå i en bachelorgrad. Søkere i gruppe 1 prioriteres foran gruppe 2.

§ 14. *Opptak og rangering av søkere til profesjonsdelen av psykologistudiet*

Hvilke bestemte fag, emner eller emnegrupper som utgjør opptaksgrunnlaget for opptak til profesjonsdelen av psykologistudiet fastsettes av avdelingen.

Søkerne rangeres på grunnlag av karakter for emne eller gjennomsnittskarakter for emnene som utgjør opptaksgrunnlaget. Dersom søkere står karaktermessig likt, rangeres de søkerne som har samme karakter på grunnlag av karakteren i examen philosophicum. Dersom søkerne fortsatt står likt, foretas det loddtrekning mellom disse søkerne.

Kapittel IV. Opptak med begrenset studierett

§ 15. Begrenset studierett

Studenter som ikke oppfyller kravene til generell studiekompetanse, gis en begrenset studierett. De kan kun ta eksamener i det fag, emne eller emnegruppe de er tatt opp til og må søke om opptak på nytt dersom de ønsker opptak til andre fag, emner eller emnegrupper.

§ 16. Opptak på bakgrunn av realkompetanse

Universitetet kan gi søkere som er 25 år eller eldre i opptaksåret opptak til enkeltstudier dersom de på grunnlag av realkompetanse har de nødvendige kvalifikasjoner for vedkommende studium. Studenter opptatt på bakgrunn av realkompetanse gis begrenset studierett.

Universitetsdirektøren kan fastsette retningslinjer for dokumentasjon av kvalifikasjoner og for behandlingen av søknader om opptak innenfor de regler som er fastsatt av departementet.

Vurderingen av søknaden og vedtak om opptak skal som hovedregel foretas av fagmiljøene.

Kapittel V. Kvoteordninger

§ 17. Fastsettelse av kvoter

Departementet fastsetter størrelsen på kvotene for nordnorske og samiske søkere ved opptak til adgangsregulerte studier hvor opptaksgrunnlaget er videregående skole eller tilsvarende. Departementet fastsetter størrelsen på opptaket til kvoteprogrammet for studenter fra u-land og Øst-Europa.

Ved opptak til andre studier kan styret selv fastsette kvoter og kriterier for kvoteordningene.

§ 18. Tilknytning til landsdelen

For å bli vurdert i kvoten for nordnorske søkere må søker ha bodd de siste ti år i landsdelen, og fortsatt være bosatt i landsdelen ved søknadstidspunktet. Dette dokumenteres med bostedsbevis utstedt av Folkeregisteret inneværende søknadsår.

Søker som ikke tilfredsstiller dette kravet må oppfylle minst tre av følgende kriterier:

1. Søker må være født i Nord-Norge. Dokumenteres med morens bostedsbevis fra en nordnorsk kommune, utstedt av Folkeregisteret.
2. Søker har bodd i minst ti år i Nord-Norge. Dokumenteres med bostedsbevis utstedt av Folkeregisteret.
3. Søker har eksamen fra grunnskole, ev. folkeskole eller realskole, i Nord-Norge. Dokumenteres med vitnemål fra skolen.
4. Søker har eksamen fra videregående skole/gymnas i Nord-Norge. Dokumenteres med vitnemål fra skolen.

§ 19. Samisk tilhørighet

For å bli vurdert i kvoten for samiske søkere må søker oppfylle kravene til å stå i samemanntallet, samt ha dokumentert dette i søknaden. Det kreves at dokumentasjonen er utstedt av offentlig myndighet.

Innenfor kvoten skal samiske søkere med språkkompetanse prioriteres. Med språkkompetanse forstås her samisk som første eller andre språk fra videregående skole, bestått semesteremne eller grunnfag fra universitet eller høyskole, bestått samisk språknemnds test eller tilsvarende.

Kapittel VI. Klageadgang

§ 20. Klageadgang

Vedtak om avvisning av søknad eller avslag på søknad om opptak kan påklages i henhold til forvaltningslovens kapittel VI. Fristen for å klage er tre uker fra det tidspunkt vedtaket er kommet frem til den klagende part. Klageinstans er styrets klagenemnd.

Kapittel VII. Ikrafttredelse

§ 21. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft 1. juli 2003.

II

Forskriften erstatter forskrift av 18. oktober 2001 nr. 1273 om opptak til studier ved Universitetet i Tromsø.

3. juni Nr. 691 2003

Forskrift om endring i forskrift om fastsetjing og endring av fostringstilskot.

Fastsett av Barne- og familiedepartementet 3. juni 2003 med heimel i lov av 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova) § 54a og § 57. Kunngjort 17. juni 2003.

I

I forskrift av 15. januar 2003 nr. 123 om fastsetjing og endring av fostringstilskot blir det gjort følgende endring:

Vedlegget til forskrifta skal lyde:

Grunnlagstal her vert endra kvart år.

Underhaldskostnaden etter § 3 (kroner per måned)

Underhaldskostnaden som skal fordelast mellom foreldra, utgjer kostnader minus barnetrygd.

Forbruksutgifter og buutgifter

<i>Alderen til barnet</i>	<i>0 – 5 år</i>	<i>6 – 10 år</i>	<i>11 år og meir</i>
Forbruksutgifter	2.870	3.750	4.960
Buutgifter	810	810	810

Utgifter til barnetilsyn når tilskotsmottakaren mottok stønad til barnetilsyn frå folketrygda

	<i>66 prosent stønad</i>	<i>33 prosent stønad</i>
Heiltidsbarnehage	620	1.170
Deltid, park, SFO	250	470

Frådrag

Barnetrygd: 972

Den tilskotspliktige sin del av underhaldskostnaden etter § 2

<i>Den tilskotspliktige sin del av foreldra og barnet sine samla inntekter {Ibp/(Ibp + Ibm + Ibb)}</i>	<i>Den tilskotspliktige sin del av underhaldskostnaden</i>
0,000 – 0,249	1/6
0,250 – 0,416	2/6
0,417 – 0,583	3/6
0,584 – 0,750	4/6
0,751 – 1,000	5/6

Tilskotsevne etter § 6 (kroner per måned).

Midla til eige underhald og buutgifter

	<i>Einslege</i>	<i>Gifte/sambuande</i>
Midla til eige underhald.	6.245	5.287
Buutgifter	4.313	2.631

Midla til underhald av eigne barn i eigen husstand

<i>Barnet har ein bustad</i>	<i>Barnet har delt bustad</i>
1.560	780

Skattebelastninga i tilskotsevnevurderinga skal setjast til 28 prosent og trygdeavgifta til 7,8 prosent. Minstefrådraget og personfrådraget skal reknast inn.

Samværsfrådrag etter § 9 (kroner per måned)

<i>Alderen til barnet</i>	<i>0 – 5 år</i>	<i>6 – 10 år</i>	<i>11 år og meir</i>
Ikkje samvær/samvær mindre enn samværsklasse 1	0	0	0
Samværsklasse 1 (2 – 3 netter eller 2 eller fleire dagar per måned)	165	220	300
Samværsklasse 2 (4 – 8 netter per måned)	555	720	1.000
Samværsklasse 3 (9 – 13 netter per måned)	770	1.010	1.395
Samværsklasse 4 (14 – 15 netter per måned)	970	1.265	1.750

II

Endringa gjeld frå 1. oktober 2003.

3. juni Nr. 692 2003

Forskrift om endring i forskrift om gebyr for offentlig fastsettelse av barnebidrag.

Fatsatt av Barne- og familiedepartementet 3. juni 2003 med hjemmel i lov av 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova) § 54. Kunngjort 17. juni 2003.

I

I forskrift av 4. november 2001 nr. 1250 om gebyr for offentlig fastsettelse av barnebidrag gjøres følgende endringer:

§ 1 skal lyde

I saker der bidragsfogden fatter vedtak om fastsettelse eller endring av barnebidrag etter barneloven § 53, § 54 eller § 57 skal hver av partene betale et gebyr til staten.

Bidragsfogdens vedtak kan påklages til fylkestyngdekantoret.

§ 3 annet ledd skal lyde:

Fastsetter eller endrer bidragsfogden barnebidraget etter eget tiltak etter barneloven § 54 sjette ledd eller § 57 femte ledd eller § 58, skal det ikke betales gebyr. Det samme gjelder der bidragsfogden endrer bidraget etter eget tiltak etter forskotteringsloven § 3.

II

Endringene gjelder fra 1. oktober 2003.

6. juni Nr. 693 2003**Forskrift om endring i forskrift om forbud mot tobakksreklame m.v.**

Fastsatt ved kgl.res. 6. juni 2003 med hjemmel i lov av 9. mars 1973 nr. 14 om vern mot tobakkskader § 10. Fremmet av Helsedepartementet. Kunngjort 17. juni 2003.

I

I forskrift av 15. desember 1995 nr. 989 om forbud mot tobakksreklame m.v. gjøres følgende endringer:

Ny § 11 skal lyde:

§ 11. Pålegg om retting og tvangsmulkt

Sosial- og helsedirektoratet kan pålegge retting og fastsette tvangsmulkt etter bestemmelsene i tobakkskadeloven § 8. Slike vedtak kan påklages til Markedsrådet.

Nåværende § 11 til § 14 blir § 12 til § 15.

II

Endringene gjelder fra 1. juli 2003.

11. juni Nr. 694 2003**Forskrift om endring i forskrift til utfylling og gjennomføring mv. av skatteloven av 26. mars 1999 nr. 14.**

Fastsatt av Finansdepartementet 11. juni 2003 med hjemmel i lov av 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) § 6–45. Kunngjort 17. juni 2003.

I

I forskrift av 19. november 1999 nr. 1158 til utfylling og gjennomføring mv. av skatteloven av 26. mars 1999 nr. 14 gjøres følgende endringer:

I § 6–45 skal underoverskriften lyde:

Arbeidsgivers tilskudd til kommunal pensjonsordning mv.

§ 6–45–2 skal lyde:

(1) Det gis fradrag for premie til pensjonsordninger tilsvarende de ordninger som kan opprettes i medhold av lov av 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) § 24. Det gis på lik linje fradrag for premie til Norges Banks pensjonskasse.

(2) Rett til fradrag har:

- foretak som har eller har hatt en kommunal, herunder fylkeskommunal, eierandel, eller
- foretak med nær tilknytning til kommune eller fylkeskommune, eller
- foretak hvor Norges Bank har eller har hatt eierandel, og hvor det ikke meldes nye medlemmer inn i Norges Banks pensjonskasse.

II

Endringene trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2003.

12. juni Nr. 695 2003**Forskrift om endring i forskrift om grader og yrkesutdanninger, beskyttet tittel og normert studietid ved universiteter og høyskoler.**

Fastsatt av Utdannings- og forskningsdepartementet 12. juni 2003 med hjemmel i forskrift av 11. oktober 2002 nr. 1124 om grader og yrkesutdanninger, beskyttet tittel og normert studietid ved universiteter og høyskoler § 40. Kunngjort 17. juni 2003.

I

I forskrift av 11. oktober 2002 nr. 1124 om grader og yrkesutdanninger, beskyttet tittel og normert studietid ved universiteter og høyskoler gjøres følgende endringer:

§ 5 fotnoten til punkt 2 skal lyde:

- * Omfatter utøvende og skapende musikkutdanning.

§ 7 nytt punkt 1 skal lyde:

1. Høgskolekandidat, normert studietid 2 år.

§ 7 nåværende punkt 1 – 5 blir punkt 2 – 6.

§ 7 nytt punkt 7 skal lyde:

7. Doctor philosophiae (dr.philos.).

§ 10 fotnoten til punkt 3 oppheves.

§ 10 nytt punkt 5 skal lyde:

5. Doctor philosophiae (dr.philos.).

§ 11 nytt punkt 1 skal lyde:

1. Høgskolekandidat, normert studietid 2 år.

§ 11 nåværende punkt 1 – 4 blir punkt 2 – 5.

§ 13 under overskriften «Yrkesutdanning» skal nytt punkt 2 lyde:

2. Faglærerutdanning, normert studietid 4 år.

§ 22 nytt punkt 3 skal lyde:

3. Master, normert studietid 2 år.

§ 33 under overskriften «Grader» skal nytt punkt 3 lyde:

3. Bachelor, normert studietid 4 år.*

* Omfatter utøvende og skapende musikkutdanning.

§ 38 punkt 2 oppheves.

§ 39 punkt 2 oppheves.

Nye § 40 – § 43 skal lyde:

§ 40. Krigsskolen

1. Høgskolekandidat, normert studietid 2 år.
2. Bachelor, normert studietid 3 år.

§ 41. Luftkrigsskolen

1. Høgskolekandidat, normert studietid 2 år.
2. Bachelor, normert studietid 3 år.

§ 42. Sjøkrigsskolen

1. Høgskolekandidat, normert studietid 2 år.
2. Bachelor, normert studietid 3 år.

§ 43. Hærens ingeniørhøgskole

1. Høgskolekandidat, normert studietid 2 år.
2. Bachelor, normert studietid 3 år.

Nåværende § 40 – § 42 blir nye § 44 – § 46.

II

Endringene trer i kraft straks.

25. feb. Nr. 704 2003**Forskrift om eksamen ved Høgskolen i Hedmark.**

Fastsatt av styret for Høgskolen i Hedmark 25. februar 2003 med hjemmel i lov av 12. mai 1995 nr. 22 om universiteter og høyskoler § 50 nr. 7. Kunnngjort 20. juni 2003.

§ 1. Virkeområde

Forskriften omfatter alle eksamener, prøver, bedømmelser, vurdering av praksis og annen vurdering ved Høgskolen i Hedmark når resultatet inngår på vitnemål eller karakterutskrift, eller inngår som beregningsgrunnlag for disse. Bestemmelser om eksamen og sensur fastsatt av departementet i nasjonale rammeplaner for et studium, skal i tilfelle konflikt gå foran denne forskriften.

§ 2. Definisjoner1. *Loven*

Med loven menes i denne sammenheng lov av 12. mai 1995 nr. 22 om universiteter og høyskoler.

2. *Rammeplan*

Rammeplan er betegnelsen for en nasjonal plan som beskriver mål, innhold og organisering i enkelte yrkesrettede utdanninger. Rammeplanene fastsettes av departementet.

3. *Fagplan*

Fagplan brukes som betegnelse for en plan som gir en nærmere beskrivelse av mål, innhold og organisering av studier som er omfattet av nasjonale rammeplaner.

4. *Studieplan*

Studieplan brukes som betegnelse for en plan som gir en nærmere beskrivelse av mål, innhold og organisering av studier/emner som ikke omfattes av nasjonale rammeplaner.

5. *Fagbeskrivelse/kursbeskrivelse*

Beskrivelse av innhold, omfang, mål, vurderingsformer o.l. av et fag, emne eller kurs, som inngår på vitnemål eller karakterutskrift.

6. *Studiepoeng*

Omfanget av et fag, emne eller kurs i høgskolens fag- og studieplaner måles i studiepoeng. 60 studiepoeng tilsvarer ett fullt studieår for heltidsstudenter.

7. *Eksamen*

Som eksamen regnes:

- skriftlig og/eller muntlig prøve i et fag, emne eller kurs
- praktiske prøver og arbeider
- vurdering av veiledet praksis
- framvisninger og framføringer
- mappevurdering
- bedømmelse av utført laboratoriearbeid, prosjektarbeid, praksisrapport, seminararbeid, rapporter eller annen dokumentasjon som inngår i sluttevalueringen for et fag, emne, kurs og/eller som gir grunnlag for fastsettelse av selvstendig karakter på vitnemål eller karakterutskrift.

8. *Student*

Som student regnes den som gjennom opptak i henhold til lovens § 37 – § 39, er tatt opp til studier ved høgskolen og har betalt semesteravgift.

9. *Privatist*

Som privatist regnes den som etter reglene i lovens § 40 framstiller seg til eksamen ved høgskolen, uten å være tatt opp som student.

§ 3. Rett til å gå opp til eksamen

1. Studenter som er tatt opp til et fag, emne eller studium ved høgskolen og som har betalt semesteravgift, har rett til å gå opp til de eksamener og prøver som inngår i studiet eller faget.
2. Andre som oppfyller de generelle og eventuelt spesielle opptakskrav og andre krav for å gå opp til eksamen, har rett til å gå opp til eksamen etter nærmere regler (lovens § 40). Høgskolen avgjør om vilkår for å avlegge eksamen er innfridd.
3. Høgskolen kan fastsette særskilte arbeidskrav, krav om bestemte eksamener eller prøver eller krav om obligatorisk undervisning og praksis som må være fullført før eksamen i bestemte fag kan avlegges. Opplysninger om dette tas inn i fag-/studieplan og fag- og kursbeskrivelser. Studenter som ikke oppfyller de arbeidskrav og krav til eksamener og prøver som er fastsatt, eller som ikke har fulgt obligatorisk undervisning eller gjennomført obligatorisk praksis, har ikke rett til å gå opp til eksamen.
4. En student har rett til å framstille seg til eksamen ved høgskolen i samme fag/emne tre ganger. En student anses for å ha framstilt seg til eksamen dersom han/hun trekker seg etter avmeldingsfristens utløp, ikke møter på eksamen, ikke leverer besvarelse, eller møter på eksamen og trekker seg under eksamen. I særlige tilfeller kan høgskolen gi dispensasjon for et fjerde forsøk etter søknad fra studenten og uttalelse fra fagmiljøet. Når en student har avlagt eksamen på nytt, gjelder den beste karakteren.

5. For ikke bestått praksis, gis det adgang til å ta praksisperioden en gang til, med mindre annet er bestemt i rammeplan.
6. En student kan beholde studieplassen i 50% tid utover normert studietid eller det som er avtalt gjennom utdanningsplaner ifølge lovens § 44b, dog minst ett år. Høgskolen kan etter søknad fra studenten gjøre unntak fra den bestemmelsen.
7. Når en student ikke fullfører studiet/kurset/emnet innen normert studietid, og det i mellomtiden er gjort vesentlige endringer i studie- eller fagplan, gjelder retten til å fullføre etter den opprinnelige studie- eller fagplan i ett år etter at endringen ble gjort gjeldende.

§ 4. *Oppmelding til eksamen*

1. Studenter som er registrert og har betalt semesteravgift ved høgskolen kan melde seg opp til eksamen. Oppmelding til eksamen skal skje senest innen 1. oktober i høstsemesteret og 1. mars i vårsemesteret, hvis ikke høgskolen har fastsatt andre frister.
2. Høgskolen fastsetter hvilke studier/fag/kurs i et ordinært studieforløp som skal ha kollektiv oppmelding. Dette skal framgå av fag-/studieplaner. Ved studier/fag/kurs som ikke har kollektiv oppmelding, skal det være individuell oppmelding.
3. Den enkelte student er ansvarlig for at han/hun er oppmeldt til eksamen innen de angitte frister. Høgskolen kan i særlige tilfelle etter søknad fravike oppmeldingsfristene. Dispensasjon kan gis i de tilfelle der en student har vært syk eller det er andre uforutsette hindringer som har gjort det umulig for studenten å melde seg innen fristen, og dette blir dokumentert.
4. En student som er meldt opp til eksamen, har anledning til å trekke seg. Avmelding skal være høgskolen i hende senest 2 uker før eksamensdagen.
5. Studenter som trekker seg etter angitt frist og som ikke har gyldig grunn, regnes for å ha framstilt seg til eksamen. Gyldig grunn er sykdom eller sterke velferdsgrunner og skal være dokumentert. Slik dokumentasjon skal leveres/være poststemplet så raskt som mulig og senest innen tre virkedager etter eksamen.

§ 5. *Vurdering*

1. All vurdering skal gi grunnlag for å sikre at den enkelte student holder et tilfredsstillende faglig nivå og skal normalt omfatte individuell prøving av studenten.
2. Hvilke eksamener som skal danne grunnlag for en karakterfastsettelse, fastsettes av departementet i rammeplaner og for øvrig av høgskolen, og tas med i fagplaner, studieplaner og fag-/kursbeskrivelser.
3. Eksamen avholdes normalt i det semesteret undervisningen i faget/kurset avsluttes. Ved eksamen gjelder det pensum som er fastsatt i fagbeskrivelsen/kursbeskrivelsen. Høgskolen kan vedta at det skal holdes ny eksamen med adgang for studenter som ikke har bestått eksamen eller som hadde gyldig fravær ved ordinær eksamen. Dersom det arrangeres ny eksamen, er det også adgang for studenter som ønsker å forbedre sitt eksamensresultat. Ny eksamen kan ha en annen form enn ordinær eksamen.
4. Ved skriftlig eksamen med tilsyn skal eksamen normalt ha følgende omfang:
 - Til og med 10 studiepoeng inntil 4 timer
 - For 11 til 30 studiepoeng inntil 6 timer
 - Mer enn 30 studiepoeng inntil 8 timerOmfang av hjemmeeksamen og gruppeeksamen vurderes særskilt.

§ 6. *Eksamen under særlige vilkår*

1. Studenter som av medisinske eller andre grunner har behov for spesiell tilrettelegging ved den praktiske gjennomføringen av eksamen, må framsette søknad om dette innen oppmeldingsfristen for eksamen (se § 4 nr. 1). Dersom det oppstår akutte behov, kan det gjøres unntak fra søknadsfristen. Søknaden må inneholde dokumentasjon fra sakkyndig instans (f.eks. lege, logoped, psykolog) og beskrivelse av behovet for særordning i eksamenssituasjonen. Det skal normalt søkes for hver eksamensperiode, men dersom grunnlaget for særordningen er av permanent karakter, kan det gjøres unntak for dette.
2. Særordninger kan være spesiell fysisk tilrettelegging, bruk av særskilte hjelpemidler og/eller utvidet tid til eksamen, eller i spesielle tilfeller alternativ eksamensform. (Særordninger kan f.eks. være eget eksamenslokale, bruk av PC, skrivehjelp, muntlig eksamen i stedet for skriftlig, høytlesing av oppgaven, høytlesing av besvarelsen for korrektur, innlesing av besvarelsen på kassett, spesialstol, spesialbord, ekstra pauser med mulighet for å hvile, ammepauser.)
3. Ved skriftlig eksamen med tilsyn kan det gis utvidet tid med inntil 25% av normal eksamenstid, maksimalt 1 time. Eksamen uten tilsyn vurderes særskilt, dog maksimalt 48 timer tillegg i tid.
4. Særordninger skal være slik at eksamensprestasjonen vurderes etter vanlige faglige kriterier.
5. Studenter med dysleksi eller andre lese-/skrivevansker, eller studenter med annet morsmål enn norsk, kan etter eget ønske få lagt ved eksamensbesvarelsen en anonymisert attest som stadfester dette.

§ 7. *Bruk av hjelpemidler ved eksamen med tilsyn*

Høgskolen fastsetter hvilke hjelpemidler som kan benyttes ved eksamen. Oversikt over tillatte hjelpemidler skal framgå av fag- og kursbeskrivelser og i eksamensoppgavene.

§ 8. Fusk og forsøk på fusk

1. Det anses som fusk når en student har ulovlige hjelpemidler tilgjengelig under eksamen eller på andre måter handler i strid med eksamensregelverket eller regler om kildebruk.
2. Dersom det under avleggelse av eksamen med tilsyn oppstår situasjoner som gjør at en student kan mistenkes for fusk, skal studenten straks gjøres oppmerksom på at forholdet vil bli rapportert til administrasjonen for videre forføyning. Studenten gis da mulighet til å velge om han/hun vil avbryte eller fortsette eksamen. Det samme gjelder for studenter som har medvirket til fusk hos andre.
3. Student som har fusket eller forsøkt å fuske, kan få eksamen annullert, jf. lovens § 54 nr. 1, og/eller bli utestengt, jf. § 42 nr. 3.

§ 9. Karaktersystem

1. Karaktersystemet ved eksamen, prøve, bedømmelse av oppgave eller annen vurdering skal være bestått/ikke bestått eller en gradert skala med fem trinn fra A til E for bestått og F for ikke bestått som følgende tabell viser:

<i>Symbol</i>	<i>Betegnelse</i>	<i>Generell, kvalitativ beskrivelse av vurderingskriterier</i>
A	fremragende	fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Viser stor grad av selvstendighet.
B	Meget god	Meget god prestasjon som ligger over gjennomsnittet. Viser evne til selvstendighet.
C	God	Gjennomsnittlig prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder.
D	Nokså god	Prestasjon under gjennomsnittet, med en del vesentlige mangler.
E	Tilstrekkelig	Prestasjon som tilfredsstillende minimumskravene, men heller ikke mer.
F	Ikke bestått	Prestasjon som ikke tilfredsstillende minimumskravene (hvis det i det hele tatt er nødvendig med noen beskrivelse her).

De mer fagspesifikke beskrivelsene skal være utarbeidet i den enkelte fagseksjon/fagmiljø med utgangspunkt i hva som er gitt av nasjonale føringer innen hvert fagområde.

2. Bokstavkarakterene tilsvarer tallverdier slik: A = 5, B = 4, C = 3, D = 2, E = 1, F = 0. Tallverdiene brukes ved utregning når flere eksamensresultater skal inngå i samlet snittkarakter på vitnemålet eller ved utregning av hovedkarakter. Det benyttes vanlige avrundingsregler.
3. Bestått/ikke bestått bør ikke brukes i et omfang som samlet overstiger halvparten av studiepoengene i en fag-/studieplan.
4. Hvilket karaktersystem som skal benyttes ved den enkelte eksamen, prøve eller bedømmelse av oppgave, fastsettes i fag- og studieplaner og tas med i fag-/kursbeskrivelser.
5. Regler for beregning av endelig karakter i et fag eller kurs som består av flere deleksamener, fastsettes av høyskolen, og skal framgå av fag-/kursbeskrivelser.

§ 10. Sensur

1. Studentenes kunnskaper og ferdigheter skal vurderes på en upartisk og faglig betryggende måte.
2. Høyskolen oppnevner eksterne sensorer, normalt for tre år om gangen. Ekstern sensor skal ikke være ansatt ved institusjonen (omfatter alle avdelinger ved institusjonen) eller knyttet til institusjonen som timelærer i funksjonstiden som ekstern sensor. Gjeste forelesninger o.l. av svært begrenset omfang utelukker ikke ekstern person som sensor.
3. Ekstern deltakelse i vurderingen kan f.eks. være følgende:
 - a) Bruk av ekstern sensor for å vurdere eksamensbesvarelser i et fag for alle eller et utvalg av studentene.
 - b) Bruk av ekstern sensor for å kontrollere og godkjenne eksamensoppgaver og de generelle prinsipper for karakterfastsettelse i et fag.
 - c) Bruk av ekstern sensor for å vurdere deler av sensurarbeidet til intern sensor.
 - d) Bruk av ekstern sensor for å vurdere studie-/fagplaner, fag-/kursbeskrivelser, undervisningsopplegget og/eller vurderingsordningen.

Høyskolen fastsetter årlig hvordan ekstern sensor skal brukes i vurderingsarbeidet. Det må sikres en variert anvendelse av de ulike måter en bruker ekstern sensor på. Ekstern sensor skal være med på å sensurere eksamensbesvarelsene for et utvalg av studentene minimum hvert 3. år i hvert studium.

4. Det skal alltid være ekstern sensor ved bedømmelse av studenters selvstendige arbeid i høgre grad.
5. Ved muntlig eksamen som eneste eksamensform og som omfatter 30 studiepoeng eller mer, skal det alltid være en ekstern sensor.
6. Dersom intern og ekstern sensor ikke blir enige om vurderingen av en besvarelse, skal det ved vurderingen trekkes inn en tredje sensor som skal være ekstern, slik at de tre sensorene avgjør karakteren i fellesskap. Ved uenighet mellom faglærer og veileder/øvingslærer på praksisstedet ved vurdering av praksisstudier, tiltrer den faglig ansvarlige som tredje sensor.
7. Sensurfristen er tre uker fra eksamensdagen. Ved ny sensur som følge av klage eller bytte av sensor, regnes

sensurfristen fra det tidspunkt ny sensor er oppnevnt. Styret selv kan gjøre unntak for enkelteksamener og kan i midlertidig forskrift fastsette lengre sensurfrist når det ikke er mulig å skaffe det antall kvalifiserte sensorer som er nødvendig for å avvikle sensuren på tre uker. Styret selv kan i forskrift fastsette lengre frist for avhandlinger og tilsvarende større skriftlige arbeider.

8. Ved ny sensurering etter klage jf. lovens § 51 nr. 2 og § 52 nr. 4 benyttes minst to nye sensorer, hvorav minst en ekstern. Endring kan gjøres både til gunst og ugunst for klager.
9. Sensur for skriftlig eksamen kunngjøres ved oppslag eller via høgskolens vev-baserte studieadministrative system. Studentene er selv ansvarlige for å gjøre seg kjent med sensuren.
10. En student som har bestått en separat eksamen som inngår som en del av en avsluttende sammensatt vurdering, skal normalt ikke måtte avlegge ny separat prøve med mindre annet er bestemt av fag-/kursbeskrivelsen.

§ 11. *Begrunnelse for og klage over karakterfastsetting*

1. En student har rett til å få en begrunnelse for karakterfastsettingen av sin prestasjon. Ved muntlig eksamen eller bedømmelse av praktiske ferdigheter må krav om begrunnelse framsettes umiddelbart etter at karakteren er meddelt. Ved annen bedømmelse må krav om begrunnelse framsettes innen en uke fra kandidaten fikk kjennskap til karakteren, dog aldri mer enn tre uker fra karakteren ble kunngjort.
2. Begrunnelse skal normalt være gitt innen to uker etter at studenten har framsatt krav om det. I begrunnelsen skal det gjøres rede for de generelle prinsipper som er lagt til grunn for bedømmelsen og for bedømmelsen av studentens prestasjon. Begrunnelse gis muntlig eller skriftlig etter sensors valg. Sensorene avgjør seg imellom hvem som skal gi begrunnelsen.
3. Klage over karakterfastsetting må framsettes skriftlig innen tre uker etter at eksamensresultatet er kunngjort. Har studenten framsatt krav om begrunnelse for karakterfastsetting eller har klaget over formelle feil, løper klagefristen fra studenten har mottatt begrunnelse eller avgjørelse på klagen over formelle feil. Den skriftlige klagen skal inneholde:
 - hvem som klager (navn, adresse og studentnummer)
 - det vedtak det klages over (fag, eksamensdato, karakter)
 - dato og underskrift.
4. Ved krav om klage over karakterfastsettingen på gruppeeksamen, må alle gruppens medlemmer samlet samtykke i og skrive under på klagen.
5. Når karakter i et fag fastsettes på grunnlag av flere separate prøver, kan klage først framsettes når endelig karakter i faget er kunngjort. Studenten har likevel klageadgang på resultatet av en separat prøve når prøven ikke er bestått, og det innebærer at fullstendig eksamen i faget med et bestått resultat ikke kan oppnås.
6. Bedømmelse av muntlig prestasjon og praksisopplæring eller annen bedømmelse som på grunn av prøvens art ikke lar seg etterprøve, kan ikke påklages (se lovens § 52 nr. 5).
7. Ved ny sensurering ved klage over karakterfastsetting benyttes nye sensorer. Ny sensur skal foreligge innen samme frister som gjelder for ordinær eksamen. Endring kan gjøres både til gunst og ugunst for klager. Karakterfastsetting ved ny sensurering etter denne paragraf (§ 52 i loven) kan ikke påklages.

Hvis den endelige karakter blir fastsatt på grunnlag av en muntlig prøve/justering i tilknytning til en skriftlig deleksamen, og klager får medhold i klage på sensuren av den skriftlige delen av eksamen, holdes ny muntlig prøve før ny endelig karakter fastsettes.

§ 12. *Klage over formelle feil*

1. Klage over formelle feil behandles av styrets klagenemnd etter bestemmelsene i lovens § 51. Formelle feil kan være feil ved oppgavegiving, eksamensavvikling eller ved gjennomføring av sensuren.
2. Klage over formelle feil ved eksamen må framsettes innen tre uker etter at studenten er eller burde vært kjent med det forhold som begrunner klagen. Er krav om begrunnelse for eller klage over karakterfastsettingen framsatt, løper klagefristen etter lovens § 51 nr. 3 fra studenten har fått begrunnelsen eller en avgjørelse av klagen.
3. Finner styrets klagenemnd at det er begått formelle feil, og det er rimelig å anta at dette kan ha hatt betydning for en eller flere studenters prestasjon eller bedømmelse av denne, skal det foretas ny sensurering eller holdes ny eksamen så snart som mulig.

§ 13. *Fritak for eksamen*

1. En student skal gis fritak for eksamen når det kan dokumenteres at tilsvarende eksamen er avlagt ved samme eller en annen institusjon. Søknad om fritak for eksamen må framsettes skriftlig innen en måned etter oppstart av faget/kurset, og må inneholde nødvendig dokumentasjon av omfang og innhold i eksamen som ønskes godskrevet. Det gis ikke fritak for deleksamener hvor det er en avsluttende sammensatt vurdering.
2. Høgskolen avgjør fritak for eksamen etter innstilling fra fagmiljøet.
3. Fritak for eksamen i fag/kurs må framgå på vitnemål og karakterutskrift med merknad om grunnlaget for fritaket.
4. Utdanning fra videregående skoles nivå gir ikke grunnlag for fritak for eksamen ved høgskolen.

§ 14. *Vitnemål*

1. Studenter som fullfører en yrkesrettet utdanning eller oppnår en grad, skal få utstedt vitnemål og et

- vitnemålstillegg på engelsk (Diploma Supplement). Dersom den samlede utdanningen er gjennomført ved flere høyskoler/utdanningsinstitusjoner, vurderes i hvert tilfelle hvilken institusjon som skal utstede vitnemål.
2. Studenter som har avlagt eksamen i fag eller kurs som ikke samlet gir grunnlag for å utstede vitnemål, skal få karakterutskrift for dette.
 3. På vitnemålet skal det framgå:
 - navn og personnummer
 - hvilken grad eller yrkesutdanning som er fullført
 - tidspunkt for fullført utdanning
 - navn, studiepoeng og karakter for fag/kurs/emner som inngår
 - tidspunkt for avlagte eksamener
 - eventuelle fritak for eksamener og grunnlaget for fritaket
 - tittel på større skriftlige oppgaver (minst 30 studiepoeng)
 - hvilket karaktersystem som er benyttet.
 4. Dersom studentens kunnskaper og ferdigheter er prøvet på en annen måte enn for en student som er tatt opp på studiet, skal det angis på vitnemålet (lovens § 53 nr. 3).
 5. Dersom en student tar eksamen i fag/kurs som delvis overlapper hverandre, skal antall studiepoeng reduseres i gradssammenheng. Reduksjoner skal foretas slik at det gir det gunstigste resultat for studenten. Høgskolen avgjør slike reduksjoner etter innstilling fra vedkommende fagmiljø.
 6. Det utstedes kun ett vitnemål til en student for hvert studium som gir grunnlag for vitnemål. Dersom en student etter fullført studium avlegger ny eksamen i et fag eller kurs som kan påvirke karakteren på det opprinnelige vitnemålet, kan studenten anmode om å få utstedt nytt vitnemål mot å innlevere det opprinnelige.
 7. I spesielle tilfeller der det kan dokumenteres eller sannsynliggjøres at vitnemålet er tapt, kan det skrives ut et duplikat uten innlevering av gammelt vitnemål.
 8. Dersom en student har fullført et studium og klaget på karakterfastsettelsen i et fag, skal ikke vitnemål utdeles før klagen er avgjort. Dersom vitnemål er utstedt, skal en eventuell klage på en karakterfastsettelse ikke behandles før studenten har returnert vitnemålet.

§ 15. *Annullering. Bortvisning. Utestenging*

I henhold til lovens § 54 kan styret selv eller styrets klagenemnd annullere eksamener. I henhold til lovens § 42 nr. 3 kan en student som har opptrådt slik som beskrevet i § 54 nr. 1 eller 2, utestenges fra institusjonen og fratras retten til å gå opp til eksamen ved institusjoner under denne lov inntil ett år.

Klage på annullering – se § 54 nr. 3.

§ 16. *Dispensasjon*

Søknader om dispensasjon fra forskriften avgjøres av høgskolen.

§ 17. *Utfyllende bestemmelser*

Styret selv kan fastsette utfyllende bestemmelser/regler til denne forskriften.

§ 18. *Ikrafttredelse*

Denne forskrift trer i kraft fra 1. august 2003.

Samtidig oppheves forskrift av 2. mai 1996 nr. 486 for Høgskolen i Hedmark.

25. feb. Nr. 705 2003

Forskrift om adgang til å gå opp til eksamen mv. som privatist ved Høgskolen i Hedmark.

Fastsatt av styret ved Høgskolen i Hedmark 25. februar 2003 med hjemmel i lov av 12. mai 1995 nr. 22 om universiteter og høyskoler § 40 nr. 3 og § 50 nr. 7. Kunngjort 20. juni 2003.

§ 1. Med privatist menes person som går opp til eksamen etter bestemmelsene i lov om universiteter og høyskoler § 40 uten å være tatt opp som student ved vedkommende fag eller studium ved høgskolen.

§ 2. Adgang til eksamen kan nektes etter § 40 nr. 2 dersom privatisten ikke har fulgt obligatorisk undervisning eller gjennomført obligatorisk praksis.

§ 3. Privatister må melde seg opp til eksamen, og eventuelt søke om godkjenning av krav til forutdanning eller praksis, innen de fastsatte fristene; 1. september i høstsemesteret og 1. februar i vårsemesteret. Dokumentasjon av studiekompetanse for det studiet som eksamen gjelder, må vedlegges oppmeldingen.

Høgskolen avgjør om vilkårene for oppmelding er oppfylt.

§ 4. Privatistenes rettigheter ved høgsolen er begrenset til deltakelse i offentlige forelesninger og adgang til eksamen i samsvar med lov om universiteter og høgsolen og høgsolens forskrift om eksamen.

§ 5. Privatister må betale eksamensavgift i samsvar med vedtak i styret. Eksamensavgiften må være betalt innen angitt frist. Privatister som ikke har betalt eksamensavgiften innen fristen, har ikke adgang til eksamen.

§ 6. Privatister må i tillegg til eksamensavgiften betale semesteravgift i samsvar med bestemmelser i lov om studentsamskipnader med forskrifter. Privatister som har betalt semesteravgift, har krav på studiekort, og har adgang til velferdstilbud som gis av Studentsamskipnaden i Hedmark.

§ 7. Klager over vedtak i henhold til denne forskriften avgjøres av høgsolestyrets klagenemnd.

§ 8. Denne forskriften trer i kraft fra 1. august 2003.

Samtidig oppheves forskrift av 19. desember 1995 nr. 1200 om adgang til å gå opp til eksamen m.v. som privatist ved Høgsolen i Hedmark.

5. juni Nr. 706 2003

Forskrift om endring i forskrift om gjennomføringen av bestemmelsene om inntektsprøving av forskott.

Fastsatt av Sosialdepartementet 5. juni 2003 med hjemmel i lov av 17. februar 1989 nr. 2 om bidragsforskott (forskotteringsloven) § 4 tredje ledd og § 5 tredje ledd. Kunngjort 20. juni 2003.

I

I forskrift av 6. februar 2003 nr. 125 om gjennomføringen av bestemmelsene om inntektsprøving av forskott gjøres følgende endring:

§ 3 bokstav b lyde:

- b. 75 prosent av fullt forskott, når forskottsmottakers årsinntekt er høyere enn kr 125.000, men ikke høyere enn inntektsgrensen for full forsørgelsesevne etter § 5. Med ett barn skal denne grensen være kr 233.100 for en enslig forskottsmottaker og kr 204.000 for en mottaker som bor sammen med ektefelle eller samboer. Grensen økes med kr 29.200 for hvert eget barn utover ett.

II

Endringen trer i kraft 1. oktober 2003.

6. juni Nr. 707 2003

Forskrift om endring i forskrift om regulering av fisket etter hyse med konvensjonelle redskap nord for 62° N i 2003.

Fastsatt av Fiskeridirektoratet 6. juni 2003 med hjemmel i forskrift av 18. desember 2002 nr. 1688 om regulering av fisket etter hyse med konvensjonelle redskap nord for 62° N i 2003 § 18, gitt med hjemmel i lov av 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske m.v. § 4, § 5 og § 9. Kunngjort 20. juni 2003.

I

I forskrift av 18. desember 2002 nr. 1688 om regulering av fisket etter hyse med konvensjonelle redskap nord for 62° N i 2003 gjøres følgende endring:

§ 6 skal lyde:

Fartøy som tilfredsstillere vilkårene for deltakelse i forskrift av 1. november 2002 nr. 1227 om adgang til å delta i fisket etter torsk, hyse og sei for fartøy under 28 meter største lengde som fisker med konvensjonelle redskap nord for 62° N i 2003 § 2, kan fiske følgende kvanta hyse rund vekt, jf. § 3 nr. 1:

<i>Lengdegrupper</i>	<i>Maksimalkvote i tonn</i>
0 – 6,99 m	6,0
7 – 7,99 m	9,0
8 – 8,99 m	12,0
9 – 9,99 m	15,0
10 – 10,99 m	18,0
11 – 11,99 m	21,0
12 – 12,99 m	24,0
13 – 13,99 m	27,0
14 – 14,99 m	30,0
15 – 27,99 m	50,0

II

Endringen trer i kraft straks.

17. juni Nr. 708 2003**Forskrift om endring i forskrift om særskilte beskyttelsestiltak ved innførsel av levende fjørfe, rugeegg, konsumegg og fjørfekjøtt fra Italia.**

Fastsatt av Statens dyrehelsetilsyn – Sentralforvaltningen 17. juni 2003 med hjemmel i lov av 8. juni 1962 nr. 4 om dyrehelse (husdyrloven) § 3 og § 8 og delegeringsvedtak av 4. januar 2001 nr. 171. Jf. EØS-avtalen vedlegg I (vedtak 2003/436/EF). Kunngjort 20. juni 2003.

I

I forskrift 3. mai 2001 nr. 458 om særskilte beskyttelsestiltak ved innførsel av levende fjørfe, rugeegg, konsumegg og fjørfekjøtt fra Italia gjøres følgende endringer:

I forskriftens hjemmelsfelt skal siste parentes lyde:

(vedtak 2000/149/EF, vedtak 2002/551/EF, vedtak 2002/975/EF og vedtak 2003/436/EF).

Vedlegg I skal lyde:

Følgende kommuner i provinsen Verona i regionen Veneto:

Albaredo d'Adige
Angiari
Arcole
Belfiore
Bevilacqua
Bonavigo
Boschi Sant'Anna
Bovolone
Bussolengo
Buttapietra
Calmiero, området syd for motorvei A4
Casaleone
Castel d'Azzono
Castelnuovo de Garda, området syd for motorvei A4
Cerea
Cologna Veneta
Cologna ai Colli, området syd for motorvei A4
Concamarise
Erbe
Gazzo Veronese
Isola della Scala
Isola Rizza
Lavagno, området syd for motorvei A4
Minerbe
Monteforte d'Alpone, området syd for motorvei A4
Mozzecane
Nogara
Nogarole Rocca
Oppeano
Palu
Pescantina
Peschiera del Garda, området syd for motorvei A4
Povegliano Veronese
Pressana
Ronco all'Adige
Roverchiara
Roveredo di Gua
S. Bonifacio, området syd for motorvei A4
S. Giovanni Lupatoto, området syd for motorvei A4
S. Martino Buon Albergo, området syd for motorvei A4
S. Pietro di Morubio

Salizzole
Sanguinetto
Soave, området syd for motorvei A4
Sommacampagna
Sona
Sorga
Trevenzuolo
Valeggio sul Mincio
Verona, området syd for motorvei A4
Veronella
Vigasio
Villafranca di Verona
Zevio
Zimella

Følgende kommuner i provinsen Vicenza i regionen Veneto:

Agugliaro
Albettono
Alonte
Asigliano Veneto
Barbarano Vicentino
Campiglia dei Berici
Castegnero
Lonigo
Montegalda
Montegaldella
Mossano
Nanto
Noventa Vicentina
Orgiano
Poiana Maggiore
S. Germano dei Berici
Sossano
Villaga

Følgende kommuner i provinsen Padova i regionen Veneto:

Carceri
Casale di Scodosia
Este
Lozzo Atestino
Megliadino S. Fidenzio
Megliadino S. Vitale
Montagnana
Ospedaletto Euganeo
Ponso
S. Margherita d'Adige
Saletto
Urbana

Følgende kommuner i provinsen Mantova i regionen Lombardia:

Acquanegra Sul Chiese
Asola
Bigarello
Canneto Sull'oglio
Casalmoro
Casaloldo
Casalromano
Castel D'ario
Castel Goffredo
Castelbelforte
Castiglione Delle Stiviere
Cavriana
Ceresara

Gazoldo Degli Ippoliti
Goito
Guidizzolo
Mariana Mantovana
Marmirolo
Medole
Monzambano
Piubega
Ponti Sul Mincio
Porto Mantovano
Redondesco
Rodigo
Roncoferraro
Roverbella
San Giorgio Di Mantova
Solferino
Villimpenta
Volta Mantovana

Følgende kommuner i provinsen Brescia i regionen Lombardia:

Acuafredda
Alfianello
Azzano Mella
Bagnolo Mella
Barbariga
Bassano Bresciano
Berlingo
Borgo San Giacomo
Borgosatollo
Brandico
Brescia, området syd for motorvei A4
Calcinato, området syd for motorvei A4
Calvisano
Capriano del Colle
Carpendolo
Castegnato, området syd for motorvei A4
Castel Mella
Castelcovati
Castenedolo, området syd for motorvei A4
Castrezzato
Cazzago San Martino
Chiari
Cigole
Boccaglio
Cologne
Comezzano-Cizzago
Corzano
Dello
Desenzano del Garda, området syd for motorvei A4
Erbusco, området syd for motorvei A4
Fiesse
Flero
Gambara
Ghedì
Gottolengo
Isorella
Leno
Lograto
Lonato, området syd for motorvei A4
Longhena
Maclodio
Mairano

Manerbio
Milzano
Montichiari
Montirone
Offlaga
Orzinuovi
Orzivecchi
Ospitaletto, området syd for motorvei A4
Palazzolo sull'Oglio, området syd for motorvei A4
Pavone del Mella
Pompiano
Poncarale
Ponteveco
Pontoglio
Pozzolengo, området syd for motorvei A4
Pralboino
Quinzano d'Oglio
Remedello
Rezzato, området syd for motorvei A4
Roccafranca
Roncadelle, området syd for motorvei A4
Rovato, området syd for motorvei A4
Rudiano
San Gervasio Bresciano
San Paolo
San Zeno Naviglio
Seniga
Torbole Casaglia
Travagliato
Trenzano
Uago d'Oglio
Verolanuova
Verolavecchia
Villachiaro
Visano

Følgende kommuner i provinsen Bergamo i regionen Lombardia:

Antegnate
Bagnatica, området syd for motorvei A4
Barbata
Bariano
Bolgare, området syd for motorvei A4
Calcinato
Calcio
Castelli Calepio, området syd for motorvei A4
Cavernago
Cividale al Piano
Cologno al Serio
Cortenuova
Costa di Mezzate, området syd for motorvei A4
Covo
Fara Olivana con Sola
Fontanella
Ghisalba
Grumello del Monte, området syd for motorvei A4
Isso
Martinengo
Morengo
Mornico al Serio
Pagazzano
Palosco
Pumenengo

Romano di Lombardia
Seriato, området syd for motorvei A4
Telgate, området syd for motorvei A4
Torre Pallavicina

Følgende kommuner i provinsen Cremona i regionen Lombardia:

Camisano
Casale Cremasco-Vidolasco
Casaletto di Sopra
Castel Gabbiano
Soncino

II

Endringene trer i kraft straks.

17. juni Nr. 709 2003

Forskrift om endring i forskrift om dyrevern i slakterier.

Fastsatt av Landbruksdepartementet 17. juni 2003 med hjemmel i lov av 20. desember 1974 nr. 73 om dyrevern § 24c. Kunngjort 20. juni 2003.

I

I forskrift av 28. august 1995 nr. 775 om dyrevern i slakterier gjøres følgende endringer:

§ 4 nytt annet ledd skal lyde:

Slakteriet skal ikke drive, bedøve eller avlive flere dyr pr. tidsenhet enn det som er forsvarlig. Tilsynsmyndigheten kan fastsette øvre grense for slaktehastigheten.

§ 14 annet ledd skal lyde:

Dyrs bein skal ikke bindes sammen. Dyr skal ikke henges opp før bedøving eller avliving. Fjørfe kan likevel henges opp før bedøving, forutsatt at bedøving finner sted umiddelbart etter opphengingen. Det er ikke lov å henge opp fjørfe som har avvikende størrelse (for store/små) i forhold til innstilling på bedøvings- og/eller avlivingsutstyret. Det er ikke lov å henge opp fjørfe med beinskader og lignende. Slakteriet skal etablere et system som sikrer forsvarlig håndtering av dyr med avvikende størrelse.

§ 17 åttende ledd skal lyde:

Når fjørfe skal bedøves eller avlives i grupper i et vannbad eller med elektrisk strøm på annen måte, skal det holdes tilstrekkelig spenning til å gi en strømstyrke som sikrer at hvert dyr eksponeres for vanlig vekselstrøm med maksimum 50 Hz og minimum:

- 120 milliampere for slaktekylling og høne.
- 130 milliampere for and og gås.
- 150 milliampere for kalkun.

§ 17 nye ellefte og tolvte ledd skal lyde:

Det skal gjennomføres nødvendige målinger som viser hvilken strømstyrke det enkelte dyr eksponeres for minimum 2 ganger i året og ved bygging og endring av slaktelinjen, samt at det skal foretas kontinuerlig måling av den totale strømstyrken i karet. Anordningen som kontinuerlig viser strømstyrken skal være lett avlesbar.

Hvis fjørfe bedøves med elektrisk strøm i et vannbad, skal personell være til stede for å sikre at alle dyr blir korrekt bedøvet. Dyr som ikke blir tilstrekkelig bedøvd i vannbadet skal bedøves på annen forsvarlig måte. Personell som skal sikre korrekt bedøving skal ikke ha andre arbeidsoppgaver.

§ 17 nåværende ellefte ledd blir nytt trettende ledd.

§ 19 annet ledd skal lyde:

Avblødning skal foregå etter gjennomskjæring av begge halspulsårer eller de hovedblodkar som disse utløper fra. Selv om bedøvningsmetoden forårsaker hjertestopp, skal minst en halspulsåre gjennomskjæres. For fjørfe skal avblødning sikres ved avskjæring av hodet (dekapitering).

§ 19 sjettede ledd skal lyde:

Når fjørfe avbløs ved automatisk utstyr, skal det være personell til stede som skal avlive dyrene umiddelbart dersom det automatiske utstyret svikter. Avlivingen skal skje ved avskjæring av hodet. Personell som skal sikre avliving av fjørfe ved svikt i det automatiske utstyret skal ikke ha andre arbeidsoppgaver.

II

Endringene trer i kraft 1. juli 2003. Endringen i § 19 annet ledd tredje punktum trer i kraft 1. juli 2004.

17. juni Nr. 710 2003**Forskrift om endring i forskrift om hold av svin.**

Fastsatt av Landbruksdepartementet 17. juni 2003 med hjemmel i lov av 20. desember 1974 nr. 73 om dyrevern § 30, jf. delegeringsvedtak av 19. november 1976 nr. 3371, og lov av 8. juni 1962 nr. 4 om dyrehelse (husdyrloven) § 3, jf. forskrift av 19. mars 1965 nr. 9941 om fortegnelse over sjukdommer som omfattes av lov 8. juni 1962 nr. 4 om dyrehelse (husdyrloven). Jf. EØS-avtalen vedlegg I (direktiv 91/630/EØF endret ved direktiv 2001/88/EF og direktiv 2001/93/EF). Kunngjort 20. juni 2003.

I

I forskrift av 18. februar 2003 nr. 175 om hold av svin gjøres følgende endring:

§ 34 første ledd annet punktum skal lyde:

For dyrerom som var i bruk ved forskriftens ikrafttreden, gjøres bestemmelsene gjeldende fra 1. januar 2013.

II

Endringen trer i kraft straks.

18. juni Nr. 711 2003**Forskrift om endring i forskrift om forsøksvirksomhet for uførepensjonister med uføregrad ned til 20 prosent.**

Fastsatt av Sosialdepartementet 18. juni 2003 med hjemmel i lov av 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) § 25–13 tredje ledd. Kunngjort 20. juni 2003.

I

I forskrift av 25. mars 1997 nr. 271 om forsøksvirksomhet for uførepensjonister med uføregrad ned til 20 prosent gjøres følgende endring:

§ 3 annet ledd skal lyde:

Forsøksordningen gis virkning frem til den 1. januar 2004.

II

Endringen trer i kraft straks.

20. juni Nr. 712 2003**Ikraftsettning av lov av 20. juni 2003 nr. 45 om retting av feil m.m. i lovverket.**

Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2003 med heimel i lov av 20. juni 2003 nr. 45 om retting av feil m.m. i lovverket del II. Fremja av Justis- og politidepartementet. Kunngjort 20. juni 2003.

Lov av 20. juni 2003 nr. 45 om retting av feil m.m. i lovverket gjeld frå 1. juli 2003.

20. juni Nr. 713 2003**Ikrafttredelse av lov av 20. juni 2003 nr. 47 om endringer i lov 3. juni 1977 nr. 50 om arbeidstiden og hviletiden på skip m.m. (EØS-tilpasning).**

Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2003 med hjemmel i lov av 20. juni 2003 nr. 47 om endringer i lov 3. juni 1977 nr. 50 om arbeidstiden og hviletiden på skip m.m. (EØS-tilpasning) del III. Fremmet av Nærings- og handelsdepartementet. Kunngjort 20. juni 2003.

Lov av 20. juni 2003 nr. 47 om endringer i lov 3. juni 1977 nr. 50 om arbeidstiden og hviletiden på skip m.m. (EØS-tilpasning) trer i kraft straks.

20. juni Nr. 714 2003**Delegering av myndighet til Nærings- og handelsdepartementet etter lov om arbeidstiden og hviletiden på skip § 1a.**

Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2003 med hjemmel i lov av 3. juni 1977 nr. 50 om arbeidstiden og hviletiden på skip § 1a. Fremmet av Nærings- og handelsdepartementet. Kunngjort 20. juni 2003.

Kongens myndighet etter lov av 3. juni 1977 nr. 50 om arbeidstiden og hviletiden på skip § 1a delegeres til Nærings- og handelsdepartementet.

20. juni Nr. 715 2003**Ikrafttredelse av lov av 20. juni 2003 nr. 46 om endringer i lov 28. juni 2002 nr. 57 om valg til fylkesting og kommunestyre (valgloven).**

Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2003 med hjemmel i lov av 20. juni 2003 nr. 46 om endringer i lov 28. juni 2002 nr. 57 om valg til fylkesting og kommunestyre (valgloven) del II. Fremmet av Kommunal- og regionaldepartementet. Kunngjort 20. juni 2003.

Lov av 20. juni 2003 nr. 46 om endringer i lov 28. juni 2002 nr. 57 om valg til fylkesting og kommunestyre (valgloven) settes i kraft 1. juli 2003 med unntak av endringen i § 9–5 som gjelder fra 1. januar 2004.

20. juni Nr. 716 2003**Ikrafttredelse av lov av 20. juni 2003 nr. 49 om endringer i lov 9. juni 1903 nr. 7 om Statskontroll med Skibes Sjødygtighet m.v. og sjømannslov 30. mai 1975 nr. 18.**

Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2003 med hjemmel i lov av 20. juni 2003 nr. 49 om endringer i lov 9. juni 1903 nr. 7 om Statskontroll med Skibes Sjødygtighet m.v. og sjømannslov 30. mai 1975 nr. 18 del III. Fremmet av Nærings- og handelsdepartementet. Kunngjort 20. juni 2003.

Lov av 20. juni 2003 nr. 49 om endringer i lov 9. juni 1903 nr. 7 om Statskontroll med Skibes Sjødygtighet m.v. og sjømannslov 30. mai 1975 nr. 18 trer i kraft straks.

20. juni Nr. 717 2003**Delegering av myndighet til Nærings- og handelsdepartementet etter lov om Statskontroll med Skibes Sjødygtighet m.v. § 3a.**

Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2003 med hjemmel i lov av 9. juni 1903 nr. 7 om Statskontroll med Skibes Sjødygtighet m.v. § 3a. Fremmet av Nærings- og handelsdepartementet. Kunngjort 20. juni 2003.

Kongens myndighet etter lov av 9. juni 1903 nr. 7 om Statskontroll med Skibes Sjødygtighet m.v. § 3a delegeres til Nærings- og handelsdepartementet.

5. juni Nr. 718 2003**Forskrift om endring i forskrift om innhold i og merking av tobakkvarer.**

Fastsatt av Helsedepartementet 5. juni 2003 med hjemmel i lov av 9. mars 1973 nr. 14 om vern mot tobakksskader § 10. Kunngjort 24. juni 2003.

I

I forskrift av 6. februar 2003 nr. 141 om innhold i og merking av tobakkvarer gjøres følgende endringer:

Ny § 19 skal lyde:

§ 19. Pålegg om retting og tvangsmulkt

Sosial- og helsedirektoratet kan pålegge retting og fastsette tvangsmulkt etter bestemmelsene i tobakksskadeloven § 8. Slike vedtak kan påklages til Markedsrådet.

Nåværende § 19 til § 23 blir § 20 til § 24.

II

Endringene gjelder fra 1. juli 2003.

13. juni Nr. 719 2003**Forskrift om endring i forskrift om rekvirering og utlevering av legemidler fra apotek og forskrift om legemiddelforsyningen mv. ved sykehus og andre helseinstitusjoner.**

Fastsatt av Helsedepartementet 13. juni 2003 med hjemmel i lov av 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven) § 11 og lov av 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten m.m. § 2–1a fjerde ledd. Kunngjort 24. juni 2003.

I

I forskrift av 27. april 1998 nr. 455 om rekvirering og utlevering av legemidler fra apotek gjøres følgende endringer:

Ny § 2–9 skal lyde:

§ 2–9. Rett til rekvirering for sykepleier og farmasøyt

Sosial- og helsedirektoratet kan som ledd i avgrenset forsøksvirksomhet med elektronisk rekvirering av legemidler fra sykehus til sykehusapotek gi sykepleiere og farmasøyter rett til elektronisk å rekvirere legemidler som står oppført på en legemiddelliste godkjent av ansvarlig lege, til sykehusets enkelte poster. Unntatt er legemidler i reseptgruppe A. Sykehusapotek og farmasøytisk avdeling skal utlevere legemidler i henhold til godkjent legemiddelliste, etter rekvisisjon signert av sykepleier eller farmasøyt med slik tillatelse som nevnt i første punktum.

Apoteket eller farmasøytisk avdeling skal etter legemidlets utlevering sende alle rekvisisjoner mottatt fra sykepleier eller farmasøyt til ansvarlig lege for godkjenning.

Ny § 3–9 skal lyde:

§ 3–9. Unntak ved forsøksvirksomhet

Sosial- og helsedirektoratet kan som ledd i avgrenset forsøksvirksomhet med elektronisk rekvirering av legemidler fra sykehus til sykehusapotek, tillate leger å rekvirere legemidler i reseptgruppe A og B til lager ved elektronisk overføring. Sosial- og helsedirektoratet kan sette begrensninger og vilkår for tillatelsen.

II

I forskrift av 18. desember 2001 nr. 1576 om legemiddelforsyningen mv. ved sykehus og andre helseinstitusjoner gjøres følgende endring:

§ 7 første ledd skal lyde:

1) Anskaffelse av legemidler fra apotek eller farmasøytisk avdeling skal skje etter resept eller datert, skriftlig rekvisisjon som er underskrevet av lege. Unntaksvis kan rekvirering skje pr. telefon. Sosial- og helsedirektoratet kan som ledd i avgrenset forsøksvirksomhet med elektronisk rekvirering av legemidler fra sykehus til sykehusapotek gi sykepleiere og farmasøyter rett til elektronisk å rekvirere legemidler som står oppført på en legemiddelliste godkjent av ansvarlig lege, til sykehusets enkelte poster. Unntatt er legemidler i reseptgruppe A.

III

Endringene trer i kraft fra 1. juli 2003.

19. juni Nr. 720 2003

Forskrift om endring i forskrift om tilskudd til kjøttproduksjon.

Fastsatt av Landbruksdepartementet 19. juni 2003 med hjemmel i lov av 12. mai 1995 nr. 23 om jord (jordlova) § 3 og § 18. Kunngjort 24. juni 2003.

I

I forskrift av 29. september 1998 nr. 986 om tilskudd til kjøttproduksjon gjøres følgende endring:

I forskriftens vedlegg, underoverskrift «Sone 3» skal soneinndelingen for Hedmark fylke lyde:

Hedmark:

- Os, Tolga, Tynset, Alvdal, Folldal, Engerdal og Trysil kommuner.
- Av Stor-Elvdal kommune: Sollia, Atna krets.
- Av Rendalen kommune: Midtskogen, Finstad, Undsetbrenna og Hanestad.
- Av Åmot kommune: Brukene i Osen-området nord og sør for Nyjord på Oskjølen.

II

Endringen trer i kraft straks.

19. juni Nr. 721 2003

Forskrift om endring i forskrift om plantevernmidler.

Fastsatt av Landbruksdepartementet 19. juni 2003 med hjemmel i lov av 5. april 1963 nr. 9 om plantevernmidler m.v. § 14. Kunngjort 24. juni 2003.

I

I forskrift av 14. desember 2000 nr. 1545 om plantevernmidler gjøres følgende endring:

§ 32 skal lyde:

Landbrukstilsynet kan i særlige tilfeller dispensere fra bestemmelsene i forskriften.

II

Endringen trer i kraft straks.

19. juni Nr. 722 2003

Forskrift om stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos psykolog.

Fastsatt av Helsedepartementet 19. juni 2003 med hjemmel i lov av 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) § 5–7 femte ledd og § 22–2 andre ledd. Kunngjort 24. juni 2003.

*Kapittel I. Regler***§ 1.**

1. Trygden yter stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos psykolog når undersøkelsen og behandlingen skjer i forbindelse med sykdom som trygden ellers er stønadspliktig for.

Stønad ytes etter takstene i kapittel II. Ved behandling av barn og ungdom under 18 år og ved behandling av pasienter med HIV-infeksjon ytes det stønad etter honorartakstene.

2. Denne forskriften gjelder ikke når en psykolog foretar undersøkelse eller behandling i en helseinstitusjon hvor vedkommende er ansatt.

§ 2. Det er et vilkår for rett til stønad at undersøkelsen og behandlingen skjer hos psykolog som er godkjent spesialist i klinisk psykologi.

Det er videre et vilkår at medlemmet er henvist fra lege eller fra barnevernsadministrasjonens leder. Dette gjelder likevel ikke for opptil tre utredende undersøkelser eller samtaler, se merknad til takst 10 a – d.

§ 3. Det ytes bare stønad for undersøkelse og behandling hos en psykolog i forbindelse med den samme sykdommen. Det kan gjøres unntak hvis det foreligger spesielle forhold som tilsier det. Saken må i så fall forelegges trygdekontoret på forhånd.**§ 4.** Ved krav om stønad skal medlemmet legge fram spesifisert regning med oppgave over antall undersøkelser eller behandlinger og dato for disse på blankett fastsatt av Rikstrygdeverket. Regningen skal være kvittert av psykologen.**§ 5.** Psykologen plikter å føre journaler og kartotek for å kunne gi de opplysninger og oversikter som trygdens organer krever, og plikter for øvrig å følge gjeldende bestemmelser i folketrygdloven og i forskrifter som er gitt med hjemmel i denne loven.**§ 6.** Med Rikstrygdeverkets samtykke kan trygdekontoret inngå avtale med en psykolog om direkte oppgjør med trygden. Stønad utbetales da direkte til psykologen, som ikke kan kreve av medlemmet den delen av honoraret som trygden dekker.**§ 7.** Hvis medlemmet på grunn av sin helsetilstand ikke kan møte fram på behandlingsstedet, dekker trygden reiseutgiftene for psykologen etter folketrygdloven § 5–19.

Reisetillegg ytes i samsvar med reglene og takstene i kapittel II.

Reisetillegg og skyssgodtgjørelse utbetales direkte til psykologen mot innsending av spesifisert regning.

Kapittel II. Takster

Takstene omfatter nødvendig for- og etterarbeid, journalføring etc. Når det gjelder takstene 21 – 25, omfatter tidsangivelsen bare den tiden som går med til selve behandlingen.

1. *Utredende samtaler hos psykolog*

		<i>Honorar kroner</i>	<i>Refusjon kroner</i>	<i>Egenandel kroner</i>
10 a	Utredende undersøkelse/samtale pr. gang, minst 1 time	486	266	220
10 b	Utredende undersøkelse/samtale pr. gang, minst 1/2 time	258	38	220
10 c	Utredende undersøkelse/samtale pr. gang, minst 2 timer	908	468	440
10 d	Utredende undersøkelse/samtale pr. gang, minst 3 timer	1269	609	660
10 e	Tillegg for krisepsykologisk behandling pr. gang	285	285	0

Merknad: Stønad ytes for inntil tre undersøkelser eller samtaler uten forutgående henvisning.

Takst 10 a – d kan også benyttes ved krisepsykologisk behandling. Taksten er da hovedsakelig ment for førstegangsbehandling i en særlig akutt situasjon som forårsaker store påkjenninger. Stønad ytes etter honorartakster for inntil tre behandlinger. Det ytes i tillegg stønad etter takst 10 e.

2. Undersøkelse hos psykolog

		Honorar kroner	Refusjon kroner	Egenandel kroner
11	Intelligensvurdering/evnevurdering (4 timer)	700	700	0
12	Spesielle funksjonsundersøkelser (2 timer)	400	400	0
13	Miljøvurdering	544	544	0
18	Personlighetsvurdering	1200	1200	0
19 a	Nevropsykologisk undersøkelse (4 timer)	697	697	0
19 b	Omfattende nevropsykologiske undersøkelser	1832	1832	0

Merknad til takst 11–19: En undersøkelsestakst kan benyttes en gang ved utredende samtale uten henvisning fra lege.

Merknad til takst 13: Taksten kan benyttes en gang i løpet av behandlingen. Unntak kan bare gjøres ved vesentlig endring i miljøet.

Merknad til takst 18: Taksten kan benyttes inntil to ganger i et behandlingsår. Dersom det i spesielle tilfeller er behov for ytterligere bruk av takst 18, må dette begrunnes på regningskortet.

3. Behandling hos psykolog

		Honorar kroner	Refusjon kroner	Egenandel kroner
21 a	Psykotterapi av barn, minst 1 time.	626	626	0
21 b	Psykotterapi av barn, minst 1/2 time	313	313	0
21 c	Psykotterapi av barn, minst 2 timer	1251	1251	0
21 d	Psykotterapi av barn, minst 3 timer	1877	1877	0
21 e	Psykotterapi av barn, minst 1 1/2 time	938	938	0
21 f	Psykotterapi av barn, minst 2 1/2 time	1564	1564	0
22 a	Psykotterapi, minst 1 time	333	113	220
22 b	Psykotterapi, minst 1/2 time	220	0	220
22 c	Psykotterapi, minst 2 timer	665	225	440
22 d	Psykotterapi, minst 3 timer	994	334	660
22 e	Psykotterapi, minst 1 1/2 time	499	169	330
22 f	Psykotterapi, minst 2 1/2 time	828	278	550
23 a	Psykotterapeutisk familiearbeid, minst 1 time	622	402	220
23 b	Psykotterapeutisk familiearbeid, minst 1/2 time	349	129	220
23 c	Psykotterapeutisk familiearbeid, minst 2 timer	1178	738	440
23 d	Psykotterapeutisk familiearbeid, minst 3 timer	1753	1093	660
23 e	Psykotterapeutisk familiearbeid, minst 1 1/2 time	893	563	330
23 f	Psykotterapeutisk familiearbeid, minst 2 1/2 time	1465	915	550
24 a	Gruppeterapi, minst 2 timer, inntil 8 deltakere	200	200	0
24 b	Tillegg pr. deltaker	220	0	220
24 c	Gruppeterapi, minst 3 timer, inntil 8 deltakere	300	300	0
24 d	Tillegg pr. deltaker	330	0	330
25 a	Nevropsykologisk behandling, minst 1 time	605	385	220
25 b	Nevropsykologisk behandling, minst 1/2 time	390	170	220
25 c	Nevropsykologisk behandling, minst 2 timer	1158	718	440
25 d	Nevropsykologisk behandling, minst 3 timer	1738	1078	660
25 e	Nevropsykologisk behandling, minst 1 1/2 time	868	538	330
25 f	Nevropsykologisk behandling, minst 2 1/2 time	1447	897	550
26	Psykologisk rådgivning pr. telefon, minst 15 min	62	62	0

Merknad til takst 21 a – f: Taksten gjelder for behandling av barn under 18 år.

Merknad til takst 22 a – b: Taksten kan benyttes ved terapeutisk arbeid pr. telefon eller pr. brev ved pågående behandlingsopplegg. Regningskortet merkes «pr. tlf» eller «pr. brev».

Merknad til takst 26: Taksten omfatter ikke timebestillinger, avbestillinger og enkle forespørsler. Det forutsettes et psykologfaglig arbeid.

Taksten kan også benyttes ved krisepsykologisk behandling. Det ytes da i tillegg en godtgjørelse etter takst 10 e.

4. Tilleggstakster

		Honorar kroner	Refusjon kroner	Egenandel kroner
31 a	Rådgivning overfor behandlende instans med henblikk på det videre behandlingsopplegg (minst 1 time)	384	384	0
31 b	Rådgivning overfor behandlende instans med henblikk på det videre behandlingsopplegg (minst 1/2 time)	210	210	0
31 c	Rådgivning overfor behandlende instans med henblikk på det videre behandlingsopplegg (minst 2 timer)	750	750	0
31 d	Rådgivning overfor behandlende instans med henblikk på det videre behandlingsopplegg (minst 3 timer)	1115	1115	0
31 e	Rådgivning overfor behandlende instans med henblikk på det videre behandlingsopplegg (minst 1 1/2 time)	567	567	0
31 f	Rådgivning overfor behandlende instans med henblikk på det videre behandlingsopplegg (minst 2 1/2 time)	933	933	0
32	Nødvendig samtale med pårørende eller foresatte ved psykologisk undersøkelse og behandling	331	111	220
33 a	Møtegodtgjørelse med reisetid når psykologen deltar i samarbeid med fagpersonell som ledd i et behandlingsopplegg for enkeltpasienter, herunder i basisteam. Beregnes for arbeid i inntil en halv time. Taksten dekker også praksisutgifter. Taksten kan ikke benyttes i forbindelse med samarbeid internt i tverrfaglige medisinske sentra og lignende.	300	300	0
33 b	Senere pr. påbegynt halvtime	300	300	0

Merknad til takst 31 a – f: Takst 31 a – f kan også benyttes til annet arbeid i forbindelse med innleggelse i institusjon.

Merknad til takst 31 a – b: Takst 31 a – b kan også benyttes ved rådgivning overfor behandlingsformidler, dvs. person som i sin stilling skal formidle et behandlingsopplegg fastsatt av psykologen, for eksempel ansatt i barnehage, skole eller sosial institusjon.

Merknad til takst 32: Taksten kan også benyttes ved krisepsykologisk behandling. Taksten er da hovedsakelig ment for nødvendig samtale med pårørende i en særlig akutt situasjon. Stønad ytes etter honorartakst for inntil tre samtaler.

Merknad til takst 33 a – b: Taksten kan ikke benyttes som godtgjørelse for fast oppsatte samarbeidsmøter, med mindre det gjelder samarbeid om konkrete pasienter. Taksten beregnes for den samlede møte-/reisetid, ikke pr. pasient.

5. Undersøkelse eller behandling i pasientens hjem – reisetillegg

Ved undersøkelse eller behandling i pasientens hjem gis det et tillegg til takstene på 100 kroner.

I tillegg til dette beløp gis det et reisetillegg etter følgende satser:

	Kr pr. km
– Reise med bil, motorsykel eller tog	5,-
– Reise med annet transportmiddel (herunder til fots) for den første halve timen	85,-

For hver senere påbegynt halve time 85 kroner.

Ved beregningen slås tiden for fram- og tilbakereisen sammen.

Merknad: Beregningsgrunnlaget for reisetillegget er antall tilbakelagte kilometer. Det regnes bare for reise på billigste måte. Ved beregning av veglengden avrundes samlet antall kilometer ved fram- og tilbakereisen til nærmeste antall hele kilometer.

Ved sykebesøk på landet i en avstand (tur) av mindre enn 1 kilometer fra psykologens kontor (bolig) ytes ikke reisetillegg selv om befordringsmiddel er benyttet. Det samme gjelder – med unntak av hjemmebehandlingstillegget – ved sykebesøk i byer og bymessig bebygde strøk, se § 3 i forskrift om stønad til dekning av utgifter til skyss i forbindelse med reise for å foreta undersøkelse eller behandling, gitt med hjemmel i folketrygdloven § 5–19 tredje ledd.

Kapittel III. Tilskudd til fellesformål for psykologer

Folketrygden yter i perioden 1. juli 2003 til 30. juni 2004 1.205.000 kroner til fond for videre- og etterutdanning av psykologer i privat praksis.

Kapittel IV. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft den 1. juli 2003. Fra samme dato oppheves forskrift av 24. juni 2002 nr. 725 om stønad til dekning av utgifter til undersøkelse og behandling hos psykolog.

19. juni Nr. 723 2003**Forskrift om endring i forskrift om fastlønnstilskudd til delvis dekning av kommunenes utgifter til fysioterapitjenesten.**

Fastsatt av Helsedepartementet 19. juni 2003 med hjemmel i lov av 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) § 5–21. Kunngjort 24. juni 2003.

I

I forskrift av 25. mai 2001 nr. 542 om fastlønnstilskudd til delvis dekning av kommunenes utgifter til fysioterapitjenesten gjøres følgende endring:

§ 3 fjerde ledd skal lyde:

Fullt fastlønnstilskudd for perioden 1. januar 2003 til 31. desember 2003 er 134.300 kroner.

II

Endringen trer i kraft straks.

20. juni Nr. 724 2003**Forskrift om endring i forskrift om tilskudd til frøavl m.m. i gras, engbelgvekster, rotvekster og grønnsaker.**

Fastsatt av Landbruksdepartementet 20. juni 2003 med hjemmel i lov av 12. mai 1995 nr. 23 om jord (jordlova) § 18 og etter samråd med Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag. Kunngjort 24. juni 2003.

I

I forskrift av 3. juli 2002 nr. 779 om tilskudd til frøavl m.m. i gras, engbelgvekster, rotvekster og grønnsaker gjøres følgende endringer:

§ 4 pkt. 4.1 skal lyde:

4.1. Pristilskudd

<i>Satser for pristilskudd</i>	<i>(kr pr. kg)</i>
(Basis/sertifisert frø)	
Bladfaks	10,00
Strandrør	10,00
Rødsvingel sortene Klett og Frigg	10,00
Sauesvingel Lillian	20,00
Engrapp	20,00
Engkvein, krypkvein	25,00
Løk	300,00
(Basis)	
Nordnorske timoteisorter avlet i Trøndelag	7,50

Pristilskuddet skal bare gis for vare som kvalitetsmessig fyller kravene til sertifisering. Dette innebærer at utbetalingene først kan skje når varen er rensset, spire- og renhetsundersøkt, og godkjent.

§ 4 pkt. 4.2 bokstav a første ledd andre punktum skal lyde:

For rødsvingelsortene Klett og Frigg og for sauesvingelsorten Lillian gis et arealtilskudd pr. dekar på kr 500,- i gjenleggsåret.

§ 4 pkt. 4.2 bokstav c ny overskrift skal lyde:

c. *Garantibeløp for brytsukkerert Aslaug og økologisk setteløk*

§ 4 pkt. 4.2 bokstav c nytt andre ledd skal lyde:

Ved produksjon av økologisk setteløk, gis et garantibeløp på kr 15.000,- pr. dekar. Forutsetningen for utbetaling av garantibeløp, er at avlen vurderes som tilfredsstillende utført ved 1. gangs utbetaling av garantibeløp, er at avlen vurderes som tilfredsstillende utført ved første gangs vekstkontroll. Ved feilslått avling utbetales garantibeløpet, og dersom den økologiske setteløkvlingen utbringer et mindre beløp enn garantibeløpet, utbetales differansen som tilskudd.

II

Endringene trer i kraft straks.

20. juni Nr. 725 2003

Forskrift om endring i forskrift om offentlig parkeringsregulering og parkeringsgebyr.

Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2003 med hjemmel i vegtrafikklov av 18. juni 1965 nr. 4 § 4, § 5, § 8, § 31, § 31a, § 37 og § 43 og lov av 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 28 tredje ledd. Fremmet av Samferdselsdepartementet. Kunngjort 24. juni 2003.

I

I forskrift av 1. oktober 1993 nr. 921 om offentlig parkeringsregulering og parkeringsgebyr gjøres følgende endring:

§ 14 første ledd skal lyde:

Gebyr kan ilegges ved stans eller parkering i strid med vegtrafikkloven § 3 og § 17, trafikkreglene § 17, skiltforskriften, denne forskrift og bestemmelser gitt i medhold av vegtrafikkloven § 4 og § 9.

II

Endringen trer i kraft straks.

20. juni Nr. 726 2003

Forskrift om endring i forskrift om tiltak mot sjukdommer på bier.

Fastsatt av Landbruksdepartementet 20. juni 2003 med hjemmel i lov av 8. juni 1962 nr. 4 om dyrehelse (husdyrloven) § 3. Kunngjort 24. juni 2003.

I

I forskrift av 27. april 2001 nr. 437 om tiltak mot sjukdommer på bier gjøres følgende endringer:

§ 3 ny definisjon etter «Sone» skal lyde:

Sone BI: Sogn og Fjordane.

§ 14, ny § 14a og § 14b skal lyde:

§ 14. Sertifisering av stasjonære bigård

Statens dyrehelsetilsyn – distriktsveterinæren kan sertifisere stasjonære bigårder. Sertifikatet gjelder til den datoen distriktsveterinæren fastsetter, men likevel ikke lenger enn i to år etter utstedelse. Sertifikatet kan trekkes tilbake før gyldighetstiden utløper, permanent eller midlertidig, dersom krav til driften av bigården ikke oppfylles eller det oppstår mistanke om eller tilfelle av sjukdom i bigården.

§ 14a. Vilkår for sertifisering

For at bigården skal kunne bli sertifisert, må følgende undersøkelser være foretatt i løpet av de siste 12 måneder med negativt resultat:

1. Klinisk undersøkelse med henblikk på lukket yngelrâte, åpen yngelrâte og steinyngel. Undersøkelsen skal omfatte minst 20% av bisamfunnene og være foretatt av distriktsveterinæren eller annen som utfører slikt oppdrag for Statens dyrehelsetilsyn i løpet av tidsrommet f.o.m. april t.o.m. september. Det er en forutsetning at det er foreglet yngel i bisamfunnene.
2. Undersøkelse med henblikk på trakémiddinfeksjon. Undersøkelsen skal være foretatt ved et offentlig godkjent laboratorium på grunnlag av en prøve bestående av minst 60 fullt utviklede bier som er tatt jevnt fordelt fra bisamfunnene. Prøven må være tatt ut i løpet av tidsrommet f.o.m. september t.o.m. mars og ha en slik kvalitet at den kan undersøkes med sikkert resultat.
3. Undersøkelse med henblikk på varroainfeksjon. Undersøkelsen skal være foretatt ved et offentlig godkjent laboratorium på grunnlag av en prøve bestående av nedfall fra samtlige kuber. Nedfallet må være samlet opp ved bruk av dertil beregnede innretninger (diagnosebrett e.l.) og ha en slik kvalitet at det kan undersøkes med sikkert resultat. Oppsamlingen av nedfallet skal ha foregått over en sammenhengende periode på minst:
 - a) 6 uker i løpet av tidsrommet f.o.m. 15. august t.o.m. november (naturlig høstnedfall); eller

- b) 4 måneder i løpet av bienes innesittingsperiode (naturlig vinternedfall); eller
- c) 2 uker i løpet av tidsrommet f.o.m. april t.o.m. november etter at bisamfunnene har blitt behandlet på tilfredsstillende måte med et middel som er effektivt mot varroamidd (provosert nedfall).
Diagnosebrettene e.l. skal ha vært installert i kubene i minst to uker regnet fra behandlingsstart.

Undersøkelsen regulert i første ledd nr. 2 kreves likevel ikke ved sertifisering av bigårder i sone B1.

Undersøkelsen regulert i første ledd nr. 3 kreves likevel ikke ved sertifisering av bigårder i region C.

§ 14b. Krav til driften av sertifisert bigård

Sertifiserte bigårder skal drives i samsvar med følgende krav:

1. Bier og utbygde vokstavler som føres til bigården skal kun komme fra andre bigårder som er sertifisert i henhold til denne forskriften.
2. Det skal ikke brukes biavlprodukter fra andres bigård som fôr til biene.
3. Statens dyrehelsetilsyn – distriktsveterinæren skal straks varsles dersom det oppstår mistanke om eller tilfelle av sykdom i bigården.
4. Birøkteren skal fortløpende føre fortegnelse over alle forsendelser av bier og utbygde vokstavler til og fra bigården med angivelse av forsendelsens art, dato for mottak eller avsendelse og mottakerens eller avsenderens navn og adresse.

Tittelen på kapittel IV skal lyde:

Kapittel IV. Spesielle tiltak for å forebygge spredning av varroamidd og trakémidd

§ 18 og ny § 18a skal lyde:

§ 18. Forbud

For å forebygge spredning av varroamidd er det forbudt å overføre bier i alle utviklingstrinn fra og med larve til og med imago, samt utbygde vokstavler og brukt bimateriell;

1. fra region A til region B,
2. fra region B til region A,
3. fra region C til regionene A, B og D, og
4. fra region D til regionene A og B.

For å forebygge spredning av trakémidd er det forbudt å overføre fullt utviklede bier (imago) fra region B til regionene A, C og D. Det er også forbudt å overføre fullt utviklede bier fra sone B1 til andre deler av landet.

§ 18a. Unntak

Unntatt fra forbudene i § 18 første ledd er overføring av brukt bimateriell som ikke har vært i kontakt med bier de siste 7 døgn.

II

Endringene trer i kraft straks. Ved sertifisering av bigårder utenfor sone B1 før september 2003 kan den foreskrevne trakémiddundersøkelsen likevel være foretatt på grunnlag av en prøve bestående av 50 bier fra ett av bisamfunnene.

20. juni Nr. 727 2003

Forskrift om endring i forskrift om fortegnelse over sykdommer som omfattes av lov 8. juni 1962 nr. 4 om dyrehelse (husdyrloven).

Fastsatt av Landbruksdepartementet 20. juni 2003 med hjemmel i lov av 8. juni 1962 nr. 4 om dyrehelse (husdyrloven) § 1 annet ledd. Kunngjort 24. juni 2003.

I

I forskrift av 19. mars 1965 nr. 9941 om fortegnelse over sykdommer som omfattes av lov 8. juni 1962 nr. 4 om dyrehelse (husdyrloven) gjøres følgende endringer:

Avsnittet om bier i listen over B-sykdommer skal lyde:

Bier

- Lukket yngelrâte – American foulbrood
- Åpen yngelrâte – European foulbrood
- Steinyngel – Stonebrood

Nytt siste punkt i listen over C-sykdommer skal lyde:

- Trakémiddinfeksjon hos bier – Acarapiosis

II

Endringene trer i kraft straks.

20. juni Nr. 728 2003**Ikrafttredelse av lov av 20. juni 2003 nr. 40 om endringer i barneloven mv. (Nye saksbehandlingsregler i barnefordelingssaker for domstolene mv.).**

Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2003 med hjemmel i lov av 20. juni 2003 nr. 40 om endringer i barneloven mv. (Nye saksbehandlingsregler i barnefordelingssaker for domstolene mv.) del XIV. Fremmet av Barne- og familiedepartementet. Kunngjort 24. juni 2003.

Lov av 20. juni 2003 nr. 40 om endringer i barneloven mv. (Nye saksbehandlingsregler i barnefordelingssaker for domstolene mv.) trer i kraft 1. april 2004.

20. juni Nr. 729 2003**Delegering av myndighet til Finansdepartementet etter lov av 20. juni 2003 nr. 44 om endringer i sentralbankloven og finansieringsvirksomhetsloven og om opphevelse av valutareguleringsloven og penge- og kredittreguleringsloven del V.**

Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2003 med hjemmel i lov av 20. juni 2003 nr. 44 om endringer i sentralbankloven og finansieringsvirksomhetsloven og om opphevelse av valutareguleringsloven og penge- og kredittreguleringsloven del V. Fremmet av Finansdepartementet. Kunngjort 24. juni 2003.

Kongens myndighet etter lov av 20. juni 2003 nr. 44 om endringer i sentralbankloven og finansieringsvirksomhetsloven og om opphevelse av valutareguleringsloven og penge- og kredittreguleringsloven del V til å bestemme ikrafttredelse og til å gi overgangsregler delegeres til Finansdepartementet.

20. juni Nr. 730 2003**Delegering av myndighet til Finansdepartementet etter sentralbankloven § 27 første og tredje ledd og § 28 og lov om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner § 4a–1 tredje og fjerde ledd.**

Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2003 med hjemmel i lov av 24. mai 1985 nr. 28 om Norges Bank og pengevesenet (sentralbankloven) § 27 første og tredje ledd og § 28 og lov av 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner § 4a–1 tredje og fjerde ledd. Fremmet av Finansdepartementet. Kunngjort 24. juni 2003.

Kongens myndighet til å gi forskrifter og treffe enkeltvedtak etter lov av 24. mai 1985 nr. 28 om Norges Bank og pengevesenet (sentralbankloven) § 27 første og tredje ledd og § 28 og lov av 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner § 4a–1 tredje og fjerde ledd delegeres til Finansdepartementet.

20. juni Nr. 731 2003**Delegering av myndighet til Finansdepartementet etter lov av 20. juni 2003 nr. 43 om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond mv. del IX.**

Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2003 med hjemmel i lov av 20. juni 2003 nr. 43 om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond mv. del IX. Fremmet av Finansdepartementet. Kunngjort 24. juni 2003.

Kongens myndighet etter lov av 20. juni 2003 nr. 43 om endringer i lov 12. juni 1981 nr. 52 om verdipapirfond mv. del IX til å bestemme ikrafttredelse og gi overgangsbestemmelser delegeres til Finansdepartementet.

20. juni Nr. 732 2003**Ikrafttredelse av lov av 20. juni 2003 nr. 51 om endringer i lov 29. november 1996 nr. 73 om formidling av landsdekkende postsendinger (postloven).**

Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2003 med hjemmel i lov av 20. juni 2003 nr. 51 om endringer i lov 29. november 1996 nr. 73 om formidling av landsdekkende postsendinger (postloven) del II. Fremmet av Samferdselsdepartementet. Kunngjort 24. juni 2003.

Lov av 20. juni 2003 nr. 51 om endringer i lov 29. november 1996 nr. 73 om formidling av landsdekkende postsendinger (postloven) gjelder fra 1. juli 2003.

20. juni Nr. 733 2003**Delegering av myndighet til Finansdepartementet etter hvitvaskingsloven § 19.**

Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2003 med hjemmel i lov av 20. juni 2003 nr. 41 om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger mv. (hvitvaskingsloven) § 19. Fremmet av Finansdepartementet. Kunngjort 24. juni 2003.

Kongens myndighet etter lov av 20. juni 2003 nr. 41 om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger mv. (hvitvaskingsloven) § 19 første ledd til å bestemme ikrafttredelse delegeres til Finansdepartementet.

Kongens myndighet etter lov av 20. juni 2003 nr. 41 om tiltak mot hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger mv. (hvitvaskingsloven) § 19 annet ledd til å gi overgangsregler delegeres til Finansdepartementet.

20. juni Nr. 734 2003**Delegering av myndighet til Finansdepartementet etter lov av 20. juni 2003 nr. 42 om endringer i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner og i enkelte andre lover (eierkontroll i finansinstitusjoner) del IV.**

Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2003 med hjemmel i lov av 20. juni 2003 nr. 42 om endringer i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner og i enkelte andre lover (eierkontroll i finansinstitusjoner) del IV. Fremmet av Finansdepartementet. Kunngjort 24. juni 2003.

Kongens myndighet etter lov av 20. juni 2003 nr. 42 om endringer i lov 10. juni 1988 nr. 40 finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner og i enkelte andre lover (eierkontroll i finansinstitusjoner) del IV til å bestemme ikrafttredelse og til å gi overgangsregler delegeres til Finansdepartementet.

20. juni Nr. 735 2003**Delegering av myndighet til Finansdepartementet etter lov om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner § 2–2, § 2–3, § 2a– 1 annet ledd annet punktum, § 2a–6 sjette ledd og § 3–3 sjette ledd, lov om forretningsbanker § 8a tredje ledd og lov om forsikringsvirksomhet § 2–1 første ledd tredje punktum.**

Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2003 med hjemmel i lov av 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner § 2–2, § 2–3, § 2a– 1 annet ledd annet punktum, § 2a–6 sjette ledd og § 3–3 sjette ledd, lov av 24. mai 1961 nr. 2 om forretningsbanker § 8a tredje ledd og lov av 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet § 2–1 første ledd tredje punktum. Fremmet av Finansdepartementet. Kunngjort 24. juni 2003.

Kongens myndighet til å treffe enkeltvedtak og til å gi forskrifter etter lov av 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner § 2– 2, § 2–3, § 2a–1 annet ledd annet punktum, § 2a–6 sjette ledd og § 3–3 sjette ledd, lov av 24. mai 1961 nr. 2 om forretningsbanker § 8a tredje ledd og lov av 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet § 2–1 første ledd tredje punktum, delegeres til Finansdepartementet.

20. juni Nr. 736 2003**Forskrift om åpning for fiske etter anadrome laksefisk (åpningsforskriften).**

Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2003 med hjemmel i lov av 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk m.v. § 2 og § 33. Fremmet av Miljøverndepartementet. Kunngjort 24. juni 2003.

§ 1. Fiske i sjø

I sjøen er fiske etter anadrome laksefisk bare tillatt med stang, håndsnøre, laksedorg, oter, kilenot, krokarn og lakseverp til de tider og på de steder som er fastsatt av Direktoratet for naturforvaltning. Direktoratet for naturforvaltning kan fastsette bestemmelser om fangstkvantum.

Fiske i sjøen med faststående bundne redskaper kan bare utøves på eller i direkte tilknytning til grunn som eies eller leies av fiskeren.

§ 2. Fiske i vassdrag

I vassdrag er fiske etter anadrome laksefisk bare tillatt med stang og håndsnøre til de tider og i de vassdrag eller deler av vassdrag som er fastsatt av fylkesmannen. Fylkesmannen kan fastsette bestemmelser om fangstkvantum.

I grensevassdrag gjelder de regler som er fastsatt i henhold til avtale med vedkommende stat.

§ 3. Minstemål

Det er bare tillatt å fange anadrome laksefisk som er minst 35 centimeter. I Nordland, Troms og Finnmark er det likevel tillatt å fange sjørret og sjørøye som er minst 30 centimeter.

§ 4. Tillatelse til fiske med andre redskaper

I vassdrag, deler av vassdrag eller sjøområder med stort innslag av rømt oppdrettsfisk kan Direktoratet for

naturforvaltning i forskrift eller fylkesmannen i enkelttilfeller tillate fiske med andre redskaper enn de som følger av denne forskrift.

I andre tilfeller kan Direktoratet for naturforvaltning tillate fiske med andre redskaper dersom særlige forhold tilsier dette.

§ 5. *Definisjon av redskaper til fangst av anadrome laksefisk*

Redskap til fangst av anadrome laksefisk skal være utformet og brukes slik Direktoratet for naturforvaltning fastsetter i forskrift.

§ 6. *Områder med fiskeforbud for fiske etter laks*

Det er forbudt for norske statsborgere, personer som er bosatt i Norge og norske selskaper og andre sammenslutninger å fiske laks i området utenfor 12 nautiske mil fra den enkelte kyststats grunnlinje nord for 36° nordlig bredde.

Forbudet gjelder ikke fiske som skjer i henhold til bestemmelser gitt av Den nordatlantiske laksevernorganisasjonen (NASCO).

§ 7. *Ikrafttreden*

Forskriften trer i kraft 1. juli 2003. Fra samme tid oppheves kgl.res. av 27. november 1992 nr. 877 om åpning for fiske etter anadrome laksefisk, og kgl.res. av 19. desember 1975 nr. 8590 om forbud mot fiske etter laks for norske fiskere i det nord-vestlige og nord-østlige Atlanterhav.

20. juni Nr. 737 2003

Forskrift om nedsenking av garnredskap.

Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2003 med hjemmel i lov av 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk m.v. § 41. Fremmet av Miljøverndepartementet. Kunngjort 24. juni 2003.

§ 1. *Påbud om nedsenking av garnredskap*

Garn med maskevidde større enn 32 millimeter som brukes til fangst av saltvannsfisk, skal i perioden fra og med 1. mars til og med 30. september senkes slik at hele fangstdelen står minst 3 meter under havoverflaten til enhver tid.

§ 2. *Utvidelse av nedsenkingspåbudet*

Fylkesmannen kan for hele fylket eller for avgrensede områder bestemme at nedsenkingspåbudet skal gjelde for garn uansett maskevidde.

§ 3. *Unntak ved yrkesfiske*

Påbudet om nedsenking gjelder ikke for redskap som under utøving av yrkesfiske er satt ut for å fange annet enn laksefisk av fiskere som er oppført i fiskermanntallet, fra fartøy som er registrert i merkeregistret for norske fartøyer, jf. lov av 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven).

§ 4. *Straff*

Overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne forskrift er straffbart, jf. lov av 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk m.v. § 49.

§ 5. *Ikrafttredelse*

Forskriften trer i kraft 1. januar 2004. Fra samme tidspunkt oppheves forskrift av 28. april 1989 nr. 289 om nedsenking av garnredskap som er bestemt for fiske etter annen fisk enn anadrome laksefisk.

20. juni Nr. 738 2003

Ikrafttredelse av lov av 20. juni 2003 nr. 56 om fagskoleutdanning.

Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2003 med hjemmel i lov av 20. juni 2003 nr. 56 om fagskoleutdanning § 9 første ledd. Fremmet av Utdannings- og forskningsdepartementet. Kunngjort 24. juni 2003.

Lov av 20. juni 2003 nr. 56 om fagskoleutdanning trer i kraft straks.

20. juni Nr. 739 2003

Forskrift om innsamling og behandling av helseopplysninger i System for vaksinasjonskontroll (SYSVAK-registerforskriften).

Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2003 med hjemmel i lov av 18. mai 2001 nr. 24 om helseregistre og behandling av helseopplysninger (helseregisterloven) § 8 fjerde ledd jf. tredje ledd, § 9 annet ledd, § 16 fjerde ledd, § 17 tredje ledd, § 22 femte ledd og § 27 annet ledd, lov av 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven) § 37 og lov av 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer § 2–3 fjerde ledd og § 3–8 femte ledd. Fremmet av Helsedepartementet. Kunngjort 24. juni 2003.

Kapittel 1. Generelle bestemmelser

§ 1-1. *(Etablering av System for vaksinasjonskontroll, SYSVAK)*

Denne forskriften etablerer et landsomfattende System for vaksinasjonskontroll (SYSVAK) for mennesker. Forskriften gir regler for innsamling og behandling av helseopplysninger i registeret.

Innsamling og behandling av helseopplysninger i vaksinasjonsregisteret kan skje manuelt og ved hjelp av elektroniske hjelpemidler.

§ 1-2. *(Innholdet i SYSVAK)*

SYSVAK inneholder personidentifiserbare opplysninger om vaksinasjoner av personer som er omfattet av det nasjonale programmet for vaksiner mot smittsomme sykdommer (Barnevaksinasjonsprogrammet), jf. smittevernloven § 3-8 og forskrift av 3. april 2003 nr. 450 om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten.

SYSVAK kan også inneholde personidentifiserbare opplysninger om andre vaksinasjoner enn de som inngår i Barnevaksinasjonsprogrammet og som er gitt personer som er omfattet av programmet.

§ 1-3. *(Registerets formål)*

Formålet med SYSVAK er å:

1. innsamle opplysninger til vaksinasjonsregisteret og innenfor forskriftens rammer behandle dem for å:
 - holde oversikt over vaksinasjonsstatus hos den enkelte,
 - holde oversikt over eventuelle komplikasjoner eller bivirkninger etter vaksinasjon eller mistanke om slike,
 - fremskaffe informasjon til sentrale og lokale helsemyndigheter som grunnlag for å sikre en tilfredsstillende vaksinasjonsdekning i befolkningen,
 - gi norske myndigheter grunnlag for å bidra til internasjonal statistikk på nærmere avgrensede områder.
2. drive, fremme og legge grunnlag for forskning med sikte på å utvikle og fremme kvaliteten på vaksinene som tilbys.

Opplysninger i SYSVAK kan foruten de formål som nevnt i første ledd, behandles til styring, planlegging og kvalitetssikring av helsetjenesten og helseforvaltningen samt til utarbeiding av statistikk og til forskning.

§ 1-4. *(Forbud mot bruk)*

Opplysningene i SYSVAK kan ikke anvendes til formål som er uforenlig med formål som nevnt i § 1-3.

Opplysninger om enkeltindivider som er fremkommet ved behandling av helseopplysninger etter forskriften, kan ikke brukes i forsikringsøyemed selv om den registrerte samtykker.

§ 1-5. *(Databehandlingsansvarlig)*

Nasjonalt folkehelseinstitutt er databehandlingsansvarlig for innsamling og behandling av helseopplysninger i SYSVAK.

§ 1-6. *(Databehandler)*

Nasjonalt folkehelseinstitutt kan inngå skriftlig avtale med en databehandler om innsamling og behandling av opplysninger i SYSVAK, herunder om overvåking og forskning, jf. § 1-3, drift og kvalitetssikring av registeret, samt utlevering av data til brukere.

§ 1-7. *(Opplysninger om vaksinasjoner i SYSVAK)*

SYSVAK kan uten samtykke fra den registrerte eller den registrertes pårørende inneholde følgende opplysninger om personer som er omfattet av eller vaksinert i henhold til Barnevaksinasjonsprogrammet, i den utstrekning det er nødvendig for å nå formålet med registeret:

1. personopplysninger:
 - 1.1 navn og fødselsnummer,
 - 1.2 adresse og bostedskommune,
2. administrative opplysninger:
 - 2.1 institusjon/virksomhet der helsehjelp tilbys og ytes
3. medisinske opplysninger:
 - 3.1 data om vaksinasjonen, herunder dato og typekode,
 - 3.2 medisinske kontraindikasjoner som årsak til manglende gjennomføring av hele eller deler av vaksinasjonsprogrammet,
 - 3.3 andre årsaker til manglende gjennomføring av hele eller deler av vaksinasjonsprogrammet,
 - 3.4 eventuelle komplikasjoner eller bivirkninger etter vaksinasjon eller mistanke om slike.

Registeret kan inneholde personopplysninger om den eller de som har den daglige omsorgen for barnet, dersom barnet ikke er tildelt eget fødselsnummer.

Registeret kan inneholde annen personentydig identifikasjon for personer uten norsk fødselsnummer. Tidligere vaksinasjonsstatus som ikke er registrert i SYSVAK, skal etterregistreres.

§ 1–8. (Koding og klassifisering av opplysningene i SYSVAK, krav til dokumentasjon)

Nasjonalt folkehelseinstitutt skal ved enhver registrering i registeret kunne dokumentere hvilke kodeverk og klassifikasjoner som er benyttet.

Departementet kan gi nærmere bestemmelser om hvilke nasjonale eller internasjonale kodeverk og klassifikasjoner som skal benyttes ved registrering av opplysninger i SYSVAK.

Kapittel 2. Melding av helseopplysninger til SYSVAK, kvalitetskontroll mv.**§ 2–1. (Helsepersonells dokumentasjons- og meldeplikt)**

Helsepersonell som gir vaksinasjoner i henhold til Barnevaksinasjonsprogrammet, skal uten hensyn til taushetsplikt registrere og melde opplysninger som nevnt i forskriften § 1–7 til SYSVAK.

Helsepersonell skal ved vaksinasjonen opplyse om at vaksinasjonsstatus vil bli registrert i SYSVAK, og at det ikke er anledning til å reservere seg mot registrering.

Melding sendes til SYSVAK senest en uke etter at vaksinasjonen er gjennomført. Melding om vaksinekomplikasjon eller bivirkning eller mistanke om komplikasjon/bivirkning skal meldes så snart den blir kjent for helsepersonellet.

§ 2–2. (Meldingsskjema, formkrav)

Melding om opplysninger som nevnt i § 2–1, skal skje på skjema eller på annen måte fastsatt av departementet.

Departementet kan gi pålegg om bruk av bestemte klassifikasjoner og kodeverk ved registrering av opplysningene, samt pålegg om bruk av standardiserte meldingsformater ved forsendelsen av opplysningene.

§ 2–3. (Virksomhetens plikter)

Helseinstitusjon, helsesenter og annen virksomhet som er ansvarlig for registrering av opplysninger som skal meldes til SYSVAK, jf. § 1–7, har ansvar for at pliktene som nevnt i § 2–1 og § 2–2 oppfylles, og skal sørge for at det finnes rutiner som sikrer dette jf. § 4–2 og § 4–3.

§ 2–4. (Innhenting av tilleggsopplysninger)

Nasjonalt folkehelseinstitutt kan, dersom det er nødvendig, innhente tilleggsopplysninger ved melding om komplikasjon eller bivirkning etter vaksinasjon eller mistanke om slik for å få klarlagt hva komplikasjonene består i, måten vaksinene har vært gitt på og nærmere informasjon om det produkt som har vært brukt.

§ 2–5. (Mottakers ansvar for kvalitetskontroll)

Nasjonalt folkehelseinstitutt skal sørge for at helseopplysninger som behandles i SYSVAK, er korrekte, relevante og nødvendige for de formål de innsamles for, jf. § 1–3. Som ledd i kvalitetskontrollen kan det gjøres rutinemessige samkjøringer mot Det sentrale folkeregister.

Dersom meldingsskjema er mangelfullt utfylt, skal avsenderen av skjema varsles, jf. helseregisterloven § 9 annet ledd annet punktum. Ved fortsatt mangelfull utfylling av skjema skal Helsetilsynet i fylket varsles.

Kapittel 3. Behandling av helseopplysninger i SYSVAK**§ 3–1. (Sammenstilling av opplysninger for fremstilling av statistikk)**

Opplysninger i SYSVAK kan sammenstilles (kobles) med opplysninger i Kreftregisteret, Dødsårsaksregisteret, Meldingssystemet for smittsomme sykdommer (MSIS), Tuberkuloseregisteret og Medisinsk fødselsregister, dersom det gjøres av den databehandlingsansvarlige for ett av de nevnte registrene eller en virksomhet departementet bestemmer, og resultatet av sammenstillingen fremkommer i anonymisert form.

Den databehandlingsansvarlige skal normalt effektivere forespørsler om statistiske opplysninger fra forvaltningen og forskere innen 60 dager fra den dagen bestillingen kom inn. Dersom særlige forhold gjør det umulig å effektivere forespørselen innen fristen, kan effektiveringen utsettes inntil det er mulig å oppfylle den. Den databehandlingsansvarlige skal i så fall gi et foreløpig svar med opplysninger om forespørselen kan effektiveres, om grunnen til forsinkelsen og sannsynlig tidspunkt for når bestillingen kan effektiveres.

Helseopplysninger som mottas for fremstilling av statistikk etter første ledd, skal slettes så snart statistikkfremstillingen er tilfredsstillende gjennomført.

§ 3–2. (Sammenstilling av opplysninger i SYSVAK med opplysninger i andre registre for forskning mv.)

Nasjonalt folkehelseinstitutt kan sammenstille opplysninger i registeret med opplysninger i helseregistre som nevnt i § 3–1 første ledd, for uttrykkelig angitte formål innen registerets formål, jf. forskriften § 1–3, dersom det er ubetenkelig ut fra etiske hensyn og databehandleren (forskeren) bare skal behandle aidentifiserte opplysninger.

Sammenstilte helseopplysninger kan ikke lagres før navn, fødselsdag og personnummer er slettet eller kryptert. Direkte personidentifiserende opplysninger (navn og fødselsnummer) som mottas for behandlingen, skal slettes så snart sammenstillingen (koblingen) er tilfredsstillende gjennomført.

Alle opplysninger som inngår i behandlingen etter første og annet ledd, skal slettes ved prosjektavslutning.

§ 3–3. (Utlevering av sammenstilte datafiler til forskning mv.)

Aidentifiserte opplysninger som nevnt i § 3–2 første ledd skal etter søknad gjøres tilgjengelig for og utleveres til forskning, eventuelt annet uttrykkelig angitt formål innenfor registerets formål, jf. forskriften § 1–3, dersom:

- mottakeren bare skal behandle aidentifiserte opplysninger,

- behandlingen av opplysningene er ubetenkelig ut fra etiske hensyn, og
- sammenstillingen og tilretteleggingen av dataene gjøres av databehandlingsansvarlig for et av de registrene hvis opplysninger behandles, eller i en virksomhet departementet bestemmer.

Forskriften § 3–2 annet ledd gjelder tilsvarende.

Den databehandlingsansvarlige skal utlevere eller overføre nødvendige og relevante data til den ansvarlige for det angitte prosjektet innen 60 dager fra den dagen søknaden kom inn. Rettsgrunnlaget for behandlingen av opplysningene skal fremgå av søknaden, jf. første ledd.

Dersom særlige forhold gjør det umulig å effektivere søknaden innen den angitte fristen, kan effektiveringen utsettes inntil det er mulig å oppfylle den. Den databehandlingsansvarlige skal i så fall gi et foreløpig svar med opplysninger om forespørselen kan effektiveres, om grunnen til forsinkelsen og sannsynlig tidspunkt for når søknaden kan effektiveres.

Alle opplysninger som inngår i behandlingen etter denne paragrafen, skal slettes eller tilbakeleveres ved prosjektavslutning.

§ 3–4. *(Plikt til å utlevere ikke koblede data til forskning mv.)*

Nasjonalt folkehelseinstitutt skal etter forespørsel fra forvaltningen og forskere utlevere statistiske opplysninger fra SYSVAK innen 30 dager fra den dagen forespørselen kom inn.

Nasjonalt folkehelseinstitutt skal etter søknad utlevere aidentifiserte opplysninger fra SYSVAK dersom

- opplysningene skal brukes til et uttrykkelig angitt formål innenfor registerets formål,
- mottakeren bare skal behandle aidentifiserte opplysninger og
- behandlingen av opplysningene er ubetenkelig ut fra etiske hensyn.

Nasjonalt folkehelseinstitutt skal utlevere eller overføre nødvendige og relevante data til den databehandlingsansvarlige for det angitte prosjektet innen 30 dager fra den dagen søknaden kom inn. Rettsgrunnlaget for behandlingen av opplysningene skal fremgå av søknaden.

Forskriften § 3–3 fjerde og femte ledd gjelder tilsvarende.

§ 3–5. *(Utlevering og annen behandling av opplysninger i SYSVAK)*

Personidentifiserbare opplysninger fra SYSVAK kan, med mindre annet følger av denne forskriften, bare behandles (sammenstilles, utleveres etc.) etter tillatelse fra Datatilsynet og i samsvar med de alminnelige regler om taushetsplikt.

Sosial- og helsedirektoratet skal svare på forespørsler om utlevering av personidentifiserende opplysninger for bruk i uttrykkelig angitte forskningsprosjekter innen 30 dager fra den dagen forespørselen kom inn. Dersom særlige forhold gjør det umulig å svare på forespørselen innen den angitte fristen, kan svaret utsettes inntil det er mulig å gi svar. Sosial- og helsedirektoratet skal i så fall gi et foreløpig svar med opplysninger om grunnen til forsinkelsen og sannsynlig tidspunkt for når svar kan gis.

§ 3–6. *(Informasjonsstrategi rettet mot brukergrupper)*

For å fremme bruk av data fra SYSVAK og for å bygge opp informasjon og kunnskap, jf. forskriften § 1–3, skal Nasjonalt folkehelseinstitutt ha en aktiv informasjonsstrategi og -plan rettet mot så vel helsetjenesten, helseforvaltningen og øvrig forvaltning, som mot forskere innen medisinsk forskning, helsetjenesteforskning og samfunnsforskning.

§ 3–7. *(Kostnader)*

Nasjonalt folkehelseinstitutt kan kreve betaling for behandling og tilrettelegging av opplysninger etter § 3–1 til § 3–5. Betalingen skal ikke overstige de faktiske utgiftene ved slik behandling og tilrettelegging av opplysningene.

§ 3–8. *(Oversikt over utleveringer)*

Nasjonalt folkehelseinstitutt skal føre oversikt over hvem som får utlevert opplysninger fra SYSVAK og hjemmelsgrunnlaget for utleveringene. Opplysningene skal oppbevares i minst fem år etter at utlevering har funnet sted.

Kapittel 4. Taushetsplikt, informasjonssikkerhet og internkontroll

§ 4–1. *(Taushetsplikt)*

Enhver som behandler helseopplysninger etter denne forskriften, har taushetsplikt etter forvaltningsloven § 13 til § 13e, samt etter helsepersonelloven.

Taushetsplikten etter første ledd gjelder også pasientens fødested, fødselsdato, personnummer, statsborgerforhold, sivilstand, yrke, bopel og arbeidssted eller andre personentydige opplysninger jf. forskriften § 1–7 annet ledd.

Opplysninger til andre forvaltningsorganer etter forvaltningsloven § 13b nr. 5 og 6 kan bare gis når det er nødvendig for å bidra til løsning av oppgaver etter forskriften her, eller for å forebygge vesentlig fare for liv eller alvorlig skade for noens helse.

§ 4–2. *(Informasjonssikkerhet)*

Nasjonalt folkehelseinstitutt og databehandleren skal gjennom planlagte og systematiske tiltak sørge for tilfredsstillende informasjonssikkerhet med hensyn til konfidensialitet, integritet, kvalitet og tilgjengelighet ved

behandling av helseopplysninger etter forskriften, jf. helseregisterloven § 16 flg.

Der behandling av helseopplysningene skjer helt eller delvis med elektroniske hjelpemidler, gjelder bestemmelsene om informasjonssikkerhet i forskrift til personopplysningsloven § 2-1 til § 2-16.

§ 4-3. (Plikt til internkontroll)

Nasjonalt folkehelseinstitutt skal etablere internkontroll i samsvar med helseregisterloven § 17. De systematiske tiltakene skal tilpasses virksomhetens art, aktiviteter og størrelse i det omfang som er nødvendig for å etterleve krav gitt i eller i medhold av helseregisterloven, med særlig vekt på bestemmelser gitt i medhold av helseregisterloven § 16.

Databehandlere som behandler helseopplysninger på vegne av Nasjonalt folkehelseinstitutt, skal behandle opplysninger i samsvar med rutiner Nasjonalt folkehelseinstitutt har oppstilt.

§ 4-4. (Internkontrollens innhold)

Internkontrollen innebærer at den databehandlingsansvarlige skal ha kunnskap om gjeldende regler om behandling av helseopplysninger, tilstrekkelig og oppdatert dokumentasjon for gjennomføring av rutiner, samt ha denne dokumentasjonen tilgjengelig for dem den måtte angå.

Internkontrollen skal blant annet inneholde:

1. oversikt over hvordan virksomheten er organisert,
2. oversikt over ansvars- og myndighetsforhold,
3. oversikt over de krav i og i medhold av helseregisterloven som gjelder for virksomheten,
4. rutiner virksomheten følger for å sikre overholdelse av kravene, herunder rutiner for:
 - 4.1. oppfyllelse av krav om at personidentifiserende opplysninger bare behandles når dette er nødvendig for å fremme formålet med behandlingen av opplysningene, og i tråd med gjeldende bestemmelser om taushetsplikt, jf. helseregisterloven § 11 og § 15,
 - 4.2. dokumentasjon og kvalitetskontroll av helseopplysningene, jf. forskriften § 1-8 og § 2-5,
 - 4.3. oppfyllelse av begjæringer om informasjon og innsyn, jf. helseregisterloven § 21 til § 25, samt forskriften § 5-1,
 - 4.4. hvordan virksomheten oppfyller bestemmelsene om tilgang til helseregistre, jf. § 3-1, § 3-3, § 3-4 og § 3-5,
 - 4.5. oppfyllelse av reglene om meldeplikt til Datatilsynet, jf. helseregisterloven § 29,
5. rutiner virksomheten følger dersom avvik oppstår, og opplysninger om hvem som er ansvarlig,
6. rutiner virksomheten følger for å hindre gjentakelse av avvik, og opplysninger om hvem som er ansvarlig,
7. rutiner for hvordan virksomheten systematisk og regelmessig gjennomgår sin internkontroll for å kontrollere at aktivitetene og resultatene av dem stemmer overens med det system virksomheten har fastlagt, og om det medfører oppfyllelse av helseregisterlovgivningen,
8. rutiner for hvordan virksomheten sikrer seg at alle aktuelle og kun gjeldende rutiner blir benyttet, og
9. rutiner for hvordan virksomheten sikrer at de ansatte har tilstrekkelig kompetanse til å overholde forskriftens krav.

Skriftlig dokumentasjon skal minst omfatte dokumentasjon av rutiner som nevnt i annet ledd nr. 1 til 8. Tilsynsmyndighetene kan gi pålegg om skriftlig dokumentasjon ut over dette, dersom det anses påkrevet. Tilsynsmyndighetene kan dispensere fra hele eller deler av dette kapittel når særlige forhold foreligger.

Kapittel 5. Den registrertes rett til informasjon og innsyn

§ 5-1. (Den registrertes rett til informasjon og innsyn)

Registrerte har rett til informasjon om SYSVAK og innsyn i behandling av helseopplysninger om seg selv i samsvar med helseregisterloven § 22 til § 25. Informasjonen skal gis i en forståelig form.

§ 5-2. (Informasjon og innsyn når den registrerte er mindreårig)

Foreldre eller andre med foreldreansvar har rett til innsyn etter regler tilsvarende dem i pasientrettighetsloven § 3-4.

§ 5-3. (Frist for å svare på henvendelser om innsyn)

Begjæringer om innsyn etter § 5-1 skal besvares uten ugrunnet opphold og senest innen 30 dager fra den dagen henvendelsen kom inn, jf. helseregisterloven § 19.

Dersom særlige forhold gjør det umulig å svare på henvendelsen innen 30 dager, kan gjennomføringen utsettes inntil det er mulig å gi svar. Den databehandlingsansvarlige skal i så fall gi et foreløpig svar med opplysninger om grunnen til forsinkelsen og sannsynlig tidspunkt for når svar kan gis.

Kapittel 6. Bevaring av helseopplysninger i SYSVAK

§ 6-1. (Bevaring av helseopplysninger)

Opplysninger i SYSVAK skal oppbevares i ubegrenset tid, med mindre annet følger av denne forskriften eller helseregisterloven § 26 eller § 28.

Kapittel 7. Straff

§ 7–1. (Straff)

Den som forsettlig eller grovt uaktsomt overtrer bestemmelser fastsatt i denne forskriften § 2–1, § 2–3, § 4–2 til § 4–4, straffes med bøter eller fengsel inntil ett år eller begge deler.

Medvirkning straffes på samme måte.

Kapittel 8. Avsluttende bestemmelser

§ 8–1. (Ikraftsetting)

Forskriften trer i kraft 1. juli 2003. Fra samme tidspunkt oppheves forskrift av 21. desember 2000 nr. 1370 om meldinger til system for vaksinasjonskontroll.

20. juni Nr. 740 2003

Forskrift om innsamling og behandling av helseopplysninger i Meldingssystem for smittsomme sykdommer og i Tuberkuloseregisteret og om varsling om smittsomme sykdommer (MSIS- og Tuberkuloseregisterforskriften).

Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2003 med hjemmel i lov av 18. mai 2001 nr. 24 om helseregistre og behandling av helseopplysninger (helseregisterloven) § 6, § 8 fjerde ledd jf. tredje ledd, § 9 annet ledd, § 16 fjerde ledd, § 17 tredje ledd, § 22 femte ledd og § 27 annet ledd, lov av 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven) § 37 og lov av 5. august 1994 nr. 55 om vern mot smittsomme sykdommer § 2–3 fjerde ledd. Fremmet av Helsedepartementet. Jf. EØS-avtalen protokoll 31 art. 16 (vedtak 2119/98/EF). Kunngjort 24. juni 2003.

Kapittel 1. Generelle bestemmelser

§ 1–1. (Etablering av Meldingssystemet for smittsomme sykdommer og Det sentrale tuberkuloseregisteret mv.)

Denne forskriften etablerer et landsomfattende Meldingssystem for smittsomme sykdommer (MSIS) og et sentralt Tuberkuloseregister for slike sykdommer hos mennesker. Forskriften gir regler for innsamling og behandling av helseopplysninger i registrene.

Innsamling og behandling av helseopplysninger i registrene kan skje manuelt og ved hjelp av elektroniske hjelpemidler.

Forskriften gir også bestemmelser om varsling om smittsomme sykdommer.

§ 1–2. (Innholdet i MSIS og i Tuberkuloseregisteret)

MSIS inneholder personidentifiserbare opplysninger om personer i Norge som er smittet med sykdommer som omfattes av gruppe A jf. tredje og sjette ledd, og aidentifiserte opplysninger om personer i Norge som er smittet med sykdommer som omfattes av gruppe B eller C jf. fjerde til sjette ledd.

Tuberkuloseregisteret inneholder personidentifiserbare opplysninger om personer i Norge som er smittet med tuberkulose, personer som får forebyggende behandling mot tuberkulose eller personer som oppdages som omslagere ved tuberkulinundersøkelse i grunnskolens 10. klasse, jf. forskrift om tuberkulosekontroll § 5–4.

Smittsomme sykdommer i gruppe A er sykdommer som det er nødvendig å overvåke med detaljerte opplysninger om hvert tilfelle av hensyn til smittevernet og internasjonale forpliktelser, jf. § 2–7. Det er sykdommer som forebygges gjennom Barnevaksinasjonsprogrammet, næringsmiddelbårne sykdommer, sykdommer som kan overføres fra dyr (zoonoser), virushepatitter, importsykdommer, alvorlige systemiske sykdommer, sykdommer forårsaket av visse resistente bakterier og alvorlige miljøsykdommer.

Smittsomme sykdommer i gruppe B er de seksuelt overførbare sykdommene gonoré, hiv-infeksjon og syfilis.

Smittsomme sykdommer i gruppe C er sykdommer fra kategoriene i gruppe A eller B der det er nødvendig med oversikt over situasjonen, men der det ikke er nødvendig med registrering av detaljerte opplysninger om enkelttilfeller.

Departementet gir nærmere bestemmelser om hvilke smittsomme sykdommer som tilhører gruppe A, B eller C.

§ 1–3. (Registrenes formål)

MSIS skal bidra til overvåkingen av smittsomme sykdommer hos mennesker i Norge gjennom fortløpende og systematisk innsamling, analyse, tolkning og rapportering av opplysninger om forekomst av smittsomme sykdommer og dermed legge grunnlaget for å:

1. beskrive forekomsten av smittsomme sykdommer over tid og etter geografiske og demografiske forhold,
2. oppdage og bidra til oppklaring av utbrudd av smittsomme sykdommer,
3. gi råd til publikum, helsepersonell og forvaltning om smitteverntiltak,
4. evaluere virkninger av smitteverntiltak og
5. drive, fremme og gi grunnlag for forskning om smittsomme sykdommers utbredelse og årsaker.

Tuberkuloseregisteret skal i tillegg til formål nevnt i første ledd, legge grunnlaget for å evaluere virkninger av behandlingstiltak og sikre kvaliteten av disse.

Opplysninger i registrene kan foruten de formål som nevnt ovenfor, behandles til styring, planlegging og kvalitetssikring av helsetjenesten og helseforvaltningen samt til utarbeiding av statistikk og til forskning.

§ 1-4. (Forbud mot bruk)

Opplysningene i registrene kan ikke anvendes til formål som er uforenlig med formål som nevnt i § 1-3.

Opplysninger om enkeltindivider som er fremkommet ved behandling av helseopplysninger etter forskriften, kan ikke brukes i forsikringsøyemed selv om den registrerte samtykker.

§ 1-5. (Databehandlingsansvarlig)

Nasjonalt folkehelseinstitutt er databehandlingsansvarlig for innsamling og behandling av helseopplysninger i MSIS- og Tuberkuloseregisteret.

§ 1-6. (Databehandler)

Nasjonalt folkehelseinstitutt kan inngå skriftlig avtale med en databehandler om innsamling og behandling av helseopplysninger i registrene, herunder om overvåking og forskning, jf. § 1-3, drift og kvalitetssikring av registeret, samt utlevering av data til brukere.

§ 1-7. (Opplysninger i MSIS om tilfeller av smittsom sykdom i gruppe A og B og opplysninger i Tuberkuloseregisteret)

MSIS kan uten samtykke inneholde opplysninger som nevnt i tredje ledd om personer som har eller har hatt smittsom sykdom i gruppe A og B, jf. § 1-2.

Tuberkuloseregisteret kan uten samtykke inneholde opplysninger som nevnt i tredje ledd om personer som har eller har hatt tuberkulose, personer som får forebyggende behandling mot tuberkulose eller personer som oppdages som omslagere ved tuberkulinundersøkelse i grunnskolens 10. klasse, jf. forskrift om tuberkulosekontroll § 5-4.

Registrene kan inneholde følgende opplysninger i den utstrekning det er nødvendig for å nå formålet med registrene:

1. personopplysninger:
 - 1.1. for personer med smittsomme sykdommer i gruppe A: navn, fødselsnummer eller annen personentydig identifikasjon for personer uten norsk fødselsnummer, sivilstand og yrke. For personer med smittsomme sykdommer i gruppe B: fødselsmåned og -år og kjønn.
 - 1.2. bostedsadresse for smittsomme sykdommer i gruppe A, bostedskommune for smittsomme sykdommer i gruppe B,
 - 1.3. fødeland, foreldres fødeland, tidspunkt for ankomst til Norge og årsak til oppholdet i Norge,
 - 1.4. navn på arbeidssted, skole eller barnehage pasienten er tilknyttet for smittsomme sykdommer i gruppe A,
2. administrative opplysninger:
 - 2.1. institusjon/virksomhet der helsehjelp tilbys og ytes,
 - 2.2. behandlingsansvarlig leges, fastleges eller meldende leges navn og adresse,
 - 2.3. institusjonsopphold, innleggelsesdato, utskrivingsdato,
3. medisinske opplysninger:
 - 3.1. om diagnose og diagnosegrunnlag,
 - 3.2. om smittestoffet, inkludert resistens,
 - 3.3. om disponerende og forebyggende faktorer,
 - 3.4. Tuberkuloseregisteret kan i tillegg inneholde opplysninger om sykdomsforløp og behandling av tuberkulose,
4. epidemiologiske opplysninger:
 - 4.1. om smitteforhold og smitteoppsporing,
 - 4.2. om varsling.

§ 1-8. (Opplysninger i MSIS om tilfeller av smittsom sykdom i gruppe C)

MSIS kan uten samtykke inneholde følgende opplysninger om personer som har eller har hatt smittsom sykdom i gruppe C, jf. § 1-2 i den utstrekning det er nødvendig for å nå formålet med registeret:

1. personopplysninger:
 - 1.1. fødselsår,
 - 1.2. kjønn,
 - 1.3. bostedskommune,
2. administrative opplysninger:
 - 2.1. institusjon/virksomhet der helsehjelp tilbys og ytes,
 - 2.2. laboratorium der diagnosen er stilt,
3. medisinske opplysninger:
 - 3.1. infeksjonssykdommens lokalisasjon
 - 3.2. diagnosens grunnlag.

§ 1-9. (Opplysninger om dødsårsak)

Registrene kan inneholde personidentifiserbare og avidentifiserte opplysninger i samsvar med § 1-7 og § 1-8 om dødsårsak og dødsdato for alle som er registrert i registrene.

§ 1–10. (Koding og klassifisering av opplysningene i registrene, krav til dokumentasjon)

Nasjonalt folkehelseinstitutt skal ved enhver registrering i registrene kunne dokumentere hvilke klassifikasjoner eller kodeverk som er benyttet.

Departementet kan gi nærmere bestemmelser om hvilke nasjonale eller internasjonale kodeverk og klassifikasjoner som skal benyttes ved registrering av opplysninger i registrene.

Kapittel 2. Melding av helseopplysninger til registrene, kvalitetskontroll mv.**§ 2–1. (Legers meldingsplikt)**

Enhver lege som oppdager eller får mistanke om smittsom sykdom i gruppe A eller B, skal uten hensyn til taushetsplikt skriftlig melde opplysninger som nevnt i § 1–7 jf. § 2–2 til Nasjonalt folkehelseinstitutt og til kommunelegen i den kommunen der den smittede bor. Dersom den smittede oppholder seg i en annen kommune enn der vedkommende bor, skal det også gis melding til kommunelegen i den kommunen der den smittede oppholder seg. For tuberkulose skal meldingen i tillegg sendes tuberkulosekoordinator. Meldingen skal sendes samme dag som sykdommen er oppdaget eller mistenkt. Kopi av meldingen skal oppbevares i pasientens journal.

Leger som er utpekt av Nasjonalt folkehelseinstitutt, og som oppdager smittsom sykdom i gruppe C, skal uten hensyn til taushetsplikt skriftlig melde opplysninger som nevnt i § 1–8 til Nasjonalt folkehelseinstitutt. Samlemelding skal sendes for tidsperioder definert av Nasjonalt folkehelseinstitutt.

§ 2–2. (Meldingsskjema, formkrav)

Melding av opplysninger som nevnt i § 2–1, skal skje på skjema eller på annen måte fastsatt av departementet.

Departementet kan gi pålegg om bruk av bestemte klassifikasjonssystemer og kodeverk ved registrering av opplysningene, og gi pålegg om bruk av standardiserte meldingsformater ved forsendelsen av opplysningene.

§ 2–3. (Meldingsplikt for laboratorier)

Når et laboratorieresultat indikerer at en pasient har en smittsom sykdom i gruppe A, skal laboratoriet samme dag sende melding til Nasjonalt folkehelseinstitutt i form av kopi av svarskjema til rekvirerende lege eller på annen måte som inkluderer de samme opplysningene som på svarskjemaet. Samme dag skal laboratoriet sende et meldingsskjema som nevnt i § 2–2 til den rekvirerende lege. For tuberkulose skal melding i tillegg sendes tuberkulosekoordinatoren.

Når et laboratorieresultat indikerer at en pasient har en smittsom sykdom i gruppe B, skal laboratoriet samme dag sende melding til Nasjonalt folkehelseinstitutt i form av laboratoriedelen av meldingsskjema som nevnt i § 2–2. Samme dag skal laboratoriet sende resten av meldingsskjemaet til den rekvirerende lege.

Mikrobiologiske laboratorier som er utpekt av Nasjonalt folkehelseinstitutt, og som oppdager smittsom sykdom i gruppe C, skal uten hensyn til taushetsplikt skriftlig melde opplysninger som nevnt i § 1–8 til Nasjonalt folkehelseinstitutt. Samlemelding skal sendes for tidsperioder definert av Nasjonalt folkehelseinstitutt.

§ 2–4. (Referanselaboratorier)

Dersom det er nødvendig for å bekrefte en laboratorieundersøkelse som indikerer en meldingspliktig smittsom sykdom, eller dersom det er nødvendig med utfyllende undersøkelser for å karakterisere et smittestoff som har forårsaket slik sykdom, skal laboratoriet jf. § 2–3 også sende smittestoffet eller prøvematerialet til referanseundersøkelse ved et laboratorium som av departementet har fått tildelt en slik referansefunksjon.

Referanselaboratorium som bekrefter, avkrefter eller utfyller et funn som et annet laboratorium har gjort, har ansvar for at det finnes rutiner som sikrer at meldingsplikten til Nasjonalt folkehelseinstitutt overholdes, uansett om rekvirerende laboratorium har eller kan ha sendt melding.

Departementet gir nærmere bestemmelser om ved hvilke sykdommer slik innsending av smittestoff eller prøvemateriale skal skje.

§ 2–5. (Virksomhetens plikter)

Helseinstitusjon, poliklinikk, helsesenter, mikrobiologisk laboratorium, klinisk kjemisk laboratorium, patologisk laboratorium eller annen virksomhet som er ansvarlig for registrering av opplysninger som skal meldes til MSIS- og Tuberkuloseregisteret, jf. § 1–7 og § 1–8, har ansvar for at pliktene som nevnt i § 2–1 til § 2–4 oppfylles, og skal sørge for at det finnes rutiner som sikrer dette, jf. forskriften § 5–2 og § 5–3.

§ 2–6. (Mottakers ansvar for kvalitetskontroll)

Nasjonalt folkehelseinstitutt skal sørge for at helseopplysninger som innsamles og behandles i registrene, er korrekte, relevante og nødvendige for de formål de innsamles for, jf. § 1–3.

Som ledd i kvalitetskontrollen kan Nasjonalt folkehelseinstitutt etablere kontakt med lege som har diagnostisert eller behandlet pasienten eller med pasientens fastlege. Som ledd i kvalitetskontrollen kan det gjøres samkjøringer mot Det sentrale folkeregister, Dødsårsaksregisteret og Rikshospitalets apoteks lister over pasienter som har fått foreskrevet legemidler mot tuberkulose.

Dersom det er nødvendig for rask oppklaring av et utbrudd av smittsom sykdom, kan Nasjonalt folkehelseinstitutt eller kommunelegen etablere kontakt også med pasienten eller pasientens foreldre eller andre med foreldreansvar. Det kan ikke spørres om flere opplysninger enn det som er nødvendig for å registrere opplysningene som er nevnt for den aktuelle sykdommen i § 1–7 og § 1–8.

Dersom meldingsskjema er mangelfullt utfylt, skal avsenderen av skjema varsles, jf. helseregisterloven § 9 annet ledd annet punktum. Ved fortsatt mangelfull utfylling skal Helsetilsynet i fylket varsles.

§ 2–7. (Rapportering fra registrene)

Nasjonalt folkehelseinstitutt skal sørge for regelmessig rapportering om forekomsten av smittsomme sykdommer, jf. § 1–3, gjennom å offentliggjøre ukentlige og årlige oversikter om forekomst av smittsomme sykdommer i hver kommune. Det må ikke offentliggjøres opplysninger som kan knyttes til enkeltpersoner.

Nasjonalt folkehelseinstitutt skal ivareta rapportering om forekomst av smittsomme sykdommer i Norge til Verdens helseorganisasjon og Kommisjonen, jf. vedtak 2119/98/EF. Slike opplysninger skal være aidentifiserte.

Kapittel 3. Varsling om smittsomme sykdommer

§ 3–1. (Varsling om smittsomme sykdommer)

Varsling om smittsom sykdom kommer i tillegg til den skriftlige meldingen, jf. kapittel 2. Det skal varsles om smittsomme sykdommer i gruppe A og B jf. § 1–2, der varsling er nødvendig for at smitteverntiltak umiddelbart kan iverksettes for å forebygge flere tilfeller. Varselet kan inneholde de opplysninger som går fram av § 1–7.

Departementet gir nærmere bestemmelser om hvilke smittsomme sykdommer i gruppe A og B som det skal varsles om.

§ 3–2. (Helsepersonellens varslingsplikt)

Lege, sykepleier, jordmor eller helsesøster som mistenker eller påviser et tilfelle av smittsom sykdom jf. § 3–1 annet ledd, skal varsle kommunelegen. Dersom det ikke er mulig å få varslet kommunelegen, skal de varsle Nasjonalt folkehelseinstitutt.

Kommunelegen skal varsle fylkesmannen og Nasjonalt folkehelseinstitutt.

Nasjonalt folkehelseinstitutt skal, dersom mistanken ikke raskt kan avkreftes, varsle Sosial- og helsedirektoratet om de samme sykdomstilfeller.

§ 3–3. (Varsling om utbrudd av smittsom sykdom)

Leger som mistenker eller påviser et utbrudd utenfor helseinstitusjon av smittsomme sykdommer som skal meldes til registrene, utbrudd av andre særlig alvorlige sykdommer, utbrudd som mistenkes å ha sammenheng med næringsmidler eller særlig omfattende utbrudd, skal varsle kommunelegen.

Kommunelegen skal, dersom mistanken ikke raskt kan avkreftes, varsle fylkesmannen og Nasjonalt folkehelseinstitutt.

Nasjonalt folkehelseinstitutt skal varsle Sosial- og helsedirektoratet om de samme utbrudd, dersom de er alvorlige.

§ 3–4. (Varsling om utbrudd i helseinstitusjon av smittsom sykdom)

Mistenkte eller påviste utbrudd av smittsomme sykdommer i sykehus eller annen institusjon som er omfattet av lov om spesialisthelsetjenesten m.m. § 1–2, skal omgående varsles til fylkesmannen og til Nasjonalt folkehelseinstitutt med kopi til det regionale helseforetakets kompetansesenter for sykehushygiene. Nasjonalt folkehelseinstitutt skal varsle Sosial- og helsedirektoratet om de samme utbrudd, dersom de er alvorlige.

Mistenkte eller påviste utbrudd av smittsomme sykdommer i kommunal helseinstitusjon skal varsles til kommunelegen og fylkesmannen. Kommunelegen skal, dersom mistanken ikke raskt kan avkreftes, varsle Nasjonalt folkehelseinstitutt. Nasjonalt folkehelseinstitutt skal varsle Sosial- og helsedirektoratet om de samme utbrudd, dersom de er alvorlige.

§ 3–5. (Varsling om overlagt spredning av smittestoffer)

Leger som mistenker eller påviser tilfeller av smittsomme sykdommer som kan være forårsaket av overlagt spredning av smittestoffer, skal varsle kommunelegen, fylkesmannen og Nasjonalt folkehelseinstitutt. Nasjonalt folkehelseinstitutt skal varsle Sosial- og helsedirektoratet om de samme sykdomstilfeller.

§ 3–6. (Varsling om smitte fra utstyr mv.)

Leger som mistenker eller påviser tilfeller av smittsomme sykdommer som kan være forårsaket av smitte fra medisinsk utstyr, kosmetika, legemidler, blod, blodprodukter, vev eller organer, skal varsle fylkesmannen og Nasjonalt folkehelseinstitutt. Nasjonalt folkehelseinstitutt skal varsle Statens legemiddelverk og Sosial- og helsedirektoratet om de samme sykdomstilfeller.

§ 3–7. (Varsling om smitte fra blodgiver)

Laboratorier og leger som i sin yrkespraksis finner at en blodgiver er smittet av en sykdom som kan overføres med blod eller blodprodukter, skal varsle blodbanken den smittede har donert blod ved. Varslet skal inneholde blodgiverens navn, fødselsnummer, adresse og hvilken sykdom som er påvist. Blodbanken skal varsle fylkesmannen, Statens legemiddelverk, Nasjonalt folkehelseinstitutt og Sosial- og helsedirektoratet, men uten personidentifiserende opplysninger.

§ 3–8. (Varsling om smitte fra helseinstitusjon)

Behandlingsansvarlig lege i helseinstitusjon som finner at en pasient overført fra en annen helseinstitusjon har en smittsom sykdom, skal varsle lege ved den andre institusjonen, dersom det er nødvendig av hensyn til smittevernet.

§ 3–9. (Varsling om smitte fra næringsmidler)

Kommuneleger som får opplysninger om mistenkt eller påvist smittsom sykdom som kan være overført med næringsmidler, skal varsle det lokale næringsmiddeltilsynet. Varslet skal inneholde opplysninger om den antatte sykdommen, det antatte smittetidspunktet, pasientens alder og bostedskommune, samt eventuelt hvilket næringsmiddel som er mistenkt og hvor det ble frambudt.

§ 3–10. (Varsling om smitte fra dyr)

Kommuneleger som får opplysninger om mistenkt eller påvist smittsom sykdom som kan skyldes smitte fra dyr, skal varsle distriktsveterinæren. Varslet skal inneholde opplysninger om den antatte sykdommen, det antatte smittetidspunktet, pasientens alder og bostedskommune, samt eventuelt hvilket dyr som er mistenkt og hvor det befinner seg.

Kapittel 4. Behandling av helseopplysninger i registrene**§ 4–1. (Sammenstilling av opplysninger for fremstilling av statistikk)**

Opplysninger i MSIS og Tuberkuloseregisteret kan sammenstilles (kobles) med hverandre og med opplysninger i Medisinsk fødselsregister, Dødsårsaksregisteret, Kreftregisteret og System for vaksinasjonskontroll (SYSVAK) dersom det gjøres av den databehandlingsansvarlige for ett av de nevnte registrene eller en virksomhet departementet bestemmer, og resultatet av sammenstillingen fremkommer i anonymisert form.

Den databehandlingsansvarlige skal normalt effektivere forespørsler om statistiske opplysninger som nevnt i første ledd fra forvaltningen og forskere innen 60 dager fra den dagen bestillingen kom inn. Dersom særlige forhold gjør det umulig å effektivere forespørselen innen fristen, kan effektiveringen utsettes inntil det er mulig å oppfylle den. Den databehandlingsansvarlige skal i så fall gi et foreløpig svar med opplysninger om forespørselen kan effektiveres, om grunnen til forsinkelsen og sannsynlig tidspunkt for når bestillingen kan effektiveres.

Helseopplysninger som mottas for fremstilling av statistikk etter første ledd, skal slettes så snart statistikkfremstillingen er tilfredsstillende gjennomført.

§ 4–2. (Sammenstilling av opplysninger i registrene med opplysninger i andre registre for forskning mv.)

Nasjonalt folkehelseinstitutt kan sammenstille opplysninger i MSIS og Tuberkuloseregisteret med hverandre og med opplysninger i helseregistre som nevnt i § 4–1 første ledd, for uttrykkelig angitte formål innen de først nevnte registrenes formål, jf. forskriften § 1–3, dersom det er ubetenkelig ut fra etiske hensyn og databehandleren (forskeren) bare skal behandle aidentifiserte opplysninger.

Sammenstilte helseopplysninger kan ikke lagres før navn, fødselsdag og personnummer er slettet eller kryptert. Direkte personidentifiserende opplysninger (navn og fødselsnummer) som mottas for behandlingen, skal slettes så snart sammenstillingen (koblingen) er tilfredsstillende gjennomført.

Alle opplysninger som inngår i behandlingen etter første og annet ledd, skal slettes ved prosjektavslutning.

§ 4–3. (Utlevering av sammenstilte datafiler til forskning mv.)

Aidentifiserte opplysninger som nevnt i § 4–2 første ledd skal etter søknad gjøres tilgjengelig for og utleveres til forskning, eventuelt annet uttrykkelig angitt formål innenfor registrenes formål, jf. forskriften § 1–3, dersom:

- mottakeren bare skal behandle aidentifiserte opplysninger,
- behandlingen av opplysningene er ubetenkelig ut fra etiske hensyn og
- sammenstillingen og tilretteleggingen av dataene gjøres av databehandlingsansvarlig for et av de registrene hvis opplysninger behandles, eller i en virksomhet departementet bestemmer.

Forskriften § 4–2 annet ledd gjelder tilsvarende.

Den databehandlingsansvarlige skal utlevere eller overføre nødvendige og relevante data til den ansvarlige for det angitte prosjektet innen 60 dager fra den dagen søknaden kom inn. Rettsgrunnlaget for behandlingen av opplysningene skal fremgå av søknaden, jf. første ledd.

Dersom særlige forhold gjør det umulig å effektivere søknaden innen den angitte fristen, kan effektiveringen utsettes inntil det er mulig å oppfylle den. Den databehandlingsansvarlige skal i så fall gi et foreløpig svar med opplysninger om forespørselen kan effektiveres, om grunnen til forsinkelsen og sannsynlig tidspunkt for når søknaden kan effektiveres.

Alle opplysninger som inngår i behandlingen etter denne paragrafen, skal slettes eller tilbakeleveres ved prosjektavslutning.

§ 4–4. (Plikt til å utlevere ikke koblede data til forskning mv.)

Nasjonalt folkehelseinstitutt skal etter forespørsel fra forvaltningen og forskere utlevere statistiske opplysninger fra MSIS og Tuberkuloseregisteret innen 30 dager fra den dagen forespørselen kom inn.

Nasjonalt folkehelseinstitutt skal etter søknad utlevere aidentifiserte opplysninger fra registrene dersom

- opplysningene skal brukes til et uttrykkelig angitt formål innenfor registerets formål,
- mottakeren bare skal behandle aidentifiserte opplysninger og
- behandlingen av opplysningene er ubetenkelig ut fra etiske hensyn.

Nasjonalt folkehelseinstitutt skal utlevere eller overføre nødvendige og relevante data til den ansvarlige for det

angitte prosjektet innen 30 dager fra den dagen søknaden kom inn. Rettsgrunnlaget for behandlingen av opplysningene skal fremgå av søknaden.

Forskriften § 4–3 fjerde og femte ledd gjelder tilsvarende.

§ 4–5. *(Utlevering og annen behandling av opplysninger i registrene)*

Personidentifiserende opplysninger i MSIS og Tuberkuloseregisteret kan, med mindre annet følger av denne forskriften, bare behandles (sammenstilles, utleveres etc.) etter tillatelse fra Datatilsynet og i samsvar med de alminnelige regler om taushetsplikt.

Sosial- og helsedirektoratet skal svare på forespørsler om utlevering av personidentifiserende opplysninger for bruk i uttrykkelig angitte forskningsprosjekter innen 30 dager fra den dagen forespørselen kom inn. Dersom særlige forhold gjør det umulig å svare på forespørselen innen den angitte fristen, kan svaret utsettes inntil det er mulig å gi svar. Sosial- og helsedirektoratet skal i så fall gi et foreløpig svar med opplysninger om grunnen til forsinkelsen og sannsynlig tidspunkt for når svar kan gis.

§ 4–6. *(Informasjonsstrategi rettet mot brukergrupper)*

For å fremme bruk av data fra registrene og for å bygge opp informasjon og kunnskap, jf. forskriften § 1–3, skal Nasjonalt folkehelseinstitutt ha en aktiv informasjonsstrategi og -plan rettet mot så vel helseforvaltningen, helsetjenesten og øvrig forvaltning, som mot forskere innen medisinsk forskning, helsetjenesteforskning og samfunnsforskning.

§ 4–7. *(Kostnader)*

Nasjonalt folkehelseinstitutt kan kreve betaling for behandling og tilrettelegging av opplysninger etter § 4–1 til § 4–5. Betalingen skal ikke overstige de faktiske utgiftene ved slik behandling og tilrettelegging av opplysningene.

§ 4–8. *(Oversikt over utleveringer)*

Nasjonalt folkehelseinstitutt skal føre oversikt over hvem som får utlevert opplysninger fra registrene og hjemmelsgrunnlaget for utleveringene. Oversikten skal oppbevares i minst fem år etter at utlevering har funnet sted.

Kapittel 5. Taushetsplikt, informasjonssikkerhet og internkontroll

§ 5–1. *(Taushetsplikt)*

Enhver som behandler helseopplysninger etter denne forskriften, har taushetsplikt etter forvaltningsloven § 13 til § 13e, samt etter helsepersonelloven.

Taushetsplikten etter første ledd gjelder også pasientens fødested, fødselsdato, personnummer, pseudonym, statsborgerforhold, sivilstand, yrke, bopel og arbeidssted.

Opplysninger til andre forvaltningsorganer etter forvaltningsloven § 13b nr. 5 og 6 kan bare gis når det er nødvendig for å bidra til løsning av oppgaver etter forskriften her, eller for å forebygge vesentlig fare for liv eller alvorlig skade for noens helse.

§ 5–2. *(Informasjonssikkerhet)*

Nasjonalt folkehelseinstitutt og databehandleren skal gjennom planlagte og systematiske tiltak sørge for tilfredsstillende informasjonssikkerhet med hensyn til konfidensialitet, integritet, kvalitet og tilgjengelighet ved behandling av helseopplysninger etter forskriften, jf. helseregisterloven § 16 flg.

Der behandling av helseopplysningene skjer helt eller delvis med elektroniske hjelpemidler, gjelder bestemmelsene om informasjonssikkerhet i personopplysningsforskriften § 2–1 til § 2–16.

§ 5–3. *(Plikt til internkontroll)*

Nasjonalt folkehelseinstitutt skal etablere internkontroll i samsvar med helseregisterloven § 17. De systematiske tiltakene skal tilpasses virksomhetens art, aktiviteter og størrelse i det omfang som er nødvendig for å etterleve krav gitt i eller i medhold av helseregisterloven, med særlig vekt på bestemmelser gitt i medhold av helseregisterloven § 16.

Databehandleren som behandler helseopplysninger på vegne av Nasjonalt folkehelseinstitutt, skal behandle opplysninger i samsvar med rutiner Nasjonalt folkehelseinstitutt har oppstilt.

§ 5–4. *(Internkontrollens innhold)*

Internkontrollen innebærer at den databehandlingsansvarlige skal ha kunnskap om gjeldende regler om behandling av helseopplysninger, tilstrekkelig og oppdatert dokumentasjon for gjennomføring av rutiner, samt ha denne dokumentasjonen tilgjengelig for dem det måtte angå.

Internkontrollen skal blant annet inneholde:

1. oversikt over hvordan virksomheten er organisert,
2. oversikt over ansvars- og myndighetsforhold,
3. oversikt over de krav i og i medhold av helseregisterloven som gjelder for virksomheten,
4. rutiner virksomheten følger for å sikre overholdelse av kravene, herunder rutiner for:
 - 4.1. oppfyllelse av krav om at personidentifiserende opplysninger bare behandles når dette er nødvendig for å fremme formålet med behandlingen av opplysningene, og i tråd med gjeldende bestemmelser om taushetsplikt, jf. helseregisterloven § 11 og § 15,
 - 4.2. dokumentasjon og kvalitetskontroll av helseopplysningene, jf. forskriften § 1–10 og § 2–6,

- 4.3. oppfyllelse av begjæringer om informasjon og innsyn, jf. helseregisterloven § 21 til § 25, samt forskriften § 6-2,
- 4.4. hvordan virksomheten oppfyller bestemmelsene om tilgang til helseregistre, jf. § 4-1, § 4-3, § 4-4 og § 4-5,
- 4.5. oppfyllelse av reglene om meldeplikt til Datatilsynet, jf. helseregisterloven § 29,
5. rutiner virksomheten følger dersom avvik oppstår, og opplysninger om hvem som er ansvarlig,
6. rutiner virksomheten følger for å hindre gjentakelse av avvik, og opplysninger om hvem som er ansvarlig,
7. rutiner for hvordan virksomheten systematisk og regelmessig gjennomgår sin internkontroll for å kontrollere at aktivitetene og resultatene av dem stemmer overens med det system virksomheten har fastlagt, og om det medfører oppfyllelse av helseregisterlovgivningen,
8. rutiner for hvordan virksomheten sikrer seg at alle aktuelle og kun gjeldende rutiner blir benyttet, og
9. rutiner for hvordan virksomheten sikrer at de ansatte har tilstrekkelig kompetanse til å overholde forskriftens krav.

Skriftlig dokumentasjon skal minst omfatte dokumentasjon av rutiner som nevnt i annet ledd nr. 1 til 8. Tilsynsmyndighetene kan gi pålegg om skriftlig dokumentasjon ut over dette, dersom det anses påkrevet. Tilsynsmyndighetene kan dispensere fra hele eller deler av dette kapittel når særlige forhold foreligger.

Kapittel 6. Den registrertes rett til informasjon og innsyn

§ 6-1. *(Den meldende leges plikt til å informere)*

Når en lege som har meldingsplikt etter § 2-1 første ledd, gir melding om smittsom sykdom i gruppe A eller B, skal legen informere den meldingen angår, om hvem som skal få meldingene og hva de skal brukes til. Legen bør søke pasientens medvirkning til å gjøre opplysningene i meldingsskjemaet så korrekte som mulig.

§ 6-2. *(Den registrertes rett til informasjon og innsyn)*

Registrerte har rett til informasjon om registrene og innsyn i behandling av helseopplysninger om seg selv i samsvar med helseregisterloven § 22 til § 25.

Innsyn i helseopplysninger om en selv, jf. helseregisterloven § 22 annet ledd, skal fortrinnsvis gis gjennom den registrertes sist behandlende lege og helseinstitusjon. Informasjonen skal gis i en forståelig form.

§ 6-3. *(Informasjon og innsyn når den registrerte er mindreårig)*

Foreldre eller andre med foreldreansvar har rett til innsyn etter regler tilsvarende dem i pasientrettighetsloven § 3-4.

§ 6-4. *(Frist for å svare på henvendelser om innsyn)*

Begjæringer om innsyn etter § 6-2 skal besvares uten ugrunnet opphold og senest innen 30 dager fra den dagen henvendelsen kom inn, jf. helseregisterloven § 19.

Dersom særlige forhold gjør det umulig å svare på henvendelsen innen 30 dager, kan gjennomføringen utsettes inntil det er mulig å gi svar. Den databehandlingsansvarlige skal i såfall gi et foreløpig svar med opplysninger om grunnen til forsinkelsen og sannsynlig tidspunkt for når svar kan gis.

Kapittel 7. Bevaring av helseopplysninger i registrene

§ 7-1. *(Bevaring av helseopplysninger)*

Opplysninger i MSIS og Tuberkuloseregisteret skal oppbevares i ubegrenset tid, med mindre annet følger av denne forskriften eller helseregisterloven § 26 eller § 28.

Kapittel 8. Straff

§ 8-1. *(Straff)*

Den som forsettlig eller grovt uaktsomt overtrer bestemmelser fastsatt i denne forskriften § 2-1, § 2-3, § 2-4, § 2-5 og § 5-2 til § 5-4, straffes med bøter eller fengsel inntil ett år eller begge deler.

Medvirkning straffes på samme måte.

Kapittel 9. Avsluttende bestemmelser

§ 9-1. *(Ikraftsetting)*

Forskriften trer i kraft 1. juli 2003. Fra samme tidspunkt oppheves forskrift av 30. desember 1994 nr. 1224 om leger og annet helsepersonells melding og varsling av smittsomme sykdommer.

20. juni Nr. 741 2003

Forskrift om endring i Dødsårsaksregisterforskriften, Kreftregisterforskriften og forskrift om Medisinsk fødselsregister.

Fastsatt ved kgl.res. 20. juni 2003 med hjemmel i lov av 18. mai 2001 nr. 24 om helseregistre og behandling av helseopplysninger (helseregisterloven) § 8 fjerde ledd jf. tredje ledd. Fremmet av Helsedepartementet. Kunngjort 24. juni 2003.

I

I forskrift av 21. desember 2001 nr. 1476 om innsamling og behandling av helseopplysninger i Dødsårsaksregisteret (Dødsårsaksregisterforskriften) gjøres følgende endringer:

§ 2–6 første ledd annet punktum skal lyde:

Som ledd i kvalitetskontrollen kan det gjøres rutinemessige samkjøringer mot Det sentrale folkeregister, Medisinsk fødselsregister, Kreftregisteret, Meldingssystemet for smittsomme sykdommer og Tuberkuloseregisteret.

§ 2–6 annet ledd annet punktum skal lyde:

Ved fortsatt mangelfull utfylling av skjema skal Helsetilsynet i fylket varsles.

§ 3–1 første ledd skal lyde:

Opplysninger i Dødsårsaksregisteret kan sammenstilles (kobles) med opplysninger i Medisinsk fødselsregister, Kreftregisteret, Meldingssystem for smittsomme sykdommer, Det sentrale tuberkuloseregisteret og System for vaksinasjonskontroll, dersom det gjøres av den databehandlingsansvarlige for ett av de nevnte registrene eller en virksomhet departementet bestemmer, og resultatet av sammenstillingen fremkommer i anonymisert form.

§ 3–8 annet punktum skal lyde:

Oversikten skal oppbevares i minst fem år etter at utlevering har funnet sted.

II

I forskrift av 21. desember 2001 nr. 1477 om innsamling og behandling av helseopplysninger i Kreftregisteret (Kreftregisterforskriften) gjøres følgende endringer:

§ 2–4 annet ledd annet punktum skal lyde:

Ved fortsatt mangelfull utfylling av skjema skal Helsetilsynet i fylket varsles.

§ 3–1 første ledd skal lyde:

Opplysninger i Kreftregisteret kan sammenstilles (kobles) med opplysninger i Medisinsk fødselsregister, Dødsårsaksregisteret, Meldingssystem for smittsomme sykdommer, Det sentrale tuberkuloseregisteret og System for vaksinasjonskontroll, dersom det gjøres av den databehandlingsansvarlige for ett av de nevnte registrene eller en virksomhet departementet bestemmer, og resultatet av sammenstillingen fremkommer i anonymisert form.

§ 3–8 annet punktum skal lyde:

Oversikten skal oppbevares i minst fem år etter at utlevering har funnet sted.

III

I forskrift av 21. desember 2001 nr. 1483 om innsamling og behandling av helseopplysninger i Medisinsk fødselsregister (Medisinsk fødselsregisterforskriften) gjøres følgende endringer:

§ 2–4 annet ledd annet punktum skal lyde:

Ved fortsatt mangelfull utfylling av skjema skal Helsetilsynet i fylket varsles.

§ 3–1 første ledd skal lyde:

Opplysninger i Medisinsk fødselsregister kan sammenstilles (kobles) med opplysninger i Kreftregisteret, Dødsårsaksregisteret, Meldingssystem for smittsomme sykdommer, Det sentrale tuberkuloseregisteret og System for vaksinasjonskontroll, dersom det gjøres av den databehandlingsansvarlige for ett av de nevnte registrene eller en virksomhet departementet bestemmer, og resultatet av sammenstillingen fremkommer i anonymisert form.

§ 3–8 annet punktum skal lyde:

Oversikten skal oppbevares i minst fem år etter at utlevering har funnet sted.

IV

Endringene trer i kraft 1. juli 2003.

12. juni Nr. 742 2003**Forskrift om luftdyktighetsbevis (BSL B 1–5).**

Fastsatt av Luftfartstilsynet 12. juni 2003 med hjemmel i lov av 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (luftfartsloven) § 4–1, jf. delegeringsvedtak av 10. desember 1999 nr. 1273. Kunngjort 26. juni 2003.

Vedlegg 1, vedlegg 2 og vedlegg 3 gjelder som forskrift.

§ 1. Formål

Formålet med forskriften er å sikre at luftfartøy med norsk luftdyktighetsbevis tilfredstiller gjeldende sikkerhetskrav.

§ 2. Virkeområde

Denne forskrift gjelder utstedelse og fornyelse samt opprettholdelse av kontinuerlig gyldig luftdyktighetsbevis, utstedelse av eksportbevis og særskilte flygetillatelse for luftfartøyer i klasse NORMAL eller SPESIAL.

§ 3. Definisjoner

I forskriften her gjelder definisjonene i vedlegg 1 til dokumentasjonsforskriften.

§ 4. Generelt

- (1) Fartøy som brukes til luftfart skal være luftdyktig.
- (2) Når det ved besiktigelse eller på annen måte er godtgjort at et luftfartøy er luftdyktig, utsteder Luftfartstilsynet et luftdyktighetsbevis eller en særskilt flygetillatelse.
- (3) Før utstedelse av luftdyktighetsbevis eller særskilt flygetillatelse skal alle relevante luftdyktighetskrav være oppfylt.
- (4) Luftfartstilsynet kan utstede følgende former for luftdyktighetsbevis eller særskilt flygetillatelse:
 - a) luftdyktighetsbevis for luftfartøy i klasse NORMAL eller SPESIAL og som er eller skal innføres i Norges luftfartøyregister.
 - b) særskilt luftdyktighetsbevis for luftfartøy klassifisert i klasse EKSPERIMENT og som er eller skal innføres i Norges luftfartøyregister.
 - c) særskilt flygetillatelse, jf. § 10 i forbindelse med:
 - Prøveflyging
 - Overføringsflyging.
 - d) eksportluftdyktighetsbevis for luftfartøyer som skal eksporteres.
- (5) Ved utstedelse eller fornyelse av alle former for luftdyktighetsbevis skal kravene i dokumentasjonsforskriften være oppfylt.
- (6) Dersom utstedelse eller fornyelse av luftdyktighetsbevis nødvendiggjør besiktelse eller prøveflyging, skal eier eller bruker for egen regning stille luftfartøyet til disposisjon, jf. luftfartslovens § 4–8. Fremstillingen og klargjøringen av luftfartøyet for besiktelse skal foretas ved godkjent vedlikeholdsinstans. Ved fremstillingen av luftfartøyet skal det som er angitt i luftfartøyets utstyrsliste i henhold til masseforskriften fremstilles samtidig, herunder ski, flottører, slepeanordning, reservetanker, etc.
- (7) Ved fremstilling og klargjøring av luftfartøy i forbindelse med besiktelse skal luker og deksler være avmontert slik at styreorganer, motorinstallasjon, innvendig struktur o.l. kan inspiseres. Videre skal all nødvendig dokumentasjon være gjennomgått og klargjort av vedlikeholdsinstansen.

§ 5. Søknad om luftdyktighetsbevis

- (1) Eier eller bruker skal sende søknad på fastlagt skjema bilagt nødvendige dokumenter. Dokumentene skal være skrevet på engelsk eller et skandinavisk språk og leveres Luftfartstilsynet vederlagsfritt, jf. vedlegg 1 til denne forskrift.
- (2) Skjematisk oversikt over nødvendige dokumenter for større og mindre luftfartøy er angitt i vedlegg 1 til denne forskrift.
- (3) Krav ved utstedelse og fornyelse av luftdyktighetsbevis er angitt i vedlegg 2 til denne forskrift.
- (4) Søknad om utstedelse av særskilt luftdyktighetsbevis for luftfartøy i klasse EKSPERIMENT skal oppfylle de krav som i hvert enkelt tilfelle blir fastsatt av Luftfartstilsynet.

§ 6. Spesielle tilleggskrav ved utstedelse og fornyelse av luftdyktighetsbevis for luftfartøy som er 15 år eller eldre

- (1) Ved utstedelse og fornyelse av luftdyktighetsbevis for luftfartøy i transportkategori som har oppnådd en alder på 15 år eller mer siden luftfartøyet ble produsert skal det, i tillegg til det som er angitt i § 5, redegjøres for hvordan spesielle krav knyttet til eldre luftfartøy er ivaretatt.
- (2) For luftfartøy i standardkategori som har oppnådd en alder på 15 år eller mer siden luftfartøyet ble produsert og som er godkjent for flere enn 9 passasjer seter eller utstyrt med turbinmotorer gjelder kravene i første ledd.
- (3) For andre luftfartøy i standardkategori som har oppnådd en alder på 15 år eller mer siden luftfartøyet ble produsert kan Luftfartstilsynet dersom de anser det nødvendig stille krav til dokumentasjon i samsvar med kravene i første ledd.

§ 7. Spesielle krav knyttet til dokumentasjon av myndighetspåbud

For større luftfartøyer skal eier eller bruker dokumentere status over aktuelle myndighetspåbud («Airworthiness Directives»). Dokumentasjonen skal fremlegges.

§ 8. Luftdyktighetsbevis – Gyldighetsperiode

- (1) Gyldighet på luftdyktighetsbevis er som følger:
 - a) ERVERV: 12 måneder etter utstedelse/fornyelse.
 - b) PRIVAT: ingen kalendertidsbegrensning på gyldighet.Luftdyktighetsbevis med bruksområdet ERVERV gjøres gyldig ut utløpsmåneden.
- (2) Ved fornyelse av luftdyktighetsbevis med bruksområdet ERVERV, beholdes samme utløpsmåned som nevnt i første ledd, dersom fornyelsen finner sted innenfor en periode på 2 måneder før og 1 måned etter utløpsdato.

(3) Dersom luftfartøyet har vært uten gyldig luftdyktighetsbevis mer enn 3 måneder må det søkes om nytt luftdyktighetsbevis, jf. § 5.

§ 9. Kontinuerlig gyldig luftdyktighetsbevis

For at et luftdyktighetsbevis med bruksområde PRIVAT skal være gyldig er eier ansvarlig for å sende inn vedlikeholdsrapport (VR) årlig. VR må ikke være eldre enn 1 måned, og kan sendes inn inntil 2 måneder før eller 1 måned etter måneden i utstedelsesdato på luftdyktighetsbeviset, jf. § 12.

§ 10. Særskilt flygetillatelse («Permit to fly»)

(1) Dersom luftfartøyet ikke har gyldig luftdyktighetsbevis kan eier eller bruker søke om særskilt flygetillatelse i forbindelse med prøveflyging eller overføringsflyging.

(2) Med overføringsflyging menes her:

- a) flyging til et sted for utførelse av vedlikeholdsarbeider,
- b) hjemflyging i forbindelse med luftfartøy som skal importeres.

§ 11. Eksportluftdyktighetsbevis

Ved søknad om utstedelse av eksportluftdyktighetsbevis for luftfartøy som skal eksporteres, må eier eller bruker sende søknad på fastlagt skjema til Luftfartstilsynet, jf. eksportforskriften.

§ 12. Vedlikeholdsrapport

(1) For luftfartøy med bruksområdet ERVERV skal vedlikeholdsrapport utstedes av luftfartsforetakets godkjente vedlikeholdsorganisasjon i forbindelse med utstedelse og fornyelse av luftdyktighetsbevis.

(2) For luftfartøy med bruksområdet PRIVAT skal vedlikeholdsrapport utstedes av godkjent vedlikeholdsinstitusjon i forbindelse med utstedelse av luftdyktighetsbevis og i forbindelse med utførelse av årlig ettersyn for å opprettholde kontinuerlig gyldig luftdyktighetsbevis, jf. § 9. Vedlikeholdsrapport skal sendes Luftfartstilsynet.

§ 13. Tilsynsrapport

(1) Luftfartstilsynet utsteder tilsynsrapport etter besiktelse, gransking eller prøveflyging. Luftfartøyet eier eller bruker er ansvarlig for at de pålegg som er gitt i rapporten, etterkommes innen fastsatt frist.

(2) Luftfartøyet kan ikke anses som luftdyktig dersom pålegg gitt i rapporten ikke er utbedret og utkivert innen fristens utløp. Det samme gjelder dersom ikke kopi av tilsynsrapporten er sendt til Luftfartstilsynet innen fastsatt tidsfrist. Bruk og behandling av tilsynsrapport fremgår av vedlegg 3 til denne forskrift.

§ 14. Tilbakekall

Dersom innehaveren av luftdyktighetsbevis eller særskilt flygetillatelse utstedt i henhold til denne forskrift ikke overholder gjeldende bestemmelser, kan Luftfartstilsynet tilbakekalle beviset eller tillatelsen med øyeblikkelig virkning. Dersom luftdyktighetsbeviset er tilbakekalt kan Luftfartstilsynet kreve dokumentet returnert.

§ 15. Gebyr

Gebyr må være innbetalt i samsvar med forskrift om gebyr for luftfartens offentlige forretninger.

§ 16. Dispensasjon

Luftfartstilsynet kan, når særlige grunner tilsier det, dispensere fra bestemmelsene i denne forskrift. Det forutsettes at luftfartøyet luftdyktighet blir ivaretatt på en likeverdig eller bedre måte.

§ 17. Ikrafttredelse

Denne forskrift gjelder fra 1. januar 2004. Fra samme tidspunkt oppheves forskrift av 24. oktober 1983 om luftdyktighetsbevis (BSL B 1–7).

§ 18. Overgangsbestemmelse

Forskriftens § 6 og § 7 om spesielle tilleggskrav ved utstedelse og fornyelse av luftdyktighetsbevis for luftfartøy som er 15 år eller eldre og spesielle krav knyttet til dokumentasjon av myndighetspåbud trer i kraft 1. juli 2004.

Vedlegg 1. Nødvendige dokumenter ved utstedelse av luftdyktighetsbevis jf. § 5 første ledd

Dette vedlegget gjelder som forskrift jf. innledende tekst i forskrift av 12. juni 2003 nr. 742 om luftdyktighetsbevis (BSL B 1–5).

Dokumentets navn	Større luftfartøy								Mindre luftfartøy								Anmerkninger
	Nytt				Brukt				Nytt				Brukt				
	Første		Følgende		Første		Følgende		Første		Følgende		Første		Følgende		
	M	O	M	O	M	O	M	O	M	O	M	O	M	O	M	O	
11. Oppgave over alle utførte luftdyktighetspåbud("AD-notes") på luftfartøyet.	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	Oversikten skal inneholde alle luftdyktighetspåbud (AD's) som gjelder fartøytypen, selv om de ikke gjelder fartøyindividet.
12. Vedlikeholdshåndbok ("Maintenance Manual") for luftfartøy, motor og propeller.	X	X			X	X	X		X	X			X	X	X		
13. "Aircraft Structural Repair Manual".	X	X			X	X	X		X	X			X	X	X		Dersom det forefinnes
14. Datert oversikt over når de siste vedlikeholdsarbeider er utført. Antall timer luftfartøyet har fløyet siden siste ettersyn og gangtid til neste ettersyn for luftfartøyet, samt restgangtid for gangtidsbundne komponenter.					X	X	X	X						X	X	X	Oversikten må være slik utformet at vedlikeholdssystemets oppbygging klart fremkommer.
15. Reservedelskatalog ("Illustrated Parts Catalogue") for luftfartøy, motor og propeller.	X	X			X	X	X		X	X			X	X	X		
16. Kopi av prøveflygingsrapport.	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	For nye luftfartøyer kan produksjonsprøveflygingsrapport aksepteres.

Anm. 1 Alle dokumentene skal være skrevet på engelsk eller et skandinavisk språk og leveres Luftfartstilsynet vederlagsfritt.

Anm. 2 Luftfartstilsynets adresse er: Luftfartstilsynet, Postboks 8050 Dep, 0031 OSLO

Vedlegg 2. Krav ved utstedelse og fornyelse av luftdyktighetsbevis

Dette vedlegget gjelder som forskrift jf. innledende tekst i forskrift av 12. juni 2003 nr. 742 om luftdyktighetsbevis (BSL B 1–5).

1. Utstedelse av luftdyktighetsbevis

- (1) Eier eller bruker må sende søknad til Luftfartstilsynet på fastlagt skjema bilagt nødvendige dokumenter, jf. vedlegg 1 til BSL B 1–5, samt vedlikeholdsrapport, utstedt av godkjent vedlikeholdsinstans.
- (2) Luftfartøyet skal fremstilles for besiktelse av godkjent vedlikeholdsinstans.
- (3) For seil- og motorseilfly gjelder spesiell ordning utarbeidet i samråd med organisasjon godkjent av Luftfartstilsynet.
- (4) Ballong skal fremstilles for besiktelse av innehaver av gyldig ballongførersertifikat.

2. Fornyelse av luftdyktighetsbevis – bruksområdet ERVERV

- (1) Luftfartstilsynet sender brev til bruker med angivelse av tilsynsform, ca. tre måneder før gyldighetstiden på luftdyktighetsbeviset utløper. Luftfartstilsynet avgjør i hvert enkelt tilfelle hvilken tilsynsform som anses nødvendig for fornyelsen. Luftfartstilsynet kan for øvrig kreve luftfartøyet prøveflyet eller besiktet når det anses nødvendig.
- (2) Vedlikeholdsrapport skal foreligge i Luftfartstilsynet senest en måned før gyldighetstiden på luftdyktighetsbeviset utløper. Vedlikeholdsrapporten må ikke være eldre enn en måned når rapporten sendes.
- (3) Vedlikeholdsrapport utstedes for luftfartøy med bruksområde ERVERV av foretakets vedlikeholdsorganisasjon v/teknisk sjef.

3. Kontinuerlig gyldig luftdyktighetsbevis – bruksområdet PRIVAT

- (1) Luftfartstilsynet kan kreve luftfartøyet besiktet eller prøveflyet ifm. utførelse av årlig ettersyn eller når det anses nødvendig.
- (2) Vedlikeholdsrapport utstedes for luftfartøy med bruksområdet PRIVAT av godkjent vedlikeholdsinstans.

4. Gjennomføring av besiktelse eller prøveflyging

- (1) Luftfartstilsynet fastsetter tid og sted for besiktelse eller prøveflyging og meddeler dette til eier eller bruker.
- (2) Eier eller bruker plikter å fremstille luftfartøyet for besiktelse eller prøveflyging ved den vedlikeholdsinstans som utsteder vedlikeholdsrapport.
- (3) Luftfartstilsynet avgjør omfanget av besiktelse eller prøveflyging.
- (4) Fartøysjef ved utførelse av prøveflyging skal aksepteres av Luftfartstilsynet.

Vedlegg 3. Krav ved bruk og behandling av tilsynsrapport

Dette vedlegget gjelder som forskrift jf. innledende tekst i forskrift av 12. juni 2003 nr. 742 om luftdyktighetsbevis (BSL B 1–5).

1. Generelt

Tilsynsrapport utstedes av Luftfartstilsynet i forbindelse med utstedelse eller fornyelse av luftdyktighetsbevis og ved annet tilsyn med flymateriell.

2. Behandling

- (1) Mangler som oppdages ved besiktelse, gransking og prøveflyging føres i tilsynsrapporten.
- (2) Dersom vedlikeholdsinstansen har angitt mangler og disse ikke er utbedret, føres dette i tilsynsrapporten med referanse til vedlikeholdsinstansens dokument og dato på dette.
- (3) Mangler som oppdages og er luftdyktighetskrav, føres i tilsynsrapporten med angivelse av at manglene må utbedres før flyging.
- (4) Mangler som ikke er luftdyktighetskrav skal overføres til reisedagbokens «Gjenstående anmerkninger», eller tilsvarende. Eier eller bruker er ansvarlig for at manglene blir utbedret av godkjent vedlikeholdsinstans innen de frister vedlikeholdsinstansen har fastsatt.

3. Oppfølging

- (1) Det skal fremgå av tilsynsrapportens kopi hvilken vedlikeholdsinstans som har utbedret eventuelle mangler.
- (2) Eier eller bruker er ansvarlig for at:
 - a) de anførte mangler som må utbedres før flymateriell kan erklæres luftdyktig, blir utbedret av godkjent vedlikeholdsinstans før flyging, og behørig dokumentert.
 - b) mangler som ikke er luftdyktighetskrav og som vedlikeholdsinstansen vurderer kan gjenstå, blir overført av vedlikeholdsinstansen til reisedagbokens «Gjenstående anmerkninger» eller tilsvarende med angivelse av tidsfrist for utførelse.
 - c) utkvittert kopi av tilsynsrapporten blir sendt Luftfartstilsynet innen den fristen som er angitt i tilsynsrapporten.
- (3) Luftfartøyet er ikke luftdyktig dersom manglene ikke er utbedret innen tidsfristen.

12. juni Nr. 743 2003**Forskrift om studier ved Høgskolen i Oslo.**

Fastsatt av styret for Høgskolen i Oslo 12. juni 2003 med hjemmel i lov av 12. mai 1995 nr. 22 om universiteter og høyskoler § 5, § 44a, § 46, § 47, § 48 og § 49. Kunngjort 26. juni 2003.

*Kapittel I. Alminnelige bestemmelser***§ 1. Forskriftens virkeområde**

Forskriften gjelder for studier ved Høgskolen i Oslo.

§ 2. Definisjoner*Studierett*

Rettighet knyttet til det å være tatt opp som student ved et studium og inneha studentstatus. Dette innebærer rett til deltakelse i all organisert undervisning, veiledning (individuell og i mindre grupper), øvelser og oppgaveløsning, laboratoriekurs, praksisstudier, feltarbeid mv. på studier studenten er tatt opp til.

Studieprogram

Ett- eller flerårig studieløp med et definert innhold i henhold til fag- eller studieplan, som fører fram til en avsluttet eksamen eller grad.

Studiepoeng

Mål på omfanget av et studium, der et fullt studieår er normert til 60 studiepoeng.

Rammeplan

En plan for et studium der departementet har fastsatt nasjonale rammer for innholdet.

Fagplan

En konkretisering av det faglige innholdet i studier som er regulert av rammeplan.

Studieplan

Plan for det faglige innholdet i studier som ikke er regulert av rammeplan.

Emne

Den minste studiepoenggivende enhet som kan inngå i et fag, en emnegruppe, et studieprogram eller en grad.

Emnegruppe

Kombinasjon av emner fra ett eller flere fag/fagområder som gjennom fag- eller studieplan er definert til å utgjøre en samlet enhet.

Fag

Samling av beslektede emner som er samlet under én felles fagbetegnelse.

Selvstendig arbeid

Arbeid av et nærmere angitt omfang og/eller type som inngår i studiet, og som skal vise forståelse, refleksjon og modning. Arbeidet kan eksempelvis være av teoretisk, praktisk eller kunstnerisk art, og kan være utført individuelt eller i grupper.

Eksamen

Betegnelse på en prøve eller vurdering når resultatet skal inngå på vitnemålet/karakterutskriften eller innregnes i en karakter på vitnemålet/karakterutskriften.

Utdanningsplan

Plan for gjennomføring av et studium/studieprogram inngått mellom høgskolen og den enkelte student. Planen inneholder bestemmelser om høgskolens ansvar og forpliktelser overfor studenten, og studentens forpliktelser overfor høgskolen og medstudenter.

*Kapittel II. Studierett, utdanningsplan og permisjoner***§ 3. Studierett**

Den som har akseptert tilbud om studieplass, beholder studieretten i inntil to år utover normert studietid i hel- eller deltidsstudier, såfremt avdelingsstyret ikke har fastsatt at studieretten kan beholdes for flere år utover normert tid for det aktuelle studiet. I denne tidsberegningen inngår ikke utsatt studiestart og midlertidig utestengelse fra høgskolen.

Avdelingsstyret kan i særskilte tilfeller gi forlenget studierett, eksempelvis ved permisjon i forbindelse med fødsel/adopsjon, førstegangstjeneste, sykdom eller andre særskilte grunner.

Studenten kan miste studieretten i følgende tilfeller:

1. Studenten har overskredet den fastsatte grensen utover normert tid.
2. Studenten har brukt opp sine forsøk til eksamen og/eller praksisperioder i henhold til forskrift om eksamen ved Høgskolen i Oslo.
3. Studenten har ikke avlagt eksamen i løpet av de to siste studieår, og har ikke permisjon.

Studenten må fylle ut utdanningsplan og/eller registrere seg hvert semester innen gjeldende frister for å beholde studieretten. Studieretten opphører når studiet er fullført.

Avdelingsstyret fatter vedtak om tap av studierett. Vedtaket kan påklages.

Den som har mistet studieretten kan søke nytt opptak til studiet.

§ 4. *Utdanningsplan*

Avdelingen skal i løpet av første semester inngå en utdanningsplan med den enkelte student som blir tatt opp til studier av 60 studiepoengs omfang eller mer. Utdanningsplanen skal inneholde bestemmelser om høgskolens ansvar og forpliktelser overfor studenten, og studentens forpliktelser overfor høgskolen og medstudenter.

Utdanningsplanen skal være satt opp slik at studenten skal kunne gjennomføre planlagt studium eller studieløp på normert tid som heltids- eller deltidsstudent.

Utdanningsplanen kan endres etter avtale mellom avdeling og student.

§ 5. *Permisjoner*

En student bør ha gjennomført 30 studiepoeng eller mer for å søke permisjon. Normalt gis det permisjon for inntil ett år. Avdelingsstyret avgjør søknad om permisjon.

Avdelingsstyret kan innvilge søknad om permisjon ut over ett år ved for eksempel fødsel/adopsjon, førstegangstjeneste, sykdom og andre særskilte grunner.

Kapittel III. Studienes organisering – grader

§ 6. *Studieåret*

Studieåret begynner medio august og avsluttes ultimo juni.

§ 7. *Grader og yrkesutdanninger. Videreutdanninger/påbyggingsstudier. Overgangsregler*

Høgskolen i Oslo kan tildele følgende grader og yrkesutdanning:¹

Grader

Høgskolekandidat, normert studietid 2 år

Bachelor, normert studietid 3 år

Master, normert studietid 2 år

Yrkesutdanning

Allmennlærerutdanning, normert studietid 4 år

De generelle kravene til gradene bachelor og master er fastsatt i egne forskrifter. For øvrig framgår kravene til den enkelte grad eller yrkesutdanning av fag- eller studieplan for det/den aktuelle studiet/utdanningen.

Videreutdanninger/påbyggingsstudier

Høgskolen i Oslo kan gi videreutdanninger/påbyggingsstudier som bygger på avsluttet 2-årig, 3-årig eller 4-årig grunnutdanning.

Overgangsregler

Studenter som har påbegynt studier etter studieordninger knyttet til gradene candidata/candidatus magisterii (cand.mag.), candidata/candidatus rerum politicarum (cand.polit.), hovedfagskandidat og sivilbibliotekar kan fullføre disse og få tildelt grad slik:

– Cand.mag.-graden kan tildeles til og med 31. august 2005 til studenter som ikke oppfyller kravene til bachelorgraden og dermed ikke kan få/har fått denne graden.

– Gradene cand.polit., hovedfagskandidat og sivilbibliotekar kan tildeles til og med studieåret 2006/2007 til studenter som ved utgangen av studieåret 2002/2003 har gjennomført vesentlige deler av hovedfagsstudiet/sivilbibliotekarstudiet, definert som at alle obligatoriske eksamener er avlagt og/eller veileder tildelt, og hovedoppgave eller tilsvarende påbegynt. Nærmere overgangsbestemmelser for disse gradene fastsettes i studieplanen for det enkelte masterstudium som erstatter hvert av de tidligere hovedfagsstudiene/sivilbibliotekarstudiet.

¹ Forskrift av 11. oktober 2002 nr. 1124 om grader og yrkesutdanninger, beskyttet tittel og normert studietid ved universiteter og høyskoler, fastsatt ved kongelig resolusjon, med hjemmel i lov av 12. mai 1995 nr. 22 om universiteter og høyskoler § 45.

§ 8. *Godskrivning/godkjenning av grad, yrkesutdanning, fag, emne eller emnegruppe. Fritak for eksamen eller prøve*

Grad, yrkesutdanning, fag, emne eller emnegruppe fra institusjon under lov om universiteter og høyskoler godskrives studenten med samme antall studiepoeng ved Høgskolen i Oslo.

Overlapping i faglig innhold gir tilsvarende reduksjon i studiepoeng totalt, jf. lov om universiteter og høyskoler § 47. Avdelingsstyret avgjør slike søknader.

Grad eller utdanning fra utenlandsk institusjon eller norsk institusjon som ikke ligger under lov om universiteter og høyskoler kan gis generell godkjenning som jevngrad med grad, del av grad eller utdanning som gis ved

institusjoner under loven. Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) avgjør slike søknader, jf. lov om universiteter og høyskoler § 48 nr. 1.

Grad eller utdanning fra norsk eller utenlandsk institusjon som ikke ligger under lov om universiteter og høyskoler kan gis godkjenning som faglig jevngrad med grad, del av grad eller utdanning som gis ved Høgskolen i Oslo. Godkjenning etter denne bestemmelsen gir også rett til tilsvarende tittel, jf. lov om universiteter og høyskoler § 48 nr. 2. Ved kombinasjon av ekstern utdanning og utdanning fra Høgskolen i Oslo i grad, del av grad eller yrkesutdanning fra høyskolen, vil overlapping i faginnhold gi tilsvarende reduksjon i studiepoeng totalt. Høgskoledirektøren avgjør søknader etter disse bestemmelsene.

Fritak for nærmere angitt eksamen eller prøve i et bestemt studieløp ved Høgskolen i Oslo kan gis når det er godtgjort at tilsvarende eller annen velegnet eksamen eller prøve er avlagt ved Høgskolen i Oslo eller annen institusjon. Dokumentasjon av realkompetanse kan også gi grunnlag for fritak, jf. lov om universiteter og høyskoler § 49. Avdelingsstyret avgjør søknader om fritak for eksamen eller prøve.

Styret for Høgskolen i Oslo kan fastsette utfyllende bestemmelser om saksbehandlingen og krav til dokumentasjon ved søknader om godskriving/godkjenning av norsk og utenlandsk utdanning og søknader om fritak for eksamen eller prøve, herunder bestemmelser om slikt fritak på grunnlag av realkompetanse.

Kapittel IV. Fag- og studieplaner

§ 9. Fastsetting av fag- eller studieplan

Det skal fastsettes fag- eller studieplan for alle studier/studieprogram som tilbys ved Høgskolen i Oslo og godskrives studenten i form av studiepoeng.

Avdelingsstyret fastsetter fagplan for studier/studieprogram der det eksisterer nasjonale rammeplaner.

Styret fastsetter studieplan for øvrige fag/emner/emnegrupper/studieprogram. Mindre endringer i godkjente studieplaner foretas av avdelingsstyret. Ved samarbeidstiltak der to eller flere avdelinger deltar, fastsetter styret hvilken avdeling som skal ha det faglige og administrative ansvaret for tilbudet.

§ 10. Fag/emner/emnegrupper

Emner som inngår i et studium bør ikke ha mindre omfang enn 10 studiepoeng. Alle fag/emner/emnegrupper som inngår i et studium bør ha et omfang som er delelig med 5.

§ 11. Fag- eller studieplanens form og innhold

En fag- eller studieplan beskriver mål, innhold og organisering av fag/emner/emnegrupper eller hele studieprogram.

Fag- eller studieplanen skal deles inn som følger:

- Innledning, med generell informasjon om studiet og angivelse av målgruppe og formelle opptakskrav.
- Mål for studiet, med angivelse av hvilke kunnskaper, ferdigheter og holdninger studentene skal tilegne seg.
- Innhold, med angivelse av hovedemner og delemner og omfanget av hvert emne i studiepoeng.
- Organisering og arbeidsmåter, med angivelse av organisert teoriundervisning og praktiske øvinger/veiledet praksis, arbeidsformer, hvilke deler av studiet som har obligatorisk deltakelse, antall og typer obligatoriske oppgaver, innleveringer mv. som inngår og omfanget på disse, samt andre studie- eller arbeidskrav.
- Vurderingsformer, med angivelse av opplegg for og gjennomføring av faglig vurdering og eksamen, herunder angivelse av type vurderingsform(er) eller kombinasjon(er) av vurderingsformer. Det skal opplyses om hvilke vurderinger underveis i studieløpet som skal inngå på vitnemål eller karakterutskrift eller regnes inn i karakter for endelig studium. Det må oppgis hvordan ekstern sensor tenkes brukt.
- Oversikt over pensum.

Bestemmelser om progresjon i studiet skal gå fram av fag- eller studieplanen for det aktuelle studiet.

Fag- eller studieplanen skal opplyse om hvordan det legges til rette for internasjonalisering/studentutveksling.

I studieplan for et masterstudium skal det fastsettes nærmere regler om det selvstendige arbeidet, inklusiv omfang, vurderingsformer og om arbeidet kan/skal utføres individuelt eller i gruppe.

Dersom det stilles krav om at studenten skal ha eksamen i bestemte fag, emner eller emnegrupper for å bli tatt opp til et masterstudium, skal dette fastsettes i studieplanen for studiet. Det samme gjelder dersom det stilles særlige faglige minstekrav.

Høgskoledirektøren kan fastsette mal for fagplaner og studieplaner ved Høgskolen i Oslo som vil være retningsgivende for utformingen av disse.

§ 12. Endringer i fag- eller studieplan og pensum

Endringer i fag- eller studieplan skal ikke tre i kraft før ved nytt studieår. Mindre endringer i pensum kan foretas underveis i studiet. Studenter som berøres av endringer i fag- eller studieplan eller pensum skal sikres rimelige overgangsordninger mellom gammel og ny ordning.

Kapittel V. Ikrafttredelse

§ 13. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft fra og med studieåret 2003/2004.

12. juni Nr. 744 2003**Forskrift til ehandelsloven (ehandelsforskriften).**

Fastsatt av Nærings- og handelsdepartementet 12. juni 2003 med hjemmel i lov av 23. mai 2003 nr. 35 om visse sider av elektronisk handel og andre informasjonssamfunnstjenester (ehandelsloven) § 6 og § 13. Jf. EØS-avtalen vedlegg XI nr. 5h (direktiv 2000/31/EF). Kunngjort 26. juni 2003.

§ 1. Formål

Formålet med forskriften er å spesifisere hvilke forsikringsvirksomheter som er unntatt fra ehandelsloven § 4 og § 5 samt å utpeke nasjonale kontaktpunkter.

§ 2. Forsikringsvirksomheter som er unntatt fra ehandelsloven § 4 og § 5

Følgende forsikringsvirksomheter er unntatt fra ehandelsloven § 4 og § 5, jf. ehandelsloven § 6 bokstav i. Forsikringsvirksomhet regulert i:

- lov av 16. juni 1989 nr. 65 om yrkesskadeforsikring § 4 første og fjerde ledd,
- lov av 23. desember 1988 nr. 104 om produktansvar § 3–4 tredje ledd,
- forskrift av 22. september 1995 nr. 827 om forsikringstjenesteytelser og etablering av filial av forsikringsselskap med hovedsete i annen stat i Det europeiske økonomiske samarbeidsområde m.m. § 1 og § 10 til § 14,
- lov av 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet § 2–4 og § 12–6,
- lov av 6. desember 1996 nr. 75 om sikringsordninger for banker og offentlig administrasjon m.v. av finansinstitusjoner kapittel 4,
- forskrift av 5. mai 1995 nr. 582 om opplysningsplikt for avtaler om annen forsikring enn livsforsikring § 1 til § 3,
- forskrift av 11. oktober 1995 nr. 854 om norske forsikringsselskapers forsikringstjenesteytelser og etablering av filial i annen stat i Det europeiske økonomiske samarbeidsområde § 7 og § 8,
- forskrift av 18. september 1995 nr. 797 om inndeling i forsikringsklasser som grunnlag for konsesjonstildeling § 2 og § 3,
- forskrift av 5. mai 1995 nr. 581 om opplysningsplikt for avtaler om livsforsikring § 8,
- lov av 27. november 1992 nr. 111 om lovvalg i forsikring § 4 til § 10.

§ 3. Kontaktpunkter etter ehandelsloven § 13

Euro Info Center i Norges Eksportråd og Forbrukerombudet skal være nasjonale kontaktpunkter etter ehandelsloven § 13.

§ 4. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft 1. juli 2003.

17. juni Nr. 745 2003**Forskrift om eksamen ved Høgskolen i Akershus.**

Fastsatt av styret ved Høgskolen i Akershus 17. juni 2003 med hjemmel i lov av 12. mai 1995 nr. 22 om universiteter og høyskoler § 50 nr. 7. Kunngjort 26. juni 2003.

§ 1. Virkeområde

Denne forskrift gjelder alle eksamener og annen prøving av studenters kunnskaper og ferdigheter når karakteren føres på vitnemålet eller karakterutskriften eller inngår som del av den samlede eksamenskarakter for fag og emner i godkjent studium ved Høgskolen i Akershus.

For studier som er regulert av rammeplaner, gjelder bestemmelsene om eksamen, vurdering og sensur som er gitt i rammeplanen eller forskrift for vedkommende studium.

§ 2. Eksamen

1. Omfanget av et fag, emne eller kurs i høgskolens fag- og studieplaner måles i studiepoeng. Et fullt studieår er normert til 60 studiepoeng.
2. Ved høgskolen kan det avlegges fag-, emne- og kurseksamener. En eksamen kan omfatte ett eller flere emner.
3. Som eksamen regnes
 - avsluttende skriftlig, praktisk og/eller muntlig prøve i et fag, emne eller kurs
 - bedømmelse av praktiske prøver og arbeider, framsyninger, framføringer, utstillinger
 - bedømmelse av utført laboratoriearbeid, prosjektarbeid, praksisrapport, seminararbeid, rapporter eller annen dokumentasjon som skal inngå på vitnemålet eller karakterutskriften eller innregnes i karakterfastsetting.
4. En eksamen bør vanligvis omfatte minimum 10 studiepoeng i utdanningen.
5. Eksamen avvikles normalt når undervisningen i faget, emnet eller kurset avsluttes. Tid og sted for eksamen fastsettes av vedkommende avdeling og kunngjøres ved oppslag og via høgskolens vevsider.

6. Det kan holdes ny eksamen for kandidater som har strøket eller har vært lovlig forhindret fra å gå opp til eksamen. Ny eksamen holdes normalt innen utgangen av påfølgende semester. Eksamensformen kan da være en annen enn ved ordinær eksamen.
7. Studenter/kandidater som ønsker å forbedre en karakter, kan bare melde seg opp ved ordinær eksamen.

§ 3. Eksamensform

1. Eksamener og prøver kan organiseres som individuelle prøver under tilsyn, gruppeprøver og skriftlig individuell eksamen uten tilsyn (hjemmeeksamen). Gruppeeksamen kan bare avholdes for mindre deler av et studium i samsvar med rammeplan eller forskrift eller studieplan.
2. Hvilken eksamens- eller prøveform som skal inngå i evalueringen eller hvorledes bedømmelse av oppgaver eller vurderingsopplegg skal gjennomføres, fastsettes av departementet i rammeplaner eller forskrift og for øvrig av høyskolen. Bestemmelsene tas inn i de respektive fagplaner/studieplaner.

§ 4. Fritak

1. En student skal etter søknad få fritak fra eksamen, prøve eller obligatorisk undervisning når det kan dokumenteres at vedkommende har bestått tilsvarende eksamen/prøve eller gjennomført obligatorisk undervisning ved samme eller annen institusjon. Dokumentasjon av realkompetanse kan også gi grunnlag for fritak. Søknad om fritak avgjøres av høyskolelederen på grunnlag av uttalelse fra avdelingen v/dekanus.
2. Søknad om fritak for eksamen, prøve eller obligatorisk undervisning må være framsatt på eget søknadsskjema senest innen 3 uker etter at studiet er påbegynt. Omfang av fritak for eksamen eller prøve skal framgå på vitnemål og karakterutskrift, med angivelse av på hvilket grunnlag fritaket er gitt.

§ 5. Rett til å gå opp til eksamen

1. Studenter som er tatt opp til et fag, emne eller studium ved høyskolen, har rett til å gå opp til de eksamener og prøver som inngår i studiet eller faget.
2. For å kunne avlegge eksamen i et fag/emne, kan det være fastsatt krav om at bestemte forprøver, obligatoriske oppgaver, arbeidskrav, eksamener eller prøver skal være fullført på forhånd, eller det kan være krav om at studenten må ha fulgt obligatorisk undervisning og/eller praksis. Disse bestemmelsene framgår av studieplan/fagplan. Bare de studenter som oppfyller disse kravene, har rett til å gå opp til eksamen i vedkommende fag/emne.
3. Studenter som er tatt opp ved høyskolen, har rett til å ta tilleggsfag ved alle avdelinger på linje med studenter ved avdelingen. Forutsetningen er at vedkommende fyller de krav til forutdanning/praksis som gjelder for det aktuelle fag/emne. Avdelingsstyret avgjør om tilbud om tilleggsfag kan gis, og i tilfelle i hvor stort omfang i det enkelte studietilbud. Frist for registrering settes til 14 dager etter studiestart i hvert semester.
4. Andre som ikke er tatt opp ordinært på et fag eller studium (privatister), har rett til å gå opp til eksamen i fag eller emner som ikke har krav til obligatorisk undervisning eller praksis.
5. En student har rett til å framstille seg til eksamen i samme fag/emne tre ganger. For praksisstudier med veiledning er det bare anledning til å ta hver praksisperiode om igjen én gang. I særlige tilfeller kan høyskolelederen etter søknad, på grunnlag av uttalelse fra avdelingen v/dekanus, gjøre unntak fra disse bestemmelsene.
6. Hvis en som er oppmeldt til eksamen, unnlater å møte uten å ha gyldig fravær, regnes det som ett forsøk.
7. Når en student har avlagt eksamen på nytt, gjelder den beste karakteren.
8. En kandidat som har gjennomført et studium, har rett til å forbedre karakter inntil 1 år etterpå uten å betale eksamensavgift som privatist. Dersom studieplan eller fagplan i mellomtiden er endret, kan ikke kandidaten i dette tilfelle kreve å få gå opp til eksamen etter de tidligere gjeldende bestemmelser og pensum.
9. En student må innen fastsatte frister betale semesteravgiften hvert semester for å opprettholde sin studentstatus.

§ 6. Oppmelding til eksamen

1. Frist for oppmelding til eksamen kunngjøres ved oppslag og via høyskolens vevsider. Fristen er til vanlig ved semesterstart i det semester eksamen holdes.
2. For ordinære studenter skjer oppmelding kollektivt ved første gangs framstilling til en eksamen.
3. Studenter som har strøket, har vært lovlig forhindret fra å gå opp til eksamen, eller som vil forbedre karakter, må selv melde seg opp til den aktuelle eksamen etter fastsatt ordning, vanligvis ved bruk av informasjonstjenesten Arena Høgskole på høyskolens vevsider.
4. Ved studier som ikke har kollektiv oppmelding, skal det være individuell oppmelding som fastsatt i § 6 nr. 3.
5. Den enkelte student er ansvarlig for at hun/han er oppmeldt til eksamen og må kontrollere at eksamenspåmeldingen er korrekt registrert.
6. En kandidat kan trekke seg fra en eksamen slik at det ikke blir registrert som et forsøk. Det må i så fall skje skriftlig til høyskolens studieavdeling minst en uke før eksamensdato. Den som trekker seg etter fastsatt frist, eventuelt i eksamenslokalet, og som ikke har gyldig grunn for dette, regnes for å ha framstilt seg til eksamen. Gyldig grunn er sykdom eller sterke velferdsgrunner som skal være bekreftet ved legeattest/annen skriftlig bekreftelse. Denne dokumentasjon skal leveres til studieavdelingen snarest mulig.

7. For privatister er oppmeldingsfristen i regelen 1. februar for vårsemesteret og 1. september for høstsemesteret. For å kunne gjennomføre eksamen, skal privatister ha betalt vederlag (eksamensavgift) for eksamen etter satser fastsatt av styret og semesteravgift i henhold til gjeldende lov og forskrift for studentsamskipnader.

§ 7. *Hjelpemidler*

1. Hjelpemidler under eksamen kan omfatte skrevne og trykte hjelpemidler, kalkulator og eventuelt tegneutstyr. Det skal være oppgitt på forhånd og tydelig framgå av eksamensoppgaven hvilke hjelpemidler som tillates brukt under eksamen.
2. Bruk av hjelpemidler som ikke er tillatt, betraktes som fusk.
3. Besittelse av ikke tillatte hjelpemidler etter at eksamen er igangsatt, betraktes som forsøk på fusk.

§ 8. *Særordninger*

1. Studenter som av medisinske eller andre grunner har behov for særordninger i forbindelse med eksamen, må søke om dette på eget søknadsskjema innen 1 måned før eksamen skal avvikles. Behovet må dokumenteres med legeattest eller attest fra andre sakkyndige. Attesten må inneholde en vurdering av studentens nedsatte yteevne i eksamenssituasjonen og en nærmere begrunnelse for hvorfor det er behov for særordning.
2. Det kan innvilges inntil 25% (maksimum 1 time) utvidet tid ved skriftlig skoleeksamen utover 4 timer når behov for dette er dokumentert. Søknad om tillegg i tid ved hjemmeeksamen behandles særskilt. Ved hjemmeeksamen kan det gis inntil 48 timers utvidelse av tiden inklusive eventuell lørdag og søndag.
3. Dekanus kan fastsette at engelsk kan brukes som supplerende språk i besvarelsen ved enkelte eksamener.
4. Etter søknad kan dekanus gi tillatelse til at alternative eksamensformer kan benyttes for studenter som på grunn av varige lidelser eller funksjonshemninger ikke kan gå opp til eksamen med ordinær eksamensform.
5. Studenter med dysleksi eller andre lese-/skriveproblemer kan etter ønske få vedlagt sine besvarelser en anonymisert attest som bekrefter dette. Studenter med dysleksi, og som kan legge fram attest på dette, får velge om de vil ha utvidet tid (jf. nr. 2) eller bruke PC med retteprogram.
6. I særlige tilfeller kan andre ordninger innvilges etter søknad så langt det er praktisk gjennomførlig.
7. Når det gjelder kandidater som får tillatelse til å benytte seg av PC, vises til særskilte retningslinjer for dette i «Utfyllende retningslinjer for den praktiske gjennomføring av eksamen, A. Retningslinjer for eksamenskandidater».
8. Fremmedspråklige studenter kan etter søknad få 1 time utvidet eksamenstid i første studieår. Studentene kan søke om å få bruke ordbok. Dersom studentene har tatt videregående skole eller annen utdanning i Norge, regnes de ikke lenger som fremmedspråklige.

§ 9. *Karakterer/vurdering*

1. Bestemmelser om vurderingsform skal framgå av fagplan/studieplan. Vurderingsuttrykket ved eksamen, prøve, bedømmelse av oppgave eller annen vurdering skal være bestått/ikke bestått eller en gradert skala med fem trinn fra A til E for bestått og F for ikke bestått.
2. Karakterbetegnelse bestått/ikke bestått kan nyttes som selvstendig karakter på eksamener, laboratorie- og prosjektarbeider, seminararbeider, praksis og praksisrapporter som inngår i grunnlaget for en selvstendig karakter, men bare i et omfang som samlet ikke overstiger halvparten av studiepoengene i en fag-, emne- eller kurseksamen.
3. Regler for beregning av endelig karakter for fageksamen som består av mer enn én emneeksamen, tas inn i fagplan/studieplan.

§ 10. *Sensur*

1. Dekanus oppnevner sensorer etter forslag fra faglærer/faggruppe. Oppnevning må skje i god tid før eksamen holdes.
2. Det skal være minst to sensorer ved alle eksamener som oppgis med egen karakter på vitnemålet eller karakterutskriften. Dette gjelder også alle deleksamener som inngår i den endelige vurdering, og forprøver som er vilkår for å avlegge eksamen.

For studier som inngår i lavere grad eller yrkesutdanning skal ekstern sensor anvendes ved minimum én eksamen. I studier med flere eksamener skal ekstern sensor anvendes ved minimum en tredjedel, inklusive eventuell fordypningsoppgave.

Den eksterne sensor skal være hentet utenfor høgskolen og må ikke ha hatt undervisning i eksamensfaget/-emnet for det kullet studenten tilhører. Gjesteforelesninger og lignende undervisning i svært begrenset omfang regnes ikke å være til hinder i denne forbindelse.

3. Der hvor bestått eksamen ifølge fagplan/studieplan er en forutsetning for å kunne gå videre i studiet, skal klagesensorer oppnevnes samtidig med ordinære sensorer.
4. Den som påtar seg sensoroppdrag, påtar seg samtidig å være sensor til eventuell ny eksamen i samme fag/kurs/emne.
5. En sensor skal normalt ikke være sensor sammenhengende i mer enn 3 år i samme fag.
6. Eksamensoppgavene skal forelegges sensor til uttalelse før eksamen.
7. Ved sensureringen skal sensorene så langt mulig søke å bli enige om karakterfastsettelsen. Dersom slik enighet ikke oppnås ved bedømmelse av en skriftlig besvarelse eller et skriftlig arbeid, skal ny sensor bedømme

besvarelsen eller arbeidet. Dersom sensorenes vurdering fører til karakteren ikke bestått, skal skriftlig begrunnelse alltid gis sammen med karaktervedtaket.

8. Studentene skal informeres om når sensur faller samtidig med at tidspunkt for eksamen blir kunngjort.
9. Ved kunngjøring av sensur skal kandidatnummer benyttes. Studenten er selv ansvarlig for å gjøre seg kjent med sensuren ved bruk av den nettbaserte informasjonstjenesten Arena Høgskole.

§ 11. *Klage*

1. Klage over formelle feil ved eksamener eller prøver skal behandles av klagenemnda ved Høgskolen i Akershus på vegne av styret; jf. lov om universiteter og høyskoler kap. 6. Begrunnet klage sendes til høgskolens studieavdeling. Klagenemndas avgjørelse er endelig.
2. Når en student klager over karakterfastsettingen, skal klagen behandles av to nye sensorer som foretar ny sensur. Dersom det er utarbeidet retningslinjer for sensur (sensorveiledning), skal de gjøres tilgjengelige ved gjennomsyn for studenter som ber om det. Endring kan gjøres til gunst eller ugunst for klageren. Karakterfastsetting etter ny sensurering kan ikke påklages.

§ 12. *Vitnemål og karakterutskrift*

1. Vitnemål utstedes om fullført grad eller yrkesutdanning etter bestemmelsene i kgl.res.; jf. lov om universiteter og høyskoler, § 45 nr. 1. Vitnemålet utleveres kandidaten etter at klagefristen er utløpt, og det er klart at det ikke vil bli endringer.
2. Det utstedes karakterutskrift for fullførte studieenheter som ikke kommer inn under forskriftens § 12 nr. 1.
3. Vitnemål og karakterutskrift skal gi opplysninger om:
 - hvilken utdanning som er gjennomført
 - tidspunkt for fullført utdanning
 - kandidatens navn, fødselsdato/fødselsnummer
 - hvilken grad eller tittel som eventuelt er oppnådd
 - betegnelse, studiepoeng, tidspunkt for avlagt eksamen og karakter for fag/emne/kurs som er gitt avsluttende vurdering og som inngår i studiet
 - hvilke fag/emner/kurs kandidaten eventuelt har fått fritak/godkjenning for med angivelse av studiepoeng og hvilken utdanning som er grunnlag for fritak/godkjenning
 - tema på større skriftlige oppgaver
 - karaktersystemet som er benyttet.
4. Det utstedes normalt bare ett vitnemål pr. kandidat. Dersom en kandidat forbedrer karakterer som inngår på vitnemålet, kan kandidaten få utstedt nytt vitnemål. Tidligere utstedt vitnemål må da innleveres.

§ 13. *Retningslinjer for den praktiske gjennomføring av eksamen*

Høgskoledirektøren kan godkjenne utfyllende retningslinjer for den praktiske gjennomføring av eksamen. Retningslinjene kan gjelde eksamensansvarlig, eksamenskandidater, eksamensvakter, ansvarlige faglærere og sensorer.

§ 14. *Ikrafttredelse*

1. Forskriften trer i kraft fra 1. august 2003.
2. Forskrift av 17. juni 1999 nr. 737 om eksamen ved Høgskolen i Akershus oppheves fra samme dato.

18. juni Nr. 746 2003

Forskrift om vurdering ved Høgskolen i Vestfold.

Fastsatt av styret for Høgskolen i Vestfold 18. juni 2003 med hjemmel i lov av 12. mai 1995 nr. 22 om universiteter og høyskoler § 50 nr. 7. Kunngjort 26. juni 2003.

§ 1. *Virkeområde*

1. Bestemmelsene i denne forskriften gjelder alle vurderingsordninger, det vil si bedømmelse av eksamen, prøver, fremvisninger, fremføringer og oppgaver eller annen vurdering, når resultatet inngår på vitnemål eller karakterutskrift og er avgjørende for godkjent utdanning eller studium.
2. Dersom bestemmelsene i denne forskrift ikke er i samsvar med bestemmelser om vurderingsordninger fastsatt av departementet i nasjonal rammeplan for et studium, gjelder bestemmelsene i rammeplanen foran denne forskriften.

§ 2. *Definisjoner*

I forskriften brukes følgende definisjoner:

Loven

Med loven forstås lov av 12. mai 1995 nr. 22 om universiteter og høyskoler.

Student

Som student regnes den som er tatt opp til et studium eller fag ved høgskolen, og som dermed har studierett i samsvar med § 37 – § 39 i loven.

Privatist

Som privatist regnes en person som går opp til vurdering etter lov om universiteter og høgschooler § 40, men som ikke har studierett i et studium.

Rammeplan

Rammeplan er betegnelsen for en nasjonal plan som beskriver mål, omfang, innhold, organisering og vurderingsordning i studium eller fag. Rammeplaner fastsettes av departementet.

Fagplan

Fagplan er en konkretisering av emne, fag eller emnegruppe i studier som er regulert av nasjonale rammeplaner.

Studieplan

Studieplan er betegnelsen på en plan som beskriver mål, omfang, innhold, organisering og vurderingsordning i studium eller fag som ikke er regulert av nasjonale rammeplaner. Studieplaner fastsettes av høgskolens styre.

Fag- og emnebeskrivelse

Fag- eller emnebeskrivelser er en konkretisering av det faglige innholdet i en studieplan og gir en nærmere beskrivelse av studiets innhold, læringsmål, studieform, organisering og vurderingsordning.

Studieprogram

Studieprogram er betegnelsen på et studieforløp med et definert innhold i henhold til fag- eller studieplan, og som fører frem til en avsluttet vurdering eller grad.

Studiepoeng

Studiepoeng er måleenhet for studieomfang, der et fullt studieår er normert til 60 studiepoeng.

Obligatoriske arbeider

Obligatoriske arbeider er teoretiske eller praktiske arbeider hvor resultatet ikke kommer på vitnemålet, men som må være godkjent for at studenten skal få gå ut i praksisstudier, fortsette normal studieprogresjon eller gjennomføre en vurdering.

Vurdering

Begrepet vurdering brukes om bedømming av eksamen, fremsyninger, fremføringer, praksis, oppgaver eller annen vurderingsordning underveis i studiet når resultatet inngår på vitnemålet eller innregnes i karakterfastsetting.

Eksamen

Som eksamen regnes avsluttende prøve i et fag, emne eller emnegruppe gjennomført under tilsyn.

Ordinær vurdering

Ordinær vurdering er første gang en student blir vurdert i et emne, fag- eller emnegruppe og er betegnelsen på vurdering i henhold til normert studieprogresjon.

Ny vurdering

Ny vurdering er den vurdering som gjennomføres for studenter som ikke har gjennomført eller bestått ordinær vurdering, eller som vil forbedre vurderingsgrunnlaget for en karakter.

§ 3. Ordinær vurdering

1. Ordinær vurdering gjennomføres i henhold til det som er fastsatt i den enkelte rammeplan, fagplan, studieplan, emne, fag eller emnegruppe. Ved ordinær vurdering gjelder det pensum og den vurderingsform som var fastsatt i de planer som lå til grunn for siste gangs undervisning i faget.
2. For å kunne bli vurdert må studenten ha betalt semesteravgift i henhold til lov og forskrift om studentsamskipnader og meldt seg opp til vurdering innen fastsatt frist, jf. § 5 nr. 1 i denne forskriften.
3. Retten til å fortsette et studium kan være regulert ved særskilte krav for hvert enkelt studium. Slike krav skal fremgå av fag- eller studieplan.

§ 4. Ny vurdering

1. Ny vurdering gjennomføres normalt 1. semester etter ordinær vurdering dersom det foreligger oppmelding fra minst en student som ikke har bestått ordinær vurdering. Samme pensum som ved siste ordinære vurdering i faget gjelder ved ny vurdering i påfølgende semester. Det er deretter studentenes eget ansvar å kontrollere hvilket vurderingsgrunnlag som gjelder ved senere oppmelding til ny vurdering i et emne, fag eller emnegruppe.
2. Når et fag utgår fra høgskolens undervisningstilbud, plikter høgskolen å gjennomføre ny vurdering i det påfølgende semesteret. Dersom det fremdeles gjenstår oppmeldte kandidater som har «ikke bestått» i et emne, fag eller emnegruppe som er utgått, gjennomføres ny vurdering en siste gang i derpå følgende semester.
3. En student kan fremstille seg til vurdering inntil 3 ganger i samme fag, uansett om denne er bestått eller ikke. Ved «ikke bestått» praksisperiode kan studenten normalt ta denne opp igjen bare en gang. Er praksis fortsatt ikke bestått, gjelder spesielle regler eller prosedyrer fastsatt i planen for vedkommende studium. Større

prosjektarbeider som forutsetter individuell eller gruppebasert veiledning, kan gjentas bare en gang. Etter skriftlig søknad kan det i spesielle tilfeller gis dispensasjon fra bestemmelsene i dette punktet.

4. Dersom det i fag- eller studieplan er stilt krav om at visse vurderinger skal være gjennomført før andre vurderinger, skal ny vurdering så langt det er rimelig ut i fra vurderingsformens art, gjennomføres så tidlig i påfølgende semester at studentene ikke hindres unødige i sin studieprogresjon.
5. Studenter som skal gjennomføre deler av studiet i utlandet, og som ønsker å forbedre en karakter, må som hovedregel gjøre dette mens de oppholder seg i Norge.

§ 5. *Oppmelding*

1. Oppmelding til vurdering skjer vanligvis via utdanningsplan innen fastsatte frister. Studenter uten utdanningsplan melder seg opp til vurdering innen 1. oktober i høstsemesteret og 1. mars i vårsemesteret.
2. Studentene melder seg selv av vurdering senest 4 uker før aktuell frist for innlevering av vurderingsgrunnlaget eller eksamensdato både i høst- og vårsemesteret, dersom ikke annen frist er kunngjort. Den som trekker seg etter fastsatt frist, eventuelt i eksamenslokalet, og som ikke har gyldig grunn til det (jf. § 11 i denne forskrift), regnes som fremstilt til vurdering og gis karakteren «ikke bestått». Den som ikke fremstiller seg til vurdering uten gyldig grunn (jf. § 11), regnes som fremstilt til vurdering og registreres med «ugyldig fravær».
3. Den som fyller kravene i lovens § 40, men som ikke er opptatt som student, kan søke om å fremstille seg til eksamen som privatist. Ved tvil avgjør høyskolen om vilkårene for å gå opp til eksamen er oppfylt. Privatister skal betale eksamensavgift etter satser fastsatt av styret for Høgskolen i Vestfold.
4. En student som ønsker å avlegge eksamen i fag hvor studenten ikke er innvilget studierett, vurderes etter reglene i § 4 nr. 3 i denne forskrift. Det kan likevel ikke kreves eksamensavgift av kandidat som er registrert som student ved institusjonen.
5. Denne paragrafs nr. 3 og 4 kan også gjelde andre vurderingsformer dersom vurderingsgrunnlag kan fremlegges.

§ 6. *Målform og språk*

1. Oppgave som gis på norsk, skal som hovedregel foreligge i begge målformer. Dersom alle studenter har ønsket samme målform, gis oppgaven bare i denne målformen.
2. Dersom språk- eller målform ikke er fastsatt i studie- eller fagplan, velger studenten målform ved oppmelding til vurdering.
3. Dersom undervisningen gis på et ikke-skandinavisk språk, skal oppgaven gis på undervisningsspråket.
4. Det kan søkes om å få levere eksamen eller andre skriftlige arbeider som inngår i vurderingsgrunnlaget, på et annet språk enn norsk eller undervisningsspråket.

§ 7. *Vurderingsgrunnlag*

1. Vurderingsgrunnlaget skal være angitt i fag- eller studieplan. Lovens krav til upartisk og faglig betryggende prøving av studentenes kunnskaper og ferdigheter skal tilfredsstilles. Studentens kunnskaper og ferdigheter skal vurderes i samsvar med beskrivelsen av mål og metode i fag- eller studieplan (lovens § 46 nr. 5 og § 50 nr. 1).
2. Det skal fremgå av fag- eller studieplan hvilket vurderingsgrunnlag som skal inngå i den endelige karakteren.
3. Muntlig eksamen skal være offentlig med mindre hensynet til gjennomføring tilsier noe annet. Det kan gjøres unntak fra regelen om offentlighet i det enkelte tilfelle etter skriftlig søknad fra vedkommende kandidat når særlig tungtveiende grunner tilsier det.
4. Prosjektarbeid som gjennomføres i samarbeid med ekstern partner, kan være underlagt fortrolighetsbestemmelser. Dersom muntlig eksaminasjon i slike tilfeller inngår i vurderingen, kan det fattes vedtak om at eksamenssituasjonen ikke skal være offentlig.
5. Varigheten av den enkelte eksamen skal være angitt i fag- eller studieplan.

§ 8. *Særordninger*

1. Kandidater som har behov for særordninger ved vurdering, må søke om dette innen fastsatte frister. Behovet skal dokumenteres. Særordninger kan innvilges for en enkelt vurdering, for en gitt periode, eller for hele studietiden dersom det fremgår av dokumentasjonen at behovet er varig. Det kan dispenseres fra søknadsfristen når det fremgår av attest at behovet har oppstått etter fristens utløp.
2. Følgende særordninger kan innvilges:
 - a) Kandidater med lese- og skrivevansker, fremmedspråklige kandidater, kandidater som på grunn av sykdom, medisinbruk eller av andre årsaker har nedsatt arbeidsevne, og kandidater som har behov for hvile, bevegelse, amming e.l. kan gis inntil 25% tillegg i tid, oppad begrenset til 1 time, ved skriftlig skoleeksamen.
 - b) Eventuell utvidet tid ved hjemmeoppgaver og andre vurderingsordninger gis i samråd med faglærer.
 - c) Fremmedspråklige kandidater, og kandidater med lese- og skrivevansker, kan i samråd med faglærer, gis tillatelse til bruk av ordbøker. I så tilfelle kan kandidaten på anmodning få vedlagt besvarelsen en attest som bekrefter forholdet. Bruk av ordbøker gjelder ikke ved eksamen i språkfag.
 - d) For kandidater med sterk funksjonshemming kan det gis tillatelse til spesiell tilrettelegging med utstyr og hjelpemidler. Slik spesiell tilrettelegging skal skje i samråd med faglærer.

§ 9. Hjelpemidler ved eksamen

Tillatte hjelpemidler skal fremgå av fag- eller studieplan. De skal også være ført opp på samme ark som eksamensoppgaven. Kandidaten har selv ansvar for eventuelt å medbringe tillatte hjelpemidler.

§ 10. Fusk

1. Bruk av andre hjelpemidler ved eksamen enn de som er oppført på eksamensoppgavens forside, betraktes som fusk. Det samme gjelder dersom studenten besitter slike hjelpemidler etter at eksamen er startet, selv om det ikke er påvist at hjelpemidlet har vært i bruk.
2. Ved skriftlige arbeider som inngår i vurderingsgrunnlaget vil kopiering eller avskrift av faglitteratur og andres arbeider uten kildehenvisning bli vurdert som fusk.
3. Dersom det oppstår mistanke om fusk eller forsøk på fusk i forbindelse med en vurdering, skal kandidaten straks gjøres oppmerksom på at forholdet vil bli rapportert. Kandidaten velger selv om vedkommende vil fullføre eller avbryte vurderingen.
4. Kandidater som blir tatt i fusk eller forsøk på fusk i forbindelse med en vurdering, kan utestenges fra høgskolens og fratas retten til å gå opp til eksamen ved høgre utdanningsinstitusjoner i inntil ett år regnet etter vedtak i høgskolens styre (jf. lovens § 54 og § 42 nr. 3).

§ 11. Gyldig fravær

1. Studenter som uteblir fra en eksamen eller ikke gjennomfører annen vurdering innen en gitt frist og som påberoper seg gyldig grunn, må snarest mulig, og senest innen en uke, underrette høgskolens skriftlig om dette vedlagt dokumentasjon. Ved egen sykdom, eller sykdom i nærmeste familie, skal det foreligge legeerklæring. Fravær som skyldes studentens egne disposisjoner, skal normalt ikke godkjennes.
2. Godkjent fravær teller ikke som vurderingsforsøk i relasjon til bestemmelsen i § 3 nr. 4 i denne forskrift. Fravær som blir godkjent registreres som gyldig fravær.

§ 12. Vurdering og karakterskala

1. Ved vurdering benyttes normalt karakterene A – E som uttrykk for bestått, mens F betyr ikke bestått. Karaktertrinnene gis følgende betegnelse og generell, kvalitativ beskrivelse:

<i>Symbol</i>	<i>Betegnelse</i>	<i>Generell, kvalitativ beskrivelse</i>
A	Fremragende	Fremragende prestasjon som klart utmerker seg og viser stor grad av selvstendighet.
B	Meget god	Meget god prestasjon som ligger over gjennomsnittet og viser evne til selvstendighet.
C	God	Gjennomsnittlig prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder.
D	Nokså god	Prestasjon under gjennomsnittet, med en del vesentlige mangler.
E	Tilstrekkelig	Prestasjon som tilfredsstiller minimumskravene, men heller ikke mer.
F	Ikke bestått	Prestasjon som ikke tilfredsstiller minimumskravene.

2. Karakterbetegnelse «bestått» og «ikke bestått» kan benyttes i fag, emner og emnegrupper hvor annen karakterfastsetting er vanskelig eller uhensiktsmessig, og når dette er fastsatt i fag- eller studieplan.
3. Fremgangsmåten ved fastsetting av karakter, herunder innbyrdes vektning av delvurderinger osv., skal være fastsatt i fag- og studieplan. Ved fastsetting av endelig karakter på bakgrunn av flere vurderinger, kreves det at alle delvurderinger er bestått før det gis endelig karakter. Det skal fremgå av fag- eller studieplan dersom slike vurderinger kreves bestått i en bestemt rekkefølge.
4. Ved utregning av gjennomsnittskarakter eller sammensatt karakter på bakgrunn av flere vurderinger, må det være benyttet bokstavkarakter på alle delvurderinger som inngår i beregningen. Følgende omregningsmetode skal legges til grunn:
 - a) Hver bokstavkarakter erstattes av en tallekvivalent, A=5, B=4, C=3, D=2, E=1.
 - b) Tallekvivalenten multipliseres med emnets studiepoeng, og produktene summeres for de emner som inngår.
 - c) Produktsummen divideres med totalt antall studiepoeng som inngår i samlingen av aktuelle emner.
 - d) Kvotienten regnes ut med én desimal.
 - e) Gjennomsnittskarakteren blir den karakter som fremkommer etter bruk av vanlig avrundingsregel.
5. Det kan ikke regnes gjennomsnittskarakter i studieprogram eller sammenslått karakter for emner som inneholder både tallkarakter og bokstavkarakter.
6. Karakterfastsettelsen er i utgangspunktet individuell, også ved gruppebesvarelser. Denne bestemmelse kan komme til anvendelse dersom det dokumenteres eller sannsynliggjøres at en eller flere av gruppedeltakerne ikke har bidratt til besvarelsen i henhold til forutsetningene. I slike tilfelle kan det i samråd med aktuell faglærer bestemmes at karakter fra gruppeoppgaver kan justeres individuelt etter muntlig eksaminasjon, selv om dette ikke er forutsatt i fag- eller studieplan. Slik eksaminasjon regnes som vurdering i relasjon til

bestemmelsene om sensur og offentlighet. Sensur for aktuell kandidat tilbakeholdes i så fall til saken er avklart.

7. Dersom en kandidat har bestått samme vurdering flere ganger, gjelder beste karakter, og bare denne skal fremgå av karakterutskrift og vitnemål.
8. For vurdering av obligatorisk praksis og skikkethet gjelder spesielle regler for hvert av de studier som omfatter slike elementer. Slike regler er dels nedfelt i kapittel 10a i loven og dels i rammeplaner eller andre bestemmelser. Høgskolen kan gi utfyllende bestemmelser.

§ 13. *Sensur*

1. Ved alle vurderinger som omfattes av definisjonen i § 2 i denne forskrift, skal ekstern sensor alltid
 - a) Godkjenne kriteriene for vurdering i det enkelte emne, fag og emnegruppe
 - b) Ha tilgang til det samlede vurderingsgrunnlaget som kan dokumenteres.
2. For alle studieprogram av et års varighet eller mer, skal ekstern sensor sensurere vurderingsgrunnlaget i minst et fag eller emne per studieår.
3. Ekstern sensor:
 - a) skal oppnevnes av dekan
 - b) kan ikke være tilsatt ved høgskolen, eller ha hatt ansvar for emner, fag eller emnegrupper ved høgskolen i samme studieår som vurdering finner sted
 - c) må være ansatt på minst høgskolelektor- eller amanuensisnivå ved universitet, høgskole eller annen forskningsinstitusjon, på annen måte ha dokumentert vitenskapelig kompetanse på tilsvarende nivå innen aktuelt fagområde, eller gjennom yrkespraksis være særlig kvalifisert innen aktuelt fagområde.
4. Intern sensor vil normalt være fagansvarlig(e) lærer(e). Dekan kan i spesielle tilfeller oppnevne annen kvalifisert sensor.
5. Den som påtar seg et sensoroppdrag, har plikt til å overholde lovens hovedregel om 3 ukers sensurfrist. Med 3 uker forstås 15 arbeidsdager. Styret kan gjøre vedtak om å utvide sensurfristen med inntil 2 uker i enkelte emner, fag eller emnegrupper. Ved ny sensur som følge av klage, eller bytte av sensor som følge av uforutsett forfall, regnes sensurfristen fra det tidspunkt ny sensor er oppnevnt.
6. Når to sensorer i fellesskap skal fastsette karakteren, og det ikke er mulig å oppnå enighet om et felles sensurvedtak, avgjøres karakteren av en tredje, ekstern sensor. Denne skal gjøres kjent med de første sensorers karakterforslag med begrunnelse.
7. Sensur skal alltid kunngjøres ved oppslag, selv om andre kunngjøringsformer benyttes i tillegg. Høgskolen har ingen plikt til å informere om sensur på annen måte enn ved oppslag. Sensurlistene skal være anonyme.
8. Obligatoriske arbeider som inngår i fag, emner eller emnegruppe må være godkjent før endelig karakter kan gis og sensuren for vedkommende student kan kunngjøres.
9. Ved bedømmelse av muntlig eksamen og vurdering av praktiske prøver eller lignende som inngår i vurderingsgrunnlaget, og som etter sin art ikke lar seg etterprøve og derfor ikke kan påklages, skal det benyttes to sensorer, enten to interne eller en intern og en ekstern.

§ 14. *Fritak og innpasning*

1. Søknad om fritak i henhold til lovens § 49, 1. og 2. punktum, og innpasninger hjemlet i lovens § 47, avgjøres av aktuelt fagmiljø.
2. Fritak skal fremgå av vitnemålet med angivelse av fritaksgrunnlaget. Studiepoeng skal angis.
3. Ved innvilgelse av fritak eller innpasning skal det påses at det ikke gis dobbelt uttelling for samme faginnhold. Studiepoengsreduksjon må angis, jf. § 15 i denne forskrift.

§ 15. *Reduksjon i studiepoeng*

Dersom en student har fått en vurdering i forskjellige fag hvis innhold helt eller delvis dekker hverandre, og disse skal inngå i ett og samme studium, skal det foretas reduksjon i antall studiepoeng. Aktuelt fagmiljø avgjør fag og omfang som skal reduseres, etter følgende retningslinjer:

- a) ikke obligatoriske emner, fag eller emnegrupper fremfor obligatoriske
- b) innpasnings- eller fritaksfag fremfor høgskolens egne emner, fag eller emnegrupper
- c) utgåtte emner, fag eller emnegrupper fremfor aktive.

I tilfeller som ikke dekkes av disse retningslinjer, gis det reduksjon i det fag som har dårligst karakter.

§ 16. *Vitnemål og karakterutskrift*

1. Vitnemål kan utstedes etter avsluttet grad eller studieprogram som høgskolen har rett til å gi i henhold til kgl. resolusjon, jf. lovens § 45. Som dokumentasjon for beståtte vurderinger som utgjør del av et studieprogram, gis karakterutskrift.
2. Vitnemålet skal minimum angi
 - a) kandidatens navn og fullt personnummer (11 siffer)
 - b) hvilket studieprogram som er gjennomført
 - c) tidspunkt for fullført utdanning (gyldighetsdato)
 - d) oppnådd grad eller tittel.

Videre skal følgende opplysninger enten angis på selve vitnemålet, eller i vedlegg som betegnes «Grunnlag for vitnemål»:

- a) navn, studiepoeng, vurderingstidspunkt og karakter for alle emner, fag eller emneområder som er gitt avsluttende vurdering, og som inngår i studieprogrammet
 - b) angivelse av eventuelle fritak og innpasninger (jf. § 14 i denne forskrift)
 - c) tittel på eventuelle større skriftlige prosjektarbeider
 - d) angivelse av karaktersystem.
3. Det utstedes normalt kun ett vitnemål per kandidat. En kandidat kan kreve nytt vitnemål eller grunnlag for vitnemål ved forbedring av karakter som inngår på vitnemålet, når denne forbedring har skjedd ved avlagt vurdering ved Høgskolen i Vestfold. Ved utstedelse av nytt vitnemål etter dette punkt, skal tidligere vitnemål tilbakeleveres.
 4. Dersom det er dokumentert eller sannsynliggjort at vitnemål er forsvunnet eller ødelagt, kan det utstedes nytt vitnemål. Slike vitnemål skal ha påskriften «DUPLIKAT», og både opprinnelig gyldighetsdato og dato for utstedelse av duplikatet skal fremgå. Styret kan fastsette gebyr for duplikatvitnemål.
 5. Overskytende valgfag vil normalt bli påført vitnemålet, med mindre studenten innen en uke etter kunngjøring av siste sensur ber om å få utelatt fag. Delvurderinger som inngår i en sammensatt karakter spesifiseres ikke på vitnemålet, jf. § 12 nr. 4 i denne forskrift. I de tilfeller hvor delemner inneholder både tall- og bokstavkarakter kan det gjøres unntak fra dette jf. § 12.
 6. Karakterutskrift vil normalt omfatte alle vurderinger som vedkommende student har gjennomført og bestått ved høgskolen. Delkarakterer angis dersom ikke alle delene i det samlede vurderingsgrunnlaget er bestått, ellers ikke. Studenten kan på anmodning få dokumentere grunnlaget for gjennomførte, men ikke beståtte vurderinger. For øvrig skal karakterutskrift omfatte de opplysninger som er nevnt i § 16 nr. 2 i denne forskrift, så langt de passer.
 7. Diploma Supplement er et internasjonalt vitnemålstillegg. Det gir utfyllende beskrivelse av kvalifikasjonene som studenten har oppnådd. Engelsk versjon av Diploma Supplement utstedes til alle studenter som får vitnemål ved Høgskolen i Vestfold.
 8. Ved klage på karakter etter § 17 eller formelle feil ved vurdering etter § 18, kan vitnemål eller dokumentasjon av karakter i vedkommende fag eller emne tilbakeholdes til klagen er avgjort. Dersom slik dokumentasjon allerede er utsendt, kan denne kreves tilbake før klagen tas opp til behandling.
- § 17. Begrunnelse for og klage over karakterfastsetting**
1. Regler for begrunnelse og klage fremgår av lovens § 52. I forhold som ikke er spesielt omtalt i loven eller i denne forskrift, legges forvaltningslovens prinsipper til grunn.
 2. Ved muntlig eksamen eller ved bedømmelse av praktiske ferdigheter må krav om begrunnelse fremsettes umiddelbart etter at karakter er meddelt. Ved annen vurdering er tidsfristen 1 uke fra offentliggjøringstidspunktet for karakteren, dersom tidspunktet for sensur er kunngjort på forhånd og overholdt. Dersom sensurtidspunktet ikke er forhåndskunngjort, eller sensur ikke foreligger til fastsatt tid, er fristen for å kreve begrunnelse 3 uker fra kandidaten fikk kjennskap til karakteren.
 3. Begrunnelse kan gis muntlig eller skriftlig av sensor(ene). Sensor(ene) bestemmer formen. Ved muntlig begrunnelse skal studenten gis skriftlig dokumentasjon for tidspunktet når begrunnelsen ble gitt. Begrunnelse skal være gitt innen to uker etter at krav ble satt frem, jf. § 52 nr. 2 i loven.
 4. Krav om begrunnelse skal normalt ikke kunne føre til endring av karakter som følge av ny vurdering. Slik endring kan likevel foretas til gunst for kandidaten, dersom det er åpenbart at det har vært gjort formell(e) feil ved første gangs karakterfastsettelse, og de opprinnelige sensorene er enige om det.
 5. Klage på karakter må fremsettes skriftlig innen 3 uker etter at vurderingsresultatet er kunngjort. Dersom kandidaten har fremsatt krav om begrunnelse, løper 3-ukersfristen fra begrunnelse ble meddelt. Ved klage på karakter foretas ny sensur av ny(e) sensor(er). Ved ny sensur kan endring gjøres til gunst eller til ugunst for klageren. Dette karaktervedtaket blir endelig og kan ikke påklages.
 6. Ved gruppeoppgaver må klage på karakter være underskrevet av alle gruppens medlemmer. Klage på gruppekarakter som innebærer krav om individuell karakterfastsettelse, behandles etter reglene i § 12 nr. 6 i denne forskrift.
- § 18. Klage over formelle feil ved vurdering**
1. Den som har fått en vurdering kan klage over formelle feil som kan ha hatt betydning for bedømmelsen av en eller flere av kandidatenes prestasjoner. Begrunnet klage må fremsettes innen 3 uker etter at kandidaten blir kjent med, eller burde være kjent med det forhold som begrunner klagen.
 2. Ved gruppearbeider må klage på formelle feil ved vurdering være underskrevet av alle gruppens medlemmer.
 3. Høgskoledirektøren kan bestemme at det skal foretas ny sensur dersom det er åpenbart at klagen er berettiget, og at det påklagede forhold bare kan ha virket inn på klagerens egen karakter. Dersom høgskoledirektøren ikke gir klageren medhold, eller det er grunn til å tro at feilen kan ha hatt betydning for andre enn klageren, skal saken forelegges styrets klagenemnd. Finner klagenemnda at det er begått feil som kan ha hatt betydning for en eller flere av kandidatenes prestasjon eller bedømmelsen av denne, kan det bestemmes at det skal foretas ny

sensur enten bare for klageren eller for alle kandidater som har vært gjennom vedkommende vurdering, eller at vurderingen annulleres og ny vurdering gjennomføres.

4. Karakterfastsetting ved ny sensurering etter denne paragraf kan påklages etter reglene i § 52 i loven.

§ 19. *Utfyllende bestemmelser og instruksjer*

1. Høgskoledirektøren eller den han gir myndighet kan gi utfyllende bestemmelser og instruksjer til denne forskrift. Slike bestemmelser kan ikke tilsidesette bestemmelser i forskriften.
2. I saker der vedtaksmyndighet ikke spesifikt er tillagt annet organ, treffes avgjørelser i henhold til denne forskrift av høgskoledirektøren eller den han bemyndiger.
3. Dispensasjon fra denne forskrift kan bare gis av styret selv.

§ 20. *Ikrafttredelse*

Denne forskrift trer i kraft 1. august 2003. Forskrift av 6. mai 1998 nr. 466 om eksamen ved Høgskolen i Vestfold, oppheves fra samme tidspunkt.

18. juni Nr. 747 2003

Forskrift om endring i forskrift om prisutjevningsordningen for melk.

Fastsatt av Landbruksdepartementet 18. juni 2003 med hjemmel i lov av 10. juli 1936 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvarer § 6, § 7, § 8, § 11 andre og tredje ledd, § 13 og § 17, og etter samråd med Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag. Kunngjort 26. juni 2003.

I

I forskrift av 30. juni 2000 nr. 701 om prisutjevningsordningen for melk gjøres følgende endring:

§ 14 skal lyde:

§ 14. *Tilskudd til meieriselskap som ikke er tilknyttet meierisamvirket*

Meieriselskap som ikke er tilknyttet TINE BA, og som årlig foredler mellom 5 og 10 mill. liter til flytende melkeprodukter, kan kreve et særlig tilskudd på 3,75 mill. kroner pr. år. Dersom selskapet foredler mindre enn 5 mill. liter melk årlig, kan det kreves et tilskudd på 0,75 kroner pr. liter anvendt melk. I de tilfeller et selskap foredler mellom 10 og 15 mill. liter til flytende melk, kan selskapet kreve et tilskudd som avtrappes lineært fra 3,75 mill. kroner ved 10 mill. liter ned til 0 kroner ved 15 mill. liter.

Q-meieriene AS kan for perioden 1. juli 2003 – 31. desember 2003 kreve et månedlig tilskudd på 1 mill. kroner såfremt selskapet selv eller et datterselskap videreforedler melk i den måneden som tilskuddet tildeles for.

II

Endringen trer i kraft straks.

19. juni Nr. 748 2003

Forskrift om fartsbegrensninger i sjø, elv og innsjø.

Fastsatt av Kystdirektoratet 19. juni 2003 med hjemmel i lov av 8. juni 1984 nr. 51 om havner og farvann m.v. § 6 annet ledd, jf. delegeringsvedtak av 15. oktober 2002 nr. 1162. Kunngjort 26. juni 2003.

§ 1. *(forskriftens anvendelse)*

Denne forskriften gjelder for fartøyer, som definert i havne- og farvannslovens § 3, uansett størrelse eller fremdriftsmiddel, herunder sjøfly på vannet, i norsk indre farvann og på norsk sjøterritorium ellers og vassdrag så langt de er farbare med fartøy fra sjøen. Denne forskriften gjelder også i innsjø og i elv utover det som fremgår av første punktum.

§ 2. *(generell fartsbegrensning)*

Fartøyer skal utvise forsiktighet og avpasse farten etter fartøyets størrelse, konstruksjon, manøvreringsevne og farvannsforholdene, slik at det ikke ved bølgeslag eller på annen måte oppstår skade eller fare for skade for andre fartøyer, farvannets strandlinjer, kaier, akvakulturanlegg, badende, eller omgivelsene for øvrig.

§ 3. *(lokale fartsbegrensninger)*

Innenfor eget havnedistrikt kan kommunestyret treffe enkeltvedtak og fastsette lokale forskrifter om fartsbegrensninger. Enkeltvedtak treffes i samsvar med havne- og farvannslovens § 17 tredje ledd. Forskrifter fastsatt av et kommunestyre skal godkjennes av Kystdirektoratet før det gis virkning.

Utenfor havnedistrikt kan Kystdirektoratet treffe enkeltvedtak og fastsette lokale forskrifter om fartsbegrensninger.

Innenfor et havnedistrikt kan Kystdirektoratet oppheve eller endre enkeltvedtak eller forskrift om fartsbegrensning gitt av et kommunestyre i farvann som etter direktoratets oppfatning er hovedled eller viktig biled for almen trafikk. Kystdirektoratet kan også selv treffe enkeltvedtak eller fastsette forskrift i slike farvann. Før

direktoratet fastsetter, opphever eller endrer forskrift etter leddet her skal kommunestyrets uttalelse innhentes. Dessuten skal kommunens uttalelse innhentes før Kystdirektoratet treffer enkeltvedtak etter leddet her.

§ 4. (kunngjøring og skilting)

Forskrifter om lokale fartsbegrensninger skal kunngjøres i «Norsk Lovtidend» og «Etterretninger for Sjøfarende». Kommunen bør sørge for at lokale forskrifter om fartsbegrensninger fastsatt for farvann innenfor et havnedistrikt også blir kunngjort i lokalavisene eller på annen hensiktsmessig måte.

Forskrifter om lokale fartsbegrensninger skal merkes med skilt i de aktuelle farvann. Kystdirektoratet fastsetter skiltene utforming og utførelse og godkjenner plasseringen i samsvar med havne- og farvannsloven § 7 annet, tredje og fjerde ledd.

Innenfor eget havnedistrikt har kommunen ansvaret for oppsetting og vedlikehold av skilt. Utenfor havnedistrikt har Kystverket ansvaret. Det kan settes vilkår for enkeltvedtak eller lokale forskrifter om fartsbegrensninger.

§ 5. (unntaksbestemmelse)

Fartsbegrensninger gjelder ikke for

- a) forsvarets, politiets, tollvesenets og brannvesenets fartøyer, samt losfartøyer og ambulansefartøyer,
- b) fartøyer med lege om bord,
- c) fartøyer i sjøredningstjenesten

hver overskridelse av fartsbegrensningen er nødvendig for å få utført utrykningen eller oppdraget.

Fartøyer, som nevnt i første ledd, skal om mulig vise varsellys eller på annen måte varsle om utrykningen eller oppdraget.

§ 6. (dispensasjon)

Innenfor sine myndighetsområder etter § 3 kan Kystdirektoratet og kommunestyret gi dispensasjon fra forskrifter om fartsbegrensninger. Dispensasjon kan bare skje etter begrunnet søknad. Dispensasjon skal videre bare skje i særlige tilfeller og det skal legges vekt på at det ikke oppstår slik skade eller fare for skade som beskrevet i § 2.

Dispensasjon skal gjøres tidsbegrenset.

Kystdirektoratet kan delegere myndighet etter første ledd til Kystverkets distriktskontor. Kommunestyret kan tilsvarende delegere til havnestyret.

Innvilgelse eller avslag på søknad om dispensasjon kan påklages. Kystdirektoratet er klageinstans hvis vedtaket er truffet av Kystverkets distriktskontor, kommunestyret eller havnestyret. Fiskeridepartementet er klageinstans hvis vedtaket er truffet av Kystdirektoratet.

§ 7. (straffeansvar)

Forsettlig eller uaktsom overtredelse av forskriften her, enkeltvedtak og lokale forskrifter gitt i henhold av den, straffes med bøter etter § 28 i lov om havner og farvann av 8. juni 1984 nr. 51 forsåvidt overtredelsen ikke rammes av strengere straffebestemmelse.

§ 8. (ikrafttredelse)

Forskriften her trer i kraft 19. juni 2003. Fra samme tid oppheves forskrift av 5. mai 2003 nr. 561 om hastighetsbegrensninger langs kysten, i elver og innsjøer (sjøhastighetsforskriften). Forskrifter om lokale hastighetsbegrensninger gitt før ikrafttredelse av denne forskrift skal fortsatt gjelde.

Forskrifter om fartsbegrensninger gitt i medhold av § 52 i den tidligere lov om havnevesenet av 24. juni 1933 nr. 8 skal fortsatt gjelde inntil nye forskrifter blir fastsatt i medhold av forskriften her.

24. juni Nr. 749 2003

Forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker.

Fastsatt av Kommunal- og regionaldepartementet 24. juni 2003 med hjemmel i plan- og bygningslov av 14. juni 1985 nr. 77 § 6. Kunngjort 26. juni 2003.

Kap. I. Generelle bestemmelser

§ 1. Formål

Denne forskrift skal sikre effektiv og forsvarlig saksbehandling og gjennomføring i byggesaker for ivaretagelse av samfunnsmessige interesser, herunder god kvalitet i det ferdige byggverk. Forskriften skal gi grunnlag for godt forberedte søknader og meldinger, en hensiktsmessig arbeids- og ansvarsdeling og et effektivt kommunalt tilsyn.

Kontroll av søknadspåtlige tiltak skal planlegges, gjennomføres og dokumenteres etter reglene i denne forskrift og skal sikre at de krav til tiltaket som følger av tillatelser eller bestemmelser gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven, er oppfylt. Kontrollen skal sikre at tiltaket prosjekteres fullt ut og utføres i henhold til prosjekteringen.

§ 2. Forhåndskonferanse

1. Forhåndskonferanse etter pbl § 93a skal avklare tiltakets forutsetninger og rammene for videre saksbehandling.
2. Forhåndskonferanse kan brukes i alle typer saker om tiltak etter plan- og bygningsloven, uavhengig av størrelse og vanskelighetsgrad. Forhåndskonferanse kan også brukes for saker som er unntatt

søknadsbehandling etter pbl § 93 annet ledd og saker som gjennomføres etter melding, jf. pbl § 81, § 85, § 86a og § 86b.

3. Forhåndskonferanse skal avholdes før innsending av søknad eller melding dersom tiltakshaver krever det eller kommunen foreslår det, jf. pbl § 93a.
4. Tiltakshaver skal redegjøre for tiltakets innhold, omfang, plassering, fremdrift, aktuelle ansvarlige utøvere og forutsetninger for tiltaket. Tiltakshaver skal på forhånd gi kommunen de opplysninger som han finner nødvendig for forberedelsen av konferansen. Kommunen kan kreve at slike opplysninger gis i standardisert form.
5. Kommunen skal gi nødvendig informasjon om rammeforutsetninger og krav knyttet til arealplaner, infrastruktur, aktuelle lover, forskrifter, vedtekter og retningslinjer, dokumentasjonskrav, krav til plassering av tiltaket, behovet for koordinering med aktuelle myndigheter som skal avgi uttalelse etter pbl § 95 nr. 3, kommunens praksis, saksbehandlingsopplegg, mulighet for trinnvis saksbehandling, kontroll, ansvarsregler, krav til ansvarlige, og annet av betydning. Kommunen skal opplyse om antatt saksbehandlingstid og den videre saksbehandling. Kommunen eller tiltakshaver kan invitere representanter for andre berørte parter og organer til konferansen. Kommunen og ansvarlig søker eller tiltakshaver skal på forhånd være gjensidig orientert dersom andre skal delta.
6. Kommunen skal sørge for at det blir ført referat fra forhåndskonferansen. Referatet skal inneholde de konklusjoner og forutsetninger som ble lagt til grunn og danne grunnlag for videre behandling av saken. Referatet skal følge med som saksdokument i den videre saksbehandlingen.

§ 3. *Dispensasjon*

Dispensasjon fra bestemmelser gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven, herunder gjeldende arealplaner og planbestemmelser, krever søknad etter pbl § 7 eller § 88. Søknad om dispensasjon kan sendes separat eller samtidig med søknad om tiltaket for øvrig.

Når dispensasjon er innvilget særskilt i egen sak, kan resten av byggesaken følge reglene for enklere behandling etter denne forskrift kap. II, III og § 14 når vilkårene ellers er til stede. Nabovarsling følger i disse tilfeller bestemmelsene i denne forskrift § 16 nr. 3 annet ledd.

Kap. II. Tiltak som er unntatt fra byggesaksbehandling

§ 4. *Tiltakshavers ansvar*

For tiltak som er unntatt fra byggesaksbehandling etter denne forskriften, har tiltakshaver ansvar for at tiltaket gjennomføres i samsvar med bestemmelser gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven og annet regelverk, jf. pbl § 95 nr. 3.

§ 5. *Tiltak som verken krever søknad eller melding*

Mindre tiltak er unntatt fra reglene i pbl kap. XVI om saksbehandling, ansvar og kontroll, og fra bestemmelsene om melding, under forutsetning av at de ikke fører til fare eller urimelig ulempe for omgivelsene eller allmenne interesser, og under forutsetning av at ansvaret etter § 4 er ivaretatt.

Unntakene omfatter oppføring, rivning, fjerning, opparbeidelse og endring av tiltak som nevnt i første ledd, herunder:

1. *Bygninger og byggverk*

- a) Mindre frittliggende bygning på bebygd eiendom, hvor verken samlet bruksareal eller bebygd areal er over 15m², med mønehøyde inntil 3,0 m og gesimshøyde inntil 2,5 m. Bygningen kan ikke brukes til varig opphold for personer. Avstand til annen bygning på eiendommen må ikke være mindre enn 1,0 m.
- b) Mindre frittliggende byggverk knyttet til drift av jordbruks-, skogbruks- og reindriftsområder.

2. *Mindre tiltak i eksisterende bygning*

- a) Fasadeendring som ikke fører til at bygningens eksteriørkarakter endres samt tilbakeføring av fasade til sikker tidligere dokumentert utførelse.
- b) Ikke-bærende vegg innenfor en branncelle som ikke strider mot vesentlige krav til planløsning som nevnt i pbl § 74 nr. 1.
- c) Installering, endring og reparasjon av enkle installasjoner i eksisterende bygning innenfor en bruksenhet eller branncelle.
- d) Reinstallering og reparasjon av ildsted. Øvrige arbeider som gjelder ildsted, herunder installasjon av nytt ildsted, er unntatt fra krav om søknad eller melding dersom arbeidet kontrolleres av kvalifisert kontrollør.

3. *Mindre tiltak utendørs*

- a) Levegg (skjermvegg) med høyde inntil 1,8 m og lengde inntil 10,0 m. Veggene kan være frittstående eller forbundet med bygning.
- b) Utepeis og mindre fundamenteringsarbeider.
- c) Innhegning mot veg med inntil 1,5 m høyde. Innhegningen må ikke hindre sikten i frisisiktsoner mot veg.
- d) Skilt inntil 3,0 m² og reklameinnretning o.l. inntil 1,0 m², som monteres flatt på vegg. Unntaket omfatter ikke plassering av flere skilt, reklameinnretninger o.l. som skal plasseres på samme fasade.

Planbestemmelser, vedtekter eller retningslinjer etter pbl § 74 nr. 2 som setter andre krav, gjelder foran denne bestemmelsen.

- e) Mindre antennesystem. Antennemast kan ha høyde inntil 2,0 m. Parabolantenne kan ha diameter inntil 1,2 m.
- f) Forstøtningsmur på inntil 1,0 m høyde og avstand fra nabogrense på minst 2,0 m, eller forstøtningsmur på inntil 1,5 m høyde og avstand fra nabogrense på minst 4,0 m. Muren må ikke hindre sikten i frisiktsoner mot veg.
- g) Fylling eller planering av terreng når tiltaket ikke fører til mer enn 3,0 m avvik fra opprinnelig terrengnivå i spredtbygd strøk. I tettbygd strøk unntas fylling eller planering når tiltaket ikke fører til mer enn 1,5 m avvik. På eiendom for rekke- eller kjedehus o.l. i tett bebyggelse må avviket ikke være mer enn 0,5 m. Endringer i terreng må ikke hindre sikten i frisiktsoner mot veg.
- h) Graving for kabler.
- i) Lokal drenering samt reparasjoner ved rør- og ledningsbrudd.
- j) Biloppstillingsplasser for eiendommens bruk, hvis annet ikke fremgår av arealplan, planbestemmelser eller vedtekter. For landbrukseiendom er i tillegg anlegg av oppstillingsplass for landbruksmaskiner til bruk på eiendommen unntatt.

4. Andre mindre tiltak

Andre mindre tiltak som kommunen ikke finner det nødvendig å kreve søknad eller melding for, herunder tiltak som nevnt i denne paragraf nr. 1 – 3 som har mindre avvik fra de krav som der er fastsatt. Kommunen kan sette vilkår ved unntak for slike mindre tiltak.

§ 6. Unntak for midlertidige eller transportable tiltak

Midlertidige eller transportable tiltak som nevnt i denne bestemmelse bokstav a – d krever ikke byggesaksbehandling forutsatt at de ikke plasseres slik at de hindrer allmenn ferdsel eller friluftsliv eller på annen måte fører til vesentlig ulempe for omgivelsene, jf. pbl § 85 første ledd.

- a) Plassering av bygninger, konstruksjoner eller anlegg på eller i direkte tilknytning til bygge- eller anleggstomt.
- b) Plassering av campingvogn og vinteropplag av fritidsbåt på bebygd eiendom.
- c) Plassering av campingvogn på campingplass.
- d) Plassering av mindre innretninger til fritidsbruk.

For nevnte tiltak kan det ikke gis vedtekt om plassering etter pbl § 85 tredje ledd.

§ 7. Unntak fra krav om saksbehandling, ansvar og kontroll for visse tiltak som behandles etter annet lovverk. Unntak fra andre byggesaksregler

1. Tiltak nevnt nedenfor under bokstav a – e skal ikke behandles etter pbl kap. XVI om saksbehandling, ansvar og kontroll. Tiltakene er i tillegg unntatt fra kravene i kap. XII (Byggetomta), kap. XIII (Bebyggelsen), kap. XIV (Særlige bygninger og anlegg mv.), kap. XV (Bestående byggverk) og kap. XVII (Ymse bestemmelser). Bestemmelsen i pbl § 77 med tilhørende deler av forskrift om krav til byggverk og produkter til byggverk av 22. januar 1997 nr. 33 (TEK) gjelder så langt den passer. Videre gjelder bestemmelsene i pbl § 92a samt kap. XVIII (Straffansvar) og kap. XIX (Ulovlig byggearbeid mv.).
 - a) Offentlige veganlegg som anlegges etter bestemmelser gitt i eller i medhold av lov av 21. juni 1963 nr. 23 (veglova) så langt tiltaket er detaljert avklart i gjeldende reguleringsplan eller bebyggelsesplan etter plan- og bygningsloven. Reglene om ansvar og kontroll kommer uansett ikke til anvendelse for offentlige veganlegg hvor Statens vegvesen er tiltakshaver. Bestemmelsen i pbl § 74 nr. 2 skal likevel gjelde.
 - b) Vannkraftanlegg eller andre anlegg i vassdrag som har vært underlagt konsesjonsbehandling etter bestemmelser gitt i eller i medhold av lov av 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom m.v. (industrikonsesjonsloven), lov av 14. desember 1917 nr. 17 om vassdragsregulering og lov av 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann (vannressursloven).
 - c) Anlegg for produksjon, omforming og overføring av elektrisk kraft samt fjernvarmeanlegg som har vært underlagt konsesjonsbehandling etter bestemmelsene om anleggskonsesjon, områdekonsesjon eller fjernvarmekonsesjon gitt i eller i medhold av lov av 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven).
 - d) Landbruksveier som er godkjent etter bestemmelser gitt i eller i medhold av lov av 21. mai 1965 om skogbruk og skogvern eller forskrift gitt i eller i medhold av lov av 12. mai 1995 nr. 23 om jord (jordlova).
 - e) Flytende oppdrettsanlegg i sjø konsesjonsbehandlet etter lov av 14. juni 1985 nr. 68 om oppdrett av fisk, skalldyr mv.
2. Tiltak nevnt nedenfor under bokstav a – e skal ikke behandles etter pbl kap. XVI om saksbehandling, ansvar og kontroll. Øvrige krav nevnt i nr. 1 første ledd gjelder likevel.
 - a) Bygninger eller bygningstekniske installasjoner i tilknytning til anlegg som nevnt i nr. 1 bokstav b og c.
 - b) Jernbaneanlegg, herunder sporvei, tunnelbane og forstadsbane, som anlegges etter bestemmelser gitt i eller i medhold av lov av 11. juni 1993 nr. 100 om anlegg og drift av jernbane, herunder sporvei, tunnelbane og forstadsbane m.m. (jernbaneloven), så langt tiltaket er detaljert avklart i gjeldende

reguleringsplan eller bebyggelsesplan etter plan- og bygningsloven. Reglene om ansvar og kontroll kommer uansett ikke til anvendelse for jernbaneanlegg som krever godkjenning av Statens jernbanetilsyn etter jernbaneloven.

- c) Hemmelige militære anlegg, jf. pbl § 86. Kommunen kan stille krav til kontroll av atkomst og avløp.
 - d) Oppføring og reparasjon av navigasjonsinnretninger etter lov av 8. juni 1984 nr. 51 om havner og farvann m.v. og gjenoppføring og reparasjon av navigasjonsinnretninger etter luftfartslovgivningen.
 - e) Gjenoppføring og reparasjon av moloer og annet dekningsverk i sjø der Kystverket eller kommunen er tiltakshaver.
3. Tiltak nevnt nedenfor er unntatt fra reglene om ansvar og kontroll i pbl kap. XVI. For disse tiltakene gjelder likevel lovens regler om saksbehandling og kravene som er nevnt i nr. 1 første ledd.

Tekniske installasjoner og anlegg, herunder tanker, rørsystem og andre innretninger som anlegges etter bestemmelser gitt i eller i medhold av lov av 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven). Unntaket omfatter også utbedring, utskiftning og reparasjon av slike installasjoner og anlegg, men ikke grunn- og terrengarbeider, herunder fundamentering.

Kommunen skal utstede igangsettingstillatelse, midlertidig brukstillatelse og/eller ferdigattest på grunnlag av rapport om utført kontroll i henhold til regelverk som nevnt i første ledd.

4. Tiltakshaver skal underrette kommunen når tiltaket er godkjent etter annet regelverk, og angi tidspunktet for igangsetting. Alle opplysninger om tiltakets plassering som er nødvendige for ajourføring av det offentlige kartverket, herunder økonomisk kartverk, skal sendes kommunen sammen med underretningen. Underretning er ikke nødvendig når kommunen er godkjenningsmyndighet for tiltaket i henhold til annet lovverk. Tiltakshaver skal senest innen fire uker etter at tiltaket er ferdig, sende underretning til kommunen om tiltakets plassering slik det er utført.

Kap. III. Meldepliktige tiltak

§ 8. *Vilkår for melding. Tiltakshavers ansvar*

Tiltak som nevnt i dette kapittel kan behandles etter reglene om melding, forutsatt at de gjennomføres i samsvar med bestemmelser gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven og annet regelverk, jf. pbl § 95 nr. 3.

Pbl kap. XVI om saksbehandling, ansvar og kontroll gjelder ikke. Dog gjelder pbl § 93a om forhåndskonferanse.

Tiltakshaver er ansvarlig for at meldingen til kommunen gir tilstrekkelige opplysninger om tiltaket, jf. denne forskrift kap. VI. Tiltakshaver som ønsker å iverksette tiltak etter pbl § 81 (driftsbygninger i landbruket) og § 86a (mindre tiltak på bebygd eiendom) er ansvarlig for varsling av naboer og gjenboere i samsvar med denne forskrift § 16 nr. 2.

Når det er påkrevd, skal tiltakshaver sørge for at det blir utarbeidet situasjonsplan, jf. denne forskrift § 19 og § 25. Tiltakshaver skal senest innen fire uker etter at tiltaket er ferdig, sende underretning til kommunen om tiltakets plassering slik det er utført.

§ 9. *Mindre tiltak på bebygd eiendom*

Som mindre tiltak etter pbl § 86a regnes:

- a) Oppføring av ett enkelt tilbygg hvor verken samlet bruksareal eller bebygd areal er over 50 m². Tilbygget kan i tillegg være underbygget med kjeller.
- b) Oppføring av én enkelt frittliggende bygning som ikke skal nyttes til beboelse, og hvor verken samlet bruksareal eller bebygd areal er over 70 m². Bygningen kan oppføres i inntil én etasje og kan i tillegg være underbygget med kjeller.
- c) Bruksendring fra tilleggsdel til hoveddel.
- d) Skilt, reklameinnretning o.l. inntil 6,5 m² montert på vegg, eller med høyde inntil 3,5 m og bredde inntil 1,4 m montert frittstående på terreng. Bestemmelsen omfatter ikke plassering av skilt, reklameinnretning o.l. som kan utgjøre fare for personsikkerhet og ikke når flere skal plasseres på samme sted eller på samme fasade. Planbestemmelser, vedtekter eller retningslinjer etter pbl § 74 nr. 2 som setter andre krav, gjelder foran denne bestemmelsen.
- e) Antennesystem med høyde inntil 5 m. Bestemmelsen omfatter ikke plassering av antennesystem som kan utgjøre fare for personsikkerhet og ikke når flere antennesystemer skal plasseres på samme sted eller på samme fasade. Planbestemmelser, vedtekter eller retningslinjer etter pbl § 74 nr. 2 som setter andre krav, gjelder foran denne bestemmelsen.

§ 10. *Driftsbygninger i landbruket*

Som tiltak i landbruket etter pbl § 81 regnes oppføring, tilbygg, endring, eller reparasjon av driftsbygning, herunder bygningstekniske installasjoner som inngår i slike bygninger. Det samme gjelder for andre tiltak som er tilknyttet landbruks- eller skogbrukseiendommer og som ikke er beregnet for permanent beboelse eller fritidsbruk samt husvær for seterbruk, næringsfiske eller skogdrift og for gjeterhytter til reindrift.

§ 11. Meldepliktige midlertidige eller transportable bygninger, konstruksjoner eller anlegg som ikke omfattes av unntak etter denne forskrift § 6

Midlertidige bygninger, konstruksjoner eller anlegg kan ikke plasseres eller settes opp før melding er sendt kommunen.

Transportable bygninger, konstruksjoner eller anlegg som skal stå inntil fire måneder, skal ikke meldes.

Tiltak som nevnt i første og annet ledd som skal stå i mer enn fire måneder, skal meldes og kan ikke plasseres før kommunen har gitt samtykke.

Forutsetningen for plassering av midlertidige eller transportable tiltak er at vilkårene i pbl § 85 første ledd er oppfylt. I kommuner som har vedtekt til § 85 tredje ledd, må plassering skje i samsvar med de vilkår som er fastsatt i vedtekten.

For midlertidige og transportable tiltak som skal brukes til varig opphold, innendørs arbeidsplasser eller hvor mer enn 25 personer kan oppholde seg samtidig, gjelder bestemmelsene i forskrift av 22. januar 1997 nr. 33 om krav til byggverk og produkter til byggverk (TEK) så langt de passer.

§ 12. Byggearbeid innenfor en enkelt bedrifts område

For tiltak innenfor en enkelt bedrifts område hvor departementet har fattet særskilt vedtak etter pbl § 86b om at lovens kap. XVI om saksbehandling, ansvar og kontroll ikke kommer til anvendelse, er det tilstrekkelig at tiltakshaver sender melding til kommunen om hva tiltaket skal omfatte. For øvrig gjelder vilkårene som er fastsatt i det enkelte vedtak etter pbl § 86b.

Kap. IV. Søknadspliktige tiltak

§ 13. Ansvar. Unntak fra krav til ansvarsrett

Tiltakshaver, foretak og andre med ansvarsrett er ansvarlig for at tiltaket gjennomføres i samsvar med tillatelser og bestemmelser gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven og annet regelverk, jf. pbl § 95 nr. 3. Ansvarlig søker skal påse at alle deler av tiltaket er dekket med ansvar. Omfanget av ansvaret for ansvarlige foretak eller andre følger av ansvarsretten.

Kravet om ansvarsrett gjelder ikke der et slikt krav er unødvendig. Kommunen avgjør om ansvarsrett er nødvendig, og unntak skal fremgå av tillatelsen.

§ 14. Enkle tiltak

Når følgende vilkår er oppfylt, skal søknad behandles etter regelen om enkle tiltak, jf. pbl § 95b:

- a) Tiltaket er i samsvar med bestemmelser gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven.
- b) Det foreligger ikke protester fra naboer eller gjenboere.
- c) Ytterligere tillatelse, samtykke eller uttalelse fra annen myndighet er ikke nødvendig eller er innhentet på forhånd.

§ 15. Tillatelse

Tiltak som nevnt i pbl § 93 første ledd bokstav a – j er søknadspliktige og skal behandles etter lovens kap. XVI om saksbehandling, ansvar og kontroll. For saker om deling etter § 93 første ledd bokstav h gjelder ikke reglene om ansvar og kontroll, midlertidig brukstillatelse og ferdigattest.

Tiltakshaver eller ansvarlig søker kan velge å få behandlet tiltaket under ett eller dele søknaden i to trinn:

- a) Søknad om rammetillatelse
- b) Søknad om igangsettingstillatelse.

Tiltakshaver eller ansvarlig søker kan velge å dele opp søknad om igangsettingstillatelse ytterligere.

Tillatelsene skal inneholde nødvendig godkjenning av foretak for ansvarsrett, eventuelle dispensasjoner, vilkår stilt av kommunen eller andre myndigheter, samt toleransegrenser for plasseringen.

Kap. V. Forholdet til naboer og berørte fagmyndigheter

§ 16. Varsel til naboer og gjenboere

1. *Varsel ved søknadspliktige tiltak*

I saker som gjelder søknad om tiltak etter pbl § 93 første ledd, herunder enkle tiltak etter § 95b, skal ansvarlig søker varsle naboer og gjenboere. Gjenpart av nabovarsel skal samtidig sendes kommunen sammen med en oppgave over vedkommende eiendommer og deres eiere eller festere.

Det skal fremgå av nabovarselet at merknad fra naboer eller gjenboere må sendes ansvarlig søker innen to uker etter at nabovarselet er sendt og nødvendig grunnlagsmateriale etter denne paragraf nr. 3 er gjort tilgjengelig. Det skal videre fremgå at eventuell merknad kan sendes kommunen i tillegg til ansvarlig søker.

Ved trinnvis saksbehandling skal det bare sendes nabovarsel for forhold som gjelder rammetillatelsen, samt for endringer i disse forhold, jf. pbl § 94 nr. 3 fjerde ledd.

2. *Varsel ved meldepliktige tiltak*

I saker som gjelder melding etter pbl § 81 og § 86a, skal tiltakshaver varsle naboer og gjenboere hvis ikke disse skriftlig har sagt fra at de ikke har noe å bemerke.

Det skal fremgå av nabovarselet at merknad fra naboer eller gjenboere må sendes kommunen innen to uker etter at nabovarsel er sendt og grunnlagsmaterialet etter denne paragraf nr. 3 er gjort tilgjengelig.

3. *Innholdet i nabovarsel. Dispensasjon*

Nabovarsel skal inneholde tilstrekkelige opplysninger til at naboer eller gjenboere kan vurdere om tiltaket berører deres interesser. Varsel skal inneholde de opplysninger om tiltaket som skal gis i søknad eller melding etter denne forskrift § 19. Når tiltaket medfører endret bruk, skal nabovarsel inneholde opplysninger om tidligere bruk.

Det skal fremgå av nabovarsel om tiltaket krever dispensasjon fra bestemmelser gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven, samt hvilke bestemmelser dette i tilfelle gjelder. Ved særskilt søknad om dispensasjon der tiltaket ellers gjelder melding eller unntak, kan tiltakshaver velge om nabovarsling skal følge reglene i denne paragraf nr. 1 eller 2. Nabovarsling av tiltaket for øvrig skal da følge nabovarslingsreglene for vedkommende sakstype, jf. denne forskrift § 3.

4. *Festeeinheit*

Når naboeiendom utgjør en festet tomt (matrikulert festeeinheit), skal både eier og fester varsles.

5. *Unntak fra krav om nabovarsling*

Kommunen kan gjøre unntak fra kravet om nabovarsling når tiltaket ikke berører naboers eller gjenboeres interesser.

Det kreves ikke nabovarsel for innvendige fysiske arbeider i eksisterende byggverk.

§ 17. *Foreleggelse for andre myndigheter*

Når tiltaket er betinget av tillatelse eller samtykke fra annen myndighet, kan tiltakshaver eller ansvarlig søker selv forelegge saken for myndighet som nevnt i pbl § 95 nr. 3. Tilsvarende gjelder i forhold til reindriftsmyndighet når tiltaket etter plan- og bygningsloven eller etter reindriftsloven krever tillatelse, samtykke eller uttalelse fra slik myndighet.

Kap. VI. Opplysninger til kommunen ved søknad og melding

§ 18. *Generelle krav til opplysninger i søknad og melding*

1. Søknad om tillatelse til tiltak etter pbl § 93 første ledd, enkle tiltak etter § 95b og melding etter § 81, § 85, § 86a og § 86b skal inneholde de opplysninger som er nødvendige for at kommunen skal kunne ta stilling til om tiltaket er i samsvar med bestemmelser gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven.

Materialet som vedlegges søknad eller melding skal presenteres i en oversiktlig form. Søknad, melding og vedlegg som ikke er utferdiget på norsk, dansk eller svensk skal være vedlagt et oversatt eksemplar til ett av disse språkene. Søknad med vedlegg skal sendes kommunen i det antall eksemplarer som kommunen forlanger. Søknad skal undertegnes av ansvarlig søker og tiltakshaver. Melding skal undertegnes av tiltakshaver.

2. Statens bygningstekniske etat kan bestemme at opplysninger og dokumentasjon som skal sendes kommunen eller annen myndighet må fremsettes i en nærmere fastsatt form.

§ 19. *Opplysninger som skal gis ved søknad og melding*

Søknad om tillatelse etter pbl § 93 første ledd og § 95b skal inneholde opplysninger som er nevnt nedenfor i bokstavene a – p i den utstrekning de er nødvendige for kommunens behandling.

Ved trinnvis søknadsbehandling må opplysninger som er nevnt i bokstavene n – p, foreligge senest ved søknad om igangsettingstillatelse dersom de ikke foreligger ved søknaden om rammetillatelse.

Melding etter pbl § 81 og § 86a skal inneholde opplysninger som er nevnt nedenfor i bokstavene a – m og p i den utstrekning de er nødvendige for kommunens behandling.

Melding etter pbl § 85 skal inneholde opplysninger som er nevnt nedenfor i bokstavene a – c, e, f, h og l, i den utstrekning de er nødvendige for kommunens behandling. Meldingen skal i nødvendig utstrekning inneholde opplysninger om hvordan hensynet til allmenn ferdsel, friluftsliv og ulemper for omgivelsene er ivaretatt, jf. pbl § 85 første ledd, og tidsrom for plassering av midlertidige og transportable tiltak. For midlertidige og transportable tiltak som skal brukes til varig opphold, innendørs arbeidsplasser eller hvor mer enn 25 personer kan oppholde seg samtidig, skal meldingen inneholde opplysninger om hvordan plan- og bygningslovgivningens krav til helse, miljø og sikkerhet er ivaretatt.

Melding etter § 86b skal inneholde opplysninger i henhold til vedtaket for det enkelte bedriftsområde og det som ellers er nødvendig for kommunens behandling.

Søknad om dispensasjon etter pbl § 7 og § 88 skal inneholde de opplysninger som er nødvendige for at kommunen kan ta stilling til søknaden. Når det søkes dispensasjon etter pbl § 7, skal søknaden inneholde opplysninger om hvilke særlige grunner som påberopes for dispensasjon.

Opplysningene ved søknad og melding gjelder:

- a) Tiltakshaver
- b) Eiendom og eksisterende bebyggelse som berøres av tiltaket
- c) Forhåndskonferanse
- d) Forhold til plangrunnlaget
- e) Krav til estetikk og arkitektonisk utforming
- f) Tiltakets sikkerhet mot naturskade
- g) Nabovarsling

- h) Beskrivelse av tiltakets art
- i) Størrelse og grad av utnytting
- j) Atkomst, vannforsyning, avløp og fjernvarmetilknytning
- k) Minsteavstand til annen bebyggelse, kraftlinjer, veimidte, vann- og avløpsledninger
- l) Tegninger og situasjonsplan
- m) Forhold til andre myndigheter, jf. pbl § 95
- n) Søknader om ansvarsrett
- o) Kontrollplaner for prosjektering og utførelse, og kontrollerklæringer for prosjekteringen
- p) Dispensasjon.

Kap. VII. Kommunens saksbehandling

§ 20. Kommunens oppgaver

Kommunen skal behandle søknader og meldinger snarest mulig og senest innen de frister som fremgår av denne forskrift § 23 – § 24, og påse at de er i samsvar med bestemmelser gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven. Kommunen skal påse at søknader viser at det vil bli foretatt nødvendig kontroll.

Før kommunen avgjør saken, skal den vurdere om det er behov for ny nabovarsling og om flere skal varsles, jf. pbl § 94 nr. 3.

Kommunen skal forelegge saken for andre myndigheter dersom dette ikke er gjort når saken mottas, jf. denne forskrift § 17. Der tiltaket er avhengig av tillatelse eller uttalelse fra andre myndigheter, skal disse foreligge senest ved behandling av søknaden om igangsettingstillatelse.

Vedtak skal sendes ansvarlig søker. Kommunen skal sende gjenpart av vedtak om rammetillatelse til naboer og gjenboere som har hatt merknader.

§ 21. Krav om overgang fra melding til søknadsbehandling

For saker som behandles etter pbl § 86a (mindre tiltak på bebygd eiendom) kan

- a) naboer og gjenboere innen to uker etter at nabovarsel er sendt, og
- b) kommunen innen tre uker etter at meldingen er mottatt

skriftlig kreve at byggeplanene skal legges frem for kommunen som søknad om tillatelse etter pbl § 94. I slike saker gjelder likevel ikke reglene i pbl kap. XVI om ansvar og kontroll.

Tiltakshaver kan kreve at tiltak som faller inn under pbl § 81 og § 86a, skal behandles som søknad etter bestemmelsene i pbl kap. XVI om saksbehandling, ansvar og kontroll.

§ 22. Behandling og endring av ansvarsrett

1. Kommunen skal behandle søknader om ansvarsrett og endring av ansvarsrett uten ugrunnet opphold. Godkjenning av ansvarsrett for ansvarlig søker skal behandles før rammetillatelse.

Kommunen skal påse at alle søknader inneholder søknader om tildeling av ansvarsrett som dekker tiltaket. Ved oppdeling av ansvarsrett skal kommunen påse at ansvaret for tiltaket er klargjort i tilstrekkelig grad. Der kommunen finner det nødvendig kan den kreve egen oversikt over ansvarsfordelingen i tillegg til de enkelte ansvarsrettssøknader (ansvarsoppgave). Er det manglende samsvar mellom ansvarsoppgaven og de enkelte søknader om ansvarsrett, er det søknadene om ansvarsrett som gjelder.

Ved endring i ansvarsrett skal kommunen påse at alle deler av tiltaket dekkes av ansvarsrett. Kommunen kan gi pålegg om stansning etter pbl § 113 dersom det oppstår udekkede ansvarsområder.

2. Ansvarsretten kan trekkes tilbake av tiltakshaver eller det ansvarlige foretak med virkning fra det tidspunkt kommunen har underretning om dette.

§ 23. Tidsfrister – oversikt og rettsvirkninger

1. Følgende tidsfrister gjelder for kommunens saksbehandling:

- a) Forhåndskonferanse skal avholdes av kommunen innen to uker etter at anmodning er mottatt, jf. denne forskrift § 24 annet ledd.
- b) Meldinger etter pbl § 81 og § 86a skal behandles av kommunen innen tre uker. Ved fristoverskridelse kan tiltaket igangsettes. For driftsbygninger i landbruket kan kommunen, når særlige grunner foreligger, forlenge fristen med tre uker, jf. pbl § 81 fjerde ledd siste punktum.
- c) Meldinger etter pbl § 85 og § 86b skal behandles av kommunen innen tre uker. Tiltak etter pbl § 85 som skal stå i mer enn fire måneder kan ikke igangsettes uten at kommunen har gitt samtykke.
- d) Søknader etter pbl § 93 skal behandles av kommunen innen tolv uker. Hvor søknaden er oppdelt gjelder denne fristen kun for rammetillatelsen. Denne fristen gjelder også for søknad om endring av rammetillatelse. Fristen gjelder kun for søknader som er i samsvar med gjeldende arealplaner.

Der tiltaket er særlig komplisert, krever ekstra politisk avklaring, eller tillatelse eller samtykke (vedtak) fra andre myndigheter etter pbl § 95 nr. 3, kan kommunen forlenge fristen. Ny frist skal meddeles tiltakshaver og ansvarlig søker så snart det er klart at fristen vil bli overskredet.

Ved overskridelse av fristen etter bokstav d første ledd skal kommunen tilbakebetale tiltakshaver 25% av det totale byggesaksgebyret for hver påbegynt uke fristen overskrides. Bestemmelsen gjelder ikke der det er avtalt særskilte frister eller kommunen har forlenget fristen etter annet ledd. I disse

tilfeller inntreir virkninger av fristoverskridelse fra det tidspunkt den avtalte eller forlengede frist overskrides.

- e) Søknad om igangsettingstillatelse skal behandles av kommunen innen tre uker.
- f) Søknadspårligte tiltak som tilfredsstillir kravene for å bli behandlet som enkle tiltak etter pbl § 95b skal behandles av kommunen innen tre uker. Ved fristoverskridelse regnes tillatelse for gitt.
- g) Andre myndigheter skal avgi uttalelse eller ekspedere vedtak innen fire uker, jf. pbl § 95 nr. 3. Der annen myndighet skal avgi uttalelse kan kommunen gi igangsettingstillatelse dersom det ikke foreligger slik uttalelse innen fristens utløp. Der det skal gis tillatelse eller samtykke kan bygningsmyndighetene ikke gi igangsettingstillatelse uten at slik avgjørelse foreligger. Frister som følger av annet regelverk går foran frister etter denne bestemmelsen.
- h) Anmodning om midlertidig brukstillatelse skal behandles av kommunen innen én uke. Ved fristoverskridelse regnes brukstillatelse for gitt under forutsetning av at tiltaket er i samsvar med tillatelser eller bestemmelser gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven.
- i) Krav om ferdigattest skal behandles av kommunen innen to uker.
- j) Klagesaker skal forberedes av kommunen og oversendes til klageinstansen, jf. forvaltningsloven § 33, innen seks uker.
- k) Klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting, jf. forvaltningsloven § 42, skal behandles av klageinstansen innen seks uker. Dette gjelder uansett om det er kommunen eller klageinstansen som har fattet vedtak om utsatt iverksetting.

2. Det kan i den enkelte sak avtales lengre frister enn dem som er angitt i nr. 1.

§ 24. *Beregning av tidsfrister*

For meldinger, søknader, foreleggelse for andre myndigheter, anmodninger om midlertidig brukstillatelse og krav om ferdigattest gjelder tidsfristen fra disse er mottatt og til vedtak er sendt.

Der kommunen bruker standardisert anmodning om forhåndskonferanse løper fristen fra kommunen har mottatt denne.

For klagesaker gjelder fristen fra klagen er mottatt i kommunen og klagefristen er utløpt. Fristen gjelder til saken er oversendt klageinstansen eller nytt vedtak er sendt partene.

Nødvendig tidsbruk for feilretting eller supplering av opplysninger kommer i tillegg til fristen.

§ 25. *Plassering av tiltak*

Kommunen skal godkjenne tiltakets plassering, og i den utstrekning det er nødvendig

- a) fremskaffe oppdatert situasjonskart for eiendommer berørt av det planlagte tiltaket, som ved behov skal være koordinatfestet
- b) oppgi toleransegrensene som gjelder for plasseringen av tiltaket i situasjonsplanen og i marken (utstikkingen).

Når tiltaket er meldepliktig etter denne forskrift kap. III, skal tiltakshaver sørge for at tiltaket plasseres korrekt i marken.

Når tiltaket er søknadspårlig etter denne forskrift kap. IV, skal ansvarlige foretak forestå plassering i marken (utstikking) og kontroll.

§ 26. *Rapportering til andre myndigheter*

Kommunen skal foreta nødvendig rapportering til andre myndigheter der dette fremgår av annet regelverk, jf. forskrift av 14. april 2003 nr. 514 om rapportering og registrering av luftfartshindre (BSL E 2–1) og forskrift av 19. oktober 1979 nr. 4 om kartlegging, deling og registrering av grunneiendom (delingsloven).

Kap. VIII. Kontroll av tiltak

§ 27. *Foretakenes kontroll*

Ansvarlig kontrollforetak skal planlegge, gjennomføre og dokumentere nødvendig kontroll i samsvar med

- a) kontrollforetakets eget styringssystem og
- b) kontrollplan.

Ved planlegging av kontroll skal det legges særlig vekt på å sikre at kontroll skjer i riktig fase i forhold til tiltakets fremdriftsplaner.

Kommunen skal gjøre unntak fra kravet om kontroll etter dette kapittel når kontroll er unødvendig for å sikre at tiltaket er i samsvar med tillatelser og bestemmelser gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven. Unntak fra kravet om kontroll skal fremgå av tillatelsen.

§ 28. *Innsending av kontrollplan til kommunen*

Søknad om tillatelse til tiltak skal være vedlagt kontrollplan som viser helhetlig kontroll for prosjektering og utførelse etter denne forskrift § 29. Kontrollplan skal sendes kommunen senest sammen med søknad om igangsettingstillatelse.

§ 29. *Kontrollplan*

1. Ansvarlig søker skal påse at kontrollplan blir utarbeidet etter denne bestemmelse og at de ansvarlige kontrollforetakene til enhver tid er kjent med gjeldende kontrollplan for tiltaket.
2. Når tiltak ikke har viktige kontrollområder, er det tilstrekkelig at kontrollplanen utformes som en

egenerklæring om at kontroll vil bli foretatt i samsvar med foretakets eget system for kontroll, jf. denne forskrift § 27 første ledd bokstav a.

3. Kontrollplanen for viktige og kritiske kontrollområder skal i nødvendig grad vise oppfyllelse av krav om helse, miljø, sikkerhet, tilgjengelighet eller andre vesentlige forhold gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven.
4. Kommunen kan i tillatelsen til tiltaket kreve kontrollplan endret eller utvidet. Etter at tillatelse er gitt, kan kommunen ved særskilt vedtak kreve kontrollplan endret.

Ansvarlig søker skal påse at kommunens krav til endringer blir innarbeidet i kontrollplanen og at den blir sendt de ansvarlige kontrollforetakene og kommunen.

5. Ansvarlig kontrollforetak plikter å sende underretning til ansvarlig søker dersom kontrollplan etter denne bestemmelse ikke anses dekkende for tiltaket, ikke omfatter viktige kontrollområder som fastsatt i denne paragraf nr. 2 eller har andre feil eller mangler. Ansvarlig søker skal straks vurdere om kontrollplanen bør endres.

§ 30. Godkjenning av kontrollform

Søknad om tiltak skal inneholde forslag til kontrollform. Kommunen skal vurdere valg av kontrollform for hvert tiltak.

Ved vurderingen skal kommunen legge vekt på kontrollforetakets kvalifikasjoner og gjennomføring av tidligere kontrolloppdrag, valg av løsninger, sannsynlighet for feil, tiltakets vanskelighetsgrad, konsekvenser ved feil eller mangler og andre forhold ved tiltaket.

Ved oppdagelse av vesentlig svikt i kontrollen, kan kommunen kreve annen kontrollform. Endring av kontrollform etter at tillatelse er gitt krever særskilt vedtak.

§ 31. Gjennomføring av kontroll

Kontroll av prosjektering og utførelse skal gjennomføres fortløpende og etter egnede metoder. Kontrollanvisninger i prosjekterings-, utførelses-, produkt- eller prøvningsstandarder o.l. skal legges til grunn så langt de passer.

Prosjekteringen skal kontrolleres mot krav og forutsetninger gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven. Utførelsen skal kontrolleres mot resultatet av prosjekteringen.

For alle tiltak skal kontrollen bekrefte om kravene som gjelder for tiltaket er innarbeidet i foretakets eget styringssystem, at systemet er i bruk og fungerer. Kontrollen av viktige og kritiske kontrollområder skal gjennomføres og dokumenteres særskilt.

Ved feil eller mangler skal kontrollforetaket påse at de ansvarlige foretar nødvendig avviksbehandling og utbedring. Hvis dette ikke skjer skal kontrollforetaket sende melding til kommunen.

§ 32. Dokumentasjon av kontroll. Oppbevaring og tilrettelegging for tilsyn

Dokumentasjonen skal vise at kontroll er gjennomført som beskrevet i foretakets eget styringssystem. Kontrolldokumentasjonen skal oppbevares i kontrollforetaket og fremstilles på en måte som gjør den lett tilgjengelig ved kommunens tilsyn, jf. denne forskrift § 35.

Viktige og kritiske kontrollområder skal dokumenteres særskilt. Denne kontrollen skal dokumenteres på en måte som gir sporbarhet mellom krav, resultat og ansvar. Dokumentasjonen skal vise om den planlagte kontrollen faktisk er gjennomført og om resultatet er i samsvar med tillatelser og bestemmelser gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven.

§ 33. Avslutning av kontroll. Kontrollerklæring

Hvert enkelt ansvarlig kontrollforetak skal i kontrollerklæring bekrefte at kontroll er foretatt i henhold til kontrollplan etter denne forskrift § 29, og at de krav til tiltaket som følger av tillatelser og bestemmelser gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven er oppfylt.

Kontrollerklæring skal sendes ansvarlig søker som grunnlag for søknad om igangsettingstillatelse (for prosjekteringen) eller anmodning om midlertidig brukstillatelse eller ferdigattest (for utførelsen).

Kommunen kan kreve tilleggsopplysninger om kontrollen.

Kap. IX. Ferdigstillelse. Kommunens tilsyn

§ 34. Ferdigstillelse. Rapportering av endelig plassering

1. Når det foreligger kontrollerklæringer for utførelsen som viser at tiltaket er fullført og kontrollert, skal ansvarlig søker kreve ferdigattest. Kommunen kan kreve oppdatert situasjonsplan og tegninger ved endringer i forhold til tillatelsen. Kommunen skal utstede ferdigattest når vilkårene foreligger. Ferdigattest kan trekkes tilbake hvis den er utstedt på uriktig grunnlag.

Dersom kommunen finner at tiltaket eller dokumentasjonen har feil eller mangler av mindre vesentlig betydning i forhold til tillatelsen, kan den gi midlertidig brukstillatelse for tiltaket eller for del av det. Kommunen skal alltid sette frist for ferdigstillelse når midlertidig brukstillatelse gis. Ansvarlig søker skal i anmodningen om midlertidig brukstillatelse identifisere gjenstående arbeid og angi tidspunkt for slutføringen. Kommunen skal utstede midlertidig brukstillatelse når vilkårene foreligger.

2. Ansvarlig søker skal senest sammen med krav om ferdigattest eller anmodning om midlertidig brukstillatelse

sende underretning til kommunen om tiltakets plassering slik det er utført. Rapportering skal skje enten ved innmålte koordinatverdier eller ved inntegning på tidligere godkjent situasjonsplan.

§ 35. *Kommunens tilsyn*

Kommunen skal føre tilsyn med at bestemmelser gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven holdes i kommunen, jf. pbl § 10–1 første ledd. Tilsynet gjelder også tiltak som behandles etter reglene om melding og tiltak som er unntatt fra byggesaksbehandling.

Kommunen kan på ethvert tidspunkt i byggeprosessen inntil ferdigattest er utstedt, kreve opplyst status i prosjekteringen, utførelsen og kontrollarbeidet og foreta tilsyn i det omfang og etter de metoder den finner nødvendig.

Ved påvist svikt i prosjektering, utførelse eller kontroll kan kommunen gi nødvendige pålegg om stansing, fjerning, retting, opphør av bruk mv. etter plan- og bygningslovens bestemmelser.

Kap. X. Diverse bestemmelser

§ 36. *Gebyrer*

Gebyrregulativ etter pbl § 109 for saksbehandling og kontroll, herunder tildeling av ansvarsrett, skal beregnes ut fra prinsippet om selvkost. Gebyrene beregnes i forhold til arbeidsmengde, om opplysninger og dokumentasjon er klarlagt fra ansvarlig søkers eller tiltakshavers side, kommunens tilsynsoppgaver, om det foreligger sentral godkjenning for ansvarsrett, og annet av betydning for kommunens behandling.

For sentral godkjenning av foretak, markedskontroll av produkter til byggverk og sikkerhetskontroll av heis mv. gjelder egne gebyrregler, jf. pbl § 98a, § 77 nr. 2 femte ledd og § 106a.

§ 37. *Sanksjoner – tvangsmulkt*

Ved overtredelse av denne forskrift gjelder reglene i pbl kap. XVIII og XIX.

Når pålegg om tvangsmulkt er gitt i medhold av pbl § 116a, kan kommunen fastsette en løpende mulkt for hver dag som går etter utløpet av en frist som er satt for gjennomføring av pålegget inntil dette er oppfylt, en engangsmulkt, eller en kombinasjon av disse. Tvangsmulkt skal meddeles ved rekommandert brev eller på annen betryggende måte.

Tvangsmulkt bør utmåles slik at den oppveier de fordeler overtrederen måtte ha ved å utsette gjennomføringen av påleggene. Det bør bl.a. legges vekt på hvilken betydning gjennomføringen av pålegget vil ha for helse, miljø og sikkerhet, herunder betydningen av at pålegget blir gjennomført raskt. Dersom et pålegg ikke blir oppfylt til tross for at det er fastsatt tvangsmulkt for oversittelse av fristen, kan mulktens størrelse endres i forbindelse med gjentakelse av pålegget.

Ved små overskridelser av fristen eller ved spesielle forhold som er utenfor den ansvarliges kontroll, kan plan- og bygningsmyndighetene frafalle mulkten.

Ilegging av tvangsmulkt er et forvaltningsvedtak som kan påklages til overordnet forvaltningsorgan. Blir en klage over pålegg om tvangsmulkt gitt utsettende virkning, løper tvangsmulkten fortsatt, men den forfaller ikke før klagen er avgjort.

Kommunen inndriver tvangsmulkt etter reglene i lov av 26. juni 1992 nr. 86 om tvangsfullbyrdelse og midlertidig sikring (tvangsfullbyrdesloven). Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 38. *Forholdet til standarder*

Når søknad eller melding gir opplysninger i samsvar med fremgangsmåter og omfang som angitt i Norsk Standard, i andre likeverdige standarder eller i spesifikasjoner, kan kommunen ikke kreve at opplysningene fremlegges på annen måte.

§ 39. *Ikrafttreden*

Denne forskrift trer i kraft 1. juli 2003.

§ 23 nr. 1 bokstav d tredje ledd om tilbakebetaling av gebyr dersom fristen på tolv uker for behandling av søknader overskrides, trer i kraft 1. juli 2004.

Forskrift av 22. januar 1997 nr. 34 om saksbehandling og kontroll i byggesaker oppheves.

§ 40. *Overgangsbestemmelser*

Denne forskrift gjelder alle saker som kommer inn til kommunen etter tidspunktet for ikrafttreden.

24. juni Nr. 750 2003

Forskrift om endring i forskrift om godkjenning av foretak for ansvarsrett.

Fastsatt av Kommunal- og regionaldepartementet 24. juni 2003 med hjemmel i plan- og bygningslov av 14. juni 1985 nr. 77 § 6. Kunngjort 26. juni 2003.

I

I forskrift av 22. januar 1997 nr. 35 om godkjenning av foretak for ansvarsrett gjøres følgende endringer:

§ 2 nr. 4 skal lyde:

4. Krav om godkjenning av foretak kommer ikke til anvendelse på meldepliktige tiltak etter pbl § 81, § 85, § 86a eller § 86b, jf. saksbehandlingsforskriften kap. III, eller tiltak som er unntatt fra byggesaksbehandling etter saksbehandlingsforskriften § 5.

§ 3 ny nr. 5 skal lyde:

5. Med ansvarsrett menes at foretak eller andre
 - er godkjent av kommunen til å forestå funksjonen som ansvarlig søker, ansvarlig prosjekterende, ansvarlig utførende eller ansvarlig kontrollerende etter reglene i pbl kap. XVI og denne forskrift,
 - har påtatt seg å ivareta de krav som gjelder for tiltaket etter reglene i plan- og bygningslovgivningen, og
 - er adressat for pålegg og andre sanksjoner gitt av bygningsmyndigheten i medhold av pbl kap. XIX.

§ 3 nåværende nr. 5 blir ny nr. 6.

§ 5 nr. 2 bokstav c oppheves.

§ 5 nr. 2 nåværende bokstav d og e blir bokstav c og d.

§ 6 første ledd bokstav a skal lyde:

- a. organisasjonsplan, som viser ansvars- og oppgavefordeling, prosjektorganisering og fordeling av kvalifikasjonene blant foretakets faglige ledere samt hvordan foretaket sikrer at oppgaveløsning skjer på kvalifisert måte. Det skal fremgå i hvilken grad foretaket må benytte tilknytning av andre kvalifiserte foretak eller personer og hvordan disse skal styres.

§ 8 skal lyde:

1. Ansvarlig søker skal ha system for:
 - a. samordning av oppgaver innen prosjektering og tilrettelegging for prosjekteringskontroll
 - b. å sikre at søknad inneholder alle opplysninger som er nødvendig for å vise at tiltak oppfyller krav i plan- og bygningslovgivningen, herunder kontrollplan for prosjekteringen
 - c. samordning av oppgaver innen utførelse og tilrettelegging for kontroll av utførelsen
 - d. å sikre at krav til tiltak som er spesifisert i grunnlagsmaterialet for igangsettingstillatelse blir ivaretatt i de enkelte utførelsesoppgaver.
2. Ansvarlig prosjekterende skal ha system for:
 - a. at de relevante krav og vilkår i plan- og bygningslovgivningen defineres, synliggjøres og oppfylles i prosjekteringen
 - b. at prosjektering i avgrensningen mot annen ansvarlig prosjekterende ivaretas.
3. Ansvarlig utførende skal ha system for:
 - a. at utførelsen oppfyller gjeldende krav innen godkjenningssområdet, i prosjektspesifikasjoner, tillatelse og andre krav i plan- og bygningslovgivningen
 - b. identifisering og rapportering i tilfelle der spesifikasjonene er åpenbart mangelfulle, motstridende eller feilaktige.
4. Ansvarlig kontrollerende skal ha system for:
 - a. planlegging, gjennomføring, dokumentasjon, overvåking og rapportering av kontroll innenfor godkjenningssområdet, enten som egenkontroll eller uavhengig kontroll
 - b. regelmessig gjennomgang av kontrollsystemet.

§ 11 skal lyde:

1. Foretakets faglige ledelse skal oppfylle krav til relevant utdanning og praksis inndelt etter foretaksklasse og funksjon etter tabellen nedenfor.

Kvalifiserer i (tiltaksklasse/foretaks- klasse)	Funksjon som ansvarlig i henhold til § 5 nr. 2	Utdanning i henhold til nivå i § 10	Arbeidspraksis (antall år)
1	Søker	b	4
1	Prosjekterende	b	4
1	Kontrollerende for prosjekteringen	b	4
1	Utførende	a	2
1	Kontrollerende for utførelsen	a	2
2	Søker	b	6
2	Prosjekterende	c	6
2	Kontrollerende for prosjekteringen	c	6
2	Utførende	b	3
2	Kontrollerende for utførelsen	b	3
3	Søker	d	8
3	Prosjekterende	d	8

<i>Kvalifiserer i (tiltaksklasse/foretaks- klasse)</i>	<i>Funksjon som ansvarlig i henhold til § 5 nr. 2</i>	<i>Utdanning i henhold til nivå i § 10</i>	<i>Arbeidspraksis (antall år)</i>
3	Kontrollerende for prosjekteringen	d	8
3	Utførende	c	5
3	Kontrollerende for utførelsen	c	5

- a. For ansvarlig søker i tiltaksklasse 1 og 2 kreves erfaring fra utførelse, prosjektering eller kontroll, og praksis fra utforming av søknad med underlag for tiltak i samme eller høyere klasse. For ansvarlig søker i tiltaksklasse 3 kreves prosjekteringspraksis og praksis fra utforming av søknad med underlag for tiltak i samme klasse. Der det anses forsvarlig, kan prosjekteringslederpraksis helt eller delvis erstatte prosjekteringspraksis.
- For oppgaver som gjelder samordning i utførelsen kreves det i tillegg til praksis som utførende også praksis fra prosjektledelse, byggeledelse, byggeplassledelse, anleggsledelse eller samordning fra tiltak i samme eller høyere klasse. Der det anses forsvarlig, kan erfaring fra ledelsesoppgaver som nevnt erstatte kravet til utførelseserfaring.
- b. For ansvarlig kontrollerende for prosjekteringen eller utførelsen kreves samme utdanning og praksis som henholdsvis prosjekterende eller utførende i samme eller høyere klasse. I tillegg til praksis som prosjekterende eller utførende kreves praksis fra henholdsvis prosjekterings- eller utførelseskontroll. Der det anses forsvarlig, kan omfattende kontrollerfaring erstatte kravet til prosjekterings- eller utførelseserfaring.
- Ved økt relevant utdanning, eller særlig kvalifiserende praksis, kan kravene til praksislengde reduseres. Tilsvarende kan kravene til utdanning reduseres ved særlig kvalifiserende praksis eller ved praksis av lengre varighet enn det som ellers kreves. For ansvarlig søker og ansvarlig prosjekterende i foretaksklasse 1 kan krav til praksis helt falle bort ved relevant utdanning av lengre varighet eller høyere grad.
 - Ved vurdering av relevant praksis skal det legges vekt på hvor oppdatert praksisen er, praksisens varighet, tilknytning til godkjenningssområdet og om den har vært gjennomført i samsvar med tillatelse og bestemmelser gitt i eller i medhold av plan- og bygningsloven.
 - Foretak skal dokumentere kvalifikasjonene hos sine faglige ledere ved bekreftet kopi av eksamensvitnemål, fagbrev e.l.
 - Arbeidspraksis kan dokumenteres ved referanseprosjekter, bekreftet kopi av attest e.l. fra arbeidsgiver eller på annen måte.
 - For faglig leder fra annen EØS-stat med utdanning på nivå som angitt i § 10 bokstav a og b skal dokumentasjon godkjennes i henhold til direktiv 64/427/EØF innen generelle byggfag.

§ 16 nr. 1 oppheves.

§ 16 nr. 2 – 7 blir nr. 1 – 6.

§ 17 skal lyde:

§ 17. Personlig ansvarsrett. Selvbygger

- I særlige tilfelle kan kommunen etter søknad gi personlig ansvarsrett til faglig kvalifisert person. Ved personlig ansvarsrett skal det legges vekt på langvarig og relevant erfaring, og eventuell utdanning. Kravene til dokumentasjon i kap. II og III gjelder tilsvarende.
- Kommunen kan godkjenne person for ansvarsrett til bolig- eller fritidsbygning til eget bruk, uten hensyn til kravene i kap. II og kap. III i denne forskrift, forutsatt at personen sannsynliggjør at arbeidet vil bli utført i samsvar med plan- og bygningslovgivningen.

§ 19 skal lyde:

Foretak og andre med ansvarsrett plikter, inntil byggesaken er avsluttet, å melde fra til kommunen dersom de ikke lenger oppfyller forutsetningene for godkjenningen.

§ 20 overskriften og nr. 1 skal lyde:

§ 20. Tilbaketrekking av lokal godkjenning for ansvarsrett

- Kommunen kan trekke tilbake ansvarsretten når det ansvarlige foretak i vesentlig grad har unnlatt å ivareta søkerfunksjonen, prosjektering, utførelse eller kontroll i samsvar med plan- og bygningsloven, eller har unnlatt å følge pålegg fra kommunen om å rette avvik. Godkjenning for ansvarsrett kan også trekkes tilbake på grunn av manglende oppfyllelse av forutsetningene for ansvarsretten.

§ 21 overskriften skal lyde:

§ 21. Klage – lokal godkjenning for ansvarsrett

§ 27 skal lyde:

1. Sentral godkjenning skal trekkes tilbake ved alvorlige eller gjentatte overtredelser av plan- og bygningslovgivningen, dersom foretaket ikke lenger oppfyller de nødvendige kvalifikasjonskrav for godkjenning eller foretaket på annen måte ikke oppfyller kravene for godkjenning, eller det gjennom sin praksis har vist at det ikke oppfyller de krav til pålitelighet eller dugelighet som må stilles til foretaket.
2. Tilbaketrekking av sentral godkjenning gjelder inntil foretaket ved ny søknad kan dokumentere at det forhold som forårsaket tilbaketrekking er rettet og vilkårene for godkjenning for øvrig er til stede.
3. Godkjenningen faller bort dersom gebyr ikke er innbetalt i rett tid. Før dette skjer skal foretaket gis varsel med frist til å betale.
4. Før det treffes vedtak om tilbaketrekking, skal foretaket gis varsel med frist til å uttale seg. Det skal vurderes hvor alvorlig årsaken til tilbaketrekkingen er i forhold til virkningen av tilbaketrekking. Det kan bl.a. legges vekt på om lokal godkjenning er trukket tilbake, og om det er gitt tidligere advarsler. For foretak med flere forretningssteder eller prosjekter er det adgang til å foreta delvis tilbaketrekking.

II

Endringene trer i kraft 1. juli 2003.

24. juni Nr. 751 2003

Forskrift om endring i forskrift om krav til byggverk og produkter til byggverk.

Fastsatt av Kommunal- og regionaldepartementet 24. juni 2003 med hjemmel i plan- og bygningslov av 14. juni 1985 nr. 77 § 6. Kunngjort 26. juni 2003.

I

I forskrift av 22. januar 1997 nr. 33 om krav til byggverk og produkter til byggverk gjøres følgende endringer:

Ny § 4–4 skal lyde:

§ 4–4. Areal

Mindre bygning som beskrevet i plan- og bygningsloven § 70 nr. 2 annet ledd bokstav b, er bygning hvor verken samlet bruksareal eller bebygd areal er over 50 m². Bestemmelsen gjelder tilsvarende for andre mindre tiltak som ikke kan måles etter NS 3940.

§ 10–2 skal lyde:

Ved utforming av utearealer og atkomst til bygning skal det medvirkes til at det rundt eller nær bygningen finnes tilstrekkelig areal for rekreasjon og lek. Utformingen skal også medvirke til at det finnes egnet atkomstmulighet til byggverk.

I nærheten av byggverk skal det være tilstrekkelig antall parkeringsplasser tilrettelagt for bevegelseshemmede.

Det skal sikres at tiltak etter plan- og bygningslovgivningen fører til brukbarhet for orienterings- og bevegelseshemmede slik det er krevet i dette kapitlet. Dette gjelder også der tilgjengelighetskravene ikke var ivaretatt da tiltaket ble igangsatt.

§ 10–21 skal lyde:

§ 10–21. Atkomst til byggverk

Atkomst fra kjørbare vei til hovedinngang, inklusive inngangen, skal være lett å finne, lett å bruke, være uten hindre og tilrettelagt for orienterings- og bevegelseshemmede for:

- boligbygning med felles inngang til flere enn 4 boliger
- arbeidsbygning
- byggverk der publikum har adgang.

Har byggverk flere likeverdige innganger, er det tilstrekkelig at kravene oppfylles for atkomst til én av dem. Atkomst som er brukbar for orienterings- og bevegelseshemmede skal i så fall være tydelig og spesielt merket.

Der det er nødvendig av hensyn til byggverkets forutsatte bruk skal kommunen kreve at atkomsten tilrettelegges for orienterings- og bevegelseshemmede.

For boligbygning der det ikke er krevet etter første eller tredje ledd at atkomsten skal være tilrettelagt for orienterings- og bevegelseshemmede, skal det likevel vises på plan hvordan slik tilrettelegging kan utføres etter at bygningen er tatt i bruk.

II

Endringene trer i kraft 1. juli 2003.

24. juni Nr. 752 2003**Forskrift om endring i forskrift om formidling av landsdekkende postsendinger.**

Fastsatt av Samferdselsdepartementet 24. juni 2003 med hjemmel i lov av 29. november 1996 nr. 73 om formidling av landsdekkende postsendinger (postloven) § 6. Jf. EØS-avtalen vedlegg XI nr. 5d (direktiv 2002/39/EF). Kunngjort 26. juni 2003.

I

I forskrift av 1. juli 1997 nr. 658 om formidling av landsdekkende postsendinger gjøres følgende endringer:

§ 3 skal lyde:

Posten Norge AS har innenfor de vekt- og prisingrensene som er angitt i postloven § 6 annet ledd enerett til regelmessig å formidle mot vederlag, lukket, adressert, innenriks brevpost og til å formidle i Norge tilsvarende sendinger fra utlandet. Eneretten omfatter ikke formidling av bøker, kataloger, aviser og blad, selv om disse sendes i lukket og adressert form.

I følgende bestemmelser skal betegnelsen «statens postselskap» endres til «Posten Norge AS» og «statens postselskaps» til «Posten Norge AS»:

§ 4 annet ledd, § 10 første og annet ledd, § 11 første ledd og § 12 første, annet og tredje ledd.

II

Endringene trer i kraft 1. juli 2003.

24. juni Nr. 753 2003**Forskrift om endring i forskrift om engangsavgift på motorvogner.**

Fastsatt av Finansdepartementet 24. juni 2003 med hjemmel i lov av 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter, Stortingets avgiftsvedtak og tolltariffens innledende bestemmelser. Kunngjort 26. juni 2003.

I

I forskrift av 19. mars 2001 nr. 268 om engangsavgift på motorvogner gjøres følgende endring:

Ny § 2–6 skal lyde:

§ 2–6. Lastebil med tillatt totalvekt mindre enn 7500 kg

Motorvogn som teknisk defineres som N2 (lastebil) og med tillatt totalvekt mindre enn 7500 kg skal i avgiftsmessig sammenheng klassifiseres som enten personbil, campingbil, eller kombinert bil dersom den bak førerretten har fast setearrangement egnet for persontransport.

II

Endringen trer i kraft 1. juli 2003.

3. april Nr. 762 2003**Forskrift for eksamener ved Universitetet i Tromsø.**

Fastsatt av styret ved Universitetet i Tromsø 3. april 2003 med hjemmel i lov av 12. mai 1995 nr. 22 om universiteter og høyskoler § 50 nr. 7. Kunngjort 27. juni 2003.

*I**Kapittel I. Virkeområde og terminologi***§ 1. Forskriftens virkeområde**

Denne forskriften gjelder studentenes rettigheter og plikter i forbindelse med avvikling av eksamen ved Universitetet i Tromsø. Studentene plikter å gjøre seg kjent med lov om universiteter og høyskoler, forskrift for eksamener ved Universitetet i Tromsø og andre reglement som gjelder for eksamen. Forskriften gjelder også så langt den passer for privatister dersom ikke annet er bestemt i studieprogram/emnebeskrivelsen.

§ 2. Utfyllende bestemmelser

Avdelingene selv kan gi utfyllende bestemmelser i henhold til denne forskriften om forhold som er særegne for den enkelte eksamen. Disse skal ikke innebære innskrenkninger i de rettigheter og plikter som studenten har etter denne forskriften. Dersom det fastsettes utfyllende bestemmelser eller foretas endringer av disse, skal universitetsdirektøren underrettes.

§ 3. Terminologi

Avdelinger	Fakultetene, Norges fiskerihøgskole og Program for læring og praktisk pedagogikk.
Student	Med student menes en person som er tatt opp til et fag eller studium ved Universitetet i Tromsø i samsvar med lov om universiteter og høyskoler § 37, § 38 og § 39.
Privatist	Med privatist menes en person som ikke har studierett ved det aktuelle studium/emnet ved Universitetet i Tromsø, men er gitt adgang til å fremstille seg til eksamen etter bestemmelsen i lov om universiteter og høyskoler § 40 nr. 1 annet punktum.
Emne	Den minste enheten som kan inngå i et fag eller et studieprogram. Alle emner skal ha et omfang angitt i studiepoeng.
Emnebeskrivelse	Beskrivelse av læringsmål, faglige komponenter, oppbygging og gjennomføring av emnet. Alle emner ved Universitetet i Tromsø er beskrevet i en emnebeskrivelse.
Emnegruppe	Samling av emner fra et eller flere fag som i en studieplan er definert til å utgjøre en samlet faglig enhet.
Eksamen	Prøving av studentens kunnskaper og ferdigheter i de tilfeller det gis en karakter som angis på vitnemålet eller som inngår i beregningsgrunnlaget for en karakter som angis på vitnemålet.
Deleksamen	Deleksamen er prøving som gis en separat karakter, eller der karakteren kan inngå i beregningen av endelig karakter.
Skoleeksamen	Skriftlig eksamen med tilsyn.
Arbeidskrav	Arbeidskrav er alle former for arbeider og prøving som settes som vilkår for å fremstille seg til eksamen, men der resultatet ikke inngår i beregningsgrunnlaget for den karakteren som angis på vitnemålet. Vurderingsuttrykket for arbeidskrav skal være «godkjent»/«ikke godkjent».
Løpende vurdering	Vurdering som kan bestå av flere ulike prøver eller vurderingsordninger som i en prosess fører frem til resultatet. Resultatet kan inngå på vitnemålet eller innregnes i en karakter på vitnemålet.
Utsatt eksamen	Eksamen som arrangeres for studenter som har vært syke eller som har hatt annen gyldig grunn til fravær ved siste ordinære eksamen, jf. § 20.
Kontinuasjoneksamen	Eksamen som kan arrangeres for studenter som har fremstilt seg og fått sensuren «ikke bestått» ved siste ordinære eksamen, jf. § 21.
Ekstraordinær eksamen	Eksamen som avdelingene i særlige tilfeller kan avholde for studenter som ikke kan vente til neste ordinære eksamen, og som ikke fyller kravene til å delta på utsatt eksamen eller på kontinuasjonseksamen, jf. § 22.
Selvstendig arbeid	Skriftlig arbeid av et nærmere angitt omfang som inngår i mastergradseksamen og som skal vise selvstendig forståelse, refleksjon og modning.
Studiepoeng	Mål på arbeidsmengde. 60 studiepoeng tilsvarer ett studieårs arbeidsinnsats.
Grad	Utdanning av et bestemt omfang og sammensetning som gir rett til å få tildelt et vitnemål fra Universitetet i Tromsø.
Diploma Supplement	Vitnemålstillegg på engelsk og/eller norsk som skal gi informasjon om utdanningssystemet ved norske universiteter og høyskoler, og den enkelte students utdanning.

Kapittel II. Emner, registrering og eksamensmelding**§ 4. Bestemmelser om eksamen og sensur i emnebeskrivelsene**

Følgende bestemmelser vedrørende eksamen og sensur skal være med i alle emnebeskrivelser i studieplanene ved Universitetet i Tromsø:

1. Opplysninger om eventuelle forkunnskapskrav for å få fremstille seg til eksamen
 2. Opplysninger om eventuelle arbeidskrav, omfanget av disse og hvilke som er obligatoriske, f.eks. metodekurs, øvinger, praksis, feltkurs, ekskursjoner, laboratoriearbeid, gruppeoppgaver, semesteroppgaver og andre skriftlige oppgaver
 3. Opplysninger om eksamensform og vurderingsuttrykk
 4. Opplysninger om eventuell kontinuasjonsgang og avvikling
 5. Undervisningssemester og eksamenssemester
 6. Angivelse av eksamensspråk dersom dette ikke er norsk.
- Emnebeskrivelser for emner med løpende vurdering skal ha med følgende momenter:
1. Opplysninger om hvorvidt det gis separate delkarakterer for deleksamenene undervegs, eller om det til slutt gis én samlet karakter for alle deleksamenene
 2. Vekting av deleksamenene som inngår i en eventuelt samlet karakter/gjennomsnittskarakter

3. Opplysninger om eksamensform og vurderingsuttrykk for de enkelte deksamener/ hele emnet
4. Opplysninger om eventuell kontinuasjonsadgang og hvilke deksamener som må tas opp igjen dersom kandidaten ikke har bestått emnet.

§ 5. Registrering og eksamensmelding

Eksamenskandidater må registrere seg som student og levere eksamensmelding til alle emner, kurs, feltkurs/ekskursjoner som gir studiepoeng innen gjeldende frister. Fristene for å registrere seg som student og melde seg til eksamen kunngjøres på universitetets nettsider, ved oppslag på avdelingene og hos studiedirektøren.

§ 6. Privatister

Den som ikke er tatt opp som student, har rett til å melde seg til eksamen i et emne i samsvar med lov om universiteter og høyskoler § 40 nr. 1 annet punktum. Avdelingene avgjør om vilkårene for oppmelding til eksamen er oppfylt, og kan gi nærmere regler om adgangen til å gå opp til eksamen uten å være tatt opp som student. Avdelingene avgjør også hvorvidt kunnskaper og ferdigheter skal prøves på en annen måte enn for studenter som er tatt opp til studiet, jf. lov om universiteter og høyskoler § 53 nr. 3.

Universitetsdirektøren kan fastsette særskilt oppmeldingsfrist for slik eksamen, og kan også fastsette at de som ikke er tatt opp som studenter til et emne skal betale en eksamensavgift som skal dekke institusjonens merutgifter.

§ 7. Dispensasjon fra fristene for registrering og eksamensmelding

Studiedirektøren kan, etter søknad fra studenten, gi dispensasjon fra fristene for registrering og eksamensmelding i følgende tilfeller:

1. ved sykdom på dagen for fristens utløp, dokumentert ved legeattest
2. ved dødsfall i nærmeste familie, dokumentert av offentlig tjenestemann
3. det første semesteret en utenlandsk student er registrert ved universitetet
4. når studenten deltar i et gruppearbeid som direkte inngår som del av den eksamen det gjelder, og eksamen ikke kan gjennomføres for de andre i gruppen uten at denne studenten er med
5. den eksamen/de eksamener det gjelder vil føre til fullført grad ved Universitetet i Tromsø
6. dispensasjon kan også gis i andre særlige tilfeller.

Søknader som mottas senere enn fire uker etter at fristen har utløpt, behandles ikke. Avslag på søknad om dispensasjon fra fristene kan påklages. Styrets klagenemnd er klageinstans.

§ 8. Kunngjøring av oppmeldte eksamenskandidater

Kunngjøring av oppmeldte eksamenskandidater gjøres ved utsending av kvitteringsbrev etter registreringsfristens utløp til studenter som har meldt seg til eksamen. Kunngjøring av avsluttende mastergradsksamener skjer ved egne oppslag.

Den enkelte student har selv ansvar for å rette opp eller melde fra om eventuelle feil og mangler ved eksamensmeldingen, og melde fra om endring i bostedsadresse og e-postadresse.

Kapittel III. Eksamen

§ 9. Vilkår for å få avlegge eksamen

For å få avlegge eksamen må studenten ha gjennomgått og fått godkjent de kurs, arbeidskrav, øvelser mv. som kreves i henhold til emnebeskrivelsen. Den enkelte avdeling kan dispensere fra kravene i særlige tilfeller, for eksempel der studenten har dokumentert tilsvarende fra annet lærested.

§ 10. Eksamensordninger

I hvert emne og/eller emnegruppe skal studentenes kunnskaper og ferdigheter prøves. Dette kan skje i form av vurdering av læringsprosessen underveis, eksamen til slutt i semesteret, en kombinasjon av disse, eller på annen måte.

En eksamen kan omfatte en eller flere deksamener, og kan bestå av en eller flere ulike eksamensformer som for eksempel muntlig eksamen, praktiske prøver, fremføringer, mapper, prosjektarbeid, rapporter, refleksjonsnotater, hjemmeoppgaver, gruppeoppgaver, skoleksamener, bachelorgradsoppgaver, mastergradsoppgaver etc. Eksamensordningen skal være fastsatt i emnebeskrivelsen og/eller i studieplanen.

Den muntlige del av eksamener og prøver skal være offentlig med mindre hensynet til gjennomføringen av eksamenen eller prøven tilsier noe annet. Styret kan gjøre unntak fra regelen i det enkelte tilfellet og etter ønske fra vedkommende eksamenskandidat når tungtveiende hensyn taler for det.

For eksamensformer som går over flere dager, medregnes ikke bevegelige helligdager og andre offentlige høytidsdager i eksamenstiden.

§ 11. Målform og språk ved skriftlig eksamen

Avdelingene skal sørge for at eksamensoppgaver som gis på norsk foreligger i begge målformer. Dersom alle studentene har ønsket samme målform, kan oppgavene gis i bare denne målformen. Studentene velger målform når de melder seg til eksamen.

Dersom undervisningen gis på et ikke-skandinavisk språk kan, om ønskelig, eksamensoppgaver også gis på undervisningsspråket.

Dersom en vesentlig del av emnets pensum er på et annet språk enn undervisningsspråket, kan avdelingen bestemme at oppgaveteksten også skal kunne gis i det språket.

Søknad om å få gitt oppgaveteksten og/eller levere eksamensbesvarelsen på et annet språk enn norsk eller undervisningsspråket, avgjøres av avdelingen.

Emnebeskrivelsen kan fastsette at eksamensbesvarelsen skal leveres på et annet språk enn norsk.

§ 12. *Tidspunkt og lokaler*

For muntlige eksamener, fremføringer, praktiske prøver og innlevering av skriftlige arbeider fastsettes eksamenssted, eksamensdato og tidspunkt av den enkelte avdeling. Avdelingene sørger for tilfredsstillende kunngjøring.

For skoleeksamener i universitetets lokaler fastsettes eksamenssted, eksamensdato og tidspunkt av studiedirektøren i samråd med den enkelte avdeling. Dette kunngjøres på universitetets nettsider og ved oppslag.

Fastlagte eksamensdatoer flyttes normalt ikke. Studentene har selv ansvar for at de ikke melder seg til eksamener som avvikles samtidig.

Det praktiske arrangement av skoleeksamener forestås av studiedirektøren. Eksamenene avvikles i de lokaler som universitetet disponerer til formålet. Andre eksamener arrangeres av avdelingene i de lokaler avdelingene bestemmer.

Ved organisert desentralisert undervisning kan det etter søknad til universitetsdirektøren gis anledning til desentralisert eksamensavvikling. Det skal være påmeldt minst 10 kandidater etter at trekkfristen er utløpt for at en skoleeksamen tillates avviklet utenfor Universitetet i Tromsø.

§ 13. *Trykking/kopiering av semesteroppgaver, mastergrads- og kandidatoppgaver*

De avdelinger som benytter semesteroppgaver o.l. som en del av vurderingen, iverksetter nødvendige praktiske tiltak slik at utarbeiding av oppgavene ikke medfører materielle utgifter for kandidatene. Kandidatene skal få benytte utstyr for skriving, kopiering etc., og nødvendig papirmateriell skal være tilgjengelig.

Avdelingene plikter å trykke inntil 20 eksemplarer av mastergrads- og kandidatoppgaver kostnadsfritt for egne studenter. Sju eksemplarer innleveres til sensur, hvorav to oversendes Universitetsbiblioteket for utlån.

§ 14. *Hemmelighold*

Mastergrads- og kandidatoppgaver kan ikke kreves hemmeligholdt. Dersom det foreligger helt spesielle grunner til at avhandlingen bør unndras offentlighet, kan det avtales mellom den enkelte kandidat og avdelingen at mastergrads- eller kandidatoppgaven kan holdes hemmelig i inntil 5 år. Slikt hemmelighold omfatter likevel ikke ordinær sensur.

§ 15. *Annullering av eksamensoppmelding eller endring av eksamenssemester*

Eksamensoppmeldte studenter kan annullere sin eksamensmelding eller endre eksamenssemester. Følgende frister gjelder:

Løpende vurdering: Fristen for å annullere oppmelding til en deleksamen eller endre eksamenssemester er 14 dager før innleveringsdato for den aktuelle deleksamenen.

Skoleeksamen: Fristen for å annullere oppmelding til en skoleeksamen eller endre eksamenssemester er 14 dager før aktuell eksamensdato. Universitetsdirektøren fastsetter absolutt siste frist for annullering av eksamensmelding.

Eksamensmelding til utsatte eksamener, kontinuasjonseksamener og tidlig eksamen i undervisningsfritt semester kan ikke annulleres.

§ 16. *Trekk fra eksamen*

Studenter som ikke møter til eksamen, ikke leverer deleksamen innen fristen, eller trekker seg etter at annulleringsfristen er utløpt, regnes for å ha fremstilt seg til eksamen. Kandidater som møter, men som trekker seg under eksamen, regnes også for å ha fremstilt seg til eksamen.

Studenter som fremstiller seg til skoleeksamen, men som likevel ikke vil levere besvarelse, må fylle ut og levere trekkskjema før lokalet forlates. Ved andre typer eksamen hvor det er satt frist for innlevering, må trekkskjema leveres innen denne fristen. Etter dette anses studenten for å ha trukket seg fra eksamen. Kandidater som leverer blank besvarelse, anses også for å ha trukket seg fra eksamen.

Kandidater som har levert eksamensbesvarelse, kan ikke unndra seg sensur.

§ 17. *Akutt sykdom og andre særskilte grunner til fravær i forbindelse med eksamen*

Ved akutt sykdom gis det rett til utsatt eksamen, jf. § 20. Som akutt sykdom regnes sykdom som er oppstått etter annulleringsfristens utløp, jf. § 15. Ved dødsfall i nær familie eller ved andre særskilte grunner kan det også gis rett til utsatt eksamen, dersom forholdet dokumenteres.

Løpende vurdering: Dersom en kandidat på grunn av akutt sykdom eller andre særskilte grunner ikke kan fremstille seg til/fullføre deleksamen(er), skal avdelingen så langt det er praktisk mulig sørge for at studenter med gyldig forfall får gjennomføre sin eksamen i løpet av semesteret. Studenten må levere dokumentasjon på gyldig forfall til den aktuelle avdeling. Dersom det ikke er praktisk mulig å la kandidaten gjennomføre sin eksamen i løpet av semesteret og/eller før en eventuell avsluttende skoleeksamen, skal avdelingen kontakte studiedirektøren for fastsetting og organisering av utsatt eksamen det påfølgende semester i henhold til § 20.

Skoleeksamen: Dersom en kandidat ikke kan møte til skoleeksamen på grunn av akutt sykdom eller andre særskilte grunner, gis vedkommende rett til utsatt eksamen jf. § 20 dersom legeerklæring er sendt eller levert til studiedirektøren senest to døgn etter den første eksamen som attesten gjelder for. En kandidat som blir syk under skoleeksamen, må underrette hovedvakt i eksamenslokalet, fylle ut trekk skjema og straks oppsøke lege og levere legeerklæring. Er det ikke mulig å få en legeerklæring senest to døgn etter den første eksamen som erklæringen gjelder for, må eksamenskandidaten gi studiedirektøren beskjed om dette innen fristens utløp. Legeerklæringen skal inneholde opplysninger om hvilken eksamen eller hvilke eksamener den gjelder for, samt tidsrom for sykdomsperioden. Sykmeldingsattest beregnet til bruk overfor arbeidsgiver godtas ikke som legeerklæring.

§ 18. Kildebruk og tillatte hjelpemidler ved eksamen

Ved hjemmeeksamen og andre skriftlige arbeider vil kopiering eller avskrift av faglitteratur og andres arbeider uten henvisning bli vurdert som fusk.

Tillatte hjelpemidler ved skoleeksamen skal være oppført på eksamensoppgavens forside. Godkjenning og kontroll av hjelpemidler foretas av avdelingene.

Studenter har ikke anledning til å ta med seg mobiltelefon eller annet kommunikasjonsutstyr i eksamenslokalet.

§ 19. Fusk ved eksamen

Bruk av andre hjelpemidler enn de som er oppført på eksamensoppgaven blir ansett som fusk. Dersom studenten har ulovlige hjelpemidler til disposisjon etter at eksamen er startet, blir det behandlet som forsøk på fusk.

Dersom det oppstår mistanke om fusk eller forsøk på fusk under eksamen, skal kandidaten straks gjøres oppmerksom på at forholdet vil bli rapportert. Kandidaten velger selv om vedkommende vil fullføre eller avbryte eksamen. Dersom eksamenen fullføres skal besvarelsen leveres inn og sensureres på vanlig måte.

Kandidater som blir tatt i fusk eller forsøk på fusk ved eksamen, kan utestenges fra institusjonen og fratras retten til å gå opp til eksamen ved alle institusjoner i inntil ett år.

Kapittel IV. Utsatt eksamen, kontinuasjon, ekstraordinær eksamen m.m.

§ 20. Utsatt eksamen grunnet akutt sykdom eller andre særskilte forfallsgrunner

Kandidater som ikke fullfører en eksamen eller deler av eksamen og som oppfyller betingelsene i § 17, kan gå opp til utsatt eksamen.

Kandidater som av særskilte grunner i forbindelse med svangerskap, fødsel eller omsorg for barn ikke kan gå opp til ordinær eksamen, kan også søke om å få delta på utsatt eksamen. Forholdet må dokumenteres med legeerklæring, fødselsattest o.l.

Ved utsatt eksamen er det ikke anledning til å gå opp til eventuelle deler av eksamen som ble avlagt under den ordinære eksamen. Eksamensordningen ved utsatt eksamen skal være den samme som ved ordinær eksamen.

Utsatte skoleeksamener skal arrangeres så snart som mulig etter at forfallsgrunnen er opphørt og normalt senest en måned inn i det nye semesteret. Studentene må selv melde seg til utsatt eksamen. Universitetsdirektøren fastsetter fristen for å melde seg. Eksamensmeldinger til utsatt eksamen er bindende.

Arrangering av utsatte eksamener ved løpende vurdering må avtales med den aktuelle avdeling.

Dersom en student ikke møter til utsatt eksamen eller avbryter eksamen, gis det ikke adgang til å avlegge ny utsatt eksamen.

Det juridiske fakultet kan fravike bestemmelsene i denne paragraf i utfyllende regler for master i rettsvitenskap.

§ 21. Adgang til kontinuasjonseksamen for kandidater som ikke består ordinær eksamen

Studenter som ikke består siste avholdte ordinære eksamen, og som har studierett til det aktuelle studieprogrammet/emnet, kan få adgang til kontinuasjonseksamen dersom avdelingen har bestemt at det skal være anledning til å avlegge kontinuasjonseksamen i det aktuelle emnet. Bestemmelser om kontinuasjonsadgang, herunder hvilke karaktergivende aktiviteter som må tas opp igjen når studenten ikke har bestått emnet, skal tas inn i emnebeskrivelsen for det enkelte emnet.

Tidspunkt for kontinuasjonseksamen ved løpende vurdering avgjøres av den enkelte avdeling. Kontinuasjon i forbindelse med skoleeksamen avholdes ved begynnelsen av påfølgende semester etter siste ordinære eksamen.

Studentene må selv melde seg opp til kontinuasjonseksamen. Universitetsdirektøren fastsetter absolutt siste frist for oppmelding. Eksamensmeldinger til kontinuasjonseksamener er bindende.

Det avholdes ikke utsatte eksamener ved sykdomsforfall eller annet forfall til kontinuasjonseksamen.

Det er ikke anledning til å fremstille seg til kontinuasjonseksamen for å forbedre karakteren fra en allerede bestått eksamen.

Det selvstendige arbeidet på høgre grad, eller andre skriftlige arbeider av lignende omfang, kan kun fremlegges til ny sensur i bearbeidet eller supplert form dersom arbeidet bedømmes til ikke bestått.

§ 22. Ekstraordinær eksamen

Ekstraordinær eksamen er en eksamen som avdelingen i særlige tilfeller kan avholde for studenter som ikke kan vente til neste ordinære eksamen, og som ikke fyller kravene til å delta på utsatt eksamen eller på kontinuasjonseksamen.

Studenter som har fremstilt seg til den ordinære eksamen i samme emne sist slik ble avholdt, og

eksamenskandidater som ikke er tatt opp som studenter ved det aktuelle faget eller studiet, kan ikke gå opp til ekstraordinær eksamen.

Søknad sendes til den avdelingen som er faglig ansvarlig for eksamenen.

Det arrangeres ikke utsatt eksamen eller kontinuasjonseksamen i forbindelse med ekstraordinære eksamener.

§ 23. Adgang til å avlegge eksamen etter tidligere ordning ved nedlegging eller endringer i emnet

Dersom emnet endres vesentlig med hensyn til omfang, pensum eller lignende, skal det være anledning til å avlegge eksamen etter tidligere ordning kun én gang for et tidsrom på ett år etter at ny ordning trer i kraft. Studenten har imidlertid ikke krav på undervisning etter tidligere ordning. Gjelder endringen selve eksamensordningen, gis det anledning til å gå opp til eksamen én gang etter tidligere ordning dersom studenten har påbegynt emnet før den nye ordningen trådte i kraft.

Eksamenskandidater som ikke er tatt opp som studenter ved det aktuelle studieprogrammet/emnet må avlegge eksamen etter den eksamensordning som til enhver tid gjelder for privatister.

Det må søkes om å få avlegge eksamen etter tidligere ordning. Søknaden sendes til den avdeling som er faglig ansvarlig for emnet.

§ 24. Adgangen til å fremstille seg til samme eksamen

Det er anledning til å fremstille seg til samme eksamen ved Universitetet i Tromsø inntil tre ganger. Hva som regnes som å fremstille seg til eksamen er beskrevet i § 16.

Den aktuelle avdeling kan gjøre unntak fra denne bestemmelsen dersom ett av følgende kriterier er oppfylt:

1. ved å bestå eksamen i emnet vil studenten fullføre en grad ved universitetet.
2. studenten kan dokumentere sosiale og/eller personlige grunner til at eksamen i emnet ikke er bestått etter å fremstilt seg tre ganger.

Det kan gis inntil tre dispensasjoner.

Avslag på søknad om dispensasjon i henhold til denne bestemmelsen kan påklages. Klageinstans er styrets klagenemnd.

Dersom en kandidat har bestått samme eksamen mer enn én gang, vil beste karakter gjelde. Etter overgangen til nytt vurderingsuttrykk skal karakter som er gitt etter ny ordning gjelde, jf. § 35.

Ved et nytt eksamensforsøk må kandidater som har bestått eksamen i et emne med løpende vurdering som inkluderer flere deleksamener, ta alle deleksamenene om igjen.

Kapittel V. Særlig tilrettelegging under eksamen

§ 25. Særlig tilrettelegging under eksamen

Særlig tilrettelegging under eksamen skal ha som formål å oppveie de ulemper funksjonshemningen medfører for kandidaten i eksamenssituasjonen, samtidig som det i størst mulig utstrekning skal sørges for at kandidatene prøves likt. Eksamensformen(e) skal legges til grunn ved vurdering av eventuell tilrettelegging. Tilretteleggingen skal ikke føre til en reduksjon av de faglige krav som stilles ved det enkelte studium.

Studenten må fremsette skriftlig søknad til studiedirektøren om den aktuelle tilretteleggingen innen fristen for å levere eksamensmelding, jf. § 5. Studiedirektøren kan gi dispensasjon fra søknadsfristen, jf. § 7. Søknader skal være dokumentert med legeattest eller spesialisterklæring av ny dato med mindre ordningen skjer på annet enn medisinsk grunnlag. Dokumentasjonen må angi hvilke spesifikke vansker studenten vil ha i forbindelse med de aktuelle eksamensformene som vedkommende søker tilrettelegging for.

§ 26. Varige fysiske og psykiske funksjonshemninger

Studenter som ved spesialist- eller legeerklæring dokumenterer fysiske og/eller psykiske funksjonshemninger kan få sine skoleeksamener tilrettelagt så langt det er praktisk mulig. Det kan gis særordning i form av utvidet eksamenstid, regulerbar stol, spesialstol kan medbringes, kandidaten kan få sitte i eget rom o.l. Dersom det er dokumentert at funksjonshemningen er av varig art kan tilretteleggingen ved skriftlige skoleeksamener registreres som varig slik at det ikke er nødvendig med ny søknad for hvert eksamenssemester. For andre typer eksamener eller for eksamener som består av kombinasjoner av flere ulike eksamensformer, må det imidlertid søkes på nytt for hvert eksamenssemester. Slik ny søknad trenger ikke å være vedlagt ny dokumentasjon dersom det tidligere er dokumentert at funksjonshemningen er av varig art. For hjemmeoppgaver og lignende eksamensformer av flere dagers varighet, se bestemmelser i § 33.

§ 27. Akutte lidelser/forbigående funksjonshemninger

Kandidater som på grunn av en akutt lidelse ikke kan gjennomføre eksamen, har i utgangspunktet ikke krav på særlig tilrettelegging under eksamen. Dersom problemet oppstår like før eksamen, gis kandidaten rett til å få utsatt eksamen etter bestemmelsene i § 20. Dersom det er sannsynlig at en kandidat med en akutt lidelse vil klare å gjennomføre eksamen med enkle, lite ressurskrevende tiltak, kan slik særlig tilrettelegging likevel gis. Med enkle, lite ressurskrevende tiltak menes for eksempel regulerbar kontorstol og ekstra tid til å hvile/skrive. Det gis ikke adgang til bruk av PC ved akutt lidelse. For hjemmeoppgaver og lignende eksamensformer av flere dagers varighet, se bestemmelser i § 33.

§ 28. Spesifikke lese- og skrivevansker

Studenter som dokumenterer spesifikke lese- og/eller skrivevansker kan få utvidet eksamenstid på 20 minutter

ved skoleeksamener som varer i inntil 3 timer, 30 minutter ved eksamener som varer fra 3 til 5 timer og 1 time på skoleeksamener som varer i 5 timer eller mer. Det kan gis tilbud om å få avlegge skoleeksamen ved bruk av PC. Dersom kandidaten ikke benytter PC ved skoleeksamen, kan vedkommende ved henvendelse til studiedirektøren få anonymiserte kopier av sin logopedattest som legges ved eksamensbesvarelsen. Det gis i utgangspunktet ikke ekstra eksamenstid for hjemmeoppgaver og lignende eksamensformer av flere dagers varighet.

§ 29. *Allergi og astma*

Allergi eller astma gir ikke grunnlag for særlig tilrettelegging under eksamen. Ved alvorlige/særlige tilfeller kan det gi grunnlag for ekstra tid til hvile og/eller tid til nødvendig medisinerings under skoleeksamen. Dersom en kandidat skulle bli så plaget av allergi/astma at vedkommende ikke klarer å gjennomføre eksamen, kan kandidaten få utsatt eksamen i henhold til § 20.

§ 30. *Seneskjedefetennelse/problemer med å skrive for hånd*

Ved seneskjedefetennelse/problemer med å skrive for hånd kan studenten gis hviletid og/eller få benytte elektronisk skrivemaskin ved skoleeksamener. Dersom en kandidat får plager av en slik art at vedkommende ikke klarer å gjennomføre eksamen, kan kandidaten få utsatt eksamen i henhold til § 20. For hjemmeoppgaver og lignende eksamensformer av flere dagers varighet, se bestemmelser i § 33.

§ 31. *Graviditet eller amming*

Gravide kandidater gis ekstra eksamenstid på 20 minutter ved skoleeksamener som varer i inntil 3 timer, 30 minutter ved eksamener som varer fra 3 til 5 timer og 1 time på skoleeksamener som varer i 5 timer eller mer dersom eksamen avholdes i svangerskapets 8. eller 9. måned. Fødselstermin må dokumenteres. Dersom en gravid kandidat har behov for hviletid på et tidligere tidspunkt i svangerskapet, må det søkes særskilt om dette og det må fremlegges legeattest som dokumentasjon for behovet. I forbindelse med svangerskap og fødsel kan det søkes om å få avlegge skoleeksamen hjemme eller på sykehus. I det siste tilfellet må kandidaten innhente skriftlig samtykke fra sykehuset. Kandidater som ønsker å amme i løpet av en skriftlig skoleeksamen, får utvidet eksamenstiden tilsvarende medgått tid til amming. Det er ikke krav om at forholdet dokumenteres, men det må søkes innen fristen på vanlig måte. For hjemmeoppgaver og lignende eksamensformer av flere dagers varighet, se bestemmelser i § 33.

§ 32. *Norsk som fremmedspråk*

Kandidater som har norsk som fremmedspråk gis ekstra eksamenstid på 20 minutter ved skoleeksamener som varer i inntil 3 timer, 30 minutter ved eksamener som varer fra 3 til 5 timer og 1 time på skoleeksamener som varer i 5 timer eller mer. For hjemmeoppgaver og lignende eksamensformer av flere dagers varighet foretas det en vurdering i samråd med den aktuelle avdeling/fagmiljø over hvorvidt det er grunnlag for å gi utvidet tid. Ordningen gjelder de tre første årene som registrert student ved Universitetet i Tromsø. For studenter med svensk eller dansk morsmål gjelder ordningen kun første år som registrert student. Ordningen gjelder ikke studenter på engelskspråklige program, eller studenter med samisk som 1. språk og norsk som 2. språk fra videregående skole.

§ 33. *Utvidet eksamenstid under hjemmeeksamen og lignende eksamensformer av flere dagers varighet*

Ved hjemmeeksamen og lignende eksamensformer av flere dagers varighet kan det i særlige tilfeller gis et rimelig antall ekstra eksamensdager dersom kandidaten dokumenterer uforutsette problemer av medisinsk karakter/dødsfall i nærmeste familie/andre ulykkeslignende tilfeller som har inntruffet i løpet av eksamensperioden. For studenter med varige funksjonshemninger må avdelingen foreta en individuell vurdering av omfanget av en eventuell utvidet eksamenstid. Studenten må levere skriftlig søknad med dokumentasjon til den aktuelle avdeling innen innleveringsfristen. Ved hjemmeoppgaver og lignende eksamensformer av inntil 3 ukers varighet gis det i utgangspunktet ikke flere dager enn at oppgaven kan sensureres sammen med de som er levert innen fristen. Studenter som likevel ikke klarer å fullføre med ekstra tid, gis rett til utsatt eksamen i henhold til § 20. Ved semesteroppgaver og andre skriftlige arbeider som det kan arbeides med gjennom hele semesteret, vurderer den aktuelle avdeling hva som er et rimelig antall ekstra eksamensdager.

Kapittel VI. Vurderingsuttrykk og karakterfastsettelse

§ 34. *Karakterfastsettelse*

Fremgangsmåten ved fastsetting av karakter, herunder innbyrdes vektning av deleksamener mv., skal være fastsatt i emnebeskrivelsen og/eller studieplanen.

Det selvstendige arbeidet i høgre grad skal alltid gis særskilt karakter.

§ 35. *Vurderingsuttrykk*

Følgende vurderingsuttrykk skal benyttes:

- bestått/ikke bestått, eller
- en gradert skala med 5 trinn fra A til E for bestått og F for ikke bestått.

Bokstavkaraktertrinnene gis følgende betegnelse og generell, kvalitativ beskrivelse:

<i>Symbol</i>	<i>Betegnelse</i>	<i>Generell, kvalitativ beskrivelse av vurderingskriterier</i>
A	Fremragende	Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Viser stor grad av selvstendighet.

<i>Symbol</i>	<i>Betegnelse</i>	<i>Generell, kvalitativ beskrivelse av vurderingskriterier</i>
B	Meget god	Meget god prestasjon som ligger over gjennomsnittet. Viser evne til selvstendighet.
C	God	Gjennomsnittlig prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder.
D	Nokså god	Prestasjon under gjennomsnittet, med en del vesentlige mangler.
E	Tilstrekkelig	Prestasjon som tilfredsstiller minimumskravene, men heller ikke mer.
F	Ikke bestått	Prestasjon som ikke tilfredsstiller minimumskravene.

§ 36. *Gjennomsnittskarakter*

Det skal i minst mulig grad benyttes samlet karakter/gjennomsnittskarakter.

Dersom det i helt spesielle tilfeller likevel er behov for utregning av gjennomsnittskarakter, må det være benyttet bokstavkarakter på alle deleksamenene som inngår i beregningen. Følgende omregningsmodell skal legges til grunn:

1. Hver bokstavkarakter erstattes av en tallekvivalent, A=5, B=4, C=3, D=2, E=1.
2. Tallekvivalenten multipliseres med emnets studiepoeng, og de enkelte produktene av studiepoeng og tallekvivalent summeres for de emner som inngår.
3. Produktsummen divideres med totalt antall studiepoeng som inngår i samlingen av aktuelle emner.
4. Kvotienten regnes ut med én desimal.
5. Gjennomsnittskarakteren blir den bokstavkarakter som har heltallet i kvotienten som tallekvivalent, etter at vanlig avrundingsregel er brukt.

Kapittel VII. Sensur

§ 37. *Antall sensorer, sensurordninger og bruk av eksterne sensorer*

Avdelingene oppnevner sensorer. Det skal være ekstern evaluering av vurderingen eller vurderingsordningene. Følgende sensurordninger gjelder ved Universitetet i Tromsø:

1. Det skal benyttes to sensorer, hvorav minst én ekstern, i følgende tilfeller:
 - a) Ved bedømmelse av kandidatens selvstendige arbeid i høgre grad.
 - b) Ved ny sensurering etter lov om universiteter og høgschooler § 51 nr. 2, klage over formelle feil ved eksamen og lov om universiteter og høgschooler § 52 nr. 4, klage over karakterfastsettelse.
2. I alle øvrige tilfeller skal det benyttes minst én intern sensor kombinert med ekstern evaluering av vurderingen eller vurderingsordningen. Ved bedømmelse av muntlig eksamen eller lignende som etter sin art ikke lar seg etterprøve, skal det likevel være minst to sensorer.

Ordninger for ekstern evaluering kan være én av, eller en kombinasjon, av følgende:

- a) ekstern sensor deltar ved vurdering av eksamensbesvarelsene fra alle kandidatene
- b) ekstern sensor deltar ved utforming av eksamensoppgaver og sensorveiledning
- c) ekstern sensor foretar kontroll av intern sensors vurdering av et tilfeldig utvalg kandidater
- d) eksterne sensorer foretar en samlet vurdering av alle vurderingsordningene som inngår i studieplanen/faget.

Avdelingene selv fastsetter retningslinjer generelt eller for det enkelte studieprogram eller emne ved tverrfakultære studieprogram når det gjelder antall sensorer og hvordan ekstern deltakelse i vurderingen skal gjennomføres, enten ved ekstern deltakelse i den enkelte vurdering eller ved ekstern evaluering av vurderingsordningene.

§ 38. *Ekstern sensor og krav til kvalifikasjon*

Ekstern sensor skal ikke være ansatt i hel- eller deltidstilling ved Universitetet i Tromsø i det gjeldende semester. Engasjerte forelesere/seminarholdere regnes som interne den tiden de mottar lønn fra universitetet.

En ekstern sensor må ha minst én av følgende kvalifikasjoner:

1. Inneha vitenskapelig kompetanse som kvalifiserer for ansettelse som minimum høgschoolektor/amanuensis ved universitet/høgschool eller annen forskningsinstitusjon.
2. I særlige tilfeller gjennom relevant yrkespraksis være særlig kvalifisert for å foreta sensur innenfor et bestemt område.

§ 39. *Sensurfrister*

Sensuren skal foreligge innen tre uker med mindre styret selv har fastsatt en lengre frist. For større skriftlige arbeider, slik som selvstendige arbeider normert til 20 studiepoeng eller mer, er fristen for sensur seks uker.

Avdelingene kan søke om dispensasjon fra sensurfristen etter lov om universiteter og høgschooler § 50 nr. 4. Slik søknad skal være fremmet i god tid og slik at søknad kan behandles av universitetsstyret minimum to uker før den aktuelle eksamen.

§ 40. *Kunngjøring av sensur*

Resultatet fra en skriftlig eksamen kunngjøres ved oppslag på universitetets nettsider og ved oppslag på den enkelte avdeling. Studentene er selv ansvarlig for å gjøre seg kjent med sensuren. Universitetet i Tromsø er ikke ansvarlig for eventuelle feil eller misforståelser som oppstår ved muntlig beskjed om eksamensresultatet.

Kapittel VIII. Klage

§ 41. Klage over saksbehandling og formelle feil ved gjennomføring av eksamen eller sensur

Avgjørelser etter denne forskriften kan påklages i henhold til forvaltningsloven kapittel VI. Formelle feil ved gjennomføring av eksamen eller sensur kan påklages i henhold til lov om universiteter og høyskoler § 51. Styrets klagenemnd er klageinstans for slike klager i henhold til regler om styrets klagenemnd ved Universitetet i Tromsø.

§ 42. Begrunnelse for karakterfastsetting

En kandidat har rett til å få en begrunnelse for karakterfastsettingen i henhold til lov om universiteter og høyskoler § 52 og denne forskriften.

Krav om begrunnelse for karakterfastsettingen for skriftlig eksamen må fremsettes senest tre uker etter at karakteren ble kunngjort. Som kunngjøringstidspunkt regnes sensuropslagets dato pluss to kalenderdager. Krav om begrunnelse skal rettes til avdelingen.

Krav om begrunnelse for karakterfastsettingen for muntlig eksamen eller praktiske ferdigheter må fremsettes umiddelbart etter at karakteren er meddelt kandidaten. Krav om begrunnelse skal rettes direkte til sensor(ene).

Studenten har rett til å få begrunnelse for karakterfastsettingen etter hver enkelt deleksamen.

Begrunnelse gis muntlig eller skriftlig etter sensors valg. Begrunnelse skal normalt være gitt innen to uker etter at kandidaten har bedt om dette. I begrunnelsen skal det gjøres rede for de generelle prinsipper som er lagt til grunn for bedømmelsen og for bedømmelsen av kandidatens prestasjon. Hvis det er gitt skriftlige retningslinjer for bedømmelsen, skal disse være tilgjengelige for kandidatene etter at karakter er fastsatt.

§ 43. Klage over karakterfastsetting

En kandidat kan klage skriftlig over karakteren for sine egne prestasjoner i henhold til lov om universiteter og høyskoler § 52. Skriftlig klage sendes til avdelingen der eksamen er avlagt. Bedømmelse av muntlig prestasjon eller annen bedømmelse som på grunn av prøvens art ikke lar seg etterprøve, kan ikke påklages.

Klage over karakterfastsetting skal være fremsatt innen tre uker etter at sensuren ble kunngjort. Er krav om begrunnelse for karakterfastsettingen eller klage over formelle feil jf. § 42 og § 43 fremsatt, løper klagefristen etter denne paragraf fra studenten har fått begrunnelsen eller endelig avgjørelse av klagen foreligger.

Ved klage skal kandidatens besvarelse forelegges ny eksamenskommissjon som vurderer hele eksamen på nytt. Den nye eksamenskommissjonen skal foreta helt ny sensurering, og skal således ikke ha opplysninger om karakter, begrunnelse for karakteren eller studentens begrunnelse for klagen. Den nye kommissjonen skal alltid ha sensorveiledningen. Karakterfastsetting kan skje til gunst eller ugunst for klager. Karakterfastsettingen ved ny sensurering kan ikke påklages.

Ved løpende vurdering er det ikke anledning til å fremsette klage på karakterfastsettelsen før den endelige karakteren på emnet er kunngjort. Det gis således ikke anledning til å fremsette klage undervegs på delkarakterer som fastsettes for deleksamener.

Følgende bestemmelser gjelder for ny sensur etter klage:

1. Dersom det gis én samlet karakter for alle deleksamenene som eksamenen består av, skal alle deleksamenene forelegges ny sensur.
2. Dersom det gis separate delkarakterer undervegs i studiet for de ulike deleksamenene som inngår i emnet, skal den enkelte deleksamen eller de enkelte deleksamen(ene) som studenten påklager, forelegges ny sensur. Kandidaten må selv spesifisere hvilken eller hvilke deler av eksamen som påklages.

Klage over karakterfastsetting av gruppeeksamen må undertegnes av alle medlemmene i gruppen før den kan fremsettes.

Det kan ikke fremsettes klage på en vurdering som kun er en tilbakemelding på læringsprosessen fra lærer/veileder, og som ikke resulterer i en karakterfastsettelse.

Kapittel IX. Vitnemål, Diploma Supplement og karakterutskrift

§ 44. Karakterutskrift, Diploma Supplement og vitnemål

En student skal etter forespørsel få utskrift over samtlige avlagte, beståtte eksamener ved Universitetet i Tromsø.

Vitnemål for oppnådd bachelorgrad utstedes etter forespørsel dersom kandidaten fyller kravene for å få utstedt vitnemål ved Universitetet i Tromsø.

Vitnemål for kandidater som oppnår master-, cand.psychol.- og cand.med.-grad ved Universitetet i Tromsø, utstedes uten anmodning i den målform kandidaten har angitt på søknad om opptak.

Ved vitnemål skal det følge med et Diploma Supplement som gir en nærmere beskrivelse av kandidatens utdanning og av norsk høgre utdanningssystem. Diploma Supplement er bare gyldig sammen med det originale vitnemålet. Eventuelle overskytende studiepoeng dokumenteres med en karakterutskrift.

Vitnemål utstedes på norsk med mindre utdanningsprogrammet i sin helhet er gjennomført på engelsk. Vitnemål kan suppleres med Diploma Supplement og karakterutskrift på engelsk.

Det utstedes bare ett vitnemål per kandidat for oppnådd bachelorgrad innenfor et studieprogram. Det samme gjelder for bachelorgrad i fritt sammensatte fag.

Det utstedes nytt vitnemål hvis kandidaten senere forbedrer en karakter som inngår på vitnemålet.

Det utstedes ikke nytt vitnemål dersom kandidaten senere består nye eksamener ved Universitetet i Tromsø som kan inngå i tildelt grad. Nye eksamener synliggjøres med karakterutskrift.

For å få utstedt vitnemål fra Universitetet i Tromsø må minimum 60 studiepoeng være avlagt ved Universitetet i Tromsø.

§ 45. Semester for oppnådd høgre grad

For å bli uteksaminert i vårsemesteret, må avsluttende eksamen i høgre grad være avviklet i tidsrommet 7. januar til 12. august. Tilsvarende for høstsemesteret er 13. august til 6. januar.

Kapittel X. Overgangsbestemmelser

§ 46. Konvertering av vekttall til studiepoeng

Fra og med 1. juli 2003 angis arbeidsomfanget på alle emner med studiepoeng. Alle emner som er avlagt før dette, og der arbeidsomfanget er angitt med vekttall, vil bli konvertert til studiepoeng.

§ 47. Overgang til nytt vurderingsuttrykk

Tallkarakterer og bestått/ikke bestått er benyttet som vurderingsuttrykk ved eksamener som er avlagt før 1. juli 2003. Fra og med 1. juli 2003 skal gjeldende vurderingsuttrykk bestått/ikke bestått eller en gradert skala med fem trinn fra A til E for bestått og F for ikke bestått benyttes, jf. § 35. Ved Universitetet i Tromsø skal det ikke foretas noen konvertering fra tallkarakterer til bokstavkarakterer eller omvendt.

Følgende overgangsbestemmelser gjelder:

1. *Utsatt eksamen høsten 2003*: Kandidater som høsten 2003 avlegger utsatt eksamen jf. § 20 vurderes etter nytt vurderingsuttrykk, det vil si bestått/ikke bestått eller en gradert skala med fem trinn fra A til E for bestått og F for ikke bestått.
2. *Kontinuasjoneksamen høsten 2003*: Kandidater som høsten 2003 avlegger kontinuasjonseksamen jf. § 21 vurderes etter nytt vurderingsuttrykk, det vil si bestått/ikke bestått eller en gradert skala med fem trinn fra A til E for bestått og F for ikke bestått.
3. «3-gangersregel» jf. § 24: Dersom en kandidat har bestått samme eksamen mer enn én gang, vil beste karakter gjelde. Etter overgangen til nytt vurderingsuttrykk skal karakter som er gitt etter ny ordning gjelde, jf. § 35.
4. *Eksamen etter gammel ordning*: Kandidater som avlegger eksamen etter tidligere ordning jf. § 23 vurderes etter nytt vurderingsuttrykk.
5. *Hoved- og kandidatoppgaver*: Innleveringsdato forstås som eksamensdato. Eventuell etterfølgende muntlig eksamen som avvikles etter 1. juli tilhører samme eksamen, og sensureres etter det vurderingsuttrykket som gjaldt ved eksamensdato.

§ 48. Grad og vitnemål

En kandidat som allerede har fått tildelt en grad etter gammel gradsstruktur, kan ikke konvertere denne graden til ny gradsstruktur og få utstedt nytt vitnemål etter ny ordning.

Studenter som 1. juli 2003 eller senere oppfyller kravene til bachelorgraden, tildeles denne. Det er ikke anledning til å bli tildelt både bachelorgrad og cand.mag.-grad. Studenter som ved starten av høstsemesteret 2003 har avlagt universitets- og høskoleeksamener på minst 60 vekttall uten å oppfylle kravene til bachelorgrad, gis anledning til å fullføre studiet som cand.mag. innen 30. juni 2005. Fra og med 1. juli 2005 oppheves cand.mag.-graden.

Studenter som senest høsten 2002 har påbegynt hovedfagsstudier, kan fullføre disse studiene og få tildelt graden til og med 1. juli 2007.

Kapittel XI. Ikrafttredelse

§ 49. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft 1. juli 2003.

II

Forskriften erstatter forskrift av 25. januar 2001 nr. 322 for eksamener ved Universitetet i Tromsø.

20. juni Nr. 763 2003

Forskrift om endring i forskrift om materielle konkurranseregler i EØS-avtalen.

Fastsatt av Arbeids- og administrasjonsdepartementet 20. juni 2003 med hjemmel i lov av 27. november 1992 nr. 110 om konkurranseregler i EØS-avtalen m.v. § 1, jf. delegeringsvedtak av 27. november 1992 nr. 866, kgl.res. av 20. desember 1996 nr. 1156 om omorganisering av departementsstrukturen fra 1. januar 1997 og kgl.res. av 19. desember 1997 nr. 1316 om omorganisering av departementsstrukturen fra 1. januar 1998. Kunngjort 27. juni 2003.

I

I forskrift av 4. desember 1992 nr. 964 om materielle konkurranseregler i EØS-avtalen gjøres følgende endring:

Nytt kapittel IX A skal lyde:

Kapittel IX A. Om anvendelse av EØS-avtalens artikkel 53 nr. 3 på visse grupper av avtaler, beslutninger og samordnet opptreden på forsikringsområdet.¹

- 1 EØS-avtalens artikler er gjennomført i norsk rett ved lov av 27. november 1992 nr. 109 om gjennomføring i norsk rett av hoveddelen i Avtale om Det europeiske samarbeidsområde (EØS) m.v. Endringene i dette kapittel vedtatt ved denne forskrift svarer til EØS-avtalens vedlegg XIV nr. 15b, inntatt ved EØS-komiteens beslutning nr. 82/2003 av 20. juni 2003 jf. forordning (EF) nr. 358/2003 av 27. februar 2003, kunngjort i EUT nr. L 53/8 av 28. februar 2003.

[I henhold til EØS-avtalens protokoll 1 punkt 1 er EF-forordningens innledning ikke tilpasset med sikte på EØS-avtalen. Innledningen er imidlertid relevant i den utstrekning den er nødvendig for en riktig fortolkning og anvendelse av forskriftens bestemmelser innenfor EØS-avtalens ramme. Innledningen gjengis derfor nedenfor:

KOMMISJONEN FOR DE EUROPEISKE FELLESKAP HAR –

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap,
under henvisning til forordning (EØF) nr. 1534/91 av 31. mai 1991 om anvendelse av traktatens artikkel 85 nr. 3 på visse grupper av avtaler, beslutninger og samordnet opptreden i forsikringssektoren,¹ særlig artikkel 1 nr. 1 bokstav a), b), c) og e),

etter offentliggjøring av utkast til forordning,²
etter samråd med Den rådgivende komité for konkurransesaker og
ut fra følgende betraktninger:

- 1) Forordning (EØF) nr. 1534/91 gir Kommisjonen myndighet til ved forordning å anvende traktatens artikkel 81 nr. 3 på visse grupper av avtaler, beslutninger og samordnet opptreden i forsikringssektoren der formålet er samarbeid om:
 - fastsettelse av felles risikopremietariffer på grunnlag av felles statistikk eller antall skadetilfeller,
 - fastsettelse av standardforsikringsvilkår,
 - felles dekning av visse typer risiko,
 - erstatningsoppgjør,
 - prøving og godkjenning av sikkerhetsutstyr, og
 - utarbeiding av registre over og opplysninger om forhøyde risikoer.
- 2) I henhold til nevnte forordning har Kommisjonen vedtatt forordning (EØF) nr. 3932/92 av 21. desember 1992 om anvendelse av traktatens artikkel 85 § 3 på visse grupper av avtaler, beslutninger og samordnet opptreden på forsikringsområdet.³ Forordning (EØF) nr. 3932/92, endret ved tiltredelsesakten for Østerrike, Finland og Sverige, utløper 31. mars 2003.
- 3) Forordning (EØF) nr. 3932/92 gir ikke unntak for avtaler om erstatningsoppgjør og utarbeiding av registre over og opplysninger om forhøyde risikoer. Kommisjonen anså at den ikke hadde tilstrekkelig erfaring med å behandle enkelt saker til å kunne benytte den myndighet den er tillagt etter forordning (EØF) nr. 1534/91 på disse områdene. Denne situasjonen har ikke endret seg.
- 4) 12. mai 1999 vedtok Kommisjonen en rapport⁴ til Rådet og Europaparlamentet om hvordan forordning (EØF) nr. 3932/92 har virket. 15. desember 1999 avgav Den økonomiske og sosiale komité en uttalelse om Kommisjonens rapport.⁵ 19. mai 2000 vedtok Parlamentet en resolusjon om samme rapport.⁶ 28. juni 2000 holdt Kommisjonen et samrådsmøte med berørte parter, herunder representanter for forsikringssektoren og nasjonale konkurransemyndigheter, om forordningen. 9. juli 2002 offentliggjorde Kommisjonen et utkast til denne forordning i EF-tidende, med en oppfordring til berørte parter om å framlegge sine merknader innen 30. september 2002.
- 5) En ny forordning må oppfylle to krav: den må sikre en effektiv beskyttelse av konkurransen og tilstrekkelig rettssikkerhet for foretak. I arbeidet med å nå disse målene bør det tas hensyn til behovet for i størst mulig grad å forenkle den administrative kontroll. Det må dessuten tas hensyn til Kommisjonens erfaring på dette området siden 1992, og til resultatene av samråd om rapporten av 1999 og samråd som førte fram til vedtakelsen av denne forordning.
- 6) I henhold til forordning (EØF) nr. 1534/91 skal Kommisjonens unntaksforordning omfatte en definisjon av de grupper av avtaler, beslutninger og samordnet opptreden den får anvendelse på, angi hvilke restriksjoner eller bestemmelser som kan eller ikke kan forekomme i avtaler, beslutninger og samordnet opptreden eller andre vilkår som må være oppfylt.
- 7) Det er likevel hensiktsmessig å gå bort fra framgangsmåten med å oppregne hvilke bestemmelser som er unntatt, og å legge større vekt på å bestemme de grupper av avtaler som er unntatt opptil et visst nivå for markedsrett og å angi nærmere de restriksjoner eller bestemmelser som ikke skal forekomme i slike avtaler. Dette er i tråd med en økonomisk metode som vurderer avtalenes virkning på det relevante marked. Det bør likevel anerkjennes at det i forsikringssektoren er visse former for samarbeid der alle foretak på et relevant forsikringsmarked deltar og som normalt kan anses å oppfylle vilkårene fastsatt i traktatens artikkel 81 nr. 3.
- 8) Ved anvendelsen av artikkel 81 nr. 3 ved forordning er det ikke nødvendig å bestemme hvilke avtaler som kan komme inn under artikkel 81 nr. 1. Ved den individuelle vurdering av avtaler etter artikkel 81 nr. 1 må det tas hensyn til flere faktorer, særlig markedsstrukturen på det relevante marked.

- 9) Gruppeunntak bør være forbeholdt avtaler som med tilstrekkelig sikkerhet antas å oppfylle vilkårene i artikkel 81 nr. 3.
- 10) Samarbeid mellom forsikringsforetak eller mellom sammenslutninger av foretak med henblikk på beregning av gjennomsnittskostnadene for dekning av en gitt risiko i fortiden, eller for livsforsikring, dødelighetstabeller, tabeller over sykdoms-, ulykkes- og uførhetshyppighet gjør det mulig å forbedre kunnskapen om risikoene og gjør det lettere for de enkelte foretak å vurdere dem. Dette kan lette markedsadgangen og dermed komme forbrukerne til gode. Dette gjelder også felles undersøkelser av ytre omstendigheters sannsynlige innvirkning på erstatningsutbetalingenes hyppighet eller omfang, eller på lønnsomheten ved ulike typer investeringer. Det må likevel sikres at slikt samarbeid unntas bare i den grad det er nødvendig for å nå disse mål. Det bør derfor fastsettes at avtaler om bruttopremier ikke er unntatt. Bruttopremier kan faktisk være lavere enn de beløp som framgår av de aktuelle beregninger, tabeller eller undersøkelser, ettersom forsikringsgiverne kan benytte inntektene fra sine investeringer til å redusere sine premier. Beregningene, tabellene og undersøkelsene bør dessuten være ikke-bindende og tjene bare som referanse.
- 11) Jo bredere kategorier som benyttes for statistikk over kostnaden ved dekning av en gitt risiko i fortiden, desto mindre spillerom har forsikringsforetak til å beregne premier på et smalere grunnlag. Felles beregninger av kostnaden ved risikoer i fortiden bør derfor unntas, forutsatt at den tilgjengelige statistikk er så detaljert og variert som det er forsikringsteknisk hensiktsmessig.
- 12) Ettersom både forsikringsforetak som er aktive på vedkommende geografiske marked eller produktmarked og foretak som har planer om å gå inn på markedet har behov for slike beregninger, tabeller og undersøkelser, må slike foretak gis adgang til slike beregninger, tabeller og undersøkelser på vilkår som er rimelige og uten forskjellsbehandling sammenholdt med vilkårene for de foretak som allerede finnes på vedkommende marked. Slike vilkår kan for eksempel omfatte at et forsikringsforetak som ennå ikke opererer på markedet forplikter seg til å framlegge statistiske opplysninger om erstatningsutbetalinger dersom det noen gang skulle gå inn på markedet. Vilråene kan også omfatte medlemskap i den sammenslutning av forsikringsforetak som har ansvar for å foreta beregningene, så lenge slikt medlemskap er åpent for forsikringsforetak som ennå ikke er virksomme på vedkommende marked, på vilkår som er rimelige og uten forskjellsbehandling. Avgifter for adgang til slike beregninger eller tilknyttede undersøkelser som avkreves forsikringsforetak som ikke selv har bidratt til dem, vil likevel ikke anses som rimelige dersom de er så høye at de utgjør en hindring for nyetableringen.
- 13) Påliteligheten av felles beregninger, tabeller og undersøkelser øker med mengden av den statistikk som de bygger på. Forsikringsgivere med høye markedsandeler kan selv generere tilstrekkelig statistikk til å kunne foreta pålitelige beregninger, men de som har lave markedsandeler vil ikke kunne gjøre dette, og nyinntredere i enda mindre grad. Det at slike felles utarbeidede beregninger, tabeller og undersøkelser bygger på opplysninger fra samtlige forsikringsgivere på et marked, herunder de store, vil fremme konkurransen fordi det hjelper små forsikringsgivere og letter nyetableringen. Tatt i betraktning dette særtrekk ved forsikringssektoren er det ikke hensiktsmessig å sette markedsandelsgrenser som vilkår for unntak for slike felles beregninger og undersøkelser.
- 14) Standardforsikringsvilkår eller -bestemmelser og standardmodeller for overskuddet på en livsforsikringspolise kan gi visse fordeler. De kan for eksempel gi forsikringsgiverne effektivitetsgevinster, lette nyetableringen for små eller uerfarne forsikringsgivere, hjelpe forsikringsgiverne med å oppfylle sine rettslige forpliktelser og tjene som målestokk for forbrukerorganisasjoner ved sammenligning av forsikringspoliser som tilbys av forskjellige forsikringsgivere.
- 15) Standardforsikringsvilkår må likevel ikke føre til verken en standardisering av produktene eller til at det oppstår en betydelig ulikevekt mellom rettighetene og forpliktelsene som følger av avtalen. Unntaket bør derfor få anvendelse på standardforsikringsvilkår bare dersom de er ikke-bindende, og uttrykkelig angir at de deltakende foretak står fritt til å tilby kundene andre forsikringsvilkår. Dessuten kan standardforsikringsvilkår ikke systematisk utelukke visse risikoer uten uttrykkelig å angi muligheten for å utvide dekningen ved avtale, og kan ikke fastsette at kontraktsforholdet med forsikringstakeren opprettholdes i et for omfattende tidsrom eller går utover avtalens opprinnelige formål. Dette berører ikke forpliktelser som følger av fellesskapsretten eller nasjonal lovgivning til å inkludere visse risikoer i visse poliser.
- 16) Det bør i tillegg fastsettes at disse standardvilkårene skal være tilgjengelige for alle interesserte, særlig forsikringstakeren, slik at det sikres reell åpenhet og derfor en fordel for forbrukerne.
- 17) Det at en forsikringspolise omfatter risikoer som et betydelig antall forsikringstakere ikke samtidig er utsatt for, kan hindre nyskaping, ettersom samling av ikke-beslektede risikoer kan avholde forsikringsgiverne fra å tilby en egen og spesifikk dekning for hver av dem. En bestemmelse som innfører en slik samlet dekning bør derfor ikke omfattes av gruppeunntaket. Dersom forsikringsgiverne er juridisk forpliktet til å inkludere i polisene risikoer som et betydelig antall forsikringstakere ikke samtidig er utsatt for, utgjør en standardbestemmelse som gjenspeiler en slik juridisk forpliktelse i en ikke-bindende standardavtale ikke en konkurransebegrensning, og faller utenfor virkeområdet for traktatens artikkel 81 nr. 1.
- 18) Medforsikrings- eller medgjenforsikringsgrupper (ofte kalt «pooler») kan gjøre det mulig for forsikringsgivere og gjenforsikrere å tilby forsikring eller gjenforsikring for risikoer som de kanskje kunne tilby bare utilstrekkelig dekning for dersom poolen ikke fantes. De kan også gi forsikrings- og gjenforsikringsforetak

erfaring med risikoer som de ikke kjenner. Slike grupper kan likevel innebære konkurransebegrensninger, som standardisering av forsikringsvilkår og til og med av forsikringssummer og premier. Det bør derfor fastsettes under hvilke vilkår slike grupper kan unntas.

- 19) For helt nye risikoer er det ikke mulig på forhånd å vite hvilken tegningskapasitet som er nødvendig for å dekke risikoen, eller om flere slike grupper sammen kan tilby denne formen for forsikring. En pool som utelukkende har som formål å tilby medforsikring eller medgjenforsikring av nye lignende risikoer (og ikke en kombinasjon av nye og eksisterende risikoer) kan derfor unntas for et begrenset tidsrom. Et tidsrom på tre år bør være tilstrekkelig for å innhente data fra tidligere perioder om skadetilfeller slik at det kan vurderes om det er behov for en enkelt pool. Denne forordning fastsetter derfor unntak for nyopprettede grupper hvis formål er å dekke en ny risiko, i de første tre år etter opprettelsen.
- 20) Etter definisjonen av «nye risikoer» gitt i artikkel 2 nr. 7 i denne forordning kan bare risikoer som ikke fantes tidligere omfattes av definisjonen, noe som utelukker for eksempel risikoer som fantes tidligere men som ikke var dekket av en forsikring. Videre faller en risiko hvis karakter endres vesentlig (for eksempel en betydelig økning i terroristvirksomhet) utenfor definisjonen, ettersom risikoen i seg selv ikke er ny. En ny risiko krever per definisjon et helt nytt forsikringsprodukt, og kan ikke dekkes av tilføyelser til eller endringer av et eksisterende forsikringsprodukt.
- 21) For risikoer som ikke er nye, anerkjennes det at slike medforsikrings- eller medgjenforsikringsgrupper som innebærer en begrensning av konkurransen også under visse begrensede omstendigheter kan innebære fordeler som kan berettiggje et unntak etter traktatens artikkel 81 nr. 3, selv om de kunne erstattes av to eller flere konkurrerende forsikringsforetak. De kan for eksempel gjøre det mulig for medlemmene å skaffe den nødvendige erfaring i vedkommende forsikringssektor, gi kostnadsbesparelser eller reduserte premier gjennom felles gjenforsikring på gunstige vilkår. Unntak for slike grupper er likevel ikke berettiget dersom vedkommende gruppe nyter godt av betydelig markedsrett, ettersom konkurransebegrensning som følger av at det finnes en pool under slike omstendigheter normalt ville oppveie mulige fordeler.
- 22) Denne forordning gir derfor unntak til alle medforsikrings- eller medgjenforsikringsgrupper som har eksistert i mer enn tre år, eller som ikke opprettes med henblikk på å dekke en ny risiko, forutsatt at forsikringsproduktene som er tegnet i gruppen av medlemmene ikke overskrider følgende grenser: 25% av det relevante marked for medgjenforsikringsgrupper og 20% for medforsikringsgrupper. Den lavere terskelen for medforsikringsgrupper skyldes at medforsikringsgrupper kan innebære ensartede forsikringsvilkår og bruttopremier. Nevnte unntak får likevel anvendelse bare dersom vedkommende gruppe oppfyller de øvrige vilkår fastsatt i denne forordning, som er beregnet på å holde konkurransebegrensningene mellom medlemmene i gruppen på et minstenivå.
- 23) Grupper som faller utenfor denne forordnings virkeområde vil kunne være berettiget til enkeltunntak, avhengig av de nærmere forhold ved selve gruppen og de konkrete vilkår på vedkommende marked. Tatt i betraktning at mange forsikringsmarkeder er i stadig utvikling, vil det i slike tilfeller være nødvendig med en individuell analyse for å avgjøre om vilkårene i traktatens artikkel 81 nr. 3 er oppfylt.
- 24) Det at en sammenslutning eller sammenslutninger av forsikrings- eller gjenforsikringsforetak vedtar tekniske spesifikasjoner, regler eller retningslinjer som gjelder sikkerhetsutstyr og framgangsmåter for vurdering av utstyrets samsvar med nevnte tekniske spesifikasjoner, regler eller retningslinjer kan være nyttig i den utstrekning forsikringsgivere og gjenforsikrere disponerer et referanssmål når de skal vurdere omfanget av den risiko de blir bedt om å dekke i et bestemt tilfelle, som er avhengig av kvaliteten på sikkerhetsutstyret og dets installasjon og vedlikehold. Dersom det på fellesskapsplan finnes tekniske spesifikasjoner, klassifiseringssystemer, regler, framgangsmåter eller retningslinjer som er harmonisert i samsvar med fellesskapsregelverk for det frie varebytte, bør det ikke ved forordning gis unntak for noen avtale mellom forsikringsgivere om samme emne, ettersom målet med en slik harmonisering på europeisk plan er å fastsette uttømmende og tilstrekkelige sikkerhetsnivåer for sikkerhetsutstyr som får ensartet anvendelse i hele Fellesskapet. Enhver avtale mellom forsikringsgivere om ulike krav til sikkerhetsutstyr kunne skade gjennomføringen av dette mål.
- 25) Når det gjelder installasjon og vedlikehold av sikkerhetsutstyr som ikke omfattes av noen harmonisering på fellesskapsplan, kan avtaler mellom forsikringsgivere som fastsetter tekniske spesifikasjoner eller framgangsmåter for godkjenning som benyttes i en eller flere medlemsstater unntas ved forordning. Unntaket bør likevel underlegges visse vilkår, særlig at hvert forsikringsforetak skal stå fritt til på egne vilkår å godta utstyr og installasjons- og vedlikeholdsforetak som ikke er godkjent etter en felles framgangsmåte.
- 26) Dersom individuelle avtaler som er gitt unntak etter denne forordning likevel har virkninger som er uforenlige med traktatens artikkel 81 nr. 3, slik den fortolkes i Kommisjonens forvaltningspraksis og Domstolens rettspraksis, bør Kommisjonen kunne trekke tilbake unntaket. Dette får særlig anvendelse når undersøkelser av virkningen av framtidig utvikling bygger på antakelser som ikke kan begrunnes, når anbefalte standardforsikringsvilkår inneholder bestemmelser som til skade for forsikringstakeren skaper vesentlig skjevhet mellom de rettigheter og forpliktelser avtalen gir, når grupper brukes eller styres slik at én eller flere deltakende foretak kan oppnå eller forsterke en betydelig markedsrett i det aktuelle marked eller når slike grupper resulterer i markedsdeling.

- 27) For å lette inngåelsen av avtaler, som for noen avtalers del kan bety beslutning om betydelige investeringer, bør denne forordnings gyldighetstid fastsettes til sju år.
- 28) Denne forordning berører ikke anvendelsen av traktatens artikkel 82.
- 29) I samsvar med prinsippet om fellesskapsrettens forrang må ingen tiltak som treffes i henhold til nasjonal konkurranselovgivning være til hinder for ensartet anvendelse av Fellesskapets konkurranseregler i det felles marked, eller for at alle tiltak som treffes i henhold til disse reglene, herunder denne forordning, får full virkning –
- 1 EFT L 143 av 7.6.1991, s. 1.
 - 2 EFT C 163 av 9.7.2002, s. 7.
 - 3 EFT L 398 av 31.12.1992, s. 7.
 - 4 KOM (1999) 192 endelig utgave.
 - 5 CES 1139/99.
 - 6 PE A5-0104/00.]

AVDELING I UNNTAK OG DEFINISJONER

Artikkel 1

Unntak

I henhold til EØS-avtalens artikkel 53 nr. 3 og med forbehold for bestemmelsene i dette kapittel, erklæres herved at EØS-avtalens artikkel 53 nr. 1 ikke får anvendelse på avtaler inngått mellom to eller flere foretak i forsikringssektoren (heretter kalt «partene»), med hensyn til:

- a) felles opprettelse og distribusjon av
 - beregninger av gjennomsnittskostnaden ved dekning av en bestemt risiko i fortiden (heretter kalt «beregninger»),
 - dødelighetstabeller og tabeller som viser sykdoms-, ulykkes- og uferhetshyppighet i forbindelse med forsikringer som omfatter et kapitaliseringselement (heretter kalt «tabeller»),
- b) felles gjennomføring av undersøkelser av den sannsynlige virkning av generelle omstendigheter som ligger utenfor de deltakende foretakenes innflytelse, enten på hyppigheten eller omfanget av framtidige skadetilfeller for en gitt risiko eller risikogruppe, eller for lønnsomheten ved ulike former for investering (heretter kalt «undersøkelser»), og distribusjon av resultatene av slike undersøkelser,
- c) felles opprettelse og distribusjon av ikke-bindende standardforsikringsvilkår for direkte forsikring (heretter kalt «standardforsikringsvilkår»),
- d) felles opprettelse og distribusjon av ikke-bindende modeller som viser overskuddet som kan oppnås fra en forsikringspolise med et kapitaliseringselement (heretter kalt «modeller»),
- e) opprettelse og drift av grupper av forsikringsforetak eller av forsikringsforetak og gjenforsikringsforetak for felles dekning av en bestemt risikokategori i form av medforsikring eller av medgjenforsikring, og
- f) opprettelse, anerkjennelse og distribusjon av
 - tekniske spesifikasjoner, regler eller regelverk som gjelder de typer sikkerhetsutstyr som det ikke finnes tekniske spesifikasjoner, klassifiseringssystemer, regler, framgangsmåter eller retningslinjer for som er harmonisert i samsvar med Fellesskapets regelverk for fritt varebytte, og framgangsmåter for vurdering av sikkerhetsutstyrs samsvar med slike spesifikasjoner, regler eller retningslinjer og for godkjenning av det,
 - tekniske spesifikasjoner, regler eller retningslinjer for installasjon og vedlikehold av sikkerhetsutstyr og framgangsmåter for vurdering av samsvaret med slike spesifikasjoner, regler eller retningslinjer for foretak som installerer eller vedlikeholder sikkerhetsutstyr og for godkjenning av dem.

Artikkel 2

Definisjoner

I dette kapittel menes med

- 1) «avtale»: en avtale, en beslutning truffet av en sammenslutning av foretak eller en samordnet opptreden,
- 2) «deltakende foretak»: foretak som er parter i avtalen og deres respektive tilknyttede foretak,
- 3) «tilknyttede foretak»:
 - a) foretak der en avtalepart direkte eller indirekte
 - i) har mer enn halvparten av stemmerettighetene, eller
 - ii) kan utnevne mer enn halvparten av medlemmene i kontrollorganet, administrasjonsorganet eller de organer som rettslig representerer foretaket, eller
 - iii) har rett til å lede foretakets forretninger,
 - b) foretak som overfor en avtalepart direkte eller indirekte har rettigheter eller innflytelse som nevnt i bokstav a),
 - c) foretak der et foretak nevnt i bokstav b) direkte eller indirekte har rettigheter eller innflytelse som nevnt i bokstav a),
 - d) foretak der en avtalepart sammen med ett eller flere av foretakene nevnt i bokstav a), b) eller c), eller

- foretak der to eller flere av de sistnevnte foretak i fellesskap har rettigheter eller innflytelse som nevnt i bokstav a),
- e) foretak der rettigheter eller innflytelse som nevnt i bokstav a) i fellesskap innehas av:
- i) avtalepartene eller deres respektive tilknyttede foretak nevnt i bokstav a)–d), eller
 - ii) en eller flere av avtalepartene eller ett eller flere av deres tilknyttede foretak nevnt i bokstav a)–d) og en eller flere tredjemenn,
- 4) «standardforsikringsvilkår»: enhver bestemmelse i en standard- eller referanseforsikringspolise som er utarbeidet i fellesskap av forsikringsgivere eller av organisasjoner eller sammenslutninger av forsikringsgivere,
- 5) «medforsikringsgrupper»: grupper av forsikringsforetak som:
- i) i navnet til og på vegne av alle deltakere forplikter seg til å tegne forsikring for en bestemt risikokategori, eller
 - ii) i eget navn og for egen regning overdrar tegning og administrasjon av forsikring av en bestemt risikokategori til ett av forsikringsforetakene, en felles megler eller et felles organ opprettet for dette formål,
- 6) «medgjenforsikringsgrupper»: grupper av forsikringsforetak, eventuelt med deltaking av ett eller flere gjenforsikringsforetak, opprettet med henblikk på:
- i) gjensidig gjenforsikring av alle eller deler av deres forpliktelser innen en bestemt risikokategori,
 - ii) i tillegg, overtakelse av samme risikokategori i gjenforsikring i navnet til og på vegne av alle deltakere,
- 7) «nye risikoer»: risikoer som ikke eksisterte tidligere, og hvis dekning krever utvikling av et helt nytt forsikringsprodukt uten noen utvidelse, bedring eller erstatning av et eksisterende forsikringsprodukt,
- 8) «sikkerhetsutstyr»: komponenter og utstyr beregnet på å hindre og redusere tap, og systemer dannet av slike komponenter,
- 9) «bruttopremie»: den pris som faktureres kjøperen av en forsikringspolise.

AVDELING II

FELLES BEREGNINGER, TABELLER OG UNDERSØKELSER

Artikkel 3

Vilkår for unntak

1. Unntaket fastsatt i artikkel 1 bokstav a) får anvendelse forutsatt at beregningene eller tabellene:
 - a) er basert på innsamlede data om like eller sammenlignbare risikoer fra et antall risikoår valgt som observasjonstidsrom, som er tilstrekkelige til å danne et grunnlag for statistisk behandling og som gjør det mulig å tallfeste særlig:
 - antall skadetilfeller i løpet av det aktuelle tidsrom,
 - antall forsikrede enkeltrisikoer i hvert risikoår i det valgte observasjonstidsrommet,
 - samlet utbetalt eller påløpt erstatningsbeløp til dekning av skadetilfeller oppstått i løpet av nevnte tidsrom,
 - samlet forsikringssum for hvert risikoår i det valgte observasjonstidsrommet,
 - b) omfatter en så detaljert fordeling av de tilgjengelige statistiske data som er forsikringsteknisk nødvendig,
 - c) ikke på noen måte omfatter tillegg for sikkerhetsmargin, inntekter fra reserver, administrasjonskostnader eller forretningskostnader, fiskale eller parafiskale avgifter eller tar hensyn til inntekter fra investeringer eller forventet overskudd.
2. Unntakene fastsatt i artikkel 1 bokstav a) og b) får anvendelse forutsatt at beregningene, tabellene eller resultatene av undersøkelsene
 - a) ikke gjør det mulig å utpeke de berørte forsikringsforetak eller forsikringstakere,
 - b) fastsettes og distribueres med angivelse av at de er ikke-bindende,
 - c) gjøres tilgjengelige på rimelige vilkår uten forskjellsbehandling for alle forsikringsforetak som anmoder om en kopi, herunder forsikringsforetak som ikke opererer på det geografiske marked eller produktmarked som beregningene, tabellene eller resultatene av undersøkelsene viser til.

Artikkel 4

Avtaler som ikke omfattes av unntaket

Unntaket fastsatt i artikkel 1 får ikke anvendelse når de deltakende foretak blir enige om, forplikter seg til eller pålegger andre foretak ikke å bruke andre beregninger eller tabeller enn dem fastsatt i henhold til artikkel 1 bokstav a), eller ikke å avvike fra resultatene av undersøkelsene nevnt i artikkel 1 bokstav b).

AVDELING III

STANDARDFORSIKRINGSVILKÅR OG -MODELLER

Artikkel 5

Vilkår for unntak

1. Unntaket fastsatt i artikkel 1 bokstav c) får anvendelse forutsatt at standardforsikringsvilkårene:
 - a) fastsettes og distribueres med en uttrykkelig angivelse av at de er ikke-bindende, og at bruk av dem ikke på noen måte anbefales,

- b) angir uttrykkelig muligheten for de deltakende foretak til å tilby kundene andre forsikringsvilkår,
 - c) er tilgjengelige for enhver interessert person og oversendes på forespørsel.
2. Unntaket fastsatt i artikkel 1 bokstav d) får anvendelse forutsatt at de ikke-bindende modellene fastsettes og distribueres bare som rettleiding.

Artikkel 6

Avtaler som ikke omfattes av unntaket

1. Unntaket fastsatt i artikkel 1 bokstav c) får ikke anvendelse når standardforsikringsvilkårene inneholder bestemmelser som:
- a) på noen måte angir nivået på bruttopremier,
 - b) angir størrelsen på deknningen eller den delen som forsikringstakeren må dekke for egen regning,
 - c) pålegger omfattende dekning av risikoer som et betydelig antall forsikringstakere ikke samtidig er utsatt for,
 - d) gir forsikringsgiver muligheten til å forlenge avtalen når han opphever deler av deknningen, forhøyer premien uten at risikoen eller dekningsomfanget endres, med forbehold for indeksklusuler, eller på annen måte endrer avtalevilkårene uten at forsikringstaker uttrykkelig har gitt samtykke til det,
 - e) gir forsikringsgiver muligheten til å endre avtalens løpetid uten at forsikringstakeren uttrykkelig har gitt samtykke til dette,
 - f) pålegger forsikringstaker en forsikringsperiode på mer enn tre år for andre forsikringer enn livsforsikring,
 - g) pålegger en fornyelsesperiode på mer enn ett år, når avtalen automatisk fornyes dersom den ikke sies opp,
 - h) pålegger forsikringstaker å godta gjenopptakelse av en avtale som er innstilt på grunn av bortfall av forsikret risiko når forsikringstakeren på ny utsettes for en risiko av samme art,
 - i) pålegger forsikringstaker å tegne forsikring hos samme forsikringsgiver for forskjellige risikoer,
 - j) forplikter forsikringstaker til ved avhendelse av forsikringsgjenstanden å sikre at erverver overtar forsikringsavtalen,
 - k) utelukker eller begrenser dekning av en risiko dersom forsikringstaker benytter sikkerhetsutstyr eller installasjons- eller vedlikeholdsforetak som ikke er godkjent etter spesifikasjoner vedtatt av en sammenslutning eller sammenslutninger av forsikringsgivere i en eller flere EØS-stater, eller på europeisk plan.
2. Unntaket fastsatt i artikkel 1 bokstav c) får ikke anvendelse på foretak eller sammenslutninger av foretak som blir enige om ikke å bruke, eller å pålegge andre foretak ikke å bruke, andre vilkår enn standardforsikringsvilkår fastsatt etter avtale mellom de deltakende foretak.
3. Med forbehold for fastsettelsen av særlige forsikringsvilkår for bestemte sosiale kategorier eller yrkesgrupper av befolkningen får unntaket fastsatt i artikkel 1 bokstav c) ikke anvendelse på avtaler, beslutninger eller samordnet opptreden som utelukker dekning av visse risikokategorier på grunn av forhold hos forsikringstaker.
4. Med forbehold for lovbestemte forpliktelser får unntaket fastsatt i artikkel 1 bokstav d) ikke anvendelse når de ikke-bindende modellene angir bare bestemte rentesatser eller inneholder tall for administrasjonskostnader.
5. Unntaket fastsatt i artikkel 1 bokstav d) får ikke anvendelse på foretak eller sammenslutninger av foretak som blir enige om, forplikter seg til eller pålegger andre foretak ikke å bruke andre modeller til angivelse av fordelene ved en forsikringsavtale enn dem som er fastsatt etter avtale mellom de deltakende foretak.

AVDELING IV

FELLES DEKNING AV VISSE RISIKOTYPER

Artikkel 7

Anvendelse av unntaket og markedsandelsgrenser

1. For medforsikrings- eller medgjenforsikringsgrupper som etter datoen for dette kapittelets ikrafttredelse opprettes utelukkende for dekning av nye risikoer, får unntaket fastsatt i artikkel 1 bokstav e) anvendelse for et tidsrom på tre år regnet fra datoen da gruppen ble dannet, uansett dens markedsandel.
2. For medforsikrings- eller medgjenforsikringsgrupper som ikke faller inn under virkeområdet for nr. 1 (fordi de har eksistert i flere enn tre år eller ikke er dannet for å dekke en ny risiko), får unntaket fastsatt i artikkel 1 bokstav e) anvendelse så lenge dette kapittel er i kraft, forutsatt at de forsikringsprodukter som innenfor rammen av gruppeavtalen tegnes av de deltakende foretak eller på deres vegne, ikke på noen av de aktuelle markeder utgjør:
- a) for medforsikringsgrupper, mer enn 20% av det relevante marked,
 - b) for medgjenforsikringsgrupper, mer enn 25% av det relevante marked.
3. Ved anvendelsen av markedsandelsgrensen fastsatt i nr. 2 får følgende regler anvendelse:
- a) markedsandelen beregnes på grunnlag av bruttopremieinntektene; dersom data om bruttopremieinntektene ikke er tilgjengelige, kan anslag som bygger på andre pålitelige markedsopplysninger, herunder opplysninger om forsikringsdekning eller forsikringsverdi, brukes til å fastsette markedsandelen for det aktuelle foretaket,
 - b) markedsandelen skal beregnes på grunnlag av opplysninger for foregående kalenderår,
 - c) markedsandelen som innehas av foretakene nevnt i artikkel 2 nr. 3 bokstav e), skal fordeles likt på hvert enkelt foretak som har rettigheter eller innflytelse som nevnt i artikkel 2 nr. 3 bokstav a).
4. Dersom markedsandelen nevnt i nr. 2 bokstav a) i utgangspunktet ikke er på over 20%, men senere stiger

over dette nivå uten å overskride 22%, får unntaket fastsatt i artikkel 1 bokstav e) fortsatt anvendelse i et tidsrom på to sammenhengende kalenderår etter det året da grensen på 20% første gang ble overskredet.

5. Dersom markedsandelen nevnt i nr. 2 bokstav a) i utgangspunktet ikke er på over 20%, men senere stiger til over 22%, får unntaket fastsatt i artikkel 1 bokstav e) fortsatt anvendelse i ett kalenderår etter det året da nivået på 22% første gang ble overskredet.

6. Anvendelsen av nr. 4 og 5 kan ikke kombineres på en slik måte at tidsrommet på to kalenderår overskrides.

7. Dersom markedsandelen nevnt i nr. 2 bokstav b) i utgangspunktet ikke er på over 25%, men senere stiger over dette nivå uten å overskride 27%, får unntaket fastsatt i artikkel 1 bokstav e) fortsatt anvendelse i et tidsrom på to sammenhengende kalenderår etter det året da grensen på 25% første gang ble overskredet.

8. Dersom markedsandelen nevnt i nr. 2 bokstav b) i utgangspunktet ikke er på over 25%, men senere stiger til over 27%, får unntaket fastsatt i artikkel 1 bokstav e) fortsatt anvendelse i ett kalenderår etter det året da nivået på 27% første gang ble overskredet.

9. Anvendelsen av nr. 7 og 8 kan ikke kombineres på en slik måte at tidsrommet på to kalenderår overskrides.

Artikkel 8

Vilkår for unntak

Unntaket fastsatt i artikkel 1 bokstav e) får anvendelse forutsatt at

- a) hvert deltakende foretak har rett til å trekke seg ut av gruppen med en oppsigelsesfrist på høyst ett år uten å pådra seg sanksjoner,
- b) gruppens regler ikke pålegger noe medlem av gruppen helt eller delvis å forsikre eller gjenforsikre en risiko av den type som dekkes av gruppen, gjennom gruppen,
- c) gruppens regler ikke begrenser gruppens eller medlemmenes virksomhet til forsikring eller gjenforsikring av risikoer som forekommer i et bestemt område av EØS,
- d) avtalen ikke begrenser produksjon eller salg,
- e) avtalen ikke fører til oppdeling av markeder eller kunder,
- f) medlemmene av medgjenforsikringsgruppen ikke gjør avtale om bruttopremier som de anvender for direkte forsikring, og
- g) ingen av gruppens medlemmer eller foretak som utøver avgjørende innflytelse på gruppens forretningsstrategi også er medlem av eller utøver avgjørende innflytelse på forretningsstrategien til en annen gruppe som er aktiv på samme relevante marked.

AVDELING V **SIKKERHETSUTSTYR**

Artikkel 9

Vilkår for unntak

Unntaket fastsatt i artikkel 1 bokstav f) får anvendelse forutsatt at

- a) de tekniske spesifikasjonene og framgangsmåtene for samsvarsvurdering er presise, teknisk begrunnede og står i forhold til den ytelse som kan forventes av det aktuelle sikkerhetsutstyr,
- b) reglene for vurdering av installasjons- eller vedlikeholdsforetak er objektive, knyttet til foretakenes faglige kvalifikasjoner og anvendes uten forskjellsbehandling,
- c) spesifikasjonene og reglene fastsettes og distribueres med angivelse av at forsikringsforetakene på egne vilkår står fritt til å godta sikkerhetsutstyr, installasjons- eller vedlikeholdsforetak som ikke er i samsvar med disse spesifikasjonene eller reglene,
- d) spesifikasjonene og reglene oversendes til enhver berørt person på forespørsel,
- e) enhver liste over sikkerhetsutstyr og installasjons- og vedlikeholdsforetak som er i samsvar med spesifikasjonene inneholder en klassifisering etter oppnådd ytelsesnivå,
- f) enhver søker på ethvert tidspunkt kan be om en vurdering,
- g) en vurdering av samsvar ikke medfører utgifter for søkeren som ikke står i forhold til kostnadene i forbindelse med framgangsmåten for godkjenning,
- h) utstyr og installasjons- og vedlikeholdsforetak som oppfyller vurderingskriteriene, godkjennes uten forskjellsbehandling innen en frist på seks måneder fra søknaden ble sendt, unntatt dersom tekniske årsaker gir grunn til en rimelig forlengelse av fristen,
- i) samsvar eller godkjenning attesteres skriftlig,
- j) avslag på utstedelse av samsvarssertifikat begrunnes skriftlig, og det vedlegges et eksemplar av rapportene fra de prøvinger og kontroller som er foretatt,
- k) avslag på behandling av en søknad om vurdering begrunnes skriftlig,
- l) spesifikasjonene og reglene anvendes av organer som er akkreditert etter standardene i EN 45 000- og EN ISO/IEC 17025-serien.

AVDELING VI
DIVERSE BESTEMMELSER

Artikkel 10

Tilbaketrekking

Det kompetente overvåkningsorgan kan tilbakekalle fordelene gitt i dette kapittel dersom det, enten av eget tiltak eller på anmodning fra det annet overvåkningsorgan eller en stat som hører inn under organets kompetanse eller en fysisk eller juridisk person som påberoper seg en berettiget interesse, i et særlig tilfelle fastslår at en avtale som omfattes av unntaket fastsatt i artikkel 1, likevel har virkninger som er uforenlige med vilkårene fastsatt i EØS-avtalens artikkel 53 nr. 3, og særlig når:

- a) undersøkelsene som er unntatt etter artikkel 1 bokstav b) bygger på antakelser som ikke kan begrunnes,
- b) standardforsikringsvilkår som er unntatt etter artikkel 1 bokstav c) inneholder bestemmelser som til skade for forsikringstakeren skaper vesentlig skjevhet mellom de rettigheter og forpliktelser avtalen gir,
- c) opprettelsen eller driften av en gruppe, i forbindelse med felles dekning av visse typer risiko som er unntatt etter artikkel 1 bokstav e), gjennom opptaksvilkår, definisjonen av de risikoer som skal dekkes, retrocesjonsavtaler eller på noen annen måte fører til deling av markedene for vedkommende forsikringsprodukter eller for beslektede produkter.

Det kompetente overvåkningsorgan kan i slike tilfeller fatte vedtak i henhold til forskrift om prosessuelle konkurranseregler i EØS-avtalen m.v. kapittel II artikkel 6 eller 8¹ eller forordning (EØF) nr. 17/62² artikkel 6 og 8, eller de tilsvarende bestemmelser i protokoll 21 i EØS-avtalen uten at det kreves forutgående melding fra det berørte foretak.

- 1 Forskrift av 4. desember 1992 nr. 966 om prosessuelle konkurranseregler i EØS-avtalen. Bestemmelsene svarer til Overvåknings- og domstolsavtalens protokoll 4 kapittel II artikkel 6 og 8.
- 2 Forordning (EØF) nr. 17/62 av 6. februar 1962, første forordning om anvendelse av traktatens artikkel 85 og 86, kunngjort i EFT nr. 13 av 21.2.1962 s. 204.

Artikkel 11

Overgangsperiode

Forbudet fastsatt i EØS-avtalens artikkel 53 nr. 1 får ikke anvendelse i tidsrommet fra 1. april 2003 til 31. mars 2004 med hensyn til avtaler som allerede var trådt i kraft 31. mars 2003 og som ikke oppfyller vilkårene for unntak fastsatt i dette kapittel, men som oppfyller vilkårene for unntak fastsatt i forskrift om materielle konkurranseregler i EØS-avtalen¹ Del I Kapittel IX gjeldende pr. 31. mars 2003.

- 1 Forskrift av 4. desember 1992 nr. 964 om materielle konkurranseregler i EØS-avtalen.

Artikkel 12

Gyldighetstid

Bestemmelsene i dette kapittel trer i kraft 1. april 2003. De utløper 31. mars 2010.

II

Endringen trer i kraft straks med virkning fra 1. april 2003.

24. juni Nr. 764 2003

Forskrift om endring i forskrift om tilretteleggingstilskudd.

Fastsatt av Sosialdepartementet 24. juni 2003 med hjemmel i lov av 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) § 8–6 tredje ledd og § 21–12 sjette ledd. Kunngjort 27. juni 2003.

I

I forskrift av 3. april 2002 nr. 319 om tilretteleggingstilskudd gjøres følgende endring:

§ 8 nytt annet ledd skal lyde:

Forskriften gjelder for tilsagn som er gitt til og med 24. juni 2003.

II

Endringen trer i kraft straks.

Rettelser.

Det som er rettet er satt i kursiv.

Nr. 3/2000 s. 250 (i forskrift av 27. desember 1999 nr. 1565 om legemiddelklassifisering (legemiddellisten, unntakslisten og urtelisten)).

§ 4 liste B klassifiseringen av legemiddelet hvitpil skal lyde:

Liste B: Norsk o.l. – latin

Klassifisering	Norsk navn o.l.	Latinsk navn o.l.
<i>L</i>	Hvitpil	Salix alba

Nr. 6/2003 s. 958, 961–962 (i forskrift av 11. april 2003 nr. 492 om redningsredskaper og evakuering på flyttbare innretninger).

§ 10 skal lyde:

§ 10. Radio-redningsredskaper

(1) Livbåter skal utstyres med to-veis VHF-radiotelefonapparat og radartransponder i samsvar med henholdsvis punkt 4.4.7.8 og 4.4.8.30 i LSA-koden, og *henholdsvis IMO Assembly-resolusjonene A19/Res. 802 og A19/Res. 809*, med følgende tillegg: To-veis VHF-radiotelefonapparatet skal være fastmontert og ha egen antenne montert innvendig i eller utvendig på livbåten.

(2) Mann-overbord-båten skal utstyres med to-veis VHF-radiotelefonapparat i samsvar med punkt 4.4.7.8 i LSA-koden og punkt 4.1.11 i MSC/Circ.809 og *IMO Assembly-resolusjon A19/Res. 809*.

§ 23 og § 24 rettes til § 22 og § 23.

Oversikt over rettelser som er inntatt i 2003-årgangen

År	Feil i hefte nr.	Side	Gjelder	Se rettelse i nr.
1998	12	899	Forskrift nr. 620	2
2000	3	250	Forskrift nr. 1565	9
2002	6	748	Forskrift nr. 538	7
2002	11	1338, 1345	Forskrift nr. 965	7
2002	11	1380, 1381, 1383	Forskrift nr. 983	4
2002	12	1405	Forskrift nr. 991	7
2002	12	1531, 1535	Forskrift nr. 1073	7
2002	13	1637	Forskrift nr. 1128	7
2002	14	1678-1735	Forskrift nr. 1139	3
2002	17	2244	Vedtak nr. 1385	1
2002	19	2453-2454	Forskrift nr. 1719	2
2002	19	2457	Forskrift nr. 1724	3
2002	19	2459	Forskrift nr. 1724	2
2003	1	32	Forskrift nr. 1816	7
2003	3	381-382	Forskrift nr. 175	4
2003	3	422	Forskrift nr. 252	8
2003	4	492	Forskrift nr. 1868	6
2003	4	676	Forskrift nr. 413	6
2003	5	699-700	Forskrift nr. 414	7
2003	6	933	Forskrift nr. 482	7
2003	6	945	Forskrift nr. 486	8
2003	6	958, 961, 962	Forskrift nr. 492	9
2003	7	1029	Lov nr. 30	8
2003	7	1058	Forskrift nr. 547	8

B-blad

Returadresse:

Lovdata
Postboks 41 Sentrum
N-0101 Oslo

NORSK LOVTIDEND

Avd. I Lover og sentrale forskrifter
Avd. II Regionale og lokale forskrifter

Utgiver: Justis- og politidepartementet
Redaksjon: Stiftelsen Lovdata

Manuskripter for kunngjøring

Manuskripter sendes i ett eksemplar med kunngjørings skjema til Lovdata:

Med E-post: ltavd1@lovdata.no for avdeling I
ltavd2@lovdata.no for avdeling II

Elektronisk: Se Lovdatas nettsted (www.lovdata.no).

Med post: Norsk Lovtidend
Postboks 41, Sentrum
0101 Oslo

Bestilling av abonnement

Med post: Samme adresse som over.

Elektronisk: Se Lovdatas nettsted.

		Norge	Norden	Verden
Abonnement koster for	Avd. I	kr 970	kr 1500	kr 2130
	Avd. I og II	kr 1220	kr 2210	kr 3170

Innholdet i heftene vil bli kunngjort fortløpende på Lovdatas nettsted – www.lovdata.no
- også en versjon av den trykte utgaven av heftet i PDF-format vil være tilgjengelig.
På samme sted finnes ajourførte versjoner av lovene og sentrale og lokale forskrifter.

Samlemapper: Det vil bli sendt ut etiketter for bruk på ringpermer.

Alle andre henvendelser om Norsk Lovtidend kan rettes til:

Lovdata
Postboks 41, Sentrum
0101 Oslo

Tlf. 23 35 60 00
Faks 23 35 60 01
E-post: lovtid@lovdata.no